OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS: No. III

THE FOUR GOSPELS

FROM THE MUNICH MS. (q) NOW NUMBERED LAT. 6224 IN THE ROYAL LIBRARY AT MUNICH

WITH

A FRAGMENT FROM ST. JOHN

IN THE HOF-BIBLIOTHEK AT VIENNA (COD. LAT. 502)

EDITED, WITH THE AID OF TISCHENDORF'S TRANSCRIPT

(UNDER THE DIRECTION OF THE BISHOP OF SALISBURY)

BY

HENRY J. WHITE, M.A.

OF THE SOCIETY OF ST. ANDREW, SALISBURY

WITH A FACSIMILE

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1888

London

HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE

AMEN CORNER, E.C.

CONTENTS.

INTRODUCTION.

§ 1. *General Notice.* Some apology is perhaps needed for the length of time which has elapsed between the first advertisement of this book and its actual appearance. But though I went to Munich as long ago as September, 1884, to revise the proof-sheets of the manuscript [1] with the manuscript itself, the large amount of labour which fell to my share as joint editor of the second number of 'Old-Latin Biblical Texts,' and other pressing duties, have prevented me from working continuously at the Munich MS. Even now my Introduction is not so complete as I could wish, though I trust that the relation of the text to that of other Old-Latin MSS. may receive fuller treatment in time to come at the hands of Dr. Sanday. I have however spared no effort to make the printed text a representation as correct as possible of the written one.

I was able to work for a little over four weeks at Munich in revising the proof-sheets and examining the MS., and my labours were much lightened by the kind assistance of Dr. Laubmann, the Director of the Hof-Bibliothek, and Dr. Wilhelm Meyer, then the Secretary, but now Professor at Göttingen: to them I owe my thanks for their courtesy in answering my questions, and in furnishing me with information, both while I was at Munich, and also afterwards. Especially must I thank Dr. Meyer for his advice, and for the assistance of his experience in deciding difficult points in the MS., and notably in the lectionary notes.

§ 2. *Title and Number.* The Manuscript is now numbered *Lat.* 6224 in the Hof-Bibliothek at Munich, whither it was transferred in 1802 with the rest of the Monastic Library of Freising, in which it was numbered 24. Since the time of Tischendorf it has been cited as *q*. It is thus

[1] These were printed by the Delegates of the Clarendon Press from Tischendorf's transcript of the MS., which had been bought by them with other similar material from Tischendorf's widow in Feb. 1883.

described in the printed Catalogue of the Munich Royal Library (vol. 1. part iii. Codices Latini, Munich, 1873):—

'6224 (Fris. 24), membr. in 4[to]. s. vii. 251 fol. literis semiuncialibus exaratus inter Cimelia II. 13.

Quatuor euangelia secundum Matheum, Johannem, Lukan, Markum. Ordo foliorum culpa ligatoris septem locis turbatus est, atque ita ut finis legatur in fol. 202; simul aliquot inde lacunae notantur. Conclusio haec est fol. 202 b, sinistrorsum ab imagine crucis in medio folio depictae; finit liber sancti euangelii dicta adque facta domini nostri Ihi Christi amen: qui legis intellige quia domini sunt uerba ista sancta et ora pro scriptore sic mereas corona a saluatore et uitam cum sanctis eius cultores et legentes mementote mei peccatoris. Dextrorsum: quia tribus digitis scribitur et totus membrus laborat labor quidem modicum gratia autem magna a creatori pax legentibus pax audientibus pax et caritas et gaudium spiritui Sancto uientibus in Christo Amen.

In centro crucis apicem ornat imago uiri, cum in brachiis sedeant columbae, legitur

Ego ualerianus scripsi

Manus cursiua sat antiqua et difficilis lectu aliquot in margine adscripsit adnotationes quae spectant lectiones euangeliorum solemnes.'

§ 3. *External Description, date and place of origin.* The book thus described is a fairly stout volume, with its old binding of oak boards and yellow worm-eaten leathern back still remaining. It is written throughout in bold but rather squat semi-uncial characters apparently of the 7th century[1], though Tischendorf on the one hand assigns it to the sixth, and Silvestre[2] on the other describes it as 'une écriture onciale *caroline*.' But Tischendorf was known to be rather prone towards dating his MSS. early, and it is at the same time difficult to discover any traces of a Caroline character in *q*. The writing seems to be an ordinary half-uncial, such as prevailed in the 7th century, the century which witnessed the breaking up of the uncial hand, and which therefore produced

[1] *N. T. editio octava critica maior* (Leipzig, 1869) p. xv. '*q* Monacensis VI. saeculi.'

[2] *Paléographie universelle; Quatrième Partie*, No. 158. 'On reconnaît ici une mauvaise écriture onciale caroline, à plein trait, à demitranchée, massive, indistinct, un peu tortue, parfois pointue à ses extrémités inférieures, très-inégale, plusieurs lettres, telles que LUIAT approchant de la minuscule'; but though, below, Silvestre again notices the spelling of the MS., 'l'orthographie n'est pas encore correcte comme au temps du Charlemagne,' he strangely enough heads the specimen which he gives, 'VIIe siècle Latin, Allemand.'

a writing rougher and more careless than that of the previous century. Though unlike the writing of the 5th and 6th centuries, at the same time it seems quite different from the careful uncials which marked the revival of the 8th century and the Caroline times. The Editors of the Palaeographical Society's facsimiles[1] remark apropos of this 7th century, 'once past the year 600, the decay of uncial writing rapidly advances; the letters lose uniformity and become mis-shapen, and, though there is occasionally a calligraphic revival, as in MSS. of the 8th century, the trained eye detects the imitative character of the writing,' and they cite as a characteristic MS. of the 7th century the Ashburnham Pentateuch (pl. 234), a MS. which shews a strong general resemblance to the Codex Monacensis, and is supposed to have been written in North Italy. We may notice also that in the printed catalogue of the library, as we saw above, it is assigned to the 7th century, and also that another German scholar, in a small work containing notices of MSS. in the Munich Library[2], cites it as of the 6th or 7th century.

The book contains in its present mutilated state 251 leaves of vellum, usually stout in texture and of a yellow tinge, though mixed with sheets of whiter and thinner skin; it measures $9\frac{15}{16}$ inches by $8\frac{5}{16}$ (in centimetres 25.1 x 21.1). The pages are divided into two columns, ruled on the average with about 20 lines; and there are from 12 to 16 letters in a line. The writing is on the whole well preserved, though in parts the ink has faded to a light brown colour. The writer is the same throughout, and though careless, as his numerous slips shew, had by no means an unpractised hand. The initial sentences of the Gospels, and of the chapters into which each Gospel is divided, are marked by capital letters, ornamented in colours, but without gold, while the two or three lines following them are also written in colours and in letters slightly larger than those of the rest of the book. The capital letters vary in size, but are always considerably larger than the rest of the text; the outlines are drawn in ink, and the colours laid on in diagonal patterns. They are frequently

[1] *The Palaeographical Society, Facsimiles. Series I*, London, 1873-1878, p. viii.

[2] *Allgemeine Auskunft über die K. Hof- und Staats-Bibliothek zu München* (München, 1846), p. 24. 'Cim. 13. Clm. 6224, sec. vi-vii, Quatuor Evangelia, oder vielmehr Theile derselben nach vorhieronymischer Uebersetzung in Halbuncialschrift wahrscheinlich des vi-vii Jahrhunderts, mit etwas spätern cursiven Randbemerkungen.'

ornamented further by the addition of well-drawn, though rather primitive figures of birds, also roughly coloured; and the blank spaces at the end of the chapters and gospels are similarly ornamented with birds, beasts, and fishes; the drawing of the beasts and fishes however is far more primitive and schoolboy-like, and lacks the boldness and grace which characterise the birds. The titles of the gospels also, which are placed in the centre at the head of each page, are frequently inscribed within roughly drawn and uncoloured figures, generally of quite imaginary animals.

As regards the colours used for the capital letters and the initial sentences of the Gospels, green, brown, vermilion and crimson are the only colours employed throughout the MS.; with the exception of the brown they have all lasted well, though occasionally they have come off on to the opposite page.

The largest and most representative piece of ornamentation is on fol. 202 b, the page which originally ended the MS., and which contains the subscription of the scribe. A large cross occupies the middle of the page, and extends down the greater part of its length; it is divided by a vertical line along the upright part of the cross, and by a horizontal line running along the cross-beams, and one side of the cross is painted crimson, the other brown; a large number of oblong and lozenge-shaped ornaments, apparently meant to represent jewels, are let into the cross, and these are painted green; in the head of the cross is placed the half-length portrait of a man, evidently intended for the scribe himself, and on the two arms are seated birds, while hanging from these arms are the A on the one side, the Ω on the other. In the centre of the cross is written 'ego ualerianus scripsi.' Silvestre notices that the signature of a scribe, though comparatively common in Greek MSS., is rare in Latin; but besides the well-known frequency of signatures in Irish[1] and Saxon

[1] In the Book of Durrow (7th or 8th century), there is at the end of the book the following subscription, 'Rogo beatitudinem tuam sc̄e praesbitere patrici ut quicumque hunc libellum manu tenuerit meminerit columbae scriptoris. qui hoc scripsi liimet euangelium per xii dierum spatium, gtia dn̄i n̄ris. s.' (Abbott, *Euangeliorum Versio Antehieron.* (Dublin, 1884), p. xix. In a St. Gall MS. of the 9th century we have 'Psalterium hoc domino semper sancire curaui Wolfcoz, sic supplex nomine qui uocitor' (Wattenb. *Schriftw.* p. 419). The Book of Armagh (9th century) bears the name of the scribe 'Ferdomnach'; so do the Gospels of Macregol (also 9th century) and the Gospels of Mælbrigte (A.D. 1138).

MSS., the examples mentioned by Dr. Wattenbach seem to shew that the practice was usual in German MSS. also; in his *Schriftwesen*[1] (p. 234) he mentions a MS. of the 11th century, in which the scribe begs the prayers of his readers, 'pro indigno clerico Reginpoldo, quia ipse laboravit in ipso libro'; also (p. 235) in an 8th century MSS., the prayer, 'Orate pro Martirio indignum sacerdotem uel scriptorem,' etc., and in another, 'Ego in dei nomine Uuarembertus scripsi'; nor must we forget the well-known inscription in the famous Vulgate *Codex Amiatinus* οκυρις σερβανδος αιποιησεν[2]. Dr. Wattenbach indeed there mentions the subscription of Ualerianus in our manuscript amongst a number of other instances collected and brought forward by him, so we must conclude that signed Latin MSS. at any rate from the 7th century onwards were not so rare as Silvestre seemed to think. Of the scribe Valerianus however it seems impossible to obtain any information from other sources, and beyond the fact of his having been the writer of this MS., he must, it is to be feared, remain a 'vox et preterea nihil.'

The statement in his subscription 'quia tribus digitis scribitur et totus membrus laborat' must not of course be taken of his having lost two fingers of his right hand, but simply of his method of holding the pen. Some ancient scribe, who had perhaps been twitted by his companions with his indolent life compared with their hard work in the fields, put the case of his class in an epigrammatic form which became almost proverbial. We might English it perhaps thus:—

Three fingers only hold the reed
But every member toils indeed.

The expression seems to have been a common one, and Dr. Wattenbach adduces numerous examples of such subscriptions; a Würzburg. MS. of the Gospels of the 7th century has 'Tris digiti scribunt et totum corpus laborat. Hora pro me scribtore, sic deum habeas protectorem[3].' Warembert, mentioned above, explains the expression, 'Calamus tribus digitis continetur, totum corpus laborat.' We have also given us such variations

[1] Leipzig, 1875.

[2] Tischendorf, Proleg. in *Nov. Test. Amiatinum* (Lipsiae, 1854). The La Cava Vulgate MS. is also signed (Danila scriptor). Since writing this a new and interesting discussion has centred round this subject. See the *Academy*, Feb.–June, 1887.

[3] An account and collation of this MS. has lately been published by Dr. G. Schepps (*Die Ältesten Evangelienhandschriften der Würzburger Universitätsbibliothek*, Würzburg, 1887).

of the expression as the following: 'Qui nescit scribere, nullum putat esse laborem, quia quod tris digiti scribunt totos corpus laborat'; or again put in hexameters, 'Scribere qui nescit nullum putat esse laborem; tres digiti scribunt totum corpusque laborat'; or in an attempt at a pentameter, 'Tres digiti scribunt cetera membra languent.' Some waxed quite pathetic over their sufferings in the Scriptorium. 'Qui nescit scribere, putat hoc esse nullum laborem. O quam gravis est scriptura; oculos grauat, renes frangit, simul et omnia membra contristat. Tria digita scribunt, totus corpus laborat'; or, again, 'Tria digita scribunt, totus corpus laborat. Dorsum inclinat, costas in uentrem mergit, et omne fastidium corporis nutrit'; and also, 'Qui nescit scribere, putat nullus est et laborem sed qui habet intentos oculos et inclinata cervice. Tria digita scribunt, sed totum corpus laborat[1].' The prayer too seems to have been in common use, with slight variations; we have 'Karissime qui legis, peto te per ipsum qui plasmauit nos, ut oris pro me indigno peccatore et ultimo scriptore, si habeas partem cum domino saluatore';[2] also 'ora pro scriptore si christo habeas adiutore.'

As regards the birthplace of the MS., it has every appearance of having been written in Germany; the handwriting, the colours and tints used in the ornamentation, as well as the style of the subscription, seem to point to its having been written not very far from its present resting-place; there seems every reason, too, to believe that it belonged to the Freising Library from an early time. One point however which seems at first to militate against this supposition, and to suggest a Spanish origin to the MS., is the use of the term 'apparitio' for Epiphany in the lectionary note written by the first hand against St. Matthew iii. 13 (p. 3). 'Apparitio' seems to have been a Spanish expression; in the Mozarabic missal the mass for the Festival of the Epiphany is headed *in apparitione seu Epiphania domini nostri Iesu Christi*, the title in the Breviary being *in festo apparitionis domini*[3].

[1] *Schriftwesen*, pp. 232–236, 418, 424 (note 2). In a MS. of St. Augustine from Luxeuil of the 7th century we have 'Ignorat quis sacros conscribere libros tribus namque digitis sulcante membrana,' etc. See *Notice sur un MS de l'abbaye de Luxeuil copié en* 625, *par M. Léopold Deslisle* (*Extrait des notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque nationale, &c. Tome xxxi.* 2e *partie*).

[2] *Schriftw.* p. 232; see note 4 on that page; also p. 418.

[3] The Host in the Mozarabic Liturgy is divided into nine portions, arranged in the form of a cross, and named respectively:—1. Corporatio, 2. nativitas, 3. circumcisio, 4. apparitio, 5.

But though 'apparitio' seems to be a Spanish word, and is given by Isidore of Seville in his Etymologies, yet it is difficult to imagine that the MS. has a Spanish origin; it is not written in Visigothic characters, as one would expect in a Spanish MS. of that date, and the colours employed in the illumination are not bright and startling as in Spanish work. The existence of 'apparitio' then must point not to a Spanish origin of the MS., but to a more widely diffused use of the term than has been hitherto supposed.

Gatherings. The gatherings are rather hard to unravel, partly because I was unable to discover any signatures, and partly from the ruthless manner in which the various parts of the book have been cut about and transposed by a later hand, who re-bound it. The binder, being unable to appreciate the order in which the Gospels were placed, viz. the usual Old-Latin order of Matthew, John, Luke, and Mark, tried to rearrange them in the order familiar to us, or at any rate to bring in St. John at the end, for, after all, he has made St. Mark come after St. Luke. Of course he could not succeed, as the same leaf more than once contains the end of one Gospel on the one side and the beginning of the next on the other, and this in the Old-Latin order[1]; so that his efforts have only succeeded in cutting up most of the Gospels into fragments, and introducing a general appearance of confusion into the Book. Probably it was during this forcible arrangement of the gatherings that most of the leaves now missing fell out. A little calculation will however enable us to form a fair idea as to the original gatherings and their order.

The Manuscript opens with a ternion (Fol. 1–6); then comes what appears now as a complete quaternion, but is really a quaternion made up largely of odd leaves from different parts of the book. The first two, and also the fifth and sixth leaves of the quaternion proper, are missing; and these four leaves have for some unknown reason been filled in from the last two chapters of St. Luke. It must be noticed too that this gathering was originally irregular, and contained nine leaves, for Fol. 15, which naturally would be the beginning of a new gathering, is missing;

passio, 6. mors, 7. resurrectio, 8. gloria, 9. regnum. On this the note is made: 'Apparitio idem ac Epiphania seu manifestatio.' Much the same is said by Isidore of Seville, *Origines*, vi. 18. 6, 'Epiphania Graece, Latine apparitio sive manifestatio vocatur'; see also Ducange, art. *apparitio*.

[1] E. g. Fol. 82 contains the last verses of St. John, Fol. 82 b the first verses of St. Luke.

and yet the following leaf (i.e. Fol. 16 in the original state of the MS., Fol. 15 in its present condition) is the first leaf of a perfect quaternion, and the seven gatherings following are all complete quaternions; room for Fol. 15 must therefore be found in the mutilated gathering, and it must have contained nine leaves. After the eight complete quaternions, comes at Fol. 79 another gathering, which has been mutilated; it begins at Matt. xxvii. 54, and consists at present of nine whole leaves, with the edges of three more still visible; the three first leaves of this gathering are in St. Matthew and in their right order (Fol. 79–81); then (Fol. 82–87) are six leaves containing the end of St. John and the beginning of St. Luke, and after this may be seen the projecting edges of the three sheets of vellum whose other halves gave us St. Matthew xxvii. 54 *foll.*; the three pages however have been cut out, and, together with the rest of the quaternion proper, are bound up later in the book, at the beginning of St. John's Gospel, forming part of an imperfect quaternion which we find there (Fol. 203–207). Now if we bring these five leaves back to their original position, and expel the intruding leaves 82–87, we shall get our quaternion entire (Fol. 79–81 St. Matthew, 203–207 St. John). After this we have three regular quaternions (Fol. 208–231), and then apparently ten leaves, or possibly nine, are missing: the gathering must have been a quinion, or else a quaternion with an extra leaf, as the gatherings before and after it are perfect. It is followed by a quaternion (Fol. 232–239), and the next page (240^a) is a fragment of a leaf from St. John xxi. 8 *foll.*, and quite out of place in its present position. Fol. 240^b begins a gathering consisting of 240^b, 241, then a page left unnumbered by mistake, and then Fol. 242–246; this makes a quaternion. After this come five complete pages, to which we might add in its right place the fragment bound at 240^a, forming altogether a ternion. This is at the end of the Book as it now stands, and we have to go back to the middle for the rest of the Gospels, viz. the end of St. John, and the whole of St. Luke and St. Mark. After the above-mentioned ternion we place in their right order the six intruding leaves found at the end of St. Matthew (Fol. 82–87); these give us another ternion. Then (Fol. 88–95) comes a quaternion, followed by two quinions (Fol. 96–115), and these in turn followed by five quaternions, taking us on to page 155. Here ends the consecutive portion of St. Luke; a leaf is now missing, and the four

remaining pages of St. Luke (there ought to be five, but one is lost), are bound up, as was noticed above, at the beginning of St. Matthew (Fol. 9–12). This would make six leaves, and the leaf after these, which had the early part of St. Mark written upon it, is also missing, which makes seven; consequently Fol. 156 ought to be the concluding leaf of this quaternion, which has been partly lost, partly moved to the beginning of St. Matthew; and so it is, for the next leaf, Fol. 157, begins a new quaternion; following this is another irregular gathering of nine leaves (Fol. 165–173); then a ternion (Fol. 174–179), and two quaternions (Fol. 180–195). Finally, Fol. 194–202 was an irregular gathering of nine sheets, but two leaves are missing. This brings us to the end of the volume as originally bound, and by adding the restored gatherings together, we may see of how many pages the Manuscript consisted.

	1 ternion (Fol. 1–6)	= 6	leaves
	1 quaternion, with an extra leaf (Fol. 7–14) .	= 9	"
	8 quaternions (Fol. 15–78)	= 64	"
	1 quaternion, mutilated by the binder (Fol. 79–81, 203–207)	= 8	"
	3 quaternions (Fol. 203–231)	= 24	"
	1 quinion, missing	= 10	"
	1 quaternion (Fol. 232–239)	= 8	"
	1 quaternion (one leaf unnumbered: Fol. 240^b–246)	= 8	"
	1 ternion (Fol. 247–251 with 240^a) . .	= 6	"
	1 ternion, bound in St. Matthew (Fol. 82–87)	= 6	"
	1 quaternion (Fol. 88–95)	= 8	"
	2 quinions (Fol. 96–115)	= 20	"
	5 quaternions (Fol. 116–155)	= 40	"
	1 quaternion (partly missing, partly bound up in St. Matthew; Fol. 156 with 9–12) .	= 8	"
	1 quaternion (Fol. 157–164)	= 8	"
	1 quaternion, with an extra leaf (Fol. 165–173)	= 9	"
	1 ternion (Fol. 174–179)	= 6	"
	2 quaternions (Fol. 180–195)	= 16	"
	1 quaternion, with an extra leaf (Fol. 196–202)	= 9	"
Original gatherings	34 Total No. of leaves in the original volume	273	

Thus the Manuscript when complete must have been a volume of perhaps more than average, but still not excessive thickness; there is no sign of there having been any leaves before the first page of St. Matthew or after the last page of St. Mark; the subscription of the writer occupies the reverse side of the leaf on which the last verses of that Gospel are written. Of the 273 leaves, St. Matthew took up 82; St. John, 62; St. Luke, 78; St. Mark, 51.

At present the following passages are missing: two pages after fol. 6, containing Matt. iii. 15–iv. 23; two after fol. 8, containing Matt. v. 25–vi. 4; one after fol. 14, containing Matt. vi. 28–vii. 8; after fol. 231, nine or ten pages have disappeared, containing John x. 11–xii. 38; fol. 240[a] has partly disappeared, so that we lose nearly all of John xxi. 8–20; after fol. 155 a page has disappeared, containing Luke xxiii. 23–35; and again after fol. 10, containing Luke xxiv. 11–39; after fol. 12 we lose another page with Mark i. 7–21; and after fol. 199 we lose two more, containing Mark xv. 5–36.

The division into chapters, marked by the illuminated capitals and coloured lines, is interesting; there are 34 chapters out of the surviving portion of St. Matthew, beginning at the following places in our notation:— i. 1, ii. 1, iii. 1, iii. 13, v. 17, vi. 16, vii. 28, ix. 9, ix. 35, x. 16, xi. 1, xii. 1, xii. 33, xiii. 1, xiii. 24, xiii. 53, xiv. 34, xvi. 13, xvii. 1, xvii. 22, xviii. 12, xix. 1, xx. 1, xx. 17, xx. 29, xxi. 28, xxii. 15, xxiii. 29, xxiv. 1, xxiv. 15, xxiv. 46, xxvi. 1, xxvi. 36, xxvii. 1, xxvii. 54, xxviii. 1.

In St. John there are twenty-five chapters surviving, divided respectively at i. 1, i. 35, ii. i, iii. 1, iii. 22, iv. 1, iv. 43, v. 1, v. 25, vi. 1, vi. 22, vii. 37, viii. 21, ix. 1, x. 1, xiii. 1, xiv. 15, xv. 1, xv. 17, xvi. 16, xvii. 1, xviii. 1, xviii. 28, xix. 23, xx. 1, xxi. 1.

In St. Luke we have thirty-six chapters, beginning at i. 1, i. 26, ii. 1, iii. 1, iv. 1, iv. 14, iv. 44, v. 27, vi. 12, vi. 37, vii. 1, viii. 1, viii. 22, ix. 1, ix. 28, ix. 51, x. 3, x. 38, xi. 14, xi. 37, xii. 13, xii. 49, xiii. 10, xiv. 1, xv. 1, xv. 11, xvi. 1, xvi. 19, xvii. 11, xviii. 1, xix. 29, xx. 9, xxi. 5, xxi. 37, xxii. 39, xxii. 63.

In St. Mark we have twenty-one chapters, beginning at i. 1, ii. 13, iv. 1, iv. 35, v. 21, vi. 6, vii. 1, viii. 1, viii. 27, ix. 2, x. 30, x. i, x. 32, x. 46, xi. 27, xiii. 1, xiii. 14, xiv. 1, xiv. 32, xv. 1, xv. 42.

§ 4. *Orthography, &c.* The orthography of our MS. does not present any very striking variations from ordinary use, and such as it has, are

more often, I think, the result of carelessness on the part of the scribe than of intention. But although the very formation of his handwriting and the numberless corrections of his own slips by himself, shew him to have been a careless writer, it is at the same time unadvisable to dismiss the problem of a peculiarly-spelt word on the ground of carelessness, until other means of solving it have failed. A fuller comparative examination of early Latin MSS. may strengthen the supposition that cases of apparently careless spelling may be really due not to accident, but to different modes of pronunciation current in the regions to which the MS. or its ancestors belonged: and thus the orthography of a MS. may throw great light on the origin of the text which it presents. I have therefore collected some of the more regularly recurring cases of peculiar orthography in *q*.

In the vowels *ae* and *e* seem interchangeable; *Iudea* and *Iudaea* are found impartially; *Abraee* in Luke iii. 8; *Esaias* and *Æsaias*, Matt. xv. 7; xiii. 14; *Cesar*, Matt. xxii. 21; *egrimonia*, *terre*, *prestat*, etc.; and on the other hand *aedunt*, *blasfaemiae*, *habaebat*, *occultae*; *a* is found occasionally for *e*: *genaratio*, Matt. xxiv. 34; *processarat*, Luke ii. 36; *u* and *o* are occasionally interchanged: *soffuco* and *suffuco*, Matt. xiii. 7, 22; Luke viii. 7, 14, 33; *diurnu*, Matt. xx. 2; *pseodoxp̄i*, Matt. xxiv. 24; and *speodoprofetis*, Luke vi. 26. In the consonants we may notice examples of 'dittography,' *consummat*, Luke ix. 54; *atullerunt*, John ii. 8; and *Iordannis* usually (but not John iii. 26, etc.); *s* is more frequently doubled, as in *accussarent*, *effussus*, *occissa*, *transsire*, etc., and is frequently added after *x*, as in *benedixserint*, *dixserunt*, *crucifixserunt*, *intellexsistis*, *surrexsit*, *exsiens*, *exsemplum*, *exsercitum*, *maxsillam*, etc.; and yet side by side with these we have such forms as *audisent*, *ingresus*, *percusit*, *misus*, *posumus*; the omission and insertion of *h* seem to shew that then as now that letter had an uncertain foothold in popular pronunciation, and, expelled from places to which it rightly belonged, revenged itself by trespassing where it had no claim; we have on the one hand *abuisti*, *ora* (*hour*), *odie*, *ospes*, *proibere*, etc., and on the other *hiret*, *habundantius*, *haridorum*, *habiit*, *hista*, etc. The omission of other letters may be due partly to slovenly and hasty pronunciation, partly to careless writing; we have *mandcare*, *pecctum*, *mlites*, *spientibus*, in which not only a letter but a syllable is lost, and also *autm* and *atem* (for *autem*), *sient* (for *scient*),

fatum (for *factum*), *omis* (for *omnis*), *ueturus* (*uent-*), *iuicem*, *batizare*, *copus*, *confetim*, *Agusto* (Luke ii. 1). Letters are dropped at the end of words, giving us such forms as *accesserun*(*t*), *plu*(*s*), *ueneri*(*t*), *praeparatu*(*s*), *sun*(*t*), *uocan*(*s*), and also at the beginning, as in (*i*)*bi*, (*u*)*tique*. These instances seem to point to careless pronunciation rather than careless writing; but for the following the scribe must surely be responsible:—

Haplography	*Crederei*, *discipulosuos*, *eritibi*, *etertius*, *maioresunt*, *queme*, *q̄umercestra* (for *q̄um merces uestra* Mt. v. 12), *utestimonium*.
Syllables dropped . . .	*aspiens* (*aspici-*), *congrauit* (*congrega-*), *dit* (*dicit* or *dixit*), *hierolyma*, *mistrauimus*, *pisculos*, *rinquetur* (*relinqu-*) *tentes* (*tenen-*).
Syllables reduplicated .	*pateter*, *uerilatatis*, *menente*, *farisisei*, *ostendendite*, *patitientiam*, etc.

Of other peculiar forms of orthography, *qūm* as the contracted form of *quoniam* will at once strike the reader's eye; it is employed throughout the Manuscript, *qn̄m* not being used once, and *quōm* only in Matt. xxvii. 24. I have not yet found any other examples of MSS. spelling the contracted form in this way, and it may possibly serve to identify the locality in which our book was written; *ih̄s* is as usual found for the contraction of the Sacred name, but *Hīs* is found in Luke iv. 1 (cf. its frequent use in Cod. Bobiensis *k*); *thensaurus*, *puplicanus*, *profeta*, *adulescens* are regularly employed, as also *Moyses*, not *Moses*; *absconsus*, *absconditus* are both found; the form *nequa* is judged by Bishop Wordsworth to be not a mistake, but an old indeclinable noun[1].

The other usual contractions and abbreviations are found; *ds̄* and *dn̄s*, *is̄l* as a rule for *Israel*, though *it̄s* is also found. The line over, or more frequently after, the last letter of a word, and often with a dot under it, marks the *m* or *n*, but even this ordinary contraction seldom occurs except at the end of a line; final *-us*, *-ue*, or *-uit* is marked by the sign ʃ; the most frequently occurring ligatures are *ae*, *ant*, *uc*, *ue*, *ui*, *ur*, *us*, and *ns*. Though the numerous corrections by the first hand in almost every page are mostly genuine corrections of previous slips, yet I cannot help thinking that many of the letters, especially vowels,

[1] Old-Latin Biblical Texts. No. I. p. xxxix, also No. II. p. ccxlvi.

which are added above the line, are not corrections, but part of the scribe's regular scheme of writing; most of the vowels (he seems to have had a special fondness for writing *o* in this way), are added towards the end of the line, and generally when the line is more than usually long. He seems then to have written them thus on purpose to avoid making the line run beyond the limits ruled for it; indeed he has often added them in this way at the *end* of the line, where, of course, had he been merely correcting a slip, there would have been no reason why he should not have written them in the ordinary manner *after* the last letter.

Correctors. Besides the original scribe, two later hands have been at work on the margin and text of the MS.

The first is that of the 8th or 9th century scribe (for to this date his hand is assigned by Prof. Meyer) who has added the various notes in the margin, marking such portions of the Gospels as were appointed for lessons on Sundays and Saints' days (see below, p. liii); he has also added the crosses in the text to mark the beginning and ending of the lessons. The ink is black, and the writing big and straggling, ugly to look at, much abbreviated, and extremely difficult to read. I trust, however, that, partly through the kind assistance of Prof. Meyer, I have deciphered these notes, at any rate in most cases, correctly. Of the grammar and orthography of this scribe, all that can be said is that they are worthy of his handwriting. He has also made a few corrections of no critical importance in the text, such as the insertion of letters omitted by the first hand.

One or two slight notes have also been added by a small and neat hand of the 14th century, who has again corrected some faults in orthography by the original scribe, and has written the inscription in the second page of the book, 'lib iste ẽ sce marie sciq' corbiniani frisinge.' This hand has also been guilty of a piece of unintentional humour on the page which ends St. John's Gospel and begins that of St. Luke; the blank spaces above and below the inscription 'secundum iohannem expt amen . . . . incipit secundum lukan' have been as usual ornamented with roughly-drawn figures of animals; so roughly drawn indeed are they, that they seem to have much exercised the later student as to what were the animals they were intended to represent; and he has recorded his conclusion by writing 'serpentes' against a long object without

legs, somewhat resembling a caterpillar, and by ticketing as 'boues' a primitive-looking animal with legs and horns. This hand has again made a very few emendations of no critical value in the text.

The Printing of the MS. In editing the text of the Manuscript my aim has been to make the printed text resemble as far as possible the written text of the MS. in its state on leaving the scribe's hand after his final revision. All corrections by the first hand have accordingly been noted in the form which they take in the MS.; when the scribe has written a word wrongly, has discovered his mistake, and added the correct form of the word after, with a line through and dots over the wrong letters, this has been reproduced in print; where he has written letters over incomplete words, they have been placed where he put them; where there has been an erasure, *the word erased has been printed*, as it is of course uncertain whether the erasure was by the first or by a later hand.

The few corrections made by the second and third hands have been placed not in the texts but in the notes which follow.

The lectionary notes, however, it was thought advisable to print in the actual places they occupy in the MS., as they exercise no critical influence on the text; and to any student of ancient lectionaries it would probably be more convenient to have the lessons ready to hand instead of having to look them up in the notes.

As regards the arrangement of the text in printing, a slight departure from the appearance of the written book was thought advisable for the sake of convenience to the student. In several editions of MSS.[1], no less than four written pages have been compressed into one printed page, as in our own; but this has been done by placing the second column opposite to the first, in the same position as in the original book. The objection to this arrangement is that the page is thus broken up into eight short columns, the puzzling effect of which, for purposes of reference, may be seen in the specimen on p. xx. It has seemed more convenient then to print the first and second columns continuously, straight down the page.

In a few other points convenience of printing has also led to a slight departure from the exact appearance of the original book; the initial

[1] E.g. the excellent reproduction of *Cod. Rehdigeranus*, by H. F. Haase (Breslau, 1865–6).

capital letters, especially where the verse number has to be placed over them, are indented slightly within the line instead of projecting into the margin, as they do in the MS.; final *m* or *n*, as was noticed above, is usually marked by a line after the letter with a dot under the centre of the line; but it has been found simpler to print the dot under the end of the line; the three or four dots which the scribe has placed at the end of a sentence are written sometimes quite close to each other, sometimes far apart, but in printing it was found necessary to place them at equal distances; indeed, it is obviously impossible to reproduce in a printed edition all such minute characteristics as these of the written Manuscript; but I have taken all the care I could to make the *number* of the dots in each case correspond to that of the MS., and also throughout the text to make the spaces between the words as nearly as possible representative of the actual spaces left accidentally or designedly by the scribe himself. The sentences written in colour by the scribe are marked by asterisks added on the left-hand margin.

Our facsimile is taken by the collotype process, by the kind permission of Prof. Rendell Harris, from a photograph belonging to him. To him, to Dr. Sanday, to the Bishop of Salisbury, to the Rev. E. W. Watson who revised the 'notulae,' and to all those who have so gladly assisted and advised me in this labour of love, I owe my best thanks.

SALISBURY, *Aug.* 1887.

SPECIMEN PAGE OF THE MANUSCRIPT.

Matt. vi. 4–28. See below, p. 7.

Fol. 13.

mosyna tua in
abscondito · Et
pater tuus qui
uidet in abscon
dito · ipse red
det tibi in mani
festo · 5 Et cum o
ras non eris s[i]cut
hypocritae · qui
amant stare in sy
nagogis et in an
gulis platearum
stantes adorare .
ut uideantur ab
hominibus ·
A·men dico uobis
perceperunt
mercedem suam ·
6 Tu autem cum oras ·
intra in cubiculū
tuum · Et cludens

ostium tuum · o
ra patrem tuum
in absconso · et pa
ter tuus qui uidet
in absconso red
det tibi in manifes
to · 7 orantes au
tem nolite multū
loqui sicut ethnici ·
putant enim quod
in multiloquio suo
exaudiuntur ·
8 Nolite ergo similare
eos · scit enim pa
ter uester quid uo
bis opus sit ante
quam petatis eum ·
9 sic ergo orate uos ·
Pater noster
tēr qui in caelis es ·
scīficetur nomen
tuū

Fol. 13 b.

10 adueniat reg
num tuum fiat
uoluntas tua si
cut in caelo et in
terra · 11 panem
nostrum cotidi
anum da nobis
hodie 12 et remit
te nobis debita
nostra sicut
et nos dimittimus
debitoribus nos
tris · 13 et ne indu
cas nos in temta
tionem · sed libe
ra nos a malo
qūm tuum est
regnum tuum et uir
tus et gloria in
secula amen · 14 Si
enim dimiseritis

hominibus pec
cata eorum · di
mit[tet] uobis et pater
uester qui est in
celis · 15 Si autem
non remiseri
tis hominibus
peccata eorum ·
nec pater uester
remittet uobis
peccata uestra ∽
inc. 16 ∽ ∽ ∽
Cum autem ieiu
natis · nolite fi
eri sicut hypo
critae tristes .
Exterminant enī
facies suas ut
pareant homini
bus ieiunantes ·
Amen dico uobis

Fol. 14.

Habent merce
dem suam · 17 Tu
autem cum ieiu
nas ungue ca
put tuum et fa
ciem tuam laua ·
18 ne pareas homi
nibus ieiunans ·
Sed patri tuo qui
est in abscondito .
Et pater tuus qui
uidet in abscondi
to reddet tibi ·
19 Nolite thensauri
zare uobis · thens
auros in terra ·
ubi erugo et tinea
et comestura ex
terminat · Et ubi
fures effodiunt
et furantur ·

20 Thensaurizate au
tem uobis thens
auros in caelo · ubi
neque erugo · ne
que tinea · neque
comestura exter
minat · et ubi fu
res non effodiunt
et furantur ·
21 Ubi enim fuerit
thensaurus tuus
ibi erit et cor tuū ·
22 Lucerna corporis
tui est oculus tuus ·—
Si oculus tuus sim
plex fuerit · totū
corpus tuum lu
cidum erit · · 23 Si au
tem oculus tuus
nequam fuerit ·
Totum corpus tuū

Fol. 14 b.

tenebrosum erit ·
Si ergo lumen qu[o]d
in te est tenebre
sunt · ipse tene
bre quante sunt ·
24 Nemo potest duo
bus dominis ser
uire · Aut enim
unum odiet et
alterum amabit ·
Aut unum patie
tur et alterum
contemnet · non
potestis dō ser
uire et mammo
ne · 25 Ideo dico
uobis ne cogite
tis in corde ues
tro quid mandu
cetis · aut quid
bibatis · neque

corpori uestro ·
quid induatis · non
ne anima pluris
est quam esca ·
et corpus quam
uestimenta ·
26 Respicite uolatili
a caeli · qūm non
serunt neque
metunt · neque
congregant in
horreo · Et pater
uester caelestis
alit illas · nonne
magis uos pluris
estis illis · 27 Quis
autem ex uobis co
gitando potest
adicere · ad statu
ram suam cubitū
unum · 28 Et de ind

§ 5. RELATION OF *q* TO OTHER OLD-LATIN TEXTS.

Dr. Hort in his 'Introduction'[1] places *q* among the *Italian* class of MSS., the third type 'due to various revisions of the European texts, made partly to bring it into accord with such Greek MSS. as chanced to be available, partly to give the Latinity a smoother and more customary aspect. In itself the process was analogous to that by which the European text must have been formed, on the supposition that it was of African parentage; but as we shall see presently, the fundamental text now underwent more serious changes owing to the character of the Greek MSS. chiefly employed.' And again[2]: 'Two other MSS. (*f*, *q*), and one or two fragments, must be classed as "Italian".' In two points then Dr. Hort would place *q* along with *f* (Brixianus), as against such European MSS. as *a* (Vercellensis), *b* (Veronensis), *i* (Vindobonensis), etc.; first in the Latinity, and secondly in the underlying Greek text. I venture to think, however, that, though in the underlying Greek text, *q* may run with *f* against *a*, *b*, etc., yet in the Latinity this is less the case, and that *q* represents a somewhat older type of text. It does not indeed, so far as I have been able to examine it, represent any one type of text for long consistently; it agrees sometimes with *a* against *b*, though more frequently and noticeably with *b* against *a*; occasionally it presents what appear to be genuine African readings, now and then it agrees with the rather peculiar text of D, and occasionally it stands quite alone. Yet the general impression left on the mind as one studies the text is that if it be Italian in its readings, it is European in its renderings; it presents a text which seems either to have been the subject of an earlier and less complete revision than that of *f*, or else to have been European in its base, while a later corrector has attempted to bring it into conformity with the Italian type, by deleting or inserting such passages as he thought proper. While attempting to correct the *readings*, however, he has not altered the Latinity so thoroughly as to

[1] *The New Testament in Greek*, vol. ii. p. 79. [2] p. 81.

assimilate it in minuter points to the Italian type; in its vocabulary and turns of expression *q* shews a far closer affinity to *b* than to any other MS.; *b* indeed seems to be almost a typical European MS., as the other MSS. of European and of Italian origin, such as *a*, *f*, *h*, *i*, *q*, *r*, all resemble *b* more closely than they resemble each other.

This revision in the text of *q* will be brought out more clearly if we select first a few specimen readings in which it seems to have taken place (though of course many cases may be found in which the text has not been assimilated to that of the *f* group); this will shew how far the revision has progressed; a few selections from a series of tables which I am compiling on the renderings of Greek words in the Old-Latin MSS. will again shew where it has stopped short. It will simplify the problem if as a rule we only take the readings of the older texts into consideration, *a*, *b*, *d*, *e*, *f*, *k*, together with the Vulgate Amiatinus; the phenomena of later and more mixed texts, such as *c*, *g*, *h*, *l*, *r*, *d*, though highly interesting in themselves, will hardly throw light on the main question of the assignment of *q* to the *f* or to the *b* group of Old-Latin texts.

Mt. v. 11 (dicent) omne malum aduersum uos mentientes propter me *f q Am.*
" " " " " propter iustitiam *a b d k.*
vi. 13 *The doxology to the Lord's Prayer is found in* f q, *and in a shorter form in k; omitted in a b d Am.*
xi. 23 (Et tu Capernaum) quae usque ad caelum exaltata es *f q.*
" numquid usque in caelum exaltaueris *a b d k Am.*
xii. 16 *Insert at the beginning of the verse* Omnes autem quos curauit *a b d k.*
omit. f q Am.

Jn. i. 21 interrogauerunt eum iterum dicentes *a b e.*
omit iterum dicentes *f q Am.*
22 dixerunt ergo ei dic (ergo) nobis *a b e.*
omit dic ergo nobis *f q Am.*
ii. 3 *After* defecisset uirum, *add* quoniam finitum erat uinum nuptiarum (*a* consummatum erat *ff*$_2$ c. est) *a b ff*$_2$,
add et factum est per multam turbam uocitorum uinum consummari *e*,
omit the passage f q Am.
iii. 31 qui autem de caelo uenit super omnes est *f q Am.*
omit super omnes est *a b d e.*
v. 4 *This verse is inserted in a b e Am.*
omitted by d f q.

Lk. iii. 22 (Filius meus es tu) ego hodie genui te *a b d*.
" " in te conplacui *q*, in quo bene complacui *f*.
" " in te bene sensi *e*.

If we now turn to the *renderings*, a few instances will shew what seems to be the general tendency of the text in *q*—that it is mainly European; the following instances are not arbitrarily selected, for indeed the tables were not drawn up with a view to proving any theory about a particular Manuscript, but simply to discover in what channels the various renderings of the Greek ran,

Let us take the word δοξάζω, occurring thirty-seven times in the Gospels and translated by *clarifico*, *glorifico*, *honorem accipio*, *honorifico*, *honoro*, *magnifico*.

	a	*b*	*d*	*e and k*	*f*	*q*	*Am.*
Matt. v. 16	magnifico	magnifico	glorifico	clarifico (*k*)	glorifico	magnifico	glorifico
vi. 2	honorifico	honorifico	glorifico	clarifico (*k*)	honorifico		honorifico
ix. 8	honorifico	honorifico	glorifico	clarifico (*k*)	magnifico	honorifico	glorifico
xv. 31	magnifico	magnifico	glorifico	clarifico (*k*)	magnifico	magnifico	magnifico
Mark ii. 12	honorifico	honorifico	honorifico	clarifico (*k*)	honorifico	honorifico	honorifico
Luke ii. 20	magnifico	magnifico	honorifico	magnifico (*e*)	magnifico	magnifico	glorifico
iv. 15	honorem accipio	magnifico	gloriam accipio	magnifico (*e*)	magnifico	magnifico	magnifico
v. 25	honorifico	magnifico	honorifico	clarifico (*e*)	magnifico	magnifico	magnifico
26		magnifico			magnifico	magnifico	magnifico
vii. 16	honorifico	magnifico	honorifico	clarifico (*e*)	magnifico	magnifico	magnifico
xiii. 13		magnifico	honorifico	clarifico (*e*)	glorifico	magnifico	glorifico
xvii. 15	honorifico	magnifico	honoro	clarifico (*e*)	magnifico	magnifico	magnifico
xviii. 43	honorifico	magnifico	honoro	clarifico (*e*)	magnifico	magnifico	magnifico
xxiii. 47	honorifico	magnifico	honorifico	magnifico (*e*)	glorifico	magnifico	glorifico
John vii. 39	honoro	honorifico	honoro	clarifico (*e*)	glorifico	honorifico	glorifico
viii. 54 (*bis*)	glorifico	honorifico	honorifico	clarifico (*e*)	glorifico	honorifico	glorifico
xi. 4	magnifico	clarifico	glorifico	magnifico (*e*)	glorifico		glorifico
xii. 16	glorifico	clarifico	glorifico	glorifico (*e*)	glorifico		glorifico
23	honorifico	clarifico	glorifico	glorifico (*e*)	clarifico		glorifico
28 (*ter*)	honorifico	clarifico	glorifico	(1) glorifico (*e*) (2) & (3) honorifico (*e*)	clarifico		clarifico
xiii. 31 (*bis*)	(1) honoro (2) honorifico	clarifico	glorifico	glorifico (*e*)	clarifico	honorifico	clarifico

	a	*b*	*d*	*e and k*	*f*	*q*	*Am.*
John xiii. 32 (*ter*)	(1) *om.* (2) (3) honorifico	(1) *om.* (2) (3) honorifico	(1) *om.* (2) (3) glorifico	glorifico (*e*)	clarifico	honorifico	clarifico
xiv. 13	honorifico	honorifico	glorifico	magnifico (*e*)	honorifico	honorifico	glorifico
xv. 8	honorifico	clarifico	glorifico	glorifico (*e*)	clarifico	honorifico	glorifico
xvi. 14	honorifico	clarifico	glorifico	glorifico (*e*)	clarifico	honorifico	glorifico
xvii. 1 (*bis*)	honorifico	clarifico	glorifico / honorifico	clarifico (*e*)	clarifico	honorifico	glorifico
4	honorifico	clarifico	honorifico	clarifico (*e*)	clarifico	honorifico	glorifico
5	honorifico	clarifico	honorifico	clarifico (*e*)	glorifico	honorifico	glorifico
10	honorifico	clarifico	glorifico	clarifico (*e*)	glorifico	honorifico	glorifico
xxi. 19	honorifico	clarifico	honorifico	honoro (*e*)	clarifico		glorifico

In this table the reader cannot fail to be struck with the close adherence of *q* to *b* until we get to the latter chapters of St. John; there is not in the first three Gospels a single case of divergence, but they always change from *magnifico* to *honorifico* and back to *magnifico* together, while *f* diverges frequently into *glorifico*, and in Matt. ix. 8 has *magnifico* against the *honorifico* of *b*, *q*. The appearance of *clarifico* in *b* in the latter chapters of St. John, and not only in *b* but in *f*, whence it has crept in a few places into the Vulgate, is very puzzling; for *clarificoo*, from its regular use in the African MSS. *e*, *k*, and in the quotations of African Fathers, would seem to be a distinctly African term; *q* here agrees with *a* in reading *honorifico* (*glorifico*, it may be noted, is not once found in *q*), and it may be possible that in these chapters the text of *b* has been slightly corrupted from an African source, while *a* and *q* have preserved the genuine European rendering. Another point worthy of notice is that in John xiii. 32 *q* inserts with *f* the initial clause *et si deus honorificatus est in eo* against *a*, *b*, *d* (which omit it and go straight to *et deus honorificabit eum*, etc.); but though *q* agrees with *f* in the reading, it differs in the rendering, having *honorificatus* instead of *clarificatus*.

Let us take another case, that of ἐπιτιμᾶν, a word which seems to have much exercised its Latin translators, as it is rendered in no less than eleven ways, by *admonere*, *comminari*, *corripere* (once by *comperire* in *k*, probably by a slip for *corripere*), *emendare*, *imperare*, *increpare*, *minari*, *obsecrare*, *obiurgare*, *praecipere*, *prohibere*, while *r* (Cod. Usserianus) renders it by *arguere* in Luke xxiii. 40.

		a	*b*	*d*	*e and k*	*f*	*q*	*Am.*
Matt.	viii. 26	impero	impero		corripio (*k*)		impero	increpo
	xii. 16	precipio	praecipio	comminor	corripio (*k*)	comminor	praecipio	praecipio
	xvi. 20	impero	impero	comminor	increpo (*e*)	praecipio	impero	praecipio
	22	increpo	increpo	increpo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	xvii. 18	increpo	increpo	increpo	corripio (*e*)	comminor	increpo	increpo
	xix. 13	prohibeo	prohibeo	comminor	corripio (*e*)	prohibeo	prohibeo	increpo
	xx. 31	increpo	increpo	increpo	increpo (*e*)	increpo	increpo	increpo
Mark	i. 25		impero	comminor	corripio (*e*)	comminor	impero	comminor
	iii. 12	obiurgo	increpo	comminor	corripio (*e*)	comminor	increpo	comminor
	iv. 39		impero	comminor	corripio (*e*)	comminor	comminor	comminor
	viii. 30	obiurgo	comminor	comminor	admoneo (*k*)	comminor	impero	comminor
	32	obiurgo	increpo	obiurgo	obsecro (*k*)	increpo	obiurgo	increpo
	33	obiurgo	comminor	comminor	corripio (*k*)	comminor	increpo	comminor
	ix. 25	obiurgo	comminor	comminor	corripio (*k*)	comminor	comminor	comminor
	x. 13	obiurgo	comminor	comminor	corripio (*k*)	comminor	comminor	comminor
	48	obiurgo	minor	comminor	comperio (*k*)	comminor	increpo	comminor
Luke	iv. 35	obiurgo	increpo	increpo	corripio (*e*)	comminor	increpo	increpo
	39	impero	impero	increpo	corripio (*e*)	increpo	impero	impero
	41	obiurgo	increpo	increpo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	viii. 24	impero	impero	impero	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	ix. 21	obiurgo	increpo	increpo	increpo (*e*)	increpo	increpo	increpo
	42	impero	increpo	impero	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	55	obiurgo	increpo	increpo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	xvii. 3	corripio	increpo	emendo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	xviii. 15	obiurgo	increpo	increpo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	39	increpo		increpo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	xix. 39	obiurgo		increpo	corripio (*e*)	increpo	increpo	increpo
	xxiii. 40	obiurgo	increpo	increpo	increpoo (*e*)	increpo	increpo	increpo

Here again the connection between *q* and *b*, though not quite so marked as in the former table, is still striking. In the first nine instances they run together, changing from *impero* to *praecipio*, *increpo*, and *prohibeo* at the same places, against *f* and also against *a*, which, though agreeing with *b* in St. Matthew, begins its characteristic word *obiurgo* in Mark iii. 12. In Mark iv. 39 we have a solitary agreement with *f* in *comminor* against the *impero* of *b*, and in viii. 32 *obiurgo* with *a*; in x. 48 we may notice that though *q* does not share the peculiar *b* reading of *minor*, it does not, on the other hand, agree with *f*, but reads *increpo*; in Luke iv. 39 it again reads *impero* with *a*, *b*, *Am.*, against the *increpo* of *d*, *f*.

These instances, it is hoped, may shew fairly enough the general tendency of the text of *q*, and there is little doubt that an extended series of such tables would do much towards throwing light on the inter-relations of the Old-Latin texts.

Let us now proceed to a more detailed examination of a few chapters in each Gospel, and this impression as to the connection of *q* with *b* rather than with *f* in the main course of its text will, we believe, be strengthened. At any rate we shall be thus collecting facts which will speak for themselves, and though our conclusions may be afterwards modified by others, still the collection and arrangement of data may be useful to any one who in the future may have leisure for a more complete analysis. To avoid undue length, we have left minor differences and slight variations of spelling unnoticed, and have marked approximate agreement by placing the MS. in a bracket—(*a*), (*b*). It has been thought advisable to continue the plan adopted by Dr. Sanday in the 2nd vol. of 'Old-Latin Biblical Texts,' and to place our readings in parallel columns, giving in the left hand readings in which *q* differs from *f*, and in the right those in which they are agreed against all or most other Old-Latin authorities.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. i.

16. cui desponsata maria genuit ihm *q*.
cui desponsata uirgo maria genuit ihm *a* g_1 *k cf d*.
cui desponsata erat uirgo maria uirgo autem maria genuit ihm *b*.
uirum mariae de qua natus est ihs *f Am*.

20. ne timeas *d q*.
ne timueris *f*.
ne metueris *k*.
noli timere *a Am*.

22. profetam dicentem *a b d k q Am*.
prophetam *f*.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

Matt. i.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. i.

ii. 1. Bethlehem ciuitatem iudaeae *a b q* (*slight variations in spelling not noticed*).
Bethlehem iudaeae *d k f Am.*
4. interrogauit *a b d q.*
requisiuit *f* quaesit *k.*
sciscitabatur *Am.*
5. dictum *b q.*
scriptum *a d f k Am.*
7. uocauit . . . et *a b k q.*
uocans *d f.*
uocatis (*abl. abs.*) *Am.*
8. interrogate *a b d q Am.*
requirite *f* quaerite *k.*
ueniam et *a b q.*
ueniens *d f k Am.*
9. super puerum (*b d*) *k q.*
supra ubi erat puer (*a* ?) *f Am.*
12. in somnis *a k q Am.*
per somnium *d f.*
13. qui cum recessissent *a b q Am. cf k.*
recedentibus autem illis (*d*) *f.*
15. consummationem *b q.*
obitum *f Am.*
mortem *a d.*
16. regionibus *a q.*
finibus *b d f k Am.*
20. mortui *d k q.*
defuncti *a b f Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

23. in utero habebit *d f q Am.*
in utero concipiet *a b.*
pregnas erit *k.*

12. reu ersi *d f k q Am.*
regressi *a b.*

16. uehementer et mittens *f q.*
ualde et mittens *d Am.*
ualde et misit et *a b.*
nimis et misit *k.*

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. iii.

3. qui dictus est *k q Am.*
 de quo dictum est *a b f.*
4. cameli *k q.*
 camelorum *a b f Am.*
6. Jordanne + fluuio *q*, *om.* fluuio *rell.*
7. ostendit *k q.*
 demonstrauit *a b f Am.*
9. nolite preferre uos dicentes intra uos *q* (*conflation?*).
 nolite preferre uos dicentes *b f.*
 nolite existimare dicentes inter uos *a.*
 ne uelitis dicere intra uos *Am.* (*d k*).
12. permundabit *b q Am.*
 mundabit *a.*
 purgabit *d f.*
14. debeo *a b q Am.*
 opus habeo *d f.*
15. decet *a q Am. d* (decens est).
 oportet *b f.*

v. 2. aperuit os suum et *a b k q.*
 aperiens os suum *d f Am.*

5. possidebunt terram *b q Am.*
 hereditabunt *d f k.*
 hereditate possidebunt *a.*
7. ipsi miserabuntur *d q.*
 ipsi misericordiam consequentur *f* (*k*) *Am.*
 ipsis miserebitur deus *a b.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

4, 5. *Order.*
 beati qui lugunt }
 beati mansueti } *b f q.*
5, 4. beati m. }
 beati qui l. } *a d k Am.*
5. beati mansueti *f q.*
 b. mites *a b d k Am.*

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. v.

8. beati mundo corde *a b d q Am.*
   b. mundi corde *f k.*
9. pacifici quoniam filii dei uocabuntur *a b d q.*
   p. q. ipsi filii dei u. *f k Am.*
11. persecuti fuerint *k q Am.*
   persequentur *a* (*b*) *d f.*
12. (merces uestra) multa est *d k q.*
   copiosa *a b f Am.*
13. (sal) fatuatum fuerit (*d k* infat-) *q.*
   euanuerit *a b Am.*
   fatuum fuerit *f.*
14. lux huius mundi *a b q.*
   lumen mundi *d k.*
   lux mundi *f Am.*
   supra montem posita (*a d*) *b q Am.*
   s. m. constituta *f k.*
16. sic luceat lumen uestrum *d k q.*
   s. l. lux uestra *a b f Am.*
17. (*2nd clause*).
   non ueni soluere legem sed adimplere *q.*
   n. u. soluere sed ad. *a b f Am.*
   n. u. dissoluere s. ad. *d k.*
18. non transibit a lege *k q* (*d* transiet).
   n. praeteribit a l. *a b f Am.*
23. et ibi rememoratus fueris *a b* (*d*) (*k*) *q.*
   e. i. recordatus f. *f Am.*

vi. 4. abscondito (*bis*) *k q Am. cf. v.* 18.
   absconso (*bis*) *a b f.*
   occulto *bis d.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

11. beati eritis cum exprobauerint, etc. *f q.*
   maledicent *a* (*b*).
   maledixerint *k Am.*
   inproperauerint *d.*
   mentientes propter me *f q Am.* (*see above, p.* xxii).

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. vi.

5. amant stare in synagogis et in angulis platearum stantes adorare *a b* (*d*) (*k*) *q*.
om. stare *f Am.*

15. remiseritis . . remittet *a b k q*.
dimiseritis . . dimittet *f Am.*

16. habent mercedem suam *a b q*.
perceperunt *f*.
receperunt *Am.*
consecuti sunt *k*.

17. tu . . cum ieiunas *q Am.*
tu . . ieiunans *f*.
uos . . cum ieiunatis *a b*.
uos . . ieiunantes *k*.

19 (*similarly v.* 20).
ubi erugo et tinea et comestura exterminat *q*.
ubi erugo et tinea exterminat *a b cf Am.*
ubi tinea et erugo exterminant *f*.
ubi tinea et comestura eterminant *k*.

(*This is a very clear conflate reading, and shews the occasional intrusion of an African element into q.*)

21. thensaurus tuus . . cor tuum (*a*) *b k q Am.*
thensaurus uester . . cor uestrum *f*.

22. lucerna corporis tui est oculus tuus *a b* (*k*) *q*.
om. tui *and* tuus *f Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

vi. 4 *and* 6. reddet tibi in manifesto *f q*.
re. ti. in palam *a b*.
reddet tibi *d k Am.*

10. fiat uoluntas tua sicut in caelo et in terra *f q Am.*
om. sicut *a b k*.

13. *Doxology in the Lord's Prayer f q* (*k*), *see above, p.* xxii.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. vi.

24. alterum amabit *a b q*.
alterum diliget *f k Am*.
unum patietur *a b q*.
unum sustinebit *k Am*.
uno obediet *f*.

25. ne cogitetis in corde Mestro *a b q*.
ne c. animae uestrae *f*.
ne soll. sitis. in an. ue. *k Am*.
quid induatis *a b k q*.
quid induamini *f Am*.

26. alit illas *k* (illa) *q*.
pascit illa *a b f Am*.

vii. 10. dabit *q*.
porriget *a b f k Am*.

13. quam lata *a b* (*k*) *q*.
quia lata *f Am*.

15. in uestimentis ouium *q Am*.
in uestitu ouium *a b f* (*k*).
ab intus *a* (*b*) *q*.
intrinsecus *f k Am*.

23. iurabo *b q*.
confitebor *f Am*.
dicam *a k*.
operarii *a q*.
qui operamini *b f* (*k*) *Am*.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

27. cogitando *q*.
cogitans *f Am*.
om. a b k.

Here again q is agreed in its reading with f, but even then differs in its rendering.

13. *add.* porta *after* lata *f q Am*.
om. porta *a b k*.
spatiosa uia *f q Am*.
spatiosa est uia *a b k* (uia est).

17. fructus bonos facit *f q Am*.
bonos fructus facit *a b k*.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Matt. vii.

25. descendit pluuia, flauerunt uenti, aduenerunt flumina *b q*.
descendit pluuia et uenerunt flumina et flauerunt uenti *f Am*.
descendit pluuia, aduenerunt flumina flauerunt uenti *a* (*k*).

26. similis est *a b q Am*. (erit).
simulabo illi *k*.
similabitur *f*.

27. flauerunt uenti aduenerunt flumina *b q*.
aduenerunt flumina flauerunt uenti (*a*) *f* (*k Am*.)

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

24. similabo eum *f k q*.
similis est *a b*.
assimilabitur *Am*.

25. inpegerunt *f k q*.
offenderunt *a b*.
inruerunt *Am*.

The result of this examination of the earlier chapters of St. Matthew shews plainly enough, we venture to think, the relation of *q* to *b* as compared with its relation to *f*. Out of seventy-five instances there are but sixteen of agreement with *f* against *b*; while there are thirty-four of agreement with *b* against *f*; in one marked instance, the order of verses in Matt. v. 4, 5, *b*, *f*, *q* stand together against the other MSS. In five instances *b*, *q* stand together against all the rest, in four *q* agrees with *k* alone, in two with *a* and in two with *d*; in six *q* presents a peculiar reading, though in one of these (Matt. v. 13) a kindred reading is found in *d* and *k*. But still the substantial ground of the text seems of the ordinary European type, and foreign elements intrude themselves every now and then, rather in single isolated readings and expressions than for any spaces of noticeable length. The analysis of further chapters of St. Matthew, so far as it has been carried, points in the same direction; the large majority of variants in *q* are variants against *f* rather than with it, and the text oscillates generally between *a*

and *b*, though inclining on the whole to *b*; every now and then *f* readings, *d* readings, *k* readings, and also peculiarities come to the front; in the 13th chapter, for instance, the agreement with *f* becomes more marked, and in the 10th and 11th *q* inclines slightly towards *a*; but still the relation with *b*, combined with fewer or more of the other Old-Latin texts, is pretty closely maintained throughout.

If we now proceed to analyse a chapter or two in St. John we shall find that the revision has been carried out rather more thoroughly than in St. Matthew: more of the characteristic Old-Latin and 'Western' expansions and interpolations have been deleted in common with *f*, and several of the expressions have been altered into conformity with that Manuscript; but still the mass of the text runs as before with the older European MSS., *a* and *b*, and the general conclusion of its being the product either of an earlier revision or of a hasty and less thorough revision than that of *f*, remains strengthened.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*	*Selected readings and renderings in which* f q *are agreed against other European texts.*
John i.	
8. testimonium diceret *q* (*cf.* v. 15 = *e*).	
test. perhiberet *a b f Am.*	
test. redderet *e.*	
11. in sua uenit *a q.*	
in sua propria uenit *b e Am.*	
in propria uenit *f Am.*	
12. qui (autem reciperunt) *q.*	
quotquot *rell.*	
14. unici *a e q.*	
unigeniti *b f Am.*	
gratiae et ueritatis *q Am.*	
gratia et ueritate *a b e f.*	
15. quem dixi *q Am.*	
de quo dixi *a b e f.*	
fuit *q.*	
erat *a b e f Am.*	
19. cum misissent *b q.*	
quando miserunt *a b e f Am.*	

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

John i.

23. ait *q Am.*, quibus ait *b.*
qui respondit *a*, respondit *f.*
et dixit *e.*
24. missi erant *a e q.*
missi fuerant *b f Am.*
26. ego quidem *b q.*
ego (*om.* quidem) *a e f Am.*
in penitentia *a* (-am) *q.*
penitentiae *b.*
om. e f Am.
27. calciamentorum *e q.*
calciamenti *a b f Am.*
29. postera die *b q* [*and so* v. 35.)
altera die *a f Am.*
alia die *e.*
uidit *a q.*
uidit Iohannes *b e f Am.*
dixit *q.*
ait *a b e f Am.*
31. ideo *a q*
propter hoc *b.*
propterea *e f Am.*
32. testatus est *e q.*
testificatus est *b.*
testimonium perhibuit *a f Am.*
33. ignorabam *a b e q* (*cf.* vv. 26, 31).
nesciebam *f Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

21. interrogauerunt eum *f q Am.*
int. eum̄ + iterum *a.*
+ iterum dicentes *b e.*
22. dixerunt ergo ei *f q Am.*
et dix. ei dic ergo *a.*
et dix. dic ergo nobis *b cf. e.*
23. parate *f q.*
dirigite *a b e Am.*
26. nescitis *f q.*
non scitis *e Am.*
ignoratis *a b.*
31. nesciebam *f q Am.*
ignorabam *a b e.*
32. descendentem quasi columbam *f q Am.*
tamquam columbam desc. *a*
sicut columbam desc. *b.*
ut columbam d. *e.*

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

John i.

36. intuens *b q.*
respiciens *a f Am.*
uidit *e.*

38. at illi *a q.*
qui *b e f Am.*
interpretatur *b e q.*
dicitur interpretatum *a f Am.*
manes *a b e q.*
habitas *f Am.*

41. interpraetatur *q* (*cf.* v. 38)
est interpretatum *a b e f Am.*

42. respiciens *a q.*
intuens *b.*
intuitus *f Am.*
cum uidisset *e.*
filius ionae *q.*
f. iohanna *Am.*
f. iohannis *a b f.*
frater andreae *e.*

48. antequam *b q.*
priusquam *a e f Am.*
arbore fici *e q* (*so* v. 50.)
ficus arbore *a.*
arbore ficulnea *b.*
ficulnea *f.*
ficu *Am.*

51. ad filium *b e q.*
supra filium *a f Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

34. filius dei *f q Am.*
f. d. electus *b*, *a* (electus f. d.)
electus dei *e.*

47. uidit *f q Am.* (*e* ut uidit).
uidens *a b.*

48. dicit *f q Am.*
ait *a b e.*

ii. 3. (*see* p. xxii).

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

John ii.

9. gustasset *a q*.
gustauit *b e f Am*.
ignorabat *q*.
nesciebat *a b*.
non sciebat *f Am*.
non intellegebat *e*.
10. deinde cum *q*.
et cum *a b e f Am*.
usque nunc *q*.
usque modo *a b*.
usque adhuc *f Am*.
usque in hanc horam *e*.
12. descendit *a b e q Am*.
abiit *f*.
multos dies *a b q*.
multis diebus *e f Am*.
13. cum in proximo esset *q*.
in proximo erat *b*, proximum fuit *e*.
prope erat *a f*, properabat *Am*.
15. fecit *a b e q*.
faciens *f*.
cum fecisset *Am*.
resticula *q*, resticulis *e*.
restibus *a b*.
funiculis *f Am*.
uendentes *q*, uindebant *e*.
om. a b f Am.
pecunias *a q*.
aes *f Am*.
nummos *b*.
om. e.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

5. dixit autem *f q* (*cf. e* dixit).
dicit *a b Am*.
9. aquam *f q Am*.
aq. et uidentes factum mirabantur *a b*.
aquam quae unium factum est *e*.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

John ii.

16. tollite *a b q*.
auferte *e f Am*.

19. soluite *a b e q Am*.
destruite *f*.
suscitabo *a b q* (*cf.* v. 20).
excitabo *f Am*.
restaurabo *e*.

20. triduo *b e q*.
tribus diebus *a f Am*.

22. rememorati *a b q*.
recordati *f Am*.
commonefacti *e*.
uerbo *a b q*.
sermoni *e f Am*.

23. in die festo pascae *e q*.
in diem festum paschae *b*.
per pascha in die festo *a*.
in pascha in d. f. *Am*.
in die festo *f*.

25. necesse habebat *e q* (*b* habuit).
erat ei opus *f* (*Am*. opus ei erat).
desideraret *a*.

1. Nicodemus nomen eius *q*.
nomine Nicodemus *b* (*f Am*. N. nomine).
cui nomen N. *a*.
qui uocabatur N. *e*.

4. dicit ad eum *a b q Am*.
dicit ad illum *e*.
dicit autem ei *f*.
renasci *a q*.
nasci *b Am*.
denuo nasci *f*.
denuo renasci *e*.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts*.

16. eis qui . . . uendebant *e q* (*f Am*. his).
uendentibus *a b*.

19. tribus diebus *e f q Am*.
triduo *a b*.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

John iii.

4. denuo introire *b e q*.
iterum introire *a f* (*Am*. iterato introire).

5. renatus *a b e q Am*.
natus *f*.
poterit *q*.
potest *a b e q Am*.

7. renasci *a b e q*.
nasci *f Am*.

8. nescis *a b q*.
non scis *e f Am*.

10. doctor *a q*.
magister *b e f Am*.

11. nouimus *q*.
scimus *a b e f Am*.

15. non pereat *b e q Am*.
om. non pereat *a f*.

18. non iudicabitur *b d q*.
non iudicatur *a e f Am*.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

6. caro est quoniam de carne natum est *a b e q*.
caro est (*om*. q. de c. n. est) *f Am*.
spiritus est quia deus spiritus est *a e*.
spiritus est (*om*. q. d. sp. est) *b f q Am*.

8. natus est ex spiritu *f q Am*.
n. est ex aqua et spiritu *a* (renascitur) *b e*.

11. testificamur *f q*.
testamur *a b Am*.
testimonium dicimus *e*.

16. unigenitum *f q Am*.
unicum *a b d e*.

19. in hunc mundum *f q*.
in mundum *d Am*.
in hoc mundo *a b*.
in saeculum *e*.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

John iii.

20. manifestentur *e q.*
  arguantur *a b d f Am.*

21. perfecta *q.*
  facta *f Am.* (factum *a*).
  operata *d e*, *b* (operatae).

23. ueniebant *a b d* (*e*) *q.*
  adueniebant *f Am.*

25. factum est ergo ut fieret questio *q.*
  facta est ergo q. *a* (*b*) *d* (*e*) *f Am.*

26. testimonium dixisti *e q.*
  test. reddidisti *a d.*
  test. perhibuisti *b f Am.*

27. aliquid *q.*
  quicquam *a b d e f Am.*

29. repletum *q.*
  completum *b.*
  impletum *a d f Am.*
  adimpletum *e.*

34. quoniam quem *q.*
  quem enim *a b d e f Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

22. uenit *e f q Am.*
  exiit *a d.*
  profectus est *b.*

25. inter discipulos iohannis et iudaeos (*a*) *f q.*
  ex disciplis ioh. cum iud. *b* (*e* discentibus) *Am.*
  a discipulis ioh. ad iud. *d.*

31. super omnes est (*in second clause*) *f q Am.*
  om. a b d e.

32. hoc testificatur *f q* (*Am.* testatur).
  om. hoc *a b d e.*

We note in these chapters of St. John some ninety-three instances; and though the text of *q* is more mixed here than in St. Matthew, as a mere glance will shew us, the agreement between it and *b* is still far more

noticeable than that with any other MS. A review of the analysis shews some thirty-three agreements with *b* alone, against twenty-three with *f* alone; the agreements with *a* alone and with *e* alone are each nine, and in seventeen instances *q* presents a peculiar reading. If we look back at the more noticeable variations we shall see on the whole much the same features repeated that we noticed in St. Matthew; in the important variations of reading—variations which shew a difference in the underlying Greek Text—*q* sides with *f* against the older manuscripts, though sometimes the older reading is left unaltered; but in points of translation, grammar, turns of expression, etc., *q* is very largely free from the revision of which *f* is the result.

For instance, the addition of ὅτι συνετελέσθη ὁ οἶνος τοῦ γάμου in ch. ii. 2 (see above, p. xxii), is excised in *q* and *f*, though found in *a*, *b*, ff_2 and also *r* (Cod. Usserianus); and again in *v.* 9 of the same chapter the shorter form of the verse is found with *f*, against the European addition 'et uidentes factum mirabantur' of *a*, *b*. In iii. 6 the addition found in *a*, *e*, ff_2 and *r* of 'quia deus spiritus est' is excised, though as *b* as well as *f* agree here with *q*, we may perhaps ascribe to the inserted clause an African instead of an European origin; nay, this is the more likely, because in the same verse we meet with a striking instance of the incompleteness of the Italian revision in *q*, as it has the European addition 'quoniam de carne natum est' in common with *a*, *b*, *e*, ff_2, *r*, which is omitted by *f*. But in *v.* 8 of the same chapter the intruding 'aqua et' of *a*, *b*, *e*, ff_2, (*r*) is expelled, in company with *f*. In *v.* 31 of the same chapter (see also p. xxii) we have an instance of what is more rare—an *addition*, not an excision, in common with *f*; for the 'super omnes est' at the end of the verse is not found in the older texts *a*, *b*, *d*, *e*.

If we look at the readings in the left-hand column, however, which mark the differences from *f*, we shall find the majority of these to consist in differences of rendering, not reading; there are different methods of translating μαρτυρεῖν—*testimonium dico*, *testor*, *testificor*, *testimonium reddo*, and the revised rendering *testimonium perhibeo*, which occurs regularly in *f* and afterwards in the Vulgate; in these readings *q* seems to draw near to *e*.

In other cases the rendering is not consistent, but sometimes belongs

to the Italian, sometimes to the European family; for instance οὐκ οἶδα is translated, i. 26, 31, iii. 8, by *nescio* with *f*, against the *non scio*, and *ignoro* of the others (ii. 9, iii. 8 *f* has *non scis*), but elsewhere (i. 33, ii. 9) by *ignoro*; ἐμβλέπω is rendered by *intueor* in i. 36, against the *respicio*, *uideo* of the others, but in v. 42 of the same chapter *respicio* is used, *f* moving round at the same time to *intueor*, whilst *e* keeps faithful to *uideo*; μονογενής is rendered by *unicus* with *a*, *e*, in i. 14 against the *unigenitus* of *b*, *f*, but in iii. 16 by *unigenitus* with *f*, ff_2, while *a*, *b*, *d*, *e* all have *unicus*; *unicus* then would seem to be the older, and *unigenitus* the revised form; γεννηθῆναι is translated by the older rendering *renasci* (iii. 4, 5, 7), whereas *f* favours simply *nasci*; in the dissertation on the text of the Bobbio MS.[1] *excito* was noted as a possible African rendering, but in John ii. 19 it is adopted by *f* against the *suscito* of *a*, *b*, *q*, while *e* has the forcible and African-sounding expression *restauro*.

On the whole, then, the text of *q* in St. John seems to have suffered more from mixture than in St. Matthew; but the characteristic features of the manuscript—a deep-grounded affinity to *b*, altered here and there and revised into an agreement with *f*—though rather more obscured, are still not entirely hidden. We think that an examination of the text in St. Luke will confirm this impression.

To avoid going over the same ground twice, we propose here to draw our inferences from the analysis made in this Gospel in the 2nd vol. of this series, with a view of determining the texts of a_2 and *s*[2].

In that analysis we took respectively a_2 and *s* as our standards of comparison, and thus many points in which the relation between *q* and *f* or other manuscripts may be interesting are omitted, as *q* and *f* were only cited when they threw light on the texts of a_2 and *s*; but by using this analysis for a second purpose what we lose in thoroughness we gain both in the extent of matter examined, and also in what we may term impartiality; for in arranging data to illustrate any theory there is always the temptation to lay most stress on those which fit the theory best and to omit or gloss over those which speak on the other side. But when out of a previous analysis we select all those instances which have anything to do with our present purpose we are tied down rigidly to facts, and the testimony given as to the inter-relations of *f* and *q* will be

[1] Old-Lat. Bibl. Texts, No. ii. p. cxiv. [2] O.-L. Bibl. Texts, ii. p. ccxvi–ccxlv.

all the more valuable, as it will be unconscious testimony disclosed by the way, when they were being quoted with a different aim.

There are some sixty-three instances in the analysis of a_2 and *s* in which *q* presents us with readings of any interest as shewing its relation to other MSS. Out of these sixty-three instances there are thirty-four of agreement with *b* against *f*, and only nine of agreement with *f* against *b*; in eight readings *q* stands alone, and in eight it agrees with the composite text of ff_2 against both *b* and *f*.

To take the more noticeable cases of *reading*—as opposed to rendering—first: in Luke xi. 13 the clause 'cum autem haec dixisset adduxerunt ad eum unum daemoniacum surdum et mutum' found in *f*, and with minor variations in a_2, *c*, *d*, is omitted by *b*, *i*, *q* and *Am.*; in v. 22 'eius' is omitted after 'spolia' in *b*, *q*, but inserted in the other MSS.; in v. 25 'scopis mundatam' is read by *b*, *i*, *q*, *Am.*, while *f* (with *l*, δ) insert 'vacantem' as well; in v. 28 'ad eos' is added after 'dixit' in *b*, *i*, *q*, but omitted in *d*, *e*, *f*, *Am.* In xiii. 17 the simple 'praeclarius' is read in *b*, *i*, *q* against the 'uniuersis praeclaris uirtutibus' of *f*, the other MSS. agreeing in inserting either 'uniuersis' or 'omnibus.'

These are all the noticeable cases of differences of reading which imply a variation in the underlying Greek text, and, as we shall see, they are paralleled by about an equal number of cases in which *q* has *f* readings opposed to those of *b*; these are as follows:—

Luke xi. 13 'spiritum sanctum,' *f*, *q*, (cp. *Am.* 'spiritum bonum'), against 'bonum datum' or 'bona data' of the European MSS.; v. 18 the addition of 'satanan eicit' to 'si satanas,' before 'in seipsum diuisus est,' is found in *f*, *i*, *q*, but not in a_2, *b* or *d*; v. 24 (*d*) *f*, *q* have 'loca arida' against 'loca quae non habent aquam' of *b* (*i*), while a_2 and Ambrose in his commentary on St. Luke combine the two readings in 'arida loca quae aquam non habent.' In xiii. 33 the clause 'uerumtamen oportet me hodie et cras et sequenti ire' is found with slight variations in *f*, *q*, *Am.*, and, in a slightly different form, also in *a*, *d*, *e*, but is omitted in *b*, *i*. Thus in cases of reading *q* seems to hold a middle place between *b* and *f* in St. Luke as in the other Gospels; it is revised in some places, unrevised in others.

If we examine its *renderings* the conclusion suggested by the other Gospels will be considerably strengthened; the large majority are dis-

tinctly characteristic of the European class of MSS., and there are but few in which *q* agrees with *f* against the older family. We have the 'dabit' of *d*, *f*, *i*, *q*, *Am.* in Luke xi. 11 against the 'porriget' of *a* and *b*; 'miratae sunt' in v. 14, *d*, *f*, *q*, *Am.* against the 'stupebant' or 'obstupebant' of *a*, *b*, *i*, etc.; 'paenitet me' in xvii. 4 with *f*, *Am.* against the 'paeniteor' of *b*, *d*, and the 'paenitentiam ago' of (*a*) and *e*; v. 8, 'post haec' with *d*, *f*, *Am.* against the 'postea' of *a*, *e*, and the 'sic' of *b*. These are about all the cases that we can notice of agreement with the revised family against the older European group.

On the other side the agreements with *b* are both numerous and important, and we may instance: xi. 21, 'ea quae possidet' (*b*, *q*, *Am.*) against 'omnia quae possidet' (*f*); 22, 'distribuet' against 'dividet' of *f*; xiii. 17, 'aduersario eius' against 'qui resistebant ei,' and 'quae uiderant fieri ad ipso' against 'quae uidebatur fieri ab eo'; 25, 'et pulsare' against 'et pulsauerit ostium'; 32, 'ite dicite' against 'ite et dicite'; xvii. 6, 'utique obaudisset uobis' against 'et oboediret uobis'; 12, 'ingredienti ei' against 'cum ingrederetur,' and 'quodam castello' against 'quoddam castellum'; 18, 'rediret et ... ageret' against 'reuerteretur et daret,' and 'gratias' against 'gloriam'; 22, 'ut' instead of 'quando' before 'desideretis'; 24, 'fulgurans de caelo lucet in his sub caelo sunt' is read by *b*, *q* alone, against 'coruscans in his quae sub caelo sunt fulget' of *f*, while the other MSS. differ both from *f* and *q*, and also among themselves; 27, 'nubebant' against 'nubtum dabant'; xix. 4, 'illa parte' against 'inde'; 7, 'murmurauerunt' against 'murmurabant,' and 'deuertit' against 'intrauit'; 8, 'quid alicui' against 'quid aliquem'; 15, 'quantum quisque' against 'quis quantum.' These instances, and more might be quoted, shew pretty conclusively, we think, that in the great mass of the text and in turns of expression *q* is really a text of the *b* and not of the *f* type.

The peculiar readings of *q* in these chapters do not seem to present us with anything striking, or suggestive as to any further light on the origin of the MS.; they are as follows:—xi. 16, 'ab eo de celo quaerebant,' *q* standing alone in arranging the words in this order; 20, 'utique' before 'praeuenit' against the 'certe' of a_2, 'profecto' of *f*, *i*, *Am.*, 'forsitam' of *d*; xiii. 24, 'querunt introire et non potuerunt' against the 'quaerunt intrare et non poterunt' of most of the other MSS. In xvii. 7

q stands alone in reading 'cui regredienti,' but is very nearly approached by the 'cui regresso' of *r*, and the 'regredienti' of *b*; in 24 *Am.* follows *q* in 'filius hominis in die sua' against 'aduentus fili hominis in die sua' of *f*, and 'filius hominis' of *a*, *b*, *d*, *e*; in xix. 22 *q* stands alone in 'o infidelis serue et piger,' though *f* draws near to it with 'serue neque et piger.'

There are also but few agreements of any great interest or suggestiveness with other MSS., though we may notice four agreements with *a* or a_2, 'ex illis,' xv. 15, where the other MSS. have 'ex eis' or 'ex his,' and *b*, *i* 'ex phariseis'; the curious 'quod accepto' of a_2 (not *a*) and *q* in xiii. 19; the omission of 'si' before 'septies' in xvii. 4 with *a*, *e*, *Am.*, etc., while it is inserted by *b*, *d*, *f*; and the reading 'sanus' in v. 15 with *a* against 'mundatus' of *b*, *d*, *f*, *Am.*, 'curatus' of *e*, *s*. In the following instances *q* agrees with *i*, *Am.* against the other MSS.; were it not for the presence of *i* we should feel tempted to ascribe this to a slight Vulgate stream in *q*; but as *i* represents on the whole a pure European text, we must attribute these readings to the influence of another branch of the widely-spread European family on our text, which, as we have already seen, includes such a variety of elements in its formation. The readings in question are these:—xi. 17, 'in se ipsum diuisum,' *i*, *q*, (*Am.*), *f* has 'semetipsum,' *b* 'se'; 24, 'perambulat' (*i*), *q*, *Am.*, 'ambulat' *b*, *f*, 'circuit' a_2, 'uadit' *d*; xiii. 16, 'uinculo isto' *i*, *q*, *Am.*, 'uinculo hoc' *a*, a_2, *d*, 'uinculo' *b*, *e*, 'uinculis istis' *f*; 21, 'farinam' *i*, *q*, 'farina' *a*, a_2*, *b*, 'farinae mensuris tribus' *f*, 'f. mensuras tris' *d*, (*e*, a_2^{corr}), 'f. sata tria,' *Am.*; 31, 'in ipsa die' *i*, *q*, *Am.*, *b*, *e*, *f* insert 'autem'; 32, 'et ait illis' *i*, *q*, *Am.*, *b*, *f* add 'ihs'; 33, 'non capit' *i*, *q*, *Am.*, 'non est possibile' (*e*), *f*, 'non oportet' *a*, a_2, *b*, *d*; xviii. 40, 'adpropiasset' *q*, 'adpropinquasset' (*a*), *b*, (*d*), *f*, *Am.*

It remains lastly to examine a few chapters in St. Mark, that we may see whether our text bears out there the character which we imagine to have been established regarding it in the other Gospels, the character of being fundamentally European, but altered and revised in parts so as to accord with the Italian family; we think that this will be found to be the case in St. Mark just as much as elsewhere.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Mark i.

2. uiam tuam *a b d q Am.*
uiam tuam ante te *f.*

3. semitas eius *q Am.*
semitas dei nostri *a b d f.*

5. hierosolymitae uniuersi *b d q Am.*
hiero. omnes *a.*
hierosolymitae *f.*
iordane *a b d q.*
iordane flumine *f Am.*

6. pilos *b d q.*
ex pilis *f*, pilis *Am.*
pellem *a.*

6, 7. hic predicabat dicens quoniam *b q.*
et praedicabat dicens (*om.* quoniam) *f Am.*
et dicebat illis *a d.*

34. curauit *d e q Am.*
sanauit *b f.*

35. diluculo surgens abiit *b d q* (exs.).
diluculo ualde surgens egressus abiit *f Am.*
prima luce exiit et abiit *a.*
ante lucem surgens abiit *e.*

38. ad predicandum *q* (*also found in r*).
ut et ibi praedicem *a d f Am.*
praedicare *b e.*

39. in synagogis galileae *b q.*
in syn. eorum in omnem galilaeam *a d* (totam), (per omnem) *f.*
in omnibus syn. in tota galilaea *e.*
in syn. eorum et omni galilaea *Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

6. + et zona pellicia circa lumbos eius *f q Am.*
om. a b d.

34. sinebat *d e f q Am.*
patiebatur *a b.*

37. cum inuenissent eum dicunt (*or* dixerunt) ei (*or* illi) *a d* (*e*) *f q Am.*
dicentes illi *b.*

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Mark i.

39. itemque demonia expellens *b q*, *e* (et).
 et daemonia eiciens *a d f Am.*

45. manifeste *d e q Am.*
 palam *a b f.*

ii. 1. uenit *b*, (benit) *e q.*
 introisset *a.*
 intrauit *d f Am.*

2. ad eos *b q.*
 ad illos *d.*
 eis *f Am.*
 illis *a e.*

4. accedere *a b d e q.*
 offerre *f Am.*
 om. et patefacientes *a b d e q.*
 + et patefacientes *f Am.*
 dimisserunt *a d q.*
 summiserunt *b e f Am.*

5. remissa sunt *b q.*
 dimissa sunt *f.*
 dimittuntur *d Am.* (rem- *a e*).

8. quo cognito ihs in spu *b d q* (*cf Am.* quo statim cognito ihs spiritu suo).
 quod statim cognoscens ihs spiritu suo *f.*
 et continuo agnoscens ihs spiritu *e.*
 et cum cognouisset ihs in spiritu *a.*
 quid cogitarent *b e q.*
 quod cog. *a*, quod ita cog. *f.*
 quod sic cog. *d*, quia sic cog. *Am.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Mark ii.

10. filius hominis *b q*.
f. h. super terram *a e f* (-ra).
f. h. in terra *d Am*.

12. ille autem surgens tulit crabatum *b q*.
et ille confestim surgens sublato grabatto *a*.
et statim surrexit et sublato gr. *d f* (statim ille) (*Am.*)
et surgens adsumens gr. e.
quia numquam taliter uidisse se *q*.
numquam taliter uidisse se *a*.
quia numquam sic uidimus *f Am*.
quia taliter numquam uid. *d*.
quoniam sic numquam tal. uid. *e*.
quoniam taliter non talia uiderunt *b*.

13. processit *d q*.
exiit *a b e*.
egressus est *f Am*.
omnisque *b q Am*.
et omnis *a d* (omnes) *e f*.

15. discumbente illo *q*.
discumbentibus eis *a* (*b* illis).
recumbentibus illis *d*.
cum discumberet *f Am*. (accum-).
cum recumberent *e*.
recumbebant *a b d e q*.
discumbebant *f Am*.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

11. tibi dico *a d f q Am*.
om. b e.

14. leui *q*, leuin *f Am*.
iacobum *a b d e*.

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Mark ii.

16. peccatoribus et puplicanis (*pr. loco*) *a b d q Am.*
publicanis et peccatoribus *f.*
add. magister uester *f Am.*
om. a b d e q.

17. cum audisset *a b e q.*
hoc audito *f Am.* (*d* hoc audit).
non egent fortes *b q.*
non egent sani *a.*
non opus habent sani *f.*
non necesse habent sani *Am.*
non est opus sanis *e.*
non desiderant qui sani sunt *d.*

18. ueniunt . . dicunt *b d i q Am.*
uenerunt . . dixerunt *a e f.*

20. illa die *d i q Am.*
illis diebus *a b e f.*

21. adsumentum *d i q Am.*
insumentum *a.*
additamentum *f.*
commissuram *b.*
iniectionem *e.*
alioquin *a b d i q Am.*
ne *f.*

22. alioquin disrumpit uinum utres (*d i*) *q Am.*
alioquin dirumpet utres *b.*

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts.*

16. uidentes *f q Am.*
cum uidissent *a.*
et uiderunt *b d.*
manducat et bibet *f q Am.*
manducat *b d e.*
edit *a.*

19. *after* ieiunare, *add* quantum temporis secum habuerint sponsum non possunt ieiunare *q.*
quanto tempore secum habent (habent secum *Am.*) sponsum n. p. ie. *f Am.*
om. whole clause a b d e i.

21. aufert *q*, auferat *f*, auferet *d i Am.*
tollit *a b e.*

22. *after* utres ueteres *add* sed in nouos *a b.*
om. sed in nouos *d e f i q Am.*

Selected readings and renderings in which f q *differ from each other.*

Mark ii.

22. alioquin dirrumpit uinum nouum utres ueteres *e*.
alioquin rumpentur utres *a*.
ne dirumpat uinum nouum utres *f*.

23. per segetes *b q*; -em *a e*.
per sata *d f i Am*.

24. *om*. discipuli tui *e q Am*.
ins. discipuli tui *a b d f i*.

26. intrauit *b q*.
introiuit (-ibit, -iit) *a d e f i Am*.

Selected readings and renderings in which f q *are agreed against other European texts*.

22. et uinum effundetur et utres peribunt *f q Am*. (effunditur).
et uinum et utres peribunt *a b d e i*.
sed uinum nouum in utres nouos mittendum est *q Am*. (mitti debet).
sed uinum nouum in utres nouos mittunt et ambo conseruantur *e* (serbantur) *f*.
om. *a b d i*.

26. sub abiathar principem sacerdotum *q Am*. (principe).
sub abiathar sacerdotem *f*.
om. *a b d e i*.
order: et dedit eis, *etc*., *after* quos . . sacerdotibus *f q Am*.
et dedit, *etc*., *before* quos . . sacerdotibus *a b d e i*.

27. et dicebat illis sabbatum propter hominem factum est non homo propter sabbatum *f q Am*.
dico autem uobis quia sab., *etc*., *b*.
om. *the verse a d e i*.

28. itaque dominus est filius hominis *f q Am*.
dico autem uobis quoniam filius hominis dominus est *a e*, (etiam dñs) *i*.
d. a. u. dominus est filius hominis *d*.
quia dominus est filius hominis *b*.

Here we have some fifty-five instances of interesting relations between *q* and other texts, and though the balance is a little disturbed by a very strong stream of Italian influence towards the end of the second chapter, yet the result on the whole is much the same in St. Mark as in the other Gospels. Even allowing the *f* readings at the end of the list, the number of agreements with that MS. against *b* is only sixteen, while there are thirty cases of agreements with *b* against *f*; and as before the majority of the agreements with *b* are in rendering, the majority of those with *f* are in reading. Amongst the *b* renderings we may notice the term 'expello' (i. 39) of casting out devils, instead of the Italian 'eicio,' which has been adopted into regular use in the Vulgate; in ii. 5, 'remissa,' not 'dimissa sunt,' and in v. 8 'quid cogitarent' instead of 'quod c.' as a translation of ὅτι οὕτως διαλογίζονται (or perhaps τί οὕ. δ.); in ii. 17 the interesting 'egeo' is found against 'opus habeo' of *f*, and in v. 21 'alioquin' against 'ne'; in v. 23 we note 'segetes' against 'sata,' and in v. 26 'intrare' instead of 'introire.' The composite character of the text of *q* is however clearly shewn in the latter verses of the second chapter, where alternate European and Italian readings occur in the closest proximity; after shewing a pronounced European text in the 17th and 18th verses, we have in v. 19 the addition of 'quantum temporis secum habuerint sponsum non possunt ieiunare,' which is found in a slightly different form in *f*, *Am.*, but entirely omitted by the Europeans; then for two verses *q* sides with the European family, then changes over to *f*; in v. 22 sides first with one, then with the other, though on the whole with *f*; then in vv. 23, 24 inclines towards *b*, and finally ends the chapter in the closest alliance with *f*.

We are only getting brought out in a more marked and emphasised form in this second chapter of St. Mark, the same features which we have found elsewhere. The fact that *q*, if we take all its readings into consideration, cannot be classed with any one definite branch of the Old-Latin family, but has come under the influence of every group in turn, may be considered almost established: but if we consider it in the vast bulk of its readings, not merely in the fallacious 'test-passages' (fallacious because they would be the first to be altered by a reviser, who might leave the rest untouched), but throughout its text, in slight turns of expression and habitual use of small, apparently unimportant groups of

words, we shall find it to have a far stronger resemblance to *b* than to any other Old-Latin MS. It is of course a wearisome and difficult task to note down the minute points—each inconclusive in itself—in which *q* agrees with *b* against *f*, while it is comparatively easy and convincing to point to the striking test-passages where in important questions of reading *q* sides with *f* against *b*; but at the same time any student who will take the trouble to examine it word by word with the other texts will, I think, endorse my conclusion. I may add that at the present time I am thus slowly, and I trust thoroughly, examining it verse by verse, together with all the other Old-Latin texts, in connection with the Vulgate, and every day's examination tends to strengthen this opinion.

§ 6. *History*. Of the history of our Manuscript little or nothing seems to be known beyond the fact that it formerly belonged to the Freising Chapter Library, and with that Library was moved to Munich in the year 1802. The life of Corbinian, the founder of the Benedictine Monastery of Freising, and a typical mediaeval saint, has however been frequently related; the Monastic Library attained considerable fame, and is mentioned by the translators of the authorized Version of our Bible in their preface [1].

Corbinian was born at Chartres, near Paris, in the 7th century; he shewed early a strong religious tendency, and whilst still young established a small community near his native town: his fame both for preaching and miracles, however, soon extended far and wide. After fourteen years spent in this life he undertook a journey to Rome (c. 714 A.D.), for devotional purposes; but Pope Gregory II persuaded him against his will to accept the office of a missionary bishop, and he was accordingly consecrated as a 'regionarius episcopus.' He returned, and spent some time in preaching throughout Gaul; after which he again retired to his cell at Chartres, where he spent another seven years with the brethren.

He then made a second journey to Rome with the intention of obtaining the permission of the Pope to retire elsewhere for a life of

[1] *The Translator to the Reader*; amongst other translations of the Sacred Scriptures into the vulgar tongue of various lands. 'Valdo, Bishop of *Frising* (is reported) by *Beatus Rhenanus* to have caused about that time, the Gospels to be translated into *Dutch* rhyme, yet extant in the library of *Corbinian*.'

greater seclusion and strictness, as his fame both for preaching and miracles attracted large crowds of visitors to his present abode. The Pope, however, compelled him to apply himself afresh to his task of missionary preaching. On arriving at Maises on the Adige he incurred the wrath of Duke Grimoald by his boldness in rebuking him for his marriage with Piltrud, the widow of his deceased brother; and the persecution of Piltrud, rather than of Grimoald perhaps, forced him to flee to the Tyrol, whence he returned after the death of Grimoald in 724.

He now founded the Monastery of Freising, on the Isar, in Bavaria, and dedicated it to the Blessed Virgin and to St. Benedict; it was raised to an episcopal seat, and Corbinian was himself the first Bishop.

He died on the 8th of September, 730 A.D., and was succeeded by his own brother Erimbert. Erimbert was succeeded by Aribo, who transferred the body of Corbinian back to Freising from Maises, whither, in accordance with his dying request, it had been conveyed. To Aribo also we are indebted for a life of the Saint and founder of the Monastery[1].

The library was founded by Bishop Hitto, the fifth in order from Corbinian, and received large additions under Bishop Abraham (died 994); but our Manuscript is of course considerably older than the library to which it belonged; in all probability it was there from the first, as there are no marks on it to suggest its having been in any other library; it only bears its present Munich number of Lat. 6224; and its old Freising number of 24. No Biblical MS. appears in the three very fragmentary lists of books in the library of Freising, reprinted by G. Becker[2], but these are too scanty for any argument to be drawn from them.

[1] For the history of Corbinian and Freising see Mabillon, *Annales O. S. B.* lib. liii, Meikelbeck, *Historia Frisingensis*, Augsburg, 1724.

[2] *Catalogi Bibliothecarum Antiqui*, pp. 41, 148, Bonn, 1885.

§ 7. THE LECTIONARY NOTES IN *q*.

The following is a list of the lectionary notes; they are written in the margin of the MS. in an ugly cursive hand of probably the 8th or 9th century, being in some cases almost undecipherable. I have arranged them as far as I can in the chronological order of the Church's year; but I cannot always assign a definite passage of Scripture to each lesson, as the crosses in the text do not regularly correspond to the notes written in the margin: as a rule, of course, two crosses are inserted, which we may take to mark the beginning and the end; but sometimes only one is found, which may refer either to the beginning or the end, sometimes none, sometimes the crosses without any corresponding lesson. Nor does the comparison of other Lectionaries help us here, as the lessons seem to belong to some German local use, and have few affinities either with the Comes, Gallican, or Mozarabic uses[1].

I can then but call attention to them in the hope that future workers in this branch of study may be able to throw more light upon the question.

de aduento Lk. 26–39 († *at* 36 *and* †† fine *at* 39).
de aduento Lk. iii. 1–7 († *at* 1 *and at* 7).
initium lect. de natiuitate dñi Mt. i. 18–22 († 18, † 22).
in natale dñi Lk. ii. 1–15? († *at* 1 *only*).
seconda natal sc.
(*Innocents' day*) Mt. ii. 16–23 († 16, † 23).
in octaba dñi Lk. ii. 21–26? († *at* 21 *only*).
in die sc̄o epefanie lectio prima Mt. ii. 1–13 († *at* 13 *only*). *This is part of the Ambrosian Gospel. There is no* lectio secunda *for Epiphany, but above* Mt. iii. 13 *is written the note by the first hand* lege in apparitionem dñi *and this passage may have been appropriated for the second lesson.*
tertia lectio in die sc̄o epefania Jn. ii. 1–12? (*no marks of beginning or end; but this would agree with the Ambrosian and with the Lect*[m]. *Luxouiense*).
domineca in caput quadrageseme Lk. iv. 1–14? († *at* 1 *only*).
in caput quadragesim Mt. vii. 13–15? († *at* 13 *only: cf. Sacr. Bobiense*).
dominica in oliuo Mt. xx. 29–34 († *and* fine *at* 34).

[1] As given in the article *Lectionary* (by Dr. Scrivener) in Smith's *Dictionary of Christian Antiquities*; cf. Mabillon *De Liturgia Gallicana*.

dominec in oliuo Mk. xi. 1–11 (finem *at* 11).

cena dĩ Mt. xxvi. 17–30? cena d̄i *at* 17: (*this is part of the Sacr. Bobiense, and is probably the Gallican lesson shortened: cf. also the Ambrosian Lectionary*).

lectio in uigiliis pasce per altare Mt. xxviii. 1–8 († *at* 8).

lectio prima ad fontes in uigiliis pasce Jn. iii. 7–10? (*no mark except in the middle of* 10: *so in the Ambrosian; in the Mozarabic for the vigil of Pentecost*).

lectio seconda ad fontes in uigiliis pasce Jn. iv. 13–15 († *and* finet *at the beginning of* 15).

lectio tertia ad fontes in uigiliis pasce Mt. xxviii. 16 *ad fin.*? († *at* 16 *also at* 18; *this may have been originally part of the same lesson as* Mt. xxviii. 1–8; *or cf. the Ambrosian for Thursday in Easter week*).

lectio in domeneca in prima pasca Jn. xx. 1–10? (*no marks*).

lectio in plena pasca diae domenecarum Jn. xx. 19–24? († *at* 19 *only*).

seconda firia in albas Jn. i. 1–15 († *before* 15).

lectio in albas die sabbatorum Jn. v. 1–14 (finit *before* 14).

seconda domeneca post xl. Lk. xv. 12 *ad fin.*? (*no marks*).

tertia dominica post pasca Jn. iv. 1–28 († *before* 28).

mediantem penteconste lectio euangelii secondum iuhanne Jn. vii. 14–19? († *at* 14 *only: found in Ambr. and in Moz. for dom.* 4 xl.).

post mediantem pentecuste sequenti domeneca lectio euangelii Jn. ix. 1–39 (procedent finet *at end of* 38; *this is the Moz. Gospel for dom.* 3 xl., *and Ambr. for dom.* 4 xl.; *it is possible that the previous lesson was transferred to its present date when the Gospel of Abraham was borrowed from Rome by the Milanese for dom.* 3 xl., *and that this lesson was similarly transferred from dom.* 3 *or* 4 xl.).

in die ascensiones d̄ni nostri iħu xp̄i second carnem lectio euangelii secondum luca Lk. xxiv. *ad fin.* († *at* 44; *agrees with Ambrosian and Mozarabic, and is part of the Gospel in the Sacr. Bobiense*).

post ascensionem d̄ni lectio euangelii iohanen die domenecorum Jn. vi. 22–25? (*no marks*).

in penteconste Jn. xv. 23 *ad fin.*? († *at* 23 *only*).

lectiones que debeant legi per vii domenecas lectio prima domeneca Jn. i. 32–35? *no marks: cf. the seven Sundays after Pentecost in the Mozarabic and Ambrosian*).

seconda domeneca lectionem que debeat legi Jn. iii. 19–22? (*no marks: these do not seem to have been completed, unless all the remaining lessons fell in the passage of St. John which is missing*).

Apostolorum in passione scr̄um maccaueorum lectio euangelii secondum matteum Mt. xx. 20–29 (*The Maccabees were patron Saints of Cologne and were commemorated on the 1st of August*).

iiii calendas sebtembres pustridie iohanni bapteste.
lectio sc̄i iohannis bapteste Mt. xiv. 1–15 (finet *at end of* 14).
lectio sc̄i iohanni Lk. i. 57–67? († finet lectio sc̄i iohanni *before* 67, *but nothing to mark where the lesson begins*).
in uiłiis.
in nate sc̄e marie Mk. x. 48 *ad fin.*
in timothei et in (*rest gone*) Mt. xvi. 21 *ad fin.*? (*no marks*).
lectio zacch. Lk. xix. 1–39.
de ceco Mk. x. 46 *ad fin.*
v firias Mk. xvi. 9 († *at* 9 *only*).
in scrūm
in dedecation Mk. ix. 1–8? (*no mark of ending*).

The notes which I have added to the lessons are principally the suggestions kindly offered by the Rev. W. C. Bishop; the term 'Ambrosian' refers to the Ambrosian MS. lectionary, the oldest known; a proof of which Dr. Ceriani had sent him.

I may also add a list of the following passages to which the crosses to mark a lesson have been attached, though the title of the lesson itself has either never been added, or else has disappeared by being cut off with the margin of the page by the binder:—Matt. v. 1; vi. 16 *inc., viii. 14; ix. 18; x. 32; xiii. 43; xv. 21, 29, the title of the lesson has been cut off here, 32, 39; xvii. 14, xviii. 23, xix. 16, xxi. 5, no cross here, but the title of a lesson, which has been cut off, and similarly against 17; xxiv. 34; xxv. 1, 31; John iv. 27; Luke x. 25; xii. 32; xvii. 20; xviii. 18, 35; Mark iii. 28.

MONITUM.

Codicis numerus est Lat. 6224 Bibliothecae Regiae Monacensis. Fuit olim Frisingensis 24 inter Cimelia ii. 13. A. Tischendorfio ceterisque Noui Testamenti criticis littera *q* insignitus est: ultimi folii ectypon arte lithographica reproductum in Silvestrii operibus *Quatrième Partie*, no. 158 reperitur. Ordo Euangeliorum est Mathaeus, Johannes, Lucas, Marcus: Codex saeculo post Christum septimo attribuitur. Litteris semi-uncialibus exaratus est, iisque lineis quibus asteriscos praefixi, uariis coloribus ornatis: necnon sub signo ∽, imagines uel in margine uel in imis paginis depictas indicaui; uerba uel litterae quae uncis includuntur ex Codice perierunt.

Manus primae scripturam cum punctis et spatiolis fideliter secutus sum, correctionesque aliarum manuum in notulis recensui, nisi quod eas litteras quas a manu prima omissas suppleuit eadem manus, lectionesque ecclesiasticas a manu secunda scriptas in eodem loco quem in Codice habent, typis commisi: quae folia ex Codice exciderunt uacuis paginis expressi, foliorumque adnumerationem ut nunc exstat, quamuis priscum foliorum ordinem restitui, fideliter reddidi: de quibus plura in prolegomenis uidebis.

liber iste est sc̄e marie sc̄ique corbiniani frisinge;

Fol. 1.* 1. [1]Liber
* generationis
* ih̄u xp̄i fili d̄id̄·
* fili abraham·
* [2][abr]aham genu
* [it i]saac· isaac
* genuit iacob·
* iacob autem ge
* nuit iudam et
fratres eius·
[3]iudas autem ge
nuit fares et
zara ex thamar·
fares autem
genuit esrom·
esrom autem
genuit aram·
[4]aram autem
genuit amina
dab· aminadab
autem genuit·
naasson· naas
son autem ge
nuit salmon·
[5]salmon autem
genuit booz
ex rachab· booz
autem genuit
obeth ex ruth·
obeth autem
genuit iesse·
[6]iesse autem ge
nuit dauid re
gem· dauid autē·
rex genuit so
lomonem ex ea
quae fuit uriae·
[7]Solomon autem·
genuit roboam

roboam autem
genuit abiud·
abiud autem ge
nuit asaph·
[8]asaph autem ge
nuit iosafath·
iosafat autem
genuit ioram·
ioram autem
genuit oziam·
[9]ozias autem ge
nuit ioatham·
ioatham autē
genuit achas·
achas autem ge
nuit ezechiam
[10]ezecias autem
genuit manna
sem· mannases
autem genuit
amos· amos autē
genuit iosiam·
[11]iosias autem
genuit iecho
niam· et fratres
eius· in trans
migratione ba
bylonis· [12]Et
post transmi
grationem ba
bylonis· ieco
nias genuit sa
lathiel· Salatiel
autem genuit
zorobabel·
[13]zorobabel autē
genuit abiiud·
abiud autem ge
nuit eliachim·
eliachim autem

genuit azor·
[14]azor autem ge
nuit saddoc·
saddoc autem
genuit achim·
achim autem ge
nuit eliud· [15]eliū
autem genuit
eleazar· elea
zar autem ge
nuit mattham·
mattham autē
genuit iacob·
[16]iacob autem ge
nuit ioseph ...
Cui desponsata
maria genuit
ih̄m· quiuocatur
xp̄s· [17]Omnes
ergo generatio
nes ab abraham·
usque ad dauid·
generationes
quattuordecim·—
Et ad dauid usq;
ad transmigra
tionem babylo
nis generatio
nes quattuorde
cim· Et a trans
migratione ba
bylonis· usque
ad xp̄m generati
ones quattuor
decim [18]†Xp̄i au
tem generatio
sic erat·
Cum esset despon
sata mater eius
maria ioseph

† initium lect de
natiuitate dm̄i

Antequam conue
nirent· inuen
ta est in utero
habens de sp̄u
sc̄o·· [19]ioseph
autem uir eius·
cum esset iustus·
et nolet eam tra
ducere· uolu
it occulte dimit
tere illam·
[20]Hec eo cogitante·
ecce angelus dn̄i
apparuit in som
nis dicens· io
seph· fili dauid·
ne timeas acci
pere mariam
coniugem tuam·
Quod enim in ea
nascetur de sp̄u
sc̄o est· [21]pariet
autem filium
et uocabis nomen
eius ih̄m· ipse
enim saluum fa
ciet populum
suum a peccatis
eorum † [22]Hoc
autem totum
factum est· ut
adimpleretur
quod dictum est
a dn̄o· per esa
iam profetam
dicentem·
[23]Ecce uirgo in ute
ro habebit· Et
pariet filium·
Et uocabunt no Fol. 2.

Fol. 3. men eius em
manuel · quod
est interpre
tatum nobis
cum ds̄ · [24]Exur
gens autem io
seph a somno ·
fecit sic ut pre
cepit ei angelus
dn̄i · et acce
pit coniugem
suam · [25]et non
cognouit eam ·
Donec peperit
filium primo
genitum · Et
uocauit nomen
eius ih̄m · ∽
∽ ∽ ∽

in die sc̄o epefanie
lectio prima

* **2.** [1]Cum ego natus
* esset ih̄s in beth
* lehm · ciuitatem
* iudeae · in die
* bus herodis regis ..
Ecce magi ab ori
ente uenerunt
in hierosolyma
dicentes · [2]ubi
est quis natus est ·
rex iudaeorum ·
Uidimus enim
stellam eius in
oriente · et ue
nimus adorare
eum · [3]Audiens
autem herodes
rex turbatus
est et omnis
hierolyma cum illo
[4]Et congrauit om
nes principes
sacerdotum ·
et scribas popu
li · et interro
gauit ab eis ·
ubi xp̄s nascitur ·
[5]At ili dixerunt ·
in bethlehem
iudeae · sic enī
dictum est per
profetam ·
[6]Et tu bethleem iu
deae non es mi
nima inter
principes iuda ·
Ex te enim exiet
princeps · qui
regat populu¯
meum is̄l ·

[7]Tunc herodes
occulte uoca
uit magos · Et
diligenter ex
quisiuit ab eis
tempus · quando
apparuit eis
stella · [8]Et misit
eos in bethleem
dicens · ite di
ligenter inter
rogate de pue
ro · Et cum in
ueneritis re
nuntiate mihi ·
ut ego ueniam
et adorem eum ·
[9]Qui cum audis
sent regem ab
ierunt · Et ecce
stellam quam
uiderant in
oriente · ante
cedebat eos ·
usque dum ue
nit et setit su
per puerum ·
[10]Uidentes autē
stellam gaui
si sunt gaudi
o magno ual
de · [11]Et intraⁿ
tes in domum
uiderunt pu
erum cum
maria matre
eius · et pro
cidentes ado
rauerunt eum ·
Et apertis thens

auris suis op
tulerunt ei mu
nera · aurum ·
et tus · et murra¯·
[12]Et admoniti in
somnis · ne re
dirent adhero
dem · per alia¯
uiam reuersi
sunt in regio
nem suam · [13]qui
cum recesissent ·
† Ecce angėlus dn̄i
apparuit in so¯
nis ioseph di
cens · Surge
et accipe puerū ·
et matrem eius ·
et fuge in egyptu¯
et esto ibi ·

seconda natal sc

Usque quo dica¯ Fol. 4.
tibi · futurum
est enim ut he
rodes querat
puerum perde
re eum · , [14]Sur
gens autem io
seph accepit
puerum et ma
trem eius noc
te et abiit in
aegyptum ·
[15]Et erat ibi usque
ad consumma
tionem hero
dis · Ut adim
pleretur quᵒd
dictum est a
dn̄o · per pro
fetam dicente¯

Ex aegypto uoca
ui filium meu¯· †
† [16]Tunc herodes
ut uidit · qūm
delusus est a
magis · iratus
est uehemen
ter · et mittens
occidit omnes
pueros qui e
rant in bethlee¯·
et in omnibus
regionibus eius ·
A bimatu et in
fra secundum
tempus quod
exquisierat a
magis · [17]Tunc
adimpletum
est quod dictū est

Fol. 5.
‘ Per hieremiam
‘ profetam di
‘ centem · [18]uox
‘ in rama audi
‘ ta est · plora
‘ tus et ululatus
‘ multus · ra
‘ chel prorans fi
‘ lios suos · et no
‘ luit consolari
‘ quia non sunt ·
[19]Defuncto autem
herode · Ecce
angelus dñi ap
paruit in som
nis ioseph in ae
gypto [20]dicens ·
Surge accipe pu
erum et mtrē
eius et uade in

terram isl̄ · mor
tui sunt enim qui
querebant ani
mam pueri ·
[21]Et surgens acce
pit puerum et
matrem eius
et uenit in terra¯
isl̄ · [22]Audiens
autem quod ar
chelaus regna
ret in iudea
pro herode pa
tre suo timuit
illuc ire · Ad
monitus autē
in somnis · Re
cessit in partis
galileae · [23]et ue
niens habitauit †

In ciuitatem
quae uocatur
nazareth · ut
adimpleretur
quod dictum
est per profe
tas · quia nazo
reus uocabi
tur · ∽ ∽ ∽
∽ ∽ ∽ ∽
* 3. [1]In illis diebus ·
* uenit iohan
* nes baptista ·
* [2]predicans in
* deserto iude
* ae · dicens · pe
* nitentiam agi
* te adpropin
quauit enim
regnum celorū

[3]Hic est enim qui
dictus est · per
esaiam profe
tam dicentem ·
Uox clamantis
in deserto pa
rate uiam dñi ·
rectas facite
semitas eius ·
[4]Ipse autem io
hannes habuit
uestitum suu¯ ·
de pilis cameli ·
et zona pellicia
super lumbos
eius · esca autē
eius erat locus
tae et mel silues
tre · [5]tunc exsi
ebant ad eum

Hierosolyma ·
et omnis iudea
et omnis regionis
iordannis · [6]et
baptizabantur
in iordanne
fluuio ab illo ·
confitentes pec
cata sua · [7]Ui
dens autem mul
tos fariseoru¯ ·
et sadduceorū
uenien~~g~~tes ad
baptismum su
um · dixit eis ·
Progenies uipe
rarum · quis
ostendit uobis
fugere ab ira
futura · [8]facite

ergo fructum
dignum paeniten
tiae · [9]et nolite
preferre uos
dicentes intra
uos · patrem
habemus abra
ham · dico enī
uobis qūm po
tens est ds̄ ex
lapidibus istis ·
suscitare filios
abrae · [10]Iam
enim securis
ad radices arbo
rum posita est ·
Omnis ergo ar
bor quae non
facit fructum
bonum excidetur

Et in ignem mit
tetur · [11]Ego
quidem bapti
zo uos in paeni
tentiam · qui
autem post me
uenit fortior
me est · cuius
non sum dignus
calciamenta
portare · ipse
uos baptizauit
in sp̄u sc̄o et ig
ni · [12]Habens
uentilabrum
in manu sua ·
Et permundabit
aream suam ·
Et congregabit
triticum in hor

reum · paleas
autem conbu
ret igni inex
tinguibili ∽ dñi
∽ lege in appa ritionem ∽
* [13]Tunc uenit ih̄s
* a galilea ad ior
* dannen ad io
* hannem · ut
* baptizaretur
* ab eo · [14]et pro
ibebat eum io
hannes dicens ·
Ego a te debeo bap
tizari et tue
nis ad me · · ·
[15]Respondens au
tem ih̄s dixit ei ·
Sine modo · sic
enim decet nos
Fol. 6.

Fol. 7.
Et omnem firmi
tatem in plebe ·
24 Et abiit fama eius
in totam Syriam ·
Et optulerunt ei
omnes male ha
bentes · uariis
languoribus ·
et tormentis con
prehensos · et
paralyticos · et
demoniacos · et
lunaticos et cu
rauit eos · 25 Et
sequebantur
eum turbae mul
tae · de galilea ·
et decapoli · et ab
hierosolymis ·
et iudea · et trans
iordanen · **5.** 1 Ui
dens autem tur
bas ascendit in
montem · et cū
sedisset · † acce
serunt ad eum
discipuli eius ·
2 Et aperuit os suū
et docebat eos
dicens · 3 Beati
pauperes spū ·
qūm ipsorum est
regnum celorū ·
4 Beati qui lugunt
qūm ipsi conso
labuntur ·
5 Beati mansueti ·
qūm ipsi possi
debunt terram
6 Beati qui esuriunt
et sitiunt iustitia¯ ·
qūm ipsi satura
buntur

7 Beati misericor
des qūm ipsi
miserabuntur ·
8 Beati mundo cor
de quoniam ipsi
dm̄ uidebunt ·
9 Beati pacifici qūm
fili dī uocabuntur ·
10 Beati qui persecu
tionem patiun
tur propter ius
titiam · qūm ip
sorum est reg
num caelorum ·
11 Beati eritis cum
exprobauerint
uobis homines ·
et persecuti fue
rint et dixerint
omne uerbum
malum aduersus
uos mentientes
propter me ·
12 Gaudete et exulta
te · qūmercestra
multa est in celis ·
Sic enim persecu
ti sunt et profe
tas qui erant ante
uos · 13 Uos estis
sal terre · Si au
tem sal fatuatū
fuerit in quo sal
lietur ad nihilū
ualet nisi ut mit
tatur foras · et
conculcetur ab
hominibus · —
14 Uos estis lux huius
mundi · Non po
test ciuitas abscon
di supra monte¯

posita · 15 Neque
accendunt lu
cernam et ponunt
ea sub modio ·
Sed super cande
labrum ut lu
ceat omnibus
qui in domo sunt ·
16 Sic luceat lumen
uestrum cora¯
hominibus · ut
uideant opera
uestra bona ·
Et magnificent
patrem uestrū
qui in caelis est · · ·
* 17 Nolite putare
* qūm ueni sol
* uere legem
aut profetas
Non ueni soluere
legem sed adim
plere · 18 Amen
enim dico uobis
Donec transeat
caelum et terra¯ ·
Iota unum uel
unus apaex non
transibit a lege
donec omnia fiant ·
19 Qui enim soluerit
unum de manda
tis istis minimis ·
et docuerit sic
homines · mini
mus uocabitur
in regno caeloru¯ ·
Qui autem fecerit
et docuerit hic
magnus uocabi
tur in regno caeloru¯ · · ·

20 Dico autem uobis
qūm nisi abun
dauerit iustitia
uestra · plus
quam scribarū ·
et phariseoru¯
nontrabitis in reg
num caelorum ·
21 Audistis quia dic
tum est antiquis ·
non occides · qui
autem occiderit
reus erit iudicii ·
22 Ego autem dico uo
bis · quod omnis
qui irascitur fra
tri suo sine causa ·
reus erit iudicii ·
Qui autem dixerit
fratri suo racha ·
reus erit concilio ·
Qui autem dixserit
fatue reus erit
gehenne ignis ·
23 Si ergo offeres mu
nus tuum ad alta
rem et ibi reme
ɱoratus fueris ·
quia frater tuus
habet aliquem
aduersum te ·
24 Relique ibi mus
tuum ante altare · · ·
et uade prius re
conciliare fratri
tuo · et tunc
ueniens offers
munus tuum · ·
25 Esto consentiens
aduersario tuo
cito cum es cum
illo in uia · ne for
te
Fol. 8.

Fol. 13. mosyna tua in
abscondito · Et
pater tuus qui
uidet in abscon
dito · ipse red
det tibi in mani
festo · [5]Et cum o
ras non eris sicut
hypocritae · qui
amant stare in sy
nagogis et in an
gulis platearum
stantes adorare ·
ut uideantur ab
hominibus ·
Amen dico uobis
perceperunt
mercedem suam ·
[6]Tu autem cum oras ·
intra in cubiculū
tuum · Et cludens

ostium tuum · o
ra patrem tuum
in absconso · et pa
ter tuus qui uidet
in absconso red
det tibi in manifes
to · [7]orantes au
tem nolite multū
loqui sicut ethnici ·
putant enim quod
in multiloquio suo
exaudiuntur ·
[8]Nolite ergo similare
eos · scit enim pa
ter uester quid uo
bis opus sit ante
quam petatis eum ·
[9]sic ergo orate uos ·
Pater noster ṅȯṡ
iẽr qui in caelis es ·
sc̄ificetur nomen
tuū

[10]adueniat reg
num tuum fiat
uoluntas tua si
cut in caelo et in
terra · [11]panem
nostrum cotidi
anum da nobis
hodie [12]et remit
te nobis debita
nostra sicut
et nos dimittimus
debitoribus nos
tris · [13]et ne indu
cas nos in temta
tionem · sed libe
ra nos a malo
qūm tuum est
regnum tuum et uir
tus et gloria in
secula amen · [14]Si
enim dimiseritis

hominibus pec
cata eorum · di
mittet uobis et pater
uester qui est in
celis · [15]Si autem
non remiseri
tis hominibus
peccata eorum ·
nec pater uester
* remittet uobis
inc peccata uestra · ∽
∽ ∽ ∽
* [16]Cum autem ieiu
* natis · nolite fi
* eri sicut hypo
* critae tristes ·
Exterminant enī
facies suas ut
pareant homini
bus ieiunantes ·
Amen dico uobis

Habent merce
dem suam · [17]Tu
autem cum ieiu
nas ungue ca
put tuum et fa
ciem tuam laua ·
[18]ne pareas homi
nibus ieiunans ·
Sed patri tuo qui
est in absconditо ·
Et pater tuus qui
uidet in abscondi
to reddet tibi ·
[19]Nolite thensauri
zare uobis · thens
auros in terra ·
ubi erugo et tinea
et comestura ex
terminat · Et ubi
fures effodiunt
et furantur ·

[20]Thensaurizate au
tem uobis thens
auros in caelo · ubi
neque erugo · ne
que tinea · neque
comestura exter
minat · et ubi fu
res non effodiunt
et furantur ·
[21]Ubi enim fuerit
thensaurus tuus
ibi erit et cor tuū · ·
[22]Lucerna corporis
tui est oculus tuus · —
Si oculus tuus sim
plex fuerit · totū
corpus tuum lu
cidum erit · · [23]Si au
tem oculus tuus
nequam fuerit ·
Totum corpus tuū

tenebrosum erit · Fol. 14.
Si ergo lumen quod
in te est tenebre
sunt · ipse tene
bre quante sunt ·
[24]Nemo potest duo
bus dominis ser
uire · Aut enim
unum odiet et
alterum amabit ·
Aut unum patie
tur et alterum
contemnet · non
potestis dō ser
uire et mammo
ne · [25]Ideo dico
uobis ne cogite
tis in corde ues
tro quid mandu
cetis · aut quid
bibatis · neque

corpori uestro ·
quid induatis · non
ne anima pluris
est quam esca ·
et corpus quam
uestimenta ·
[26]Respicite uolatili
a caeli · qūm non
serunt neque
metunt · neque
congregant in
horreo · Et pater
uester caelestis
alit illas · nonne
magis uos pluris
estis illis · [27]Quis
autem ex uobis co
gitando potest
adicere · ad statu
ram suam cubitū
unum · [28]Et de indu

Fol. 15.

[8] Omnis enim qui
petit accipit · et
qui querit inue
nit et pulsanti
aperietur ·
[9] Aut quis est ex uo
bis homo · quem
si petat filius pa
nem numquid
lapidem porri
get ei · [10] Aut si pis
cem petit · num
quid serpentem
dabit ei · [11] Si ergo
uos cum sitis ma
li · nostis bona
data dare filiis
uestris · quan
to magis pater
uester qui in cae

in caput quadragisim

lis est dabit bona
petentibus se ·
[12] Omnia ergo quae
cumque uultis
ut faciant uobis
homines ita et
uos facite illis ·
Haec est enim lex et
profetae · †[13] Intra
te per angustam
portam · quam
lata porta et spa
tiosa uia quae du
cit in perditionē
Et multi sunt qui
intrant per eam ·
[14] Quam angusta est
porta et arta uia ·
quae ducit ad uitā ·
et pauci sunt

qui inueniunt
eam · [15] Atendi
te autem a fal
sis profetis qui
ueniunt ad uos
in uestimentis
ouium · abin
tus autem sunt
lupi rapaces ·
[16] a fructibus eo
rum cognosce
tis eos · Num
quid colligunt de
spinis · u · as · Aut
de tribulis ficos.
[17] Sic omnis arbor
bona fructus bo
nus facit · mala
autem arbor ma
los fructus facit

[18] Non potest arbor
bona malos fruc
tus facere · ne
que arbor mala
fructus bonus
facere · [19] Omnis
arbor quae non
facit fructum bo
num excidetur
et in ignem mit
tetur · [20] Igitur
ex fructibus eo
rum cognoscetis
eos · [21] non omnis
qui dicit mihi dñe
dñe intrabit in
regnum caelorū ·
Sed qui facit uolū
tatem patris mei
qui in caelis est ·

Fol. 16. Ipse intrabit in
regnum caelorū ·
[22]Multi dicent mihi
in illa die · dñe
dñe nonne in no
mine tuo profe
tauimus · Et in no
mine tuo daemo
nia eicimus . Et
in tuo nomine
uirtutes multas
fecimus · [23]Et tunc
iurabo illis quia
non noui uos ·
Discedite a me ope
rarii iniquitatis ·
[24]Omnis ergo qui au
dit uerba mea
haec et facit ea · si
milabo eum uiro

sapienti · qui
aedificauit domu¯ ·
suam supra pe
tram · [25]descen
dit pluuia flaue
runt uenti · adue
nerunt flumina ·
et inpegerunt in
domum illam et
non cecidit · Fun
data enim erat su
pra petra · [26]Et om
nis qui audit uer
ba mea haec · et
non facit ea · simi
lis est uiro stulto ·
Qui aedificauit do
mum suam su
pra harenam ·
[27]descendit pluuia

Flauerunt uenti
aduenerunt flu
mina · et offen
derunt in domū
illam et cecidit ·
et facta est ruina
eius magna ·

*[28]Et factum est
*cum consum
*masset ihs · uer
*ba haec · admira
*bantur turbae
super doctrina¯
eius · [29]erat autē
docens eos sicut
potestatem ha
bens et non sicut
scribae eorum et
farisaei · 8. [1]Et des
cendente eo de

monte secute
sunt eum turbe
multae · [2]Et ecce
leprosus quidā
ueniens adora
bat eum dicens ·
Dñe si uis potes
me mundare ·
[3]et extendens ma
num tetigit eū
ihs dicens uo
lo mundare ·
Et confestim mun
data est lepra eius ·
[4]Et ait illi ihs · uide ·
nemini dixeris ·
sed uadens osten
de te sacerdoti ·
Et offer munus ·
quod precepit

moyses in testi
monium illis · ·
[5]Post hec autem cū
introisset ca
pernaum · ac
cesit ad eum qui
dam centurio ·
rogans eum et
dicens · [6]dñe · pu
er meus iacet
in domo paraly
ticus et male
torquetur · [7]ait
illi ihs · ego ueni
am et curabo eu¯ ·
[8]Et respondens cen
turio ait · dñe ·
non sum dignus
ut intres sub tec
tum meum · Sed

tantum dic uer
bo et sanabitur
puer meus · —
[9]Nam et ego homo
sum · sub potes
tate constitu
tus habens sub
me milites · et di
co huic uade et
uadit et alii ue
ni et uenit · et ser
uo meo fac hoc
et facit · · [10]Audi
ens autem ihs mi
ratus est · et se
quentibus se dixit ·
Amen dico uobis
in nullum tantū
fidem inueni in
isł · [11]Dico autem uo
bis

qūm multi ab o Fol. 17.
riente et occi
dente uenient
et recumbent ·
cum abraham et
isaac et iacob in
regno caelorum ·
[12]Filii autem regni
ibunt in tenebras
exteriores · ibi
erit fletus et stri
dor dentium · ·
[13]Et dixit ihs centu
rioni Uade si
cut credidisti fiat
tibi · et sanatu est
puer ex illa hora ·
†[14]Et cum uenisset ihs ·
in domum petri
uidit socrum eius

iacentem et fe
bricitantem [15]et
tetigit manum eius
et remisit eam fe
bris et surrexit
et ministrabat ei ·
[16]Uespere autem fac
to · optulerunt
illi demoniacos
multos Et eicie
bat sp̄s inmundos
in uebo Et omnes
male habentes
curauit · [17]Ut ad
impleretur quod
dictum est · per
esaiam profeta¯
dicentem · quia
ipse infirmitates
nostras accepit

Fol. 18. et egrimonia
nostra porta
uit · [18] Uidens
autem iħs tur
bas multas cir
cum se iussit
discipulos su
os ire trans
fretum · [19] Et ac
cedens quidā
scriba ait illi ·
Magister se
quor te quocū
que ieris · [20] Dicit
ei iħs uulpes
foueas abent ·
et uolucres celi
nidos ubi re
quiescant ·
Filius autem ho
minis non ha

bet ubi capud de
clinet · [21] Alius au
tem discipulus
ait illi · dñe per
mitte mihi pri
mum ire et se
pellire patrē
meum · [22] At ipse
ait illi sequere
me sine mortu
os sepellire mor
tuos suos ·
[23] Et ascendente eo
in nauicula se
cuti sunt eum
discipuli eius ·
[24] Et ecce motus mag
nus factus est
in mari · ita ut
nauicula operi
retur a fluctibus ·

Ipse autem dormi
ebat · [25] et acce
dentes suscitaue
runt eum disci
puli eius dicen
tes · dñe libera
nos perimus ·
[26] Et ait illis quid ti
midi estis modi
ce fidei · Tunc
surgens impe
rauit uento
et mari et facta
est tranquilli
tas magna · [27] illi
autem homines
mirati sunt dicen
tes qualis est
hic quod uenti
et mari oboediunt
ei · [28] et cum uenis

set trans fretū ·
in regione gera
senorum · occur
rerunt ei duo
homines dae
monia habentes ·
de monumentis
exeuntes peri
culosi nimis ·
Ita ut nemo pos
set transsi
re per uiam illā ·
[29] Et ecce exclamaue
runt dicentes
Quid nobis et tibi
iħu fili dī uenis
ti hic ante tem
pus torquere
nos · [30] Erat autē
longe ab illis grex
porcorum multo
rum pascentium

[31] Daemones autē
rogabant eum
dicentes Si ei
cis nos permit
te nos ire in gre
gem porcorum ·
[32] Et ait illis ite · at
illi exeuntes abi
erunt in porcos ·
Et ecce impetum
abiit totus grex
per preceps in
mare et mor
tui sunt in a
quis · [33] Hi autē
qui eos pascebant ·
fugerunt et ue
nientes in ciuita
tem nuntiaue
runt omnia · et
de his qui demo

nium habebant ·
[34] Et ecce tota ciui
tas exiit in obuiam
iħu · et uiso eo ro
gabant ut trans
siret a finibus eorū ·
9. [1] Et ascendens in na
uiculam trans
fretauit et uenit
in ciuitatem suam ·
[2] Et optulerunt ei
paralyticum ia
centem in lecto ·
Et uidens iħs fidem
illorum dixit pa
ralytico · constans
esto fili remissa
sunt tibi peccata
tua · [3] Quidam au
tem ex scribis dixe
runt · intra se

Hic blasfemat · Fol. 19.
[4] et uidens iħs
cogitationes eo
rum dixit · ut
quid cogitatis ma
la in cordibus ues
tris [5] quid est fa
cilius dicere re
mittuntur tibi
peccata tua · aut
dicere surge et
ambula · [6] ut sci
atis autem quia
filius hominis
potestatem ha
bet in terra re
mittendi peccata ·
Tunc ait paralyti
co · surgens tol
le lectum tuum
et uade in domum

tuam · [7] et surgens
abiit in domum
suam · [8] Uiden
tes autem tur
be timuerunt ·
et honorificaue
runt dm̄ qui
tantam potesta
tem dedit homi
nibus ·

* [9] Et cum transsiret
* inde iħs uidit
hominem
sedentem
in theloneo · no
mine mattheū ·
Et ait illi seque
re me · et surgens
secutus est eum ·
[10] Et factum est re
cumbente illo

Fol. 20.

In domo eius · et
ecce multi pu
plicani et pec
catores uene
runt et recu̅
bebant cum ih̄u
et discipulis eius ·
[11]Et uidentes fari
saei dicebant
discipulis eius ·
quare magister
uester cum pu
plicanibus et ˢ
peccatoribus
manducat · [12]At ih̄s
audiens ait illis ·
non est opus · sa
nis medicus · sed
male habentibus ·
[13]Euntes autem dis
cite quid sit

misericordiam
uolo et non sacri
ficium · non enī
ueni uocare ius
tos sed peccato
res · [14]Tunc ac
cesserunt ad eu̅
discipuli iohannis
dicentes · quare
nos et pharisei
ieiunamus fre
quenter · disci
puli autem tui
non ieiunant · ·
[15]Et ait illis ih̄s ·
numquid pos
sunt filii spon
si ieiunare · ·
quamdiu cum
illis est sponsus

Uenient autem di
es cum aufere
tur ab eis sponsus
et tunc ieiunabunt
in illis diebus ·
[16]Nemo autem com
mittit commis
sura panni rudis
in uestimentum
uetus · tollit
enim fortitudi
nem eius a uesti
mento ueteri et
peior fit scissura ·
[17]Neque mittunt ui
num nouum in
utres ueteres ·
Alioquin rumpen
tur utres et ui
num effundetur ·

et utres peribunt ·
Sed mittunt uinu̅
nouum in utres
nouos et ambo ser
uantur · †[18]Haec
illo loquente eis ·
Ecce princeps ue
niens accesit
et adorabat eum
dicens · quoniam
filia mea modo de
functa est sed
ueniens inpone
manum super ea̅
et uiuet · [19]Et sur
gens ih̄s seque
batur eum cum
discipulis suis ·
[20]Et ecce mulier
que sanguinis

fluxum habebat
duodecim annis ·
Accedens retro
tetigit fimbre
am uestimenti
eius · [21]dicebat
enim intra se ·
si tantummodo
tetigero uesti
mento eius sal
ua ero · [22]At ille
conuersus ui
dens eam dixit ·
Constans esto fi
lia fides tua te
saluam fecit · et
salua facta est
mulier ex illa ho
ra · [23]Et cum ue
nisset ih̄s in do

mum principis ·
uidens tubicines ·
et turbam tumul
tuantem dicebat ·
[24]recedite · non
est enim mortua
puella sed dor
mit et deride
bant eum [25]Et cu̅
eicta esset turba ·
uenit et tenuit
manum eius
et surrexit puel
la [26]et exiit fama
hec in totam ter
ram illam · · · ·
[27]Et transseunte in
de ih̄u · secuti
sunt eum duo ceci ·
clamantes et dicen
tes

Fol. 21.

miserere nostri
fili dauid · [28]Cum
uenisset autem
in domum acce
serunt ad eum
ceci · et dixit illis
ih̄s · creditis quod
hoc possum face
re dicunt ei uti
que dn̄e · [29]Tunc
tetigit oculos eo
rum dicens se
cundum fidem
uestram fiat uobis ·
[30]Et aperti sunt ocu
li eorum · Et com
minatus est illis ih̄s
dicens uidete
nemo sciat · · [31]illi
autem exeuntes

diffamauerunt eū
in tota terra illa ·
[32]Egressis autem illis ·
Ecce optulerunt ei
hominem · mutuu̅ ·
et surdum daemo
nem habentem ·
[33]Et eiecto daemone
locutus est mutus ·
et miratae sunt tur
bae dicentes ·
numquam sic pa
ruit in isł · [34]Pha
risei autem dicebant ·
in principe demo
niorum eicit hic
daemones · · ·
*[35]Et circuibat ih̄s
*ciuitates omnes ·
et castella docens

Fol. 22. in synagogis eorū ·
et predicans euan
geliūm regni · Et
curans omnem
languorem et
omnem infirmi
tatem · [36]Uidens
autem turbas
misertus est illo
rum quod essent'
uexati · et iacen
tes sicut oues
non habentes
pastorem · ·
[37]Tunc dicit disci
pulis suis mes
sis quidem mul
ta operarii au
tem pauci · [38]roga
te dn̄m mesis

ut mittat opera
rios in messem suā ·
10.[1]Et conuocatis duo
decim discipulis
suis · dedit illis
potestatem spi
rituum inmun
dorum ut eice
rent eos · et cu
rarent omnem
la^n^guorem et om
nem infirmitate̅ · · ·
[2]Duodecim autem
apostolorum no
mina sunt haec · ·
Primus simon qui
dicitur petrus ·
Et andreas frater
eius · [3]Iacobus ze
bedei et iohannes

frater eius · filip
pus et bartholo
meus · et matthe
us puplicanus ·
iacobus alfei · et
iudas zelotes et
thomas · [4]et simon
cananeus · et iu
das scariota qui
tradidit eum ·
[5]Hos duodecim mi
sit ih̄s · praeci
piens eis et dicens ·
in uiam gentium
ne abieritis et
in ciuitate sama
ritanorum ne
intraueritis ·
[6]Sed potius ite ad o
ues perditas do

mus isł [7]euntes au
tem predicate ·
dicentes quia ad
propinquauit
regnum caeloru̅ ·
[8]Infirmos curate
mortuos suscita
te · leprosos mun
date · demonia
eicite · gratis
accepistis · gratis
date · [9]Nolite
possidere auru̅ ·
neque argentum ·
neque pecuniam
in zonis uestris
[10]Non peram in uia ·
neque duas tuni
cas · neque calci
amenta · neque

uirgam in manibus ·
dignus est enim
operarius mer
cede sua · [11]in qua
cumque ciuittē
aut castello in
traueritis · in
terrogate quis
in ea dignus est ·
et ibi manete do
nec exeatis · [12]in
trantes autem
in domum salu
tateam dicentes ·
pax huic domui ·
[13]et si fuerit domus
illa digna · ueni
et pax uestra su
per eam · si autē
non fuerit digna
pax uestra ad uos

reuertetur · [14]Et
quicumque non
reciperit uos nec
audierit sermo
nes uestros · ex
euntes foras de
domo · uel ciuita
te · excutite pul
uerem de pedibus
uestris · [15]Amen
dico uobis · tole
rabilius erit ter
rae sodomorum
et gomorreorum
in die iudicii quam
ciuitati illi · ~
~ ~ ~
*[16]Ecce ego mitto
*uos sicut o
*ues in medio
*luporum · · Esto

te ergo prudentes Fol. 23.
sicut serpentes ·
et simplices s^i^cut
columbae · [17]Aten
dite autem uobis
ab hominibus ·
Tradent enim uos
in conciliis · et in
synagogis suis
flagellabunt uos
[18]Et apud reges et pre
sides stabitis pr^o^p
ter me in testi
monium illis et
gentibus · · [19]Cum
autem tradent
uos · nolite cogi
tare quomodo
aut quid lo
quamini · dabitur
~~enim~~ enim uobis

in illa hora quid
loquamini · [20]non
enim uos estis
qui loquimini ·
sed sp̄s patris ues
tri qui loquitur
in uobis · [21]Tra
det autem frater
fratrem in mor
tem · et pater
filium · et insur
gent filii in pa
rentes · et mor
ti eos adficient ·
[22]Et eritis odio om
nibus propter
nomen meum ·
Qui autem perse
uerauerit in fi
nem · hic saluus
erit · [23]Cum autem

Fol. 24. persequentur
uos in ciuitatē
istam fugite in
alteram· quod
si in alteram per
sequentur uos·
fugite in aliam·
Amen dico uobis
non consumabi
tis ciuitates ils̄·
donec ueniat fi
lius hominis·
24 Non est discipulus
super magistrū·
nec seruus super
dn̄m· 25 Satis est
discipulo ut sit
sicut magister
eius· et seruus
sicut dn̄s eius·
Si patrem familias
beelzebul uocaue
runt· quanto ma
gis domesticos
eius· 26 Ne ergo ti
mueritis eos·
nihil enim opertū
est quod non re
uelabitur· et oc
cultum quod non
sciatur· 27 quod
dico uobis in tene
bris dicite in lumi
ne· et quae in au
re auditis praedi
cate super tectū·
28 Et nolite timere
eos qui occidunt
corpus· anima
autem non possunt
occidere· sed
potius eum timete

qui potest anima—
et corpus perde
re in gehennam·
29 Nonne due passeres
asse ueneunt·
et unum ex illis
non cadet super
terram sine uo
luntate patris
uestri· 30 Uestri
autem et capilli ca
pitis numerati
sunt omnes· 31 noli
te ergo timere·
multo uos melio
res estis passeri
bus· †32 omnis er
go qui confitetur
†me coram homini
bus· confitebor
ego illum coram
patre meo qui est
in caelis· 33 qui au
tem negauerit
me coram homi
nibus negabo et
ego illum coram
patre meo qui est
in caelis· 34 Nolite
arbitrari quia
ueni pacem mitte
re in terram·
Non ueni pacem
mittere sed gla
dium· 35 Ueni enī
separare filiu—
aduersus patrē
suum· et filiam
aduersus matrē
suam· et nurū
aduersus socrū
suam· 36 et inimici

hominis domes
tieius· 37 qui dili
git patrem aut
matrem plus
quam me non
est me dignus·
Et qui diligit filiū
aut filiam plus
quam me· non
est me dignus·
38 Et qui non accipit
crucem suam
et sequitur me
non est me dig
nus· 39 qui inue
nit animam suā
perdet illam·
Et qui perdiderit
animam suam
propter me·
inueniet eam
40 Qui recipit uos me
recipit· et qui me
recipit· recipit
eum qui me misit·
41 Qui recipit profe
tam· in nomine
profaetae· mer
cedem profetae
accipiet· et qui
recipit iustum
in nomine iusti·
mercedem iusti ac
cipiet· 42 et quicū
que potum dede
rit· uni ex mini
mis ĩstis calicem
aque frigidae· tan
tum in nomine
discipuli· Amen
dico uobis non pe
ribit merces eius·

*11. 1 Et factum est Fol. 25.
*cum consummas
*set ih̄s· praecipi
*ens duodecim
*discipulis suis·
transsiit inde·
ut doceret et pre
dicaret in ciuita
tibus eorum·
2 Iohannes autem
cum audisset in
carcere opera
xp̄i· mittens per
discipulos suos·
3 ait illi Tu es qui
uenturus es an
alium exspecta
mus· 4 et respon
dens ih̄s ait illis·
Euntes nuntiate
iohanni· quae au
distis et uidistis·
5 caeci uident· et
claudi ambulant·
leprosi mundan
tur· et surdi au
diunt· et mortui
resurgunt· et
pauperes euan
gelizantur· 6 et be
atus est qui non
scandalizatus fu
erit in me·
7 Abeuntibus autē
illis· coepit ih̄s
dicere ad turbas
de ihoanne· quid
exsistis in deser
tum uidere· ha
rundinem a uen
to agitari· 8 sed
quid existis uide
re

Fol. 26.

Hominem molli
bus uestitum ·
ecce qui mollibus
uestiuntur in
domibus regum
sunt · [9] sed quid
existis uidere
profetam etiā
dico uobis et am
plius quam pro
feta · [10] Hic est enī
de quo scriptū
est · ecce ego
mitto angelum
meum ante faci
em tuam qui
praeparauit uiā
tuam ante te ·
[11] Amen dico uobis
non surrexit
inter natos mu
lierum maior
iohanne baptista ·
Qui autem minor
est in regno cae
lorum maior
est ei · [12] A diebus
autem iohannis
baptistae usque
nunc regnum
caelorum uim pa
titur · et qui uim
faciunt rapiunt
illud · · [13] Omnnes
enim profetae et
lex · usque ad
iohannem profe
tauerunt · [14] et si
uultis percipe
re · ipse est heli
as qui uenturus
est · [15] qui habet au
res

audiendi audiat ·
[16] Cui autem adsimi
labo generatio
nem istam · Si
milis est pueris
sedentibus in fo
ro et clamanti
bus in inuicem
dicentes · [17] Can
tauimus uobis
et non saltastis ·
Lamentauimus
uobis et non plax
sistis · [18] Uenit
iohannes neque
manducans ne
que bibens · et
dicunt demoniū
habet · [19] Uenit
filius hominis
manducans et bi
bens · et dicunt
ecce homo uorax
et potator ṗpu
plicanorum et
peccatorum ami
cus · et iustifica
ta est sapientia
a filiis suis · —
[20] Tunc coepit inpro
perare ciuitati
bus in quibus
facte sunt pluri
me uirtutes eius ·
quod non egerint
paenitentiam ·
[21] Uae tibi corazain ·
uae tibi bethsaida ·
quia si in tyro et si
done factae es
sent[istae] uirtu
tes quae facte sunt

Fol. 27.

in uobis olim
utique in cilicio
et cinere paeni
tentiam egissent
[22] Tamen dico uobis ·
tyro et sidoni
remissius erit
in die iudicii
quam uobis ·
[23] Et tu capernaū
quae usque ad
caelum exalta
ta es usque in
infernum des
cendes · quia
si in sodomis
factae fuissent
uirtutes que
factae sunt in te
mansissent us
que in odiernū
diem · [24] tamen di
co uobis · quia ter
rae sodomorum
remissius erit in
die iudicii quam
uobis · — [25] In illo tē
pore respondens
ihs dixit · confite
or tibi pater dn̄e
caeli et terrae · quia
abscondisti haec
a sapientibus et pru
dentibus et reue
lasti ea paruulis ·
[26] Ita pater qūm sic fu
it placitum ante te ·
[27] Omnia mihi tradita sunt
a patre meo · et ne
mo nouit filium
nisi pater · neque
patrem quis nouit

Nisi filius · et cui fi
lius uoluerit re
uelare · [28] Uenite
ad me omnes qui
laboratis et ho
nerati estis et e
go uos reficiam ·
[29] Tollite iugum meū
super uos et dis
cite a me quia mi
tis sum et humi
lis corde · et in
uenietis requiem
animis uestris ·
[30] Iugum enim meum
suaue est et onus
meum leue est ·
*12.[1] In illo tempore abit
*ihs sabbatis per
*per segetes · dis
cipuli autem eius
esurierunt et
coeperunt uelle
re spicas et man
ducare · [2] phari
sei autem uiden
tes dixerunt ·
Ecce discipuli tui
faciunt quod
non licet facere
in sabbato · [3] At
ipse dixit eis ·
Non legistis quid
fecit dauid cū
esuriit ipse et
qui cum illo erant ·
[4] quomodo intra
uit in domum dī ·
et panes propo
sitionis mandu
cauit · quod non
licebat ei mandu

Fol. 28.

care · neque his
qui cum illo e
rant · nisi solis
sacerdotibus
[5]Aut non legistis
in lege quia
sabbatis sacer
dotes in templo ·
sabbatum uio
lant et sine
crimine sunt ·
[6]Dico autem uo
bis quia hic
maius est qua¯
templum · [7]Si
autem sciretis
quid sit mi
sericordiam
uolo et non sa
crificium
Numquam con
demnassetis in
nocentes · [8]dn̄s
enim est sabbati ·
filius hominis ·
[9]Et transiens inde
uenit in synagoga
eorum · [10]Et ecce
erat ibi homo ma
num habens ari
dam et interro
gabant eum dicen
tes si licet sabba
tis curare ut accus
sarent eum · · [11]Ipse
autem dixit eis ·
quis est ex uobis
homo qui habet
ouem unam Si ce
ciderit ista sabba
tis in foueam non
tenebit eam et ele
uabit

[12]quanto magis meli
or est homo oue
Itaque licet sabba
tis benefacere ·
[13]Tunc ait homini
extende manum
tuam et extendit
et restituta est sa
na sicut altera ·
[14]Farisaei autem con
silium acceperunt
aduersus eum ut
eum perderent · ·
[15]At ih̄s sciens seces
sit inde et seque
batur eum turba
multa · et cura
bat eos omnes · [16]Et
praecepit eis ut
ne peruulgarent
eum · [17]Ut adimple
retur quod dic
tum est per e
saiam profeta¯
dicentem ·
[18]Ecce puer meus
‘ quem elegi · di
‘ lectus meus in
‘ quo bene con
‘ placuit anima
‘ mea · ponam
‘ super eum sp̄m
‘ meum · Et iudi
‘ cium gentibus
‘ adnuntiabit.
‘ [19]non contendet
‘ nec clamabit ·
‘ Neque audiet ali
‘ quis in plateis uo
‘ cem eius · [20]ha
‘ rundinem quas
‘ satam non con

‘ fringet · Et li
‘ num fumigans
‘ non extinguet
‘ done ponat iudi
‘ cium ad uincen
‘ dum · [21]et in no
‘ mine eius gen
‘ tes sperabunt ·
[22]Tunc oblatus est
ei daemoniacus
caecus et mutus
et curauit eum ·
Ita ut caecus et mu
tus loqueretur
et uideret ·
[23]Et stupebant om
nes turbae et
dicebant num
quid hic est fili
us dauid · [24]fari
sei autem audi
entes dixerunt ·
Hic non eicit demo
nia nisi in be^{e}lzebul
principem daemo
niorum · [25]Sciens
autem ih̄s cogitati
ones eorum dixit
eis · Omne regnu¯
diuisum intra se
non stabit · Et om
nis ciuitas uel do
mus diuisa contra
se non stabit · [26]Si
enim satanas sata
nan e^{i}cit aduer
sus se diuisus est ·
Quomodo erga sta
bit regnum eius
[27]Et si ego in beelzebul
eicio daemonia · fi
lii uestri in quo eici
unt

Fol. 29.

Ideo ipse iudices e
runt uestri · [28]Si
autem in sp̄u dī
ego daemones eicio ·
utique adpropin
quauit in uos reg
num dī · [29]Aut qu^{o}
modo potest quis
intrare in domum
eius qui fortis est ·
et uasa eius diripe
re · nisi prius alli
gauerit fortem ·
et tunc domum illi
us diripiet · [30]qui
non est mecum · con
tra me est · et qui
non congregat me
cum · spargit ·
[31]Ideo dico uobis · om
ne peccatum et blas
femia remitte
tur hominibus.
sp̄s autem blasfe
miae · non remit
tetur hominibus
[32]Et quicumque dix
erit uerbum
contra filium
hominis remit
tetur ei · qui
autem dixerit
contra sp̄m sc̄m ·
non remittetur
ei neque in hoc
seculo neque
in futuro · · ~
*[33]Aut facite arbo
*rem bonam ·
*et fructum eius
*bonum · Aut fa
cite arborem

Fol. 30. malam et fruc
tum eius malu‾ ·
ex fructibus enī
arbor cognosci
tur · [34] Proge
nies uiperarū
quomodo potes
tis bona loqui ·
cum sitis mali ·
Ex abundantia e
nim cordis os lo
quitur · [35] Bonus
homo de bono
thensauro
profert bona ·
Et malus homo
de malo thens
auro profert
mala · [36] Dico au
tem uobis · quod
omne uerbum

otiosum quod locu
ti fuerint homines
reddent eius ratio
nem in die iudicii ·
[37] Unusquisque enim
uerbis suis iustifi
cabitur et uer
bis suis condemna
bitur · [38] Tunc
responderunt ei
quidam de scribis
et farisaeis dicen
tes · magister
uolumus a te signū
uidere · [39] ihs autē
respondens ait il
lis · Generatio
mala et adultera
signum querit · Et
signum non dabi
tur ei nisi signum

Ionae profetae [40] si
cut enim fuit io
nas in uentre coe
ti · tribus diebus
et tribus noctibus ·
Sic erit filius homi
nis in corde terre
tribus diebus et
tribus noctibus ·
[41] Uiri nineuite sur
gent in iudicio cū
generatione ista
et condemnabunt
eam · quia paeniten
tiam egerunt in
praedicatione ionae ·
Et ecce plus quam
iona hic · [42] Regina
austri surget in
iudicio cum gene
ratione ista ·

et condemnabit
ea · quia uenit
ab ultimis parti
bus terrae au
dire sapientiam
solomonis · et
ecce plu hic qua‾
solomon ·
[43] Cum autem in
mundus sp̄s exi
erit ab homine ·
ambulat per lo
ca arida quae
rens requiem
et non inuenit ·
[44] Tunc dicit reuer
tar in domum
meam unde exi
ui · et ueniens
inuenit uacante‾·
et scopis munda

tam et ornatam ·
[45] Tunc uadit et ad
sumit secum ali
os septe sp̄s ne
quiores se · et
intrantes abi
tant in ea et fi
unt nouissima
hominis illius
peiora magis
quam priora ·
Sic erit et genera
tione huic pessi
mae · [46] Aduc autē
eo loquente ad
turbas Ecce
mater et fratres
eius stabant fo
ris querentes
loqui cum eo

[47] Dixit autem ei qui
dam · ecce mater
tua et fratres tui ·
foris stant que
rentes loqui te
cum · [48] At ipse res
pondens dixit
dicenti sibi · que
est mater mea ·
aut qui sunt fra
tres mei · [49] Et ex
tendens manum
in discipulos suos
dixit · ecce mater
mea et fratres
mei · [50] quicumqs
enim fecerit uo
luntatem patris
mei qui in caelis est
ipse meus frater
et soror et mater est ··—

*13. [1] In illa autem die **Fol. 31.**
*exsiens ihs de do
*mo · sedebat se
*cus mare · [2] Et con
*gregate sunt ad
*eum turbae mul
tae · ita ut in naui
cula ascendens
sederet · Et om
nis turba in litore
stabat · [3] Et locu
tus est eis multa
in parabolis di
cens · Ecce exiit
seminator semi
nare · [4] et cum se
minat quaedam
ceciderunt secus
uiam et uenerunt
uolucres et come

derunt ea · [5] Alia
autem ceciderunt
in petrosa ubi
non habebat ter
ram multam · et
continuo exhor
ta sunt quonia‾
non habebat alti
tudinem terrae ·
[6] Sole autem horto
aestuauerunt ·
Et quia non habe
bant radicem · a
ruerunt · [7] Alia
autem ceciderunt
in spinis et cre
uerunt spinae
et soffucauerunt
ea · [8] Alia autem
ceciderunt in terra‾

Fol. 32.

bonam et dabunt
fructum quae
dam centesimū·
Et aliud sexagensi
mum· Et aliud
tricesimum·
9 qui habet aures
audiendi audiat·
10 Et accedentes ad
eum discipuli·
dixerunt ei qua
re in parabolis
loqueris eis·
11 At ipse respon
dens ait illis· quia
uobis datum est
nosse mysteriū
regni caelorum·
illis autem non
est datum· 12 qui
enim habet dabi
tur ei et abunda
bit illi· qui autē
non habet· et quod
habet auferetur
ab eo· 13 Ideo in pa
rabolis loquor
illis· qūm uiden
tes non uident·
Et audientes non
audiunt· neque
intellegunt· 14 Et
conpletur illis·
profetiae aesaiae
dicentis· ‘Audi
‘tu audietis· et non
‘intellegetis· et
‘uidentes uidebi
‘tis· et non uidebi
‘bitis· 15 incrassa
‘tum est enim cor
‘populi huius·
‘Et auribus graui
‘ter audierunt·
‘Et oculos suos gra
‘uauerunt· ne
‘quando uideant
‘oculis· et auri
‘bus audiant· et
‘corde intellegant
‘et conuertantur
‘et sanem eos·—
16 Uestri autem be
ati oculi qūm
uident· et aures
qūm audiunt·
17 Amen autem di
co uobis· qūm
multi profetae
et iusti cupie
runt uidere quae
uidetis et non
uiderunt· Et au
dire quae auditis·
et non audierunt·
18 Uos ergo audite
parabolam semi
nantis· 19 Omnis
audientis uerbū
regni et non in
tellegentis· ue
nit malus et rapit
quod seminatū
est in corde illo
rum· hic est
qui secus uiam se
minatus est·
20 Qui autem supra
petrosa semina
tus est· hic est

Fol. 33.

qui uerbum meū
audit et intelli
git· et continuo
cum gaudio acci
pit illud· 21 non ha
bet autem in se
radicem sed tē
poralis est· Fac
ta autem tribu
latione uel per
secutione prop
ter uerbum·
continuo scan
dalizatur· 22 At
his qui in spinis
seminatus est
hic est qui uer
bum meum au
dit· et sollicitu
do seculi huius
et uoluptas diui
tiarum suffucat
uerbum et sine
fructu efficitur··—
23 qui uero in ter
ram bonam se
minatus est·
hic est qui uerbū
meum audit et
intelligit· tunc
affert et facit
aliud quidem cen
tessimum· aliud
sexagesimum· a
liud tricesimum·~
* 24 Aliam parabolā
* proposuit illis
* dicens· Simile
* est regnum caelo
rum homini qui
seminauit bonū
semen in agro
suo· 25 Cum autē
dormirent ho
mines· uenit i
nimicus eius
et seminauit
zizania in medio
tritici et abiit·
26 Cum autem cre
uissent herba
et fructum fecis
sent· tunc appa
ruerunt zizania·
27 Acceserunt autē
serui patris fa
milias et dixe
runt ei· dn̄e non
ne bonum semen
seminasti in agro
tuo· unde ergo
habet zizania·
28 At ille ait eis· inimi
cus homo hoc fe
cit· Serui autē
dixerunt ei· uis
ergo euntes col
ligamus ea· 29 At
ille ait· non· ne
forte colligentes
zizania eradice
tis simul et triti
cum· 30 Sinite u
traque crescere
usque ad messem·
Et in tempore mes
sis Dicam mes
soribus· colligi
te primum ziza
nia et alligate ea

Fol. 34. fasciculos ad cō
burendum ·
Triticum autem
congregate in h^{or}
reum meum ·—
31 Aliam parabolam
proposuit illis
dicens · Simi
le est regnum
caelorum gra
no sinapis qu^{o}d
accipiens homo
seminauit in a
gro suo · 32 quod
minimum est
quidem omniū
seminum · Cum
autem creuerit ·
maius fit omni
bus holeribus

Et fit arbor · ita
ut uolucres caeli
ueniant · et habi
tent in ramis eius
33 Aliam parabolam
locutus est eis di
cens · Simile est
regnum caeloru‾ ·
fermento · quod
acceptum muli
er abscondit in
farinam mensi
bus tribus do
nec fermentatū
est totum ·~
34 Haec omnia locutus
est ihs in parabo
lis a turbas · et si
ne parabolis non
loquebatur eis

35 Ut adimpleretur
quod dictum e
rat per profe
tam dicentem ·
Aperiam in para
bolis os meum ·
eructuabo absc^{on}
dita · a constituti
onem mundi ·—
36 Tunc dimisis tur
bis abiit in domū
ihs · Et accese
runt ad eum dis
cipuli eius dicen
tes · enarra no
bis parabolam
zizaniorum agri ·
37 At ihs respondens
dixit eis · qui se
minat bonum

semen est fi
lius hominis ·
38 ager autem est h
hic mundus · bo
num autem semen ·
hi sunt fili regni ·
zizania autem
filii sunt maligni ·
39 Inimicus autem
qui seminauit ea ·
est diabolus · mes
sis uero consum
matio saeculi est ·
mesores autem
angeli sunt 40 Sicut
ergo colliguntur
zizania et in igne
comburuntur ·
Sic erit in consum
matione saeculi

huius · 41 mittet
filius hominis an
gelos suos et col
ligent de regno
eius omnia scan
dala et eos qui
faciunt iniquita
tem · 42 et mittent
eos in caminum
ignis ibi erit fle
tus et stridor
dentium · † 43 Tunc
iusti fulgebunt
sicut sol in reg
no patris eorum ·
Qui habet aures
audiendi audiat ·
44 Iterum simile est
regnum caelorū
thensauro ab

scondito in agro ·
quem qui inuenit
homo abscondit ·
et prae gaudio illi
us uadet et uni
uersa que habet
uendet et emet
agrum illum ·
45 Iterum simile est
regnum caeloru‾ ·
homini negoti
anti querenti
bonas margari
tas · 46 qui inueta u
na pretiosa mar
garita · abiit et
uendidit omnia
quae habuit et e
mit illam · 47 Ite
rum simile est

Regnum caeloru‾ · **Fol. 35.**
reti misso in ma
ri · quod ex om
ne genere pisci
um collegit ·
48 Cum autem esset
impletum · edux
erunt ad litus ·
Et sedentes elege
runt bonos in ua
sis nugas aute‾
foris miserunt ·
49 Sic erit in consu‾
matione saeculi ·
Exibunt angeli et
separabunt ma
los de medio ius
torum 50 et mit
tent eos in cami
num ignis · ibi e

rit fletus et stri
dor dentium ·—
51 Dicit eis ihs intel
lexsistis hec om
nia · dicunt ei
utique dñe · 52 et
ait illis Ideo om
nis scriba doc
tus in regno cae
lorum · Similis
est homini patri
familias qui
profert de thens
auro suo noua
et uetera ··~
* 53 Et factum est cum
* consummasset
* ihs parabolas
istas · trassiit in
de · 54 et ueniens

Fol. 36. in patriam suā·
docebat eos in
synagogis eorū·
Ita ut miraren
tur et dicerent·
unde huic sapi
entia haec et uir
tutes· [55] Nonne
hic est fabri fili
us· Nonne ma
ter eius dicitur
maria· et fra
tres eius iaco
bus et ioseph·
Et simon et iudas·
[56] Et sorores eius
nonne omnes a
pud nos sunt·
unde ergo huic
omnia ista· [57] Et

+ IIII calendas sebtembres pustridie iohanni bapteste

scandalizabantur
in eo· iħs autē
dixit eis non est
profeta sine ho
nore nisi in pa
tria sua et in do
mo sua· [58] ideo
non fecit ibi uir
tutes multas·
propter incre
dulitatem illo
† inc rum· † 14. [1] In illo
tempore audi
uit herodes te
trarcha fama
iħu· [2] et ait pue
ris suis Hic est
iohannes baptis
ta· ipse surrexit
a mortuis· et ideo

lectio scī iohannis bapteste

uirtutes operan
tur in eo· [3] He
rodes enim tenu
it iohannem et al
ligauit et misit
eum in carcarē·
Propter herodi
adam uxorem
philippi fratris
sui· [4] Dicebat enī
illi iohannis· non
licet tibi habere
eam· [5] Et uolens
illum occidere
timuit populum·
quia quasi profe
tam eum habebant·
[6] Die autem natalis
herodis· salta
uit filiam herodi
adis in medio tri
clinio et placuit
herodi· [7] unde
cum iuramento
pollicitus est ei da
re quodcumque
postulasset ab eo·
[8] At illa praemonita
a matre sua dixit·
da mihić hic in dis
co· kaput iohan
nis baptistae·
[9] Et contritatus est
rex herodes·
propter iuramen
tum autem et prop
ter simul recum
bentes iussit dari·
[10] Et mittens decolla
uit iohannem in

carcere· [11] et ad
latum est capud
eius in disco et
datum est puellae·
et attulit matri
suae· [12] Et accese
runt discipuli eius
et tulerunt cor
pus eius et sepel
lierunt illud et
uenerunt et re
nuntiauerunt
iħu· [13] Quo audi
tu iħs secessit in
de in nauicula·
in locum deser
tum seorsum
Et cum audissent
turbae secutae
sunt eum pe
destre de ciuita
tibus· [14] et exsiens
iħs uidit turbam
multam et mi
sertus est pro illis
et curauit langui
dos eorum· finet
[15] Uespere autem fac
to acceserunt
ad eum discipuli
eius dicentes·
desertus est lo
cus et hora iam
praeteriit dimit
te turbas ut eun
tes in castella
emant sibi escas
[16] Iħs autem dixit·
non habent neces
se ire· date illis uos

manducare·· Fol. 37.
[17] Responderunt ei
non habemus hic·
nisi quinque pa
nes et duos pis
ces· [18] Et ait iħs
adferte eos ad
me· [19] Et cum ius
sisset turbam
discumbere su
pra fenum· Ac
ceptis quinque
panibus et du
obus piscibus·
Aspiciens in caelū·
benedixit et fre
git et dedit disci
pulis panes· dis
cipuli autem tur
bis· [20] et manduca
uerunt omnes et
saturati sunt·
et reliquias colle
gerunt duodecī
cofinos plenos·
[21] Manducantium au
tem fuit numerus·
quinque milia ui
rorum· excep
tis pueris et muli
eribus· [22] Et statī
iħs iussit discipu
los suos ascende
re in nauiculam·
et praecedere eū
trans fretum·
donec ipse dimitte
ret turbas· [23] Et di
missa turba as
cendit in mon

Fol. 88.

tem solus orare ·
Uespere autem fac
to solus erat ibi ·
[24] Nauicula autem
iam in medio mari
iactabatur flucti
bus · erat enim
illis uentus con
trarius [25] quar
ta autem uigilia
noctis uenit ad
eos ambulans su
per mare · [26] ui
dentes autem illū
supra mare am
bulantem tur
bati sunt dicen
tes quia fantas
ma est · et a ti
more exclamaue
runt · [27] Statim
locutus est illis
ih̄s dicens · con
stantes estote
ego sum nolite ti
mere · [28] Respon
dens autem ei pe
trus dixit · dn̄e
si tu es iube me ue
nire a te super a
quam · [29] At ipse
ait illi ueni · Et des
cendens petrus
de nauicula am
bulabat super a
quam ut ueniret
ad ih̄m · [30] uidens
uero uentum ua
lidum timuit · Et
cum coepisset mer
gi'

Clamauit dicens
dn̄e salua me ·
[31] et continuo ih̄s
extendens manū ·
adpraehendit eū
et ait illi · modi
ce fidei quare du
bitasti · [32] Et cum
ascendisset in na
uiculam cessauit
uentus · [33] qui autē
in nauicula erant ·
uenerunt et ado
rauerunt eum di
centes uere fi
lius dī es · ·∽.
* [34] Et cum trans
* fretassent ·
* uenerunt in ter
* ram gennezareth ·
[35] et cum cognouis
sent eum uiri loci
illius · miserunt
in uniuersam re
gionem illam ·
et optulerunt ei
omnes male ha
bentes [36] et roga
bant ut uel fim
bream uestimen
ti eius tangerent ·
et quicumque te
tigerunt salui
facti sunt ·—
15. [1] Tunc accesserunt
ad ih̄m ab hiero
solymis scribae
et farisaei dicen
tes · [2] quare dis
cipuli tui trans

Fol. 89.

grediuntur · tra
ditiones senio
rum · non enī
lauant manus
suas cum panē
manducant · [3] Ip
se autem respon
dens ait illis ·
quare uos sine in
tellectu estis in
mandatum dī
propter traditi
onem uestram ·
[4] Dš enim dixit ho
nora patrem tuū
et matrem tuam ·
Et qui maledixerit
patri uel matri
morte moriatur ·
[5] Uos autem dicitis ·
quicumque dixe
rit patri uel ma
tri munus quod
a me melioratus
fueris · [6] et non
honorifica
bit patrem
suum et matrē
suam et inritū
fecistis man
datum dī prop
ter traditionem
uestram · [7] Hypo
crite · bene pro
fetauit de uobis ·
esaias dicens ·
[8] adpropinquauit
mihi plebs haec
ore suo et labiis
me honorat—

cor autem eorum
longe es a me · [9] Si
ne causa colunt
me docentes doc
trinas mandata
hominum · ·
[10] Et conuoca
tis turbis dixit
eis · Audite et in·
telligite · [11] non
quod intrat intrat
in os coinquinat
hominem Sed
quod procedit de
ore hoc coinqui
nat hominem · ·
[12] Tunc accedentes
discipuli eius dix
erunt ei · Scis
quod farisaei au
dito hoc uerbo
scandalizati sunt ·
[13] ille autem respon
dens ait · Om
nis plantatio ·
quam non planta
uit pater meus
caelestis eradi
cabitur · [14] Sinite
illos duces sunt
caeci caecorum ·
Caecus autem si cae
co ducatum pres
tat ambo in fo
ueam cadent ·
[15] Respondens autē
petrus dixit ei ·
enarra nobis pa
rabolam istam
[16] Ih̄s autem dixit eis ·

Fol. 40. adhuc et uos
sine intelectu es
tis · [17] nondum in
tellexsistis · quia
omne quod in os
intrat in uentrē
uadit et in seces
sum mittitur ·
[18] Quae autem proce
dunt de ore de
corde exeunt
et ea coinquinant
hominem · [19] De
corde enim exe
unt cogitationes
male fornicatio
nes · adulteria ·
homicidia · furta ·
falsa testimonia ·
blasfaemiae ·
[20] Hae sunt que coin
quinant homine̅ ·
Non lotis autem
manibus ṁâñi
b̄ûṡ manducare
non coinquinat
hominem ·
†[21] Et egressus inde
ihs secessit in
partes tyri et si
donis · [22] et ecce
mulier cananea
a finibus illis egre
sa · clamabat di
cens · miserere
mei dñe fili dauid ·
filia mea male a
daemonio uexatur ·
[23] At ille non respon
dit ei uerbum ·—

Et accedentes dis
cipuli eius roga
bant eum dicen
tes · Dimitteā̄
qui clamat post
nos · [24] Ipse autē
respondens ait ·
Non summissus ni
si ad oues perdi
tas domus isł ·
[25] At illa ueniens ad
orauit eum dicens ·
dñe adiuua me ·
[26] Ipse autem respon
dens ait · non
est bonum accipe
re panem filiorū
et mittere canib' ·
[27] At illa dixit utique
dñe · Nam et ca
telli manducant
de micis que ca
dunt de mensa
dominorum suo
rum · [28] Tunc res
pondens ihs dixit
ei · O · mulier
magna est fides
tua fiat tibi sicut
uis et sanata est
filia illius ex illa
hora · †[29] Et cum
transisset inde
ihs uenit secus
mare galileae
et ascendens in
montem sedebat
ibi · [30] et accese
runt ad eum tur
be multae · haben

tes secum mu
tos clodos cae
cos debiles et
alios multos · et
proiecerunt eos
ad pedes ihu · et
sanauit eos · [31] Ita
ut turbe mira
rentur · uiden
tes mutos lo
quentes · debi
les sanos · clo
dos ambulantes ·
caecos uidentes
et magnificabant
dm̄ isł · †[32] Ihs autē
conuocatis disci
pulis suis dixit ·
Misereor̄ turbae
quia iam triduū
est quod perse
uerat mecum · et
non habent quod
mandcare · et di
mittere eos ieiu
nos · nolo · ne defi
ciant in uia · · [33] Di
cunt autem ei dis
cipuli eius · unde
nobis in deserto
panes tantos ut
saturentur tur
baė tantae · [34] et ait
illis ihs quod pa ·
nes habetis · at illi
dixerunt septem ·
et paucos piscicu
los · [35] Et praecepit
turbe discumbe
re in terram ·

[36] Et accipiens septē Fol. 41.
panes et duos
pisculos · et gra
tias agens fre
git et dedit disci
pulis suis et dis
cipuli eius dede
runt populo ·
[37] Et manducauerunt
omnes et satura
ti sunt · et tule
runt quod abun
dauit fragmen
torum septem
sportas plenas ·
[38] Erant autem qui
manducauerunt
quattuor milia ui
rorum · extra
pueros et mulie
res · [39] Et dimissa
turba ascendit
in nauiculam · et
uenit in fines mag
dalan · † 16. [1] et acce
dentes farisaei
et sadducei tem
tantes rogaue
runt eum · ut sig
num de caelo osten
deret illis · [2] At ille
respondens ait
illis · cum sero
factum fuerit ·
dicitis serenum
erit · rubicundū
est enim caelum ·
[3] et mane hodie tem
pestas · rubicun
dum est enim caelū

Fol. 42.

cum tristitia · 3 fa
ciem ergo caeli n^{o}s
tis aestimare ·
Signa autem tem
porum non po
testis · genera
tio mala et adulte
ra signum quae
rit et signum n^{o}n
dabitur ei · nisi
signum ione pro
faetae · et relic
tis illis abiit · 5 Et
cum uenissent
discipuli eius tra^{n}s
fretum obliti
sunt panes sume
re · 6 ihs autem
dixit illis · uidete

et atendite a fer
mento pharisae
orum et sadduce
orum · 7 illi ergo
cogitabant intra
se dicentes quia
panes non sumsi
mus · 8 Sciens au
tem ihs dixit
quid cogitatis
intra uos mo
dice fidei ·
quia panes non a
betis · 9 nondum
intelligitis ne
que meministis
Quinque panes et
quinque milia ho
minum · et quod
cofinos sumsistis

10 Neque septem pa
nes et quattu
or milia hominū
et quod spor
tas sumsistis ·
11 Quomodo non in
telligitis quia
n^{on} de pane dixi uo
bis adtendere ·
adtend^{i}teñdi
a fermento
fariseorum
et sadduceorū ·
12 Tunc intellexe
runt quia non
dixit adtendere
a fermento panis ·
sed ad doctrina
farisaeorum et
sadduceorum · ∽ ·

* 13 Ueniens autem ihs ·
* in partem cesaraee
* filippi · interro
* gabat discipulos
* suos dicens ·
quem me homines
dicunt esse · fili
um hominis ·
14 At illi dixerunt qui
dam iohannem (in timo thei et in)
baptistam · alii
heliam · alii uero
hieremiam · aut
unum ex profetis ·
15 Dicit illis ihs uos
autem quem me
dicitis esse ·
16 Respondens autē
simon petrus dixit ·
tu es xps filius dī

Fol. 43.

uiui · 17 et respon
dens ihs dixit ei ·
beatus es simon
bariona · quia ca
ro et sanguis n^{o}n
r^{e}uelabit tibi · Sed
pater meus qui
in caelis est · 18 et e
go dico tibi · quia
‘tu es petrus et
super hanc petra¯ ·
aedificabo eclesi
am meam · et p^{o}r
te inferorum
non praeualebunt
ei · 19 Et dabo tibi
claues regni celo
rum · et quecū
que ligaueris su
per terram ·

erunt ligata in caelis ·
et quecumquae sol
ueris super terrā
erunt soluta in ce
lis · 20 Tunc impe
rauit discipulis
suis ut nemini
dicerent quod
hic est ihs xps · · ∽
21 Exinde coepit ihs
ostendere disci
pulis suis quia
oportet eum ire
hierosolyma et
multa pati a senio
ribus et princi
pibus sacerdotu¯ ·
et scribis · et occidi ·
et tertia die resur
gere · 22 Et adsumens

eum petrus coe
pit increpare ei
dicens · propiti
us esto dñe · nam
non eritibi hoc ·
23 At ipse conuersus
dixit petro · ua
de post me · sata
nas scandalum es
mihi · quia non
sapis que dī sunt ·
sed quae hominis ·
24 Tunc ihs dixit disci
pulis suis · si quis
uult post me ueni
re · abneget se ip
sum · sibi · et tollat
crucem suam et se
quatur me · 25 qui e
nim uoluerit ani

mam suam saluare
perdet eam · qui au
tem perdiderit
animam suam pr^{o}p
ter me inueniet
eam · 26 quid enim
proderit homini ·
si hunc mundum
lucretur · anima¯
autem suam detri
mentum patiatur ·—
At quam dabit homo
commutationem
‘anime suae · 27 nam
filius hominis
ueturus est in
maiestate patris
sui · cum angelis
suis · Et tunc red
det unicuique

Fol. 44. secundum ope
ra eius · 28 Amen di
co uobis sunt qui
dam de hic stanti
bus qui non gus
tabunt mortem ·
donec uideant fi
lium hominis
uenientem in reg
no suo · · ~
* 17. 1 Et post dies sex
* adsumsit ih̄s
* petrum et iaco
* bum et iohan
* nem fratrem eius ·
Et duxit illos in
montem excelsū
seorsum · 2 et trans
figuratus est an
te eos · et re
splenduit facies
eius sicut sol ·
Uestimenta autem
eius facta sunt
alba sicut lumen .
3 Et ecce apparuerunt
eis moyses et he
lias conloquen
tes cum eo ·
4 Respondens autē ·
petrus dixit ad
ih̄m · dn̄e bonū
est nos hic esse
Si uis faciamus hic
tria tabernacula ·
tibi unum · et mo
ysi unum · et unū
heliae · 5 Adhuc
eo loquente · ecce
nubis lucida —
obumbrauit eos ·
Et ecce uox de nube
dicens · Hic est
filius meus dilec
tus · in quo mihi
bene conplacuit ·
ipsum audite ·
6 Et audientes disci
puli ceciderunt
in faciem et timu
erunt ualde · 7 Et
accedens ih̄s te
tigit eos et dixit ·
Surgite et nolite
timere · 8 Leuan
tes autem oculos
suos neminem
uiderunt nisi
ih̄m solum ·
9 Et descendentibus
illis de monte pre
cepit eis ih̄s dicens ·
nemini dixeritis
uisum · donec fi
lius hominis a
mortuis resur
gat · 10 Et interro
gauerunt eum
discipuli eius di
centes · quid er
go scribae dicunt ·
quod heliam opor
tet uenire primū ·
11 Ih̄s autem respon
dens dixit illis ·
Helias quidem uen
turus est primū
et restituet om
nia · 12 dico autem
uobis · qūm helias
iam uenit · et non
cognouerunt eū ·
Sed fecerunt ei
quanta uoluerunt ·
13 Sic et filius homi
nis passurus est
ab illis · Tunc in
tellexerunt dis
cipuli eius quod
de iohanne bap
tista dixit illis ·
† 14 Et cum uenissent
ad turbam · Acces
sit ad eum homo ·
genibus prouo
lutus ante eum
dicens · 15 Dn̄e mi
serere filii mei ·
quia lunaticus est
et male patitur
Aliquotiens enim
cadit in ignem · et ali
quotiens in aquam ·
16 Et optuli eum disci
pulis tuis et non
potuerunt eicere
eum · 17 Respon
dens autm ih̄s
dixit · o · genera
tio incredibilis ·
et peruersa · quo
usque ero uobis
cum · usque quo
patiar uos · Af
ferte mihi illum
huc · 18 et increpa
uit eum ih̄s · et exi
it ab eo daemoniū ·
et curatus est pu
er ex illa hora · ~
19 Tunc accesserunt Fol. 45.
discipuli ad ih̄m ·
secreto et dixe
runt ei · quare
nos non potui
mus eicere illū ·
20 Ih̄s autem dixit il
lis · propter in
credulitatem
uestram · Amen
dico uobis si ha
bueritis fidem
sicut granum si
napis · dicetis
monti huic tran
si hinc illuc · et
transibit · et ni
hil inpossibile
erit uobis · 21 Hoc
autem genus
non ecitur · nisi
orationibus et ie
iuniis · · · ~
* 22 Conuersantibus
* autem ipsis in
* galileam · dixit
* illis ih̄s · futu
* rum est ut fili
* us hominis tra
* datur in manus
hominum 23 et oc
cident eum et
post tertium di
em resurget ·
et contristati sunt
uehementer ·
24 Cum uenisset au
tem in caperna
um · Accesse
runt qui didrag

Fol. 46. mas exigebant
ad petrum et
dixerunt · ma
gister uester non
soluet didrag
ma [25] ait etiam ·
Et cum intrasset
in domum · pre
uenit eum ih̄s
dicens · quid ti
bi uidetur simon ·
Reges terre a qui
bus accipiunt tri
butum uel cen
sum · a filiis suis ·
aut ab alienis ·
[26] Dicit ei petrus ab
alienis · Dicit
illi ih̄s ergo libe
ri sunt filii · [27] Ut

autem non scan
dalizemus eos · ua
dens ad mare · mit
te hamum et eum
qui primus ascen
derit piscem tol
le et aperiens os
eius inueniens
staterem illum
accipiens da eis
pro me et te ·
18. [1] In illa hora acces
serunt discipuli
ad ih̄m dicentes ·
Quis putas maior
est in regno celo
rum · [2] Et uocans
ih̄s puerum et
statuit eum in me
dio eorum · [3] et dixit

Amen dico uobis ·
nisi conuersi fu
eritis et efficia
mini sicut pueri ·
non intrabitis in
regno caelorum ·
[4] Quicumque ergo
humiliauerit se
sicut puer iste
hic erit maior
in regno caelorū ·
[5] Et qui acceperit
puerum talem
unum in nomi
ne meo me acce
pit · [6] qui autem
scandalizauerit
unum de pusillis
istis credentibus
in me · expedit ei

ut suspendatur
mola asinaria in
collo eius · et de
mergatur in pro
fundum maris ·—
[7] Uae huic mundo a
scandalis · neces
se enim est ueni
re scandalum ·
Uerum tamen uae
homini illi per
quem scandalu̅
uenerit · [8] quod
si manus tua uel
pes tuus scanda
lizat te excide eū
et proice abs te
Bonum tibi est
intro introire
in uitam · clodum

uel debilem ·
quam duas ma
nus et duos pe
des habentem
mitti in ignem
aeternum · [9] Et si
oculus tuus scan
dalizat te · eru
e eum et proice
abs te · bonum
tibi est unum o
culum habentē
in uitam intrare ·
quam duos ocu
los habentem
mitti in gehennā
ignis · [10] Uidete
ne contemnatis
unum de pusil
lis istis · dico enī

uobis quod ange
li eorum in caelis
semper uident
faciem patris mei
qui in caelis est ·
[11] Uenit enim filius
hominis salua
re quod perierat
* [12] Quid uobis uidetur
* si fuerint homi
* ni centum oues ·
* et errauerit una
* ex eis · Nonne
relinquens no
naginta nouem
in montibus ua
dens querit er
rantem · [13] et si con
tigerit ut inueniat
eam

Amen dico uobis **Fol. 47.**
quod gaudebit in
eam magis quam
in nonaginta et
nouem quae non
errauerunt · [14] Sic
non est uoluntas
ante patrem ues
trum qui in caelis
est ut pereat u
nus ex pusillis is
tis · [15] Si autem pec
cauerit in te fra
ter tuus uade
et coripe eum · in
ter te et ipsum so
lum · Si te audie
rit lucratus es
fratrem tuum ·
[16] Si autem non audierit ·

adhibe tecum ad
huc unum uel du
os · ut in ore duu̅
uel trium testium
stet omne uerbū ·
[17] Quod si non audie
rit eos dic ecclesie
Si autem ecclesiam
non audierit ·
sit tibi sicut etni
cus et puplicanus ·
[18] Amen dico uobis
quaecumque alli
gaueritis super
terram erunt
alligata in caelo ·
Et quaecumque sol
ueritis super ter
ram erunt soluta
in caelo · [19] Iterum autē

Fol. 48.

Amen dico uobis
quia si duo uestrū
conuenerint su
per terram de
omni re quecum
que pitierint · fi
et illis a patre meo
qui in caelis est ·
[20] Ubi enim sunt duo
uel tres congre
gati in nomine
meo ibi sum in
medio eorum ·
[21] Tunc accedens
ad eum petrus
dixit · dñe quo
tiens peccauit in
me frater meus
et remittam ei ·
usque septiens ·

[22] Dicit ei ihs · non dico
tibi usquae septi
ens · Sed usquae
septuagies septi
† es · [23] Ideo similis
est habitus reg
ni caelorum ho
mini regi · qui uo
luit rationem po
nere cum seruis
suis · [24] et cum coe
pisset rationem
ponere oblatus
est ei unus qui
debebat ei dece
milia talentorū ·
[25] Cum autem non
haberet unde
redderet · ius
sit eum dñs eius

uenundari et ux
orem eius et fili
os · et omnia quae
habebat et red
di debitum ·
[26] Procidens ergo
seruus adorab^{a}t
eum dicens · dñe
patientiam habe
in me · et omnia
tibi reddam · [27] mi
sertus autem dñs
serui illius dimi
sit eum · et debitū
dimisit ei · · [28] egre
sus autem seruus
ille inuenit u
num ex conseruis
suis · qui debe
bat ei centum de

narios · et tenens
eum suffocabat
dicens · Redde
si quid debes ·
[29] Procidens ergo
conseruus eius
ad pedes eius · ro
gabat eum dicens ·
patientiam habe
in me et omnia
reddam tibi · [30] il
le autem noluit ·
Sed abiit et misit
eum in carcerē
donec redderet
debitum · [31] Ui
dentes autem con
serui illius quae
faciebat · contris
ta^{ti} sunt ualde

Fol. 49.

Et uenientes en^{a}r
rauerunt dño
suo omnia quae
facta sunt · [32] tunc
uocans eum dñs ·
eius ait illi · ser
ue nequa om
nem debitum
remisi tibi qūm
rogasti me ·
[33] non ergo opor
tuit et te mise
reri conserui
tui · sicut et e
go tui misertus
sum · [34] Et iratus
dñs eius tradit
eum tortoribus ·
Quoadusque red
deret uniuer

sum debitum ·
[35] Sic et pater meus
caelestis faciet
uobis · si non re
miseritis homi
nibus unusquis
que de cordibus
uestris · · · ·
* **19.** [1] Et factum est ·
* cum consumas
* set ihs sermo
* nes istos · trans
* tulit se in galile
* am · et uenit in
fines iudeae tr^{a}ns
iordannem ·
[2] et secute sunt eū
turbae multae ·
et curauit eos ibi ·
[3] Et accesserunt ad
eū

Farisaei taemtan
tes eum et dicen
tes ei · Si licet
homini dimitte
re uxorem suam ·
quacumque ex
causa · [4] At ille
respondens ait
eis · non legistis ·
quia qui fecit ab i
nitio masculum
et feminam fecit
eos [5] et dixit · pr^{o}p
ter hoc dimittet
homo patrem et
matrem · et ad
iungetur uxori
suae · et erunt due
in carne una · [6] Ita
que iam non sunt

duo sed caro una ·
Quod ergo ds̄ con
iunxit homo non
separet · [7] Dicunt
illi quid ergo moy
ses mandauit
dare librum re
pudii et dimitte
re eam · [8] ait illis
qūm moyses pr^{o}p
ter duritiam cor
dis uestri · per
misit uobis dimit
tere uxores ues
tras · Ab initio
autem non fuit sic —
[9] Dico autem uobis
qūm quicum ~~cūm~~
que dimiserit ux
orem suam · nisi

E

Fol. 50. ob causa fornica
tionis· et aliam
duxerit moecha
tur· et dimissam
qui duxerit moe
chatur· 10 dicunt
ei discipuli eius·
Si ita est causa·
uiri cum uxore non
expedit nubere·
11 At ille dixit eis·
non omnes capi
unt uerbum is
tud sed quibus
paratum est·
12 Sunt enim eunuchi·
qui de utero ma
tris nati sunt sic·
Et sunt eunuchi
qui facti sunt ab

hominibus· Et sunt
eunuchi qui se ip
sos eunuchos fe
cerunt propter
regnum caelorum·
qui potest capere
capiat· 13 Tunc
oblati sunt ei pue
ri ut manus eis in
poneret et oraret·
Discipuli autem
proibebant eos·
14 Ih̄s autem ait· sini
te pueros et noli
proibere eos ueni
re ad me· talium
enim est regnum
caelorum· 15 et inpo
sitis illis manus
abiit inde·

†16 Et ecce unus ~~ácce u~~
nüš accesit ad eum·
et ait illi magis
ter bonae· quid
boni faciam ut ha
beam uitam aeter
nam· 17 At ille dix
it ei quid me dicis
bonum nemo bo
nus nisi unus ds̄·
Si autem uis intro
ire in uitam ser
ua mandata· 18 dicit
illi quae Ih̄s autē
dixit· non occi
des· non adulte
rabis· non facies
furtum· non fal
sum testimoniū
dices· 19 Honora

patrem et matrē·
et diliges proximū
tuum sicut te
ipsum· 20 Dicit illi
adulescens· om
nia haec custodiui
a iuuentute mea·
quid adhuc mihi
deest· 21 Ait illi ih̄s
si uis perfectus
esse· uade uen
de omnia tua et
da pauperibus·
et habebis thens
aurum in caelo·
et ueni sequere me·
22 Cum audisset autē
adulescens uer
bum· abiit tristis
erat enim habens

multas possessi
ones· 23 Ih̄s autē
dixit discipulis
suis· Amen di
co uobis quod
difficile diues
intrabit in reg
num caelorum·
24 Iterum dico uo
bis· Facilius est
camelum per
foramen agus
transire quam
diuitem intrare
in regnum caelo
rum· 25 Audtitis
autem his disci
pulis miraban
tur nimis dicen
tes· quis ergo

potest saluari·
26 Aspiens autem ih̄s·
dixit illis· apud
homines quidem
hoc inpossibile
est· apud dm̄ au
tem omnia possi
bilia sunt·· 27 Tunc
respondens pe
trus dixit ei· ecce
nos reliquimus
omnia et secuti
sumus te quid
ergo erit nobis·
28 Ih̄s autem dixit il
lis· amen dico
uobis quod uos
qui secuti estis me·
In regeneratione
cum sederit filius

hominis in sede Fol. 51.
maiestatis suae·
Sedibitis et uos
super thronos
duodecim iudi
cantes duodecim
tribus isł· 29 Et om
nis qui relique
rit domos uel
fratres· uel soro
res· aut patrem
aut matrem· aut
uxorem· aut filios·
aut agros prop
ter nomen meum·
centuplum accipi
et· et uitam aeter
nam possidebit·
30 Multi autem erunt
primi nouissimi

et nouissimi primi·

* **20.** 1 Simile est enim
* regnum caelorum·
* homini patrifa
* milias· qui exiit
* primo mane
conducere opera
rios in uineam su
am· 2 conuenit au
tem cum operari
is ex denario
diurnu et misit
eos in uineam suā·
3 Et egressus circa
tertiam horam·
uidit alios stantes
in foro otiosos·
4 Et illis dixit ite et
uos in uineam·

Fol. 52.

Et quod iustum
fuerit dabo uobis ·
5 illi autem abie
runt · Iterum
exiit circa sexta—
et nonam horam ·
et fecit similiter ·
6 Circa undecimam
autem horam
exiens inuenit
alios stantes oti
osos · et dicit illis ·
Quid hic statis tota
die otiosi · 7 dicunt
ei quia nemo nos
conduxit · dicit
illis · Ite et uos in
uineam · et quod
fuerit iustum ac
cipietis · 8 Cum
sero autem factu—
esset dicit dn̄s
uineae procura
tori suo uoca ope
rarios et redde
illis mercedem ·
Incipiens a nouis
simis usque ad
primos · 9 cum ue
nissent ergo qui
circa undecimam
uenerant accipe
runt singulos de
narios · 10 uenien
tes autem primi ·
arbitrati sunt ·
quod plus essent
accepturi · et ac
ceperunt et ipsi
singulo^s denarios ·

11 Accipientes autē
murmurauerunt ·
aduersus pater
familias 12 dicen
tes · qūm hi no
uissimi una ho
ra fecerunt · et
aequales illos no
bis fecisti · qui
portauimus p^on
dus diei et aestu— ·
13 At ille respondēs
dixit uni eorum ·
amice non facio
tibi iniuriam ·
nonne ex denario
conuenisti mecū ·
14 Tolle quod tuum
est · et uade · Uolo
autem huic no
uissimo dare sicut
tibi · 15 Aut non li
cet mihi facere
quod uolo in pro
priis meis · An o
culus tuus nequa—
est quia ego bonus
sum · 16 Sic erunt
primi nouissimi ·
et nouissimi primi ·
Multi autem sunt
uocati pauci aute—
electi · · ∽ · · ∽ · · ∽
* 17 Et ascendens ih̄s
* hierosolyma ·
* adsumsit duode
* cim discipulos se
* orsum in itinere ·
et ait illis · Ecce
18 ascendimus hiero

Aposto
lorum
†

Fol. 53.

solyma · et filius
hominis trade
tur principibus
sacerdotum et
scribis et con
demnabunt eum
morte · 19 et tra
dent eum genti
bus ad deluden
dum et flagellan
dum et crucifi
gendum · et ter
tia die resurget ·
20 Tunc acce^ssit ad eū
mater filiorum
zebedei cum fili
is suis · adorans
et petens aliquid
ab eo · 21 ipse autē
dixit ei · quid uis ·
dicit ei · dic u^t sede
ant hi duo fili^i mei
unus ad dextrā
tuam et unus ad
sinistram tuam
in regno tuo ·
22 Respondens autē
ih̄s dixit · nesci
tis quid petatis
Potestis bibere
calicem quem ego
bibiturus sum ·
Aut baptizma qu^od
ego baptizor bap
tizari · dicunt ei
posumus 23 et dicit
eis calicem qui
dem meum bibe
tis · et baptizma
quod ego baptizor

baptizamini · Se
dere autem ad
dextram meam
et ad sinistram ·
non est hoc meū
dare sed qui
bus paratum est
a patre meo —
24 Et audientes decē
contristati sunt
de duobus fra
tribus · 25 Ih̄s au
tem uocan eos
ait · Scitis qu^od
principes genti
um dominantur
eorum · et qui
maioresunt po
testatem exercent
in eis · 26 Non ita
erit inter uos ·
Sed quicumquae
uoluerit inter
uos maior fieri ·
Erit uester minis
ter · 27 et qui uolu
erit inter uos
primus esse erit
uester seruus ·
28 Sicut filius homi
nis non uenit mi
nistrari · sed mi
nistrare · et dare
animam suam · re
demtionem pro
multis · ∽ ∽ ∽
∽ ∽ ∽
* 29 Et egredienti
* bus eis ab hieri
* cho · secute sunt
* eum turbe multae ·

domi|neca||in
oli|uo

in passione scr̄m maccaue
orum lectio euangelii se
condum matteum

Fol. 54. [30] Et ecce duo caeci
sedentes secus
uiam · audierunt
quod iħs transit ·
Et exclamauerunt
dicentes · mi
serere nobis
dñe fili dauid ·
[31] Turba autem in
crepabat eos
ut tacerent · at
illi magis clama
bant dicentes ·
miserere nobis
dñe fili dauid ·
[32] Et statim iħs uoca
uit eos et ait ·
Quid uultis ut faci
am uobis · [33] dicunt
illi dñe ut aperi

antur oculi nos
tri · [34] misertus
est autem illis iħs ·
Et tetigit oculos
eorum · et con
festim uiderunt
oculi eorum et
secuti sunt eum fine
†21.[1] Et cum adpropias
sent hierosoly
mis · et uenit in
bethphage in mon
te oliueti · —
Tunc iħs misit du
os discipulos su
os [2] dicens eis Ite
in castellum quod
contra uos est ·
Et confestim inue
nietis asinam

alligatam et pul
lum cum ea sol
uite et adducite
mihi · [3] et si quis
uobis dixerit ali
quid · dicte quia
dñs operam eo
rum desiderat ·
Confestim autem
remittet eos
[4] Hoc autem totum
factum est ut
impleretur quod
dictum est per
profetam dicen
tem · [5] dicite fi
liae sion · ecce
rex tuus uenit ti
bi mansuetus
Et sedens super

asinam et pulū
filium iumenti ·
[6] Euntes autem dis
cipuli fecerunt
sicut precepit il
lis iħs · [7] et addux
erunt asinam
et pullum · Et in
posuerunt su
per eum uesti
menta sua et se
dit super eum ·
[8] Plurima autem
turba straue
runt uestimen
ta sua in uia · Alii
autem cedebat
ramos de arbori
bus et strauerunt
in uia · [9] turba au

tem que prece
debat · et sequae
bantur clama
bant dicentes
Osanna filio dauid ·
benedictus qui
uenit in nomine
dñi · o · sanna in
altissimis ·
[10] Et cum intrasset
hierosolyma co¯
mota est uniuer
sa ciuitas dicens
quis est ħic · [11] tur
ba autem dicebat ·
Hic est iħs profe
ta a nazareth ga
lileae · · [12] et intra
uit iħs in templū
dī · et eiciebat

uendentes et emen
tes in templo · et
mensas numula
riorum euertit ·
et cathedras uen
dentium colum
bas · [13] Et dixit illis ·
scriptum est Do
mus mea domus
orationis uocabi
tur · uos autem
fecistis illam spe
luncam latronu¯ ·
[14] Et accesserunt ad
eum ceci et clodi
in templo et sana
uit eos · [15] Uiden
tes autem princi
pes sacerdotum
et scribae mirabi
lia

que fecit et pue Fol. 55.
ros clamantes
in templo et di
centes · o · san
na filio dauid ·
Indignati sunt
[16] et dixerunt ei ·
Audis quid isti di
cunt · Iħs au
tem dixit eis · uti
que num num
quam legistis
qūm ex ore infan
tium et lactan
tium perfecis
ti laudem · [17] et
relictis illis abi
it foras extra ci
uitatem in be
thaniam et man
sit ibi · [18] Mane

autem reuer
tens in ciuitate¯
esuriit · [19] et ui
dens fici arborē
unam secus uia¯ ·
uenit ad eam · et
nihil inuenit in
ea nisi folia tan
tum · et ait illi
numquam ex te
fructus nascatur
in sempiternum ·
Et arefacta est con
tinuo ficulnea ·
[20] Et uidentes discipu
li mirati sunt di
centes · quomo
do continuo aru
it ficulnea · [21] Res
pondens autem
iħs ait illis · Amen

Fol. 56. dico uobis · si a
bueritis fidem ·
et non hesitaue
ritis · non solū
de ficulnea faci
etis · Sed et si
monti huic dix
seritis tolle et
iacta te in mare
fiet · 22 Et omnia
quaecumque pe
tieritis in orati
one credentes
accipietis ·
23 Et cum uenisset in
templum · acces
serunt ad eum
docentem · prin
cipes sacerdo
tum et seniores
populi dicentes ·
in qua potestate
haec facis · et quis
tibi dedit hanc po
testatem · · 24 Res
pondens autem
ihs dixit illis · in
terrogabo uos
et ego uerbum
unum quod si
dixeritis mihi ·
et ego uobis
dico in qua potes
tate haec facio ·
25 Baptisma iohannis
unde erat · de ce
lo an ex homini
bus · At illi cogi
tabant inter se di
centes · Si dixeri
mus de celo dicet
nobis quare non
Credidistis illi ·
26 Si autem dixeri
mus ex hominibꝰ ·
timemus turbā ·
Omnes enim habe
bant iohannem
sicut profetam ·
27 Et respondentes
ihu dixerunt
nescimus · et ip
se ait illis ·
nec ego uobis di
co in qua potesta
te haec facio ·
* 28 Quid autem uo
* bis uidetur ·—
* homo quidam ha
* bebat duos fili
* os · et accedens
ad primum dixit
Fili uade odie ope
rare in uineam ·
29 ille autem respon
dens ait nolo ·
Postea autem pae
nitentia motus
abiit · 30 Et accedens
ad alterum dixit
similiter · At ille
respondens ait ·
eo dño · et non iit ·
31 Quis ex duobus fe
cit uoluntatem
patris · dicunt
ei · primus · dicit
illis ihs · Amen di
co uobis · quod
puplicani et me
retrices prece
dunt uos in reg
no dī · 32 Uenit enī
ad uos iohannes ·
in uia iustitiae ·
et non credidis
tis illi · puplica
ni autem et me
retrices credi
derunt ei · Uos
autem uidentes
nec penitentiam
egistis postea
crederei · ·
33 Aliam parabolam
audite · homo
erat pater fami
lias qui planta
uit uineam et se
pe circumdedit
ei · et fodit in ea
torcular · et edi
ficauit turrem ·
et locauit eam colo
nis et peregre
profectus est ·
34 Cum autem adpro
piasset tempus
fructuum · misit
seruos suos ad co
lonos · ut accipe
ret de fructibus
suis · 35 et coloni
adpraehensis ser
uis · unum ceci
derunt · alium
lapidauerunt ·
alium uero occide
runt · 36 Iterum
misit alios plures
prioribus · et fe
cerunt illis similiter
37 Nouissime autem **Fol. 57.**
misit ad illos fili
um suum dicens ·
uerebuntur fili
um meum · 38 Colo
ni autem uiden
tes filium dixe
runt intra se
Hic est heres · ue
nite occidamus
eum · et optine
amus hereditatē
eius · 39 et adprae
hensum eum eie
cerunt extra ui
neam et occide
runt · · · 40 Cum er
go ueneri dñs ui
neae quid faciet
colonis illis · 41 aiunt
illi malos male
perdet · et uineā
locauit aliis colo
nis qui reddent
ei fructum tem
poribus suis ·—
42 Dicit illis ihs · num
quam legistis in
scripturis lapi
dem quem repro
bauerunt aedifi
cantes hic factus
est in capud angu
li · a dño factus est
iste · et est mira
bilis in oculis nos
tris · 43 Ideo dico
uobis quia aufe
retur a uobis reg
num dī · Et dabitur

Fol. 58. genti facienti
fructum eius ·
[44] Qui ceciderit su
per lapidem hunc
confringetur ·
Super quem autē
ceciderit com
minuet eum ·
[45] Et cum audisent
principes sacer
dotum et farisei
parabolas eius ·
cognouerunt quod
de ipsis dicit · [46] Et
querentes eum te
nere · timuerunt
turbas qūm si
cut profetam eū
habebant · **22.** [1] Res
pondens ih̄s iterū
dixit illis in para
bolis dicens · ·
[2] Simile est regnum
caelorum homi
ni regi qui fecit
nuptias filio suo ·
[3] Et misit seruos su
os uocare inuita
tos ad nuptias ·
et noluerunt ue
nire · [4] Iterum mi
sit alios seruos di
cens · dicite inui
tatos · Ecce pran
dium meum para
ui · tauri mei et
saginata mea oc
cissa et omnia pa
rata uenite ad
nuptias · [5] Illi autē
neglexerunt ·
et abierunt · alius
in uillam suam ·
Alius uero in nego
tiationem suam ·
[6] Reliqui uero tenu
erunt seruos eius ·
et contumelia af
fectos occiderunt ·
[7] Et audiens rex ille
iratus est · et mi
sit exsercitum
suum et perdi
dit homicidas il
los et ciuitatem
eorum succendit ·
[8] Tunc ait seruis suis ·
nuptiae quidem
paratae sunt · in
uitati autem non
fuerunt digni ·
[9] Ite ergo ad exitus
uiarum et quos
cumque inueneri
tis uocate ad nup
tias · [10] et egressi ser
ui eius in uias con
gregauerunt om
nes quodquod in
uenerunt malos
et bonos · et inple
te sunt nuptiae
discumbentibus ·
[11] Intrauit autem rex
ut uideret discum
bentes · Et uidit
ibi hominem non
uestitum ueste
nuptiale [12] Et ait illi ·
amicae quomodo
ingressus es hic ·
non habens uesti
mentum nuptia
le · At ille obmu
tuit · [13] Tunc dixit
rex ministris ·
tollite illum pedi
bus et manibus ·
Et mittite eum in te
nebras exterio
res · ibi erit fle
tus et stridor den
tium · [14] multi enī
sunt uocati · pauci
autem electi ·
* [15] Tunc abierunt
* farisei · et con
* silium acciperunt
* ut caperent eum
* in sermone · [16] et
* mittunt discipu
* los suos cum he
rodianis dicentes ·
Magister scimus
quia uerax es · et
uiam dī doces in
ueritate · et non
est tibi cura de ali
quo · non enim
respices personas
hominum · [17] quid
tibi uidetur licet
censum dari caesa
ri · aut non · · [18] Cog
nita autem ih̄s ne
quitia eorum · ait ·
Quid me temtatis
hypocritae · [19] os
tendendite mihi ·
nomisma · census · Fol. 59.
At illi optulerunt
ei denarium · [20] Et
ait illis ih̄s · cuius
est imago haec · et
superscriptio ·
[21] dicunt ei cesaris ·
Tunc ait illis · red
dite ergo que sunt
cesaris cesari ·
et quae sunt dī dō ·
[22] et audientes mira
ti sunt · et relicto
eo abierunt ·
[23] In illa die accese
runt ad eum sad
ducei · qui dicunt
non esse resur
rectionem · Et
interrogauerunt
eum [24] dicentes · ma
gister moyses
dixit · si quis mor
tuus fuerit non
habens filium ·
ut ducat frater eius
uxorem illius · et
suscitet semen
fratris sui · [25] Erant
apud nos septem
fratres · et pri
mus uxore ducta ·
defunctus est · et
non habens semen ·
reliquit uxorem
suam fratri suo ·
[26] Similiter et secun
dus etertius · us
que ad septimum ·
[27] Nouissime autem

Fol. 60. omnium defunc
ta est et mulier·
[28] in resurrectio
ne ergo cuius erit
de septe uxor·
Omnes enim habu
erunt eam· [29] Res
pondens autem
ih̄s ait· erras
tis nescientes
scripturas ne
que uirtutem dī·
[30] In resurrectione
enim· neque
nubunt neque
uxores ducunt·
Sed sunt sicut an
geli in caelo.
[31] De resurrectione
autem mortuorū
non legistis quod
dictum est uobis
a dō dicente· [32] ego
sum ds̄ abraham
et ds̄ isaac et ds̄
iacob··· Non est ds̄
mortuorum sed
uiuentium· [33] et au
dientes turbae
mirabantur in
doctrinam eius·—
· [34] Pharisei autem au
dientes quod si
lentium inposuit
sadduceis· con
uenerunt in unū·
[35] Et interrogauit
eum unus ex illis
legis doctor· tem
tans eum et dicens
[36] Magister quod
est mandatum
magnum in lege
[37] Ih̄s autem dixit ei·
diliges dn̄m dm̄
tuum in toto cor
de tuo et in tota
anima tua et tota
menente tua·
[38] Hoc est primum et
maximum manda
tum·· [39] Secundū
autem simile est
huic· Diliges proxi
mum tuum sicut
te ipsum· [40] in his
duobus manda
tis uniuersa lex
pendet et profe
tae· [41] Congregatis
autem fariseis in
terrogauit eos ih̄s
[42] dicens· quid uo
bis uidetur de xp̄o
cuius filius est·
Dicunt ei dauit· [43] ait
illis· quomodo
ergo dauid in spu·
dn̄m eum uocat di
cens· [44] Dixit dn̄s
dn̄o meo sede ad
dextram meam·
donec ponam ini
micos tuos sub pe
dibus tuis· [45] Si er
go dauid uocat eū
dn̄m· quomodo
filius eius est· [46] et
nemo poterat res
pondere ei uerbū

Neque ausus est
quisquam ex il
la hora interro
gare eum ampli
us··· **23.** [1] Tunc ih̄s
locutus est ad tur
bas et ad discipu
los suos [2] dicens·
Super cathedra
moysi Sederunt
scribae et farisei·
[3] Omnia ergo quecū
que dixerint uo
bis seruare ser
uate et facite
Secundum facta
uero eorum no
lite facere· di
cunt et non faci
unt· [4] Alligant
autem honera gra
uia et inportabilia·
et inponunt super
humerus hominū·
Digito autem suo no
lunt mouere ea·—
[5] Omnia autem ope
ra sua faciunt· ut
uideantur ab ho
minibus· Dilatant
enim filacteria
sua· et magnifi
cant fimbreas
uestimentorum
suorum· [6] Amant
autem primum
recubitum in con
uiuiis· et primas
cathedras [7] in syna
gogis· et salutatio
nes
in foro· et uoca **Fol. 61.**
ri ab hominibus
rabbi· [8] Uos autē
nolite uocari rab
bi· unus est enī
magister· om
nes autem uos
fratres estis·
[9] Et patrem nolite
uocare uobis su
per terram·
Unus est enim pa
ter uester qui
in caelis est· [10] nec
uocemini magis
tri· unus est enī
magister uester
xp̄s· [11] qui autem
maior est uestrū·
erit minister ues
ter· [12] qui autem ex
altauerit se humi
liabitur· et qui
se humiliat exal
tabitur·
* [29] Uae autem uobis
* scribe et farisei
* hypocritae —
* quia edificatis
* sepulchra pro
* fetarum· et or
natis monumen
ta iustorum [30] et
dicitis quia si fu
issemus in die
bus patrum nos
trorum· non es
semus socii eorū
in sanguine pro
fetarum· [31] Itaque

Fol. 62. testimonium
redditis uobis·
Quia fili estis eorū
qui occiderunt
profetas· [32] Uos
ergo implete men
sura patrum
uestrorum· [33] ser
pentes genera
tio uiperarum·
Quomodo fugietis
a iudicio gehenne·
[34] Ideo ecce ego mitto
ad uos profetas
et sapientes et
scribas· ex illis
occidetis et cru
cifigetis· ex illis
flagellabitis in
synagogis uestris

Et persequimini
de ciuitate in ciui
tatem· [35] ut ueniat
super uos omnis
sanguis iustus
qui effunditur su
per terram· A
sanguine abel ius
ti· usque ad san
guinem zachariae
fili barachi· quem
occidistis inter
templum et alta
re. [36] Amen dico
uobis quia ueni
ent hec omnia su
per generationē
istam··· [37] Hierusa
lem hierusalem
quae occidis profe
tas

Et lapidas eos qui
ad te misi sunt·
Quotien uolui con
gregare filios
tuos· quemad
modum gallina
congregat pul
los suos sub halas
suas et noluis
tis·· [38] Ecce re
linquetur uobis
domus uestra
deserta· [39] Dico
enim uobis· quia
non ne uidebitis
a modo· donec
dicatis bene
dictus qui ue
nit in nomine
domini ~

* **24.** [1] Et egressus iħs
* de templo· ibat·
* et accesserunt
* discipuli eius·
* ut ostenderent
* ei structuras
* templi· [2] Iħs autē
respondens dixit
eis· non uidetis
haeċ omnia· Amen
dico uobis non
relinquetur hic
lapis super lapi
dem qui non de
struatur·
[3] Sedente autem ipso
super montem
oliueti· Accesse
runt ad eum disci
puli secreto dicen

tes· dic nobis
quando hec e
runt· et quod
signum aduen
tus tui· et con
summationis
seculi· [4] Et res
pondens iħs
dixit eis· Uidete
nequis uos se
ducat· [5] multi
enim uenient
in nomine meo
dicentes ego
sum xp̄s et mul
tos seducent·
[6] Audietis autem
proelia et opi
niones proeli
orum· Uidete

ne turbemini·
Oportet enim haec
fieri sed nondū
est finis· [7] insur
get enim gens con
tra gentem· et
regnum aduer
sus regnum· et
erunt fames· et
pestes· et terre
motus per loca·
[8] Omnia autem haec·
initia sunt partu
ritionis· [9] Tunc
tradent uos in tri
bulationem· et
occident uos et e
ritis odio omnibus
gentibus propter
nomen meum

[10] Et tunc scandaliza **Fol. 63.**
buntur multi·
et inuicem tradent·
et odio habebunt
inuicem· [11] Multi
pseudoprofeti
exsurgent et se
ducent multos·
[12] Et qūm abundauit
iniquitas refri
gescit caritas mul
torum· [13] Sed qui
permanserit in
finem hic saluus
erit· [14] et praedi
cabitur hoc euan
gelium regni· in
uniuerso orbi·
in testimonium
omnibus gentibus:

et tunc ueniet
~ finis ~
* [15] Cum ergo uideri
* tis abhomina
* tionem deso
* lationis· quod
dictum est per
daniel profeta—
stantem in lo
co sc̄o qui le
git intellegat·
[16] Tunc qui in iudea
sunt fugiant
in montibus·
[17] Et qui in tecto·
non descendat
tollere aliquid
de domo· [18] Et
qui in agro non
reuertatur re

Fol. 64. tro tollere tu
nicam suam ·
19 Uae autem preg
nantibus et nu
trientibus in
illis diebus ·
20 Orate autem ut
non fiat fuga
uestra hieme
uel sabbato ·
21 Erit enim tunc
tribulatio mag
na qualis non
fuit ab initio se
culi usque mo
do neque fiet ·
22 Et nisi dn̄s breui
asset dies illos
non fieret sal
ua omis caro

sed propter elec
tos breuiabuntur
dies illi · 23 Tunc
si quis uobis dixe
rit ecce hic xp̄s
ecce illic nolite
credere · · 24 Sur
gent enim pseodo
xp̄i · et pseodopro
fetae · et dabunt
signa magna et pro
digia · Ita ut in er
rore inducantur ·
Si fieri potest etiā
electi · 25 ecce prae
dixi uobis · 26 Si au
tem dixerint uobis ·
ecce in solitudine
est · nolite exire ·
ecce in domibus

nolite credere
27 Sicut enim fulgor
exit ab oriente et
paret usque ad oc
cidentem · Ita erit
aduentus fili ho
minis · 28 Ubicum
que enim fuerit
copus illic congre
gabuntur aquilae ·
29 Statim autem post
tribulationem die
rum illorum · Sol
obscurabitur · et
luna non dabit lu
men suum · et stel
lae cadent de caelo ·
Et uirtutes caelorū
commouebuntur ·
30 Et tunc parebit signū

fili hominis in caelo ·
Et tunc plangent se
omnes tribus terre
Et uidebunt filium
hominis uenientē
in nubibus caeli ·
Cum uirtute et glo
ria multa · 31 Et mit
tet angelos suos
cum tuba et uoce
magna et congre
gabunt electos eius ·
a quattuor uentis ·
A summis caelorum
usque ad terminos
eorum ·· Cum coe
perint haec omnia
fieri · respicite
et eleuate caput ·
qūm adpropiat re

demtio uestra ·
32 A facie autem arbo
ris fici discite
parabolam · Cū
iam ramus eeius
tener fuerit et
folia nascuntur ·
scitis quia prope
est aestas · 33 Sic
et uos cum uide
ritis omnia haec ·
cognoscite qūm
prope est in limi
ne · † 34 Amen dico
uobis quia non
preteribit haec
genaratio donec
omnia haec fiant
35 Caelum et terra
transsient · uer

ba uero mea · non
praeteribunt ·
36 De die autem illa et ho
ra nemo scit · neqꝫ
angeli caelorum ·
neque filius nisi
pater solus · ·
37 Sicut autem in die
bus noe · Ita erit ad
uentus fili hominis ·
38 Sicut enim erant in
diebus ante diluuiū ·
manducantes et bi
bentes · nubentes
et nuptum tradentes ·—
usque in die qua in
trauit noe in arca ·
39 et non cognouerunt
donec uenit diluuiū
et tulit omnes ·

sic erit aduentus **Fol. 65.**
fili hominis · —
40 Tunc duo erunt in a
gro · unus adsu
metur et unus re
linquetur · 41 duae
molentes ad mo
lam unus adsume
tur et unus relin
quetur · 42 Duo in
lecto unus adsu
metur et unus re
linquetur · 43 Uigi
late ergo quia nesci
tis qua hora dn̄s
uester ueniet · ·
44 Illud autem scitote
qūm si sciret pater
familias qua hora
fur uenit uigilaret

utique et non si
neret perfodire
domum suam ·
45 Ideo et uos estote
parati · quia qua
hora non speratis
filius hominis uen
turus est ·
*46 Quis enim est fide
*lis seruus et
*prudens quem
*constituit dn̄s
*suus · super do
*mum suam · ut
*det cibos in tem
*pore · 47 Beatus
seruus ille quem
ueniens dn̄s eius
inuenit facientē
sic · 48 Amen dico

Fol. 66.

uobis · qūm super
omnia bona sua
constituet eum ·
[49] Si autem dixerit
malus seruus il
le in corde suo ·
Moram facit dn̄s
meus uenire
[50] Et incipiet percu
tere conseruos
suos · manducet
autem et bibat
cum ebriis · [51] ue
niet autem dn̄s
serui illius in
die qua non spe
rat et hora qua
ignorat · [52] et diui
det eum et par
tem eius cum hy
pocritis ponit · illic
erit fletus et stri
dor dentium · —
‡25. [1] Tunc simile est reg
num caelorum · de
cem uirginibus ·
qui acciperunt lam
padas suas · et uene
runt obuiam spon
so et sponsae · [2] quin
que autem erant ex
ipsis fatuae · et quin
que prudentes ·
[3] Fatue autem accipi
entes lampadas suas ·
non sumserunt se
cum oleum · [4] Pru-
dentes autem acce
perunt oleum in ua
sis cum lampadibus
suis

[5] Mora autem spon
so faciente dor
mitauerunt om
nes uirgines et
dormiebant · [6] me
dia autem nocte
clamor fatus est ·
ecce sponsus uenit
exite in obuiam ei ·
[7] Tunc surrexerunt
omnes uirgines il
le · et conposurunt
lampadas suas ·
[8] Fatue autem sapien
tibus dixerunt ·
date nobis de oleo
uestro quia lam
pades nostre ex
tinguntur · [9] Res
ponderunt autem
prudentes dicen
tes · ne forte non
suffuciat nobis
et uobis · Ite poti
us ad uendentes
et emite uobis · ·
[10] Abeuntibus autē
illis emere · uenit
sponsus et quae
paratae erant in
trauerunt cum eo
in nuptias et clu
sa est ianua · [11] No
uissime ueniunt
relique uirgines
dicentes · dn̄e dn̄e
aperi nobis · [12] At
ille respondens
ait · Amen dico
uobis —

Fol. 67.

nescio uos · [13] Uigi
late itaque quia
nescitis horam
illam · neque diē
[14] Sicut enim homo
peregre futurus
uocauit seruos
suos et tradidit
illis bona sua · [15] et
uni dedit quinqꝫ
talenta · alii autē
duo · alii uero u
num · unicuique
secundum pro
priam uirtutem
et profectus est ·
[16] Statim autem abiit
qui quinque talen
tas acceperat · Et
operatus est in eis
et fecit alia quinqꝫ
talenta · [17] similiter
et qui duo accepit
lucratus est in eis
alia duo ; [18] qui autē
unum accepit abi
ens fodit in terrā ·
et abscondit pecu
niam dn̄i sui ·
[19] Post multum uero
temporis uenit
dn̄s seruorum il
lorum · et posuit
cum eis rationem ·
[20] Et accedens qui quin
que talenta acce
perat optulit
alia quinque ta
lenta dicens ·
Dn̄e quinque talen
ta

mihi dedisti · ecce
alia quinque talenta
superlucratus sū ·
[21] ait illi dn̄s eius ·
Euge serue bonae
et fidelis · quia
supra pauca fuis
ti fidelis · supra
multa te constitu
am · intra in gau
dium dn̄i tui ·
[22] Accedens autem
et qui duo talenta
acceperat ait
dn̄e duo talenta
mihi dedisti · ecce
alia duo talenta lucra
tus sum · [23] ait illi
dn̄s eius · euge ser
ue bone et fidelis
quia super pauca
fuisti fidelis · su
pra multa te con
stituam · intra
in gaudium dn̄i tui ·
[24] Accedens autem
et qui unum talen
tum acceperat ·
ait dn̄e · scio quia
homo durus es —
et metes ubi non
seminasti · et con
gregas ubi non
sparsisti · [25] et ti
mens abii et abscon
di talentum tuū
in terra · ecce abes
tuum · [26] Respon
dens autem dn̄s eius
dixit · Male serue

Fol. 68.
et piger · Scie
bas quod meto
ubi non semino ·
et congrego ubi
non sparsi · 27 opor
tuit ergo te com
mittere pecuni
am meam numu
lariis · et ueni
ens ego recepis
sem meum cum
usuris · 28 Tolli
te itaque ab eo ta
lentum · et date
ei qui abet decim
talenta · 29 Omni
enim habenti da
bitur et abunda
bit ei · ab eo autē
qui non habet
Et quod habet au
feretur ab eo · 30 Et
hunc nequam ser
uum proicite fo
ris in tenebras
exteriores ibi e
rit fletus et stri
dor dentium · —
† 31 Cum autem uene
rit filius hominis
in maiestate sua ·
et omnes angeli
cum eo · tunc se
debit super sedē
maiestatis suae ·
32 et congregabun
tur ante eum
omnes gentes · et
separabit eos ab
iuicem · sicut
segregat oues
pastor ab hedis ·
33 et statuet oues
quidem ad dextrā
suam · hedos au
tem ad sinistra¯ ·
34 Tunc dicit rex his
qui ad dextris eius
sunt · Uenite
benedicti patris
mei · possidete
paratum uobis
regnum caelorū ·
a constitutionē
mundi · 35 Esurii
enim et dedistis
mihi manducare
Sitiui et dedistis
mihi bibere · —
Ospes eram et col
legistis me · 36 Nu
dus et operuisti
me · Infirmus
et uisitastis me
In carcerem et ue
nistis ad me ·
37 Tunc responde
bunt ei iusti · dicen
tes · dn̄e quando
te uidimus esuri
entem et pauimus
Sitientem et pota
uimus · 38 quando
autem te uidimus
ospitem et colle
gimus · Aut nu
dum et cooperui
mus · 39 Quando au
tem te uidimus
infirmum aut
in carcerem et
uenimus ad te
40 Et respondens rex
dicet illis · Amen
dico uobis qua¯
diu fecistis uni
horum fratrū
meorum mini
morum mihi fe
cistis · 41 Tunc
dicit et eis qui ad
sinistra~~iii~~ sunt
Discedite a me ma
ledicti in ignem
aeternum · qui
praeparatu est
diabolo et ange
lis eius · 42 Esurii
enim et non de
distis mihi man
ducare · Sitiui
et non dedistis mi
hi potum · 43 ospes
eram et non col
legistis me · nu
dus et non coope
ruistis me · In
firmus et in car
cerem et non ue
nistis ad me
44 Tunc responde
bunt et ipsi dicen
tes dn̄e quando
te uidimus esu
rientem · aut si
tientem · aut os
pitem · aut nudū
aut infirmum ·
aut in carcerem
et non mistrauimus
tibi
45 Tunc responde
bit illis dicens ·
Amen dico uobis ·
quamdiu non fe
cistis uni de mi
noribus his nec
mihi fecistis ·
46 Et ibunt hi in poe
nas aeternas · ius
ti autem in uita¯
aeternam ·
*26. 1 Et factum est
*postquam con
*summauit ih̄s ·
*hos sermones
*omnes · Dixit
discipulis suis ·
2 Scitis quia post bi
duum pascha fi
et · et filius homi
nis tradetur ut
crucifigatur —
3 Tunc congregati
sunt principes
sacerdotum et
scribae et senio
res populi · in a
trium principis
sacerdotum · qui
dicebatur caiafas
4 Et consilium fece
runt · ut ih̄m dolo
tentes occiderent ·
5 Dicebant autem
non in diem festu¯ ·
ut non tumultus
fiat in populo ·
6 Cum autem esset ih̄s
in bethania · in do
mum simonis le
Fol. 69.

Fol. 70.

prosi · 7 Accessit
ad eum mulier
Habens uasculū
unguenti preti
osi · et infudit
super capud eius
recumbente ip
so · 8 Uidentes au
tem discipuli eius ·
indignati sunt
dicentes · ut quid
perditio haec ·
9 Potuit istud un
guentum uenun
dari pretio et da
ri pauperibus
10 Cognoscens autē
ih̄s ait illis · quid
molesti estis mu
lieri opus enim
bonum operata
est in me · 11 Semper
enim pauperes
habebitis uobis
cum · me autem
non semper ha
bebitis · 12 mittens
enim hec · unguen
tum hoc in cor
pus meum · ad se
peliendum me fe
cit · 13 Amen autē
dico uobis · ubi
cumque fuerit
predicatum euan
gelium hoc in to
to mundo dice
tur · et quod fe
cit haec in memo
riam ipsius ·

14 Tunc abiit unus
de duodecim ·
qui dicitur iudas
scariota · ad
principes sacer
dotum 15 et ait il
lis · quid uul
tis mihi dare et
ego eum uobis
tradam · · at illi
constituerunt
ei triginta sta
teres · 16 Exinde
querebat opor
tunitatem ut
eum traderet
eis · 17 prima au
cenadī tem azymorum ·
Accesserunt dis
cipuli ad ih̄m
dicentes ei · Ubi
uis paremus tibi
pascam mandu
care · 18 At ille dixit ·
Ite in ciuitatem
ad quendam et
dicite magister
dicit · Tempus
meum prope est ·
Aput te faciam pas
ca cum discipulis
meis · 19 et fece
runt discipuli
sicut constituit
illis ih̄s · et para
uerunt pascha
20 Uespere autem
facto discubuit
cum duodecim
discipulis ·

Fol. 71.

21 Et edentibus illis
dixit · Amen
dico uobis quod
unus ex uobis
traditurus est
me · 22 Et contris
tati nimis coe
perunt dicere
singuli num
quid ego sum dñe
23 At ipse respon
dens ait · qui in
tinguet mecum
manum in pa
rapside hic me
tradet · 24 Et fili
us quidem h ho
minis uadit si
cut scriptum
est de eo · Uae
autem homini illi
per quem filius
hominis trade
tur · bonum
erat illi si non
fuisset natus
homo ille ·
25 Respondens au
tem iudas qui
traditurus erat
eum dixit · num
quid ego sum
rabbi · Ait illi
ih̄s tu dixisisti ·
26 Ipsis autem ce
nantibus · Ac
cepit ih̄s panē
et benedicens ·
fregit et dedit
discipulis suis ·
et ait · Accipte
et manducate

Hoc est corpus
meum · 27 et acci
piens calicem ·
gratias agens de
dit illis dicens ·
bibite ex hoc om
nes · 28 hic est enī
sanguis meus
noui testamenti ·
qui pro multis ef
fundetur in re
misione pecca
torum · 29 Dico au
tem uobis · non
bibam amodo
de hac creatura
uitis · usque in
diem illum · Cum
illud bibam uobis
cum in regno pa
tris mei · 30 Et ymno
dicto exierunt
in monte olitueti ·
31 Tunc dicit illis ih̄s
omnes uos scan
dalum patiemini
in me in hista noc
te · scriptum est
enim percutiam
pastorem et dis
pergentur oues
gregis · · 32 Sed
postquam resur
rexero precedā
uos in galilea · —
33 Respondens autē
petrus ait ei · Si
omnes scandaliza
buntur in te ego
numquam scanda
lizabor · 34 dicit illi
ih̄s · amen dico tibi

Fol. 72.

quod hac note an
tequam gallus
cantet · ter̃ me
negabis · 35 Ait illi
petrus etiam
si me oportue
rit mori tecum
non te negabo ·
Similiter autem
et omnes discipu
li dixerunt · ·
*36 Tunc uenit ihs
*cum illis · in pre
*dium quod di
*citur gessema
*ni · et dicit dis
*cipulis suis se
dete hic donec
eo illuc orare ·
37 Et adsumto petro
et duobus filiis
zebedei · coepit
cotristari et mes
tus esse · 38 Tunc
ait illis tristis
est animam mea¯
usquae ad morte¯ ·
sustinete hic et
uigilate mecum ·
39 Et progressus pu
sillum · proci
dit in faciem sua¯ ·
orans et dicens ·
Pater meus si pos
sibile est trans
seat a me calix is
te · Sed tamen
non sicut ego uo
lo sed sicut tu ·
40 Et uenit ad disci
pulos suos et in
uenit eos dormi
entes

Et ait petro · sic
non potuistis u
na hora uigilare
mecum · 41 uigila
te et orate ut n^{o}n
intretis in tem
tationem · sp̄s
quidem promtus
caro autem infir
ma · 42 Iterum se
cundo abiens o
rauit dicens ·
Pater meus si n^{o}n
potest hoc tran
sire a me nisi il
lud bibam fiat
uolumtas tua ·
43 Et ueniens inue
nit eos iterum
dormientes ·
erant enim
oculi eorum gra
uati · 44 et relictis
illis abiens ora
uit iterum tertio
eundem sermo
nem dicens ·
45 Tunc uenit ad dis
cipulos et dicit
eis · dormite iam
et requiescite ·
ecce iā adpropi
auit hora et fili
us hominis tra
detur in manus
peccatorum ·
46 surgite eamus
ecce adpropiauit
qui me tradet ·
47 Et adhuc eo loqu^{e}nte
ecce iudas unus
de duodecim uenit

Fol. 73.

et cum eo turba
multa cum gla
diis et fustibus
missi a principi
bus sacerdotū
et senioribus
populi · 48 qui au
tem tradidit eū
dedit illis signū
dicens quemcū
que osculatus
fuero ipse est
tenete eum · 49 Et
confestim acce
dens ad ihm dixit ·
haue rabbi · et os
culatus est eum ·
50 At ihs dixit illi ·
amice a quod ue
nisti · tunc acce
dentes manus in
iecerunt in ihm
et tenuerunt eū
51 Et ecce unus ex his
qui erant cum
ihu extendens
manum exemit
gladium suum ·
et percussit ser
uum principis
sacerdotum · et
amputauit auri
culam eius ·
52 Tunc ait illi ihs
conuerte gladi
um tuum in loco
suo · omnes
enim qui accipi
unt gladium ·
gladio peribunt ·
53 Aut non putas
posse me modo

rogare patre¯
meum · et exhi
bebit mihi plus
quam duodecī
legiones ange
lorum · 54 quom^{o}
do ergo imple
buntur scrip
turae quia sic
oportet fieri ꝰ
55 In illa ora dixit
ihs turbis · Si
cut ad latronē
uenistis cum
gladiis et fusti
bus conpreh^{e}n
dere me · Cotti
die apud uos se
debam in tem
plo docen^{s} et n^{o}n
me tenuistis ·
56 Hoc autem totum
factum est · ut im
plerentur scrip
turae profetaru¯ ·
Tunc discipuli om
nes derelicto eo
fugerunt · 57 At illi
tenentes ihm ·
Duxerunt ad caia
fan principem
sacerdotum · U
bi scribae et seni
ores conuenerant ·
58 Petrus autem seqꝰ
batur eum a longe,
usque in atrium
principis sacerdo
tum · et ingres in
tro · sedebat cu¯
ministris ut uide
ret exitum rei · · —

Fol. 74. [59] Principes autē
sacerdotum · et
seniores · et uni
uersum conciliū ·
querebant falsū
testimonium
contra ih̄m ut
eum morti tra
derent [60] et non
inuenerunt · Et
multi falsi testes
accesserun et
non inuenerunt ·
Nouissime autem
accedentes duo
falsi testes [61] dixe
runt · · Hic dixit
possum destrue
re templum dī
et in triduo illud
reaedificabo

[62] Et surgens prin
ceps sacerdotū
ait illi · nihil res
pondis ad ea quae
isti aduersus te
testificantur ·
[63] Ih̄s autem tacebat ·
Et respondens
princeps sacer
dotum ait illi —
Adiuro te per dm̄
uiuum · ut no
bis dicas si tu es
xp̄s filius dī ·
[64] Dicit illi ih̄s tu dix
isti · tamen di
co uobis · Amodo
uidebitis filiu¯
hominis seden
tem ad dextra¯
uirtutis ·

Et uenientem su
per nubes caeli ·
[65] Tunc princeps sa
cerdotum con
scidit uestimen
ta sua dicens ·
blasfemauit
Quid adhuc e
gemus testibus ·
Ecce nunc audis
tis blasfemia¯
eius · [66] quid uobis
uidetur · at illi
respondentes
dixerunt reus
est morti · [67] tunc
expuerunt in fa
ciem eius et co
laphis eum cecide
runt · alii autē
palmas in faciem

ei dederunt [68] dicen
tes · profetiza
nobis xp̄e
quis te percusit ·
[69] Petrus uero sede
bat foris in atrio ·
Et accessit ad eum
una ancilla dicens ·
Et tu eras cum ih̄u
galileo · [70] At ille
negauit coram om
nibus dicens · ne
scio quid dicis · ·
[71] Exeunte autem illo
ianua · Uidit illū
alia ancilla et ait
eis · ibi · et hic erat
cum ih̄u nazoreno ·
[72] Et iterum negauit
cum iuramento · quia
non noui hominem

[73] Post pusillum
autem acceden
tes qui stabant
dixerunt petro ·
uere ex illis es tu
Etenim loquella
tua manifestū
te facit · [74] Tunc
coepit deuota
re se et iurare ·
Quod non noui ho
minem · et con
tinuo gallus can
tauit · [75] Et reme
moratus est pe
trus uerbi ih̄u
dicentisibi · quod
priusquam gal
lus cantet ter
me negabis · et
egressus foras

amarissime plo
· · · rauit · · ·
*27. [1] Mane autem fac
*to · consilium
*acceperunt · om
*nes principes
*sacerdotum et
*seniores plebis
aduersus ih̄m ·
ut eum morti tra
derent · [2] et uinc
tum eum adduxe
runt etradide
runt pontio pila
to presidi · —
[3] Tunc uidens iudas
qui eum tradidit
qūm damnatus est ·
penitentia ductus ·
retulit triginta
argenteos

principibus sacer Fol. 75.
dotum et senio
ribus [4] dicens · pec
caui quod tradi
derim sanguinē
iustum · At illi
dixerunt quid ad
nos tu uideris ·
[5] Et proiectis argen
teis in templo · se
cessit · Et abiens
laqueo se suspen
dit · [6] Principes
autem sacerdotū ·
Acceptis argente
is dixerunt · non
licet mittereos
in corban quia
pretium sangui
nis est · [7] Consilio
autem accepto

inter se emerunt
agrum figuli in
sepultura pere
grinorum · [8] prop
ter hoc uocatus
est ager ille acel
dema · quod est ,
ager sanguinis
usque in hodiernū
diem · · [9] Tunc re
pletum est quod
dictum est per
hieremiam pro
fetam dicentem ·
Et acciperunt tri
ginta argenteos ·
praetium adprae
tiati quod adprae
tiauerunt a fili
is isl̄ · [10] et dederunt
eos in agrum figuli ·

Fol. 76.

sicut constituit
mihi dn̄s · · 11 Ih̄s
autem stetit an
te presidem ·
Et interrogauit
eum preses di
cens · tu es rex
iudeorum · di
cit ei ih̄s tu dixis
ti · 12 et cum accus
saretur a prin
cipibus sacerdo
tum et seniori
bus nihil respon
debat · 13 Tunc di
cit illi pilatus ·
Non audis quanta
aduersus te di
cunt testimonia ·
14 Et non respondit
illi ullum uerbū ·

Ita ut miraretur
preses uehemen
ter . 15 Per diem
autem sollemnē
consueuerat pre
ses dimittere po
pulo unum uinc
tum quem uoluis
sent · 16 Habebant
autem tunc uinc
tum insignem ·
qui dicebatur barab
bas · 17 congrega
tis autem illis
dixit pilatus · que¯
uultis dimittam
uobis · barabban
an ih̄m qui dicitur
xp̄s · 18 sciebat enī
quod per inuidia¯
tradiderunt eu¯ ·

19 Sedente autem illo
pro tribunali ·
Misit ad eum uxor
eius dicens · nihil
sit tibi et iusto illi ·
Multa enim passa sū
hodie per uisu¯ ·
propter eum ·
20 Princeps autem
sacerdotum et
seniores · persu
aserunt populū ·
ut peterent barab
ban · ih̄m uero
perderent · · 21 Res
pondens autem
preses dit illis ·
Quem uultis de du
obus dimittam uo
bis · at illi dixerunt
barabban ⁝ 22 dicit illis

pilatus quid er
go faciemus ih̄m
qui dicitur xp̄s ·
Dicunt omnes cru
cifigatur · 23 Ait illis
preses quid eni¯
male fecit · at illi
magis clamabant
dicentes crucifi
gatur · 24 Uidens
autem pilatus ·
qūōm nihil profi
cit sed magis tu
multum fieri ·
Accepta aqua lauit
manus coram po
pulo dicens inno
cens ego sum a
sanguine iusti
huius uos uideri
tis · 25 et respondens

uniuersa turba
dixit · Sanguis
eius super nos
et super filios
nostros · 26 tunc
dimisit illis bar
abban · Ih̄m au
tem flagellis cae
sum tradidit ut
crucifigeretur · ·
27 Tunc milites pre
sidis suscepe
runt eum in preto
rio · et congre
gauerunt ad eū
totam cohorte¯ ·
28 Et induerunt eū
clamidem cocci
neam · circum
dederunt eum
et purpurem

29 Et coronam de
spinis posue
runt super ca
pud eius · et ha
rundinem in dex
trā eius · Et ad
geniculan
tes se ante eum ·
deludebant eu¯
dicentes · hauae
rex iudeorum ·
30 Et expuentes in
eum · acceperunt
harundinem
Et percutiebant
capud eius · 31 Et
postquam inlu
serunt eum · dis
poliauerunt eu¯
et clamidem Et
induerunt eū

Fol. 77.

uestimenta eius
Et duxerunt eum
ut crucifigerent ·
32 Exeuntes autem
inuenerunt ho
minem cyreneū
nomine simonē
Hunc angariaue
runt ut tolle
ret crucem eius
33 Et uenerunt in lo
cum qui dicitur
golgotha quod
est caluariae lo
cus · 34 Et dederunt
ei bibere acetu¯
felle mixtum ·
Et cum gustasset
noluit bibere · ·
35 Postquam autem
crucifixerunt

eum · diuiserunt
sibi uestimenta
eius sortem mit
tentes · ut imple
retur quod dic
tum est per pro
fetam · Diuise
runt uestimen
ta mea sibi et su
per uestem mea¯
miserunt sorte¯ ·
36 Et sedentes serua
bant eum · 37 et in
posuerunt su
per capud eius
causam eius scrip
tam · hic est rex
iudeorum ·
38 Tunc crucifixse
runt cum eo
duo latrones

Fol. 78.

Unum ad dextris
et unum ad sinis
tris · 39 Transe
untes autem ·
blasfemabant
eum mouentes
capita sua 40 et di
centes · ua · qui
destruebat tem
plum dī et in tri
duo illud raee
dificabat · libe
ra te si filius es
dī · descende
de cruce · 41 Simi
liter et princi
pes sacerdotū
deludentes eū
cum scribis et
fariseis dice
bant · 42 Alios sal

uos fecit · seip
sum non potest
saluum facere ·
Si rex est isl descen
dat nunc de cruce
et credimus illi ·
43 Confidit in dō li
beret nunc eum
si uult eum · dixit
enim quia filius
dī sum · · 44 Id ipsū
autem et latrones
qui erant cum eo
inproperabant ei · ·
45 A sexta autem hora ·
tenebre factae sunt
super uniuersā
terram · usquae
ad horam nonā ·
46 Circa autem nonā
horam clamauit ihs ·

uoce magna di
cens · heli · heli ·
lima sibactani ·
Hoc est dš dš meus ·
ut quid me dere
liquisti · 47 Quidā
autem illic stan
tes dicebant ·
quia heliam uocat
iste · 48 et continuo
adcurrens unus
ex eis accepta
spungia imple
uit aceto · et inpo
suit harundini
et dabat ei bibere ·
49 Ceteri uero dixse
runt · sine uide
amus si uenit
helias et libera
uit eum · 50 Ihs autē

iterum clamans
uoce magna emi
sit spm · 51 Et ecce
uelum templi scis
sum est in duabus
partes · a summo
usque deorsum ·
Et terra mota est ·
et petrae fisse sunt ·
52 et monumenta
aperta sunt ·
Et multa corpora
scōrum dormien
tium resurrex
erunt · 53 Et exeun
tes de monumen
tis · post resurrec
tionem ipsius · in
troierunt in scām
ciuitatem · et appa
ruerunt multis · —
·· ·· ·· ·· ··

*54 Centurio autem ·
*et qui cum eo
*erant custodi
*entes ihm · ui
*su terre motu
et his quae fiebant ·
timuerunt ual
de dicentes · ue
re dī filius erat
iste · · 55 Erant
autem ibi mulie
res multe a lon
ge uidentes ·
quae secutae e
rant ihm a gali
lea ministran
tes ei · 56 inter quas
erat maria mag
dalena · et maria
iacobi · et ioseph

mater et mater
filiorum zebedei ·
57 Cum sero autem
factum esset —
uenit quidam ho
mo diues ab arī
matia nomine
ioseph · qui et
ipse discipulus
erat ihu · 58 Hic
accessit ad pilatū
et petit corpus ihu ·
Tunc pilatus ius
sit reddi corpus ·
59 Et accepto corpore
ioseph inuoluit
illud in sindone
mundo · 60 et posuit
eum in monumen
to suo nouo quod

excidit in petra ·
et aduoluit lapi
dem magnum ad
ostium monumen
ti et abiit · 61 erat
autem ibi maria
magdalena · et al
tera maria se
dentes contra
sepulchrum ·
62 Altera autem die
quae est post pa
rasceue · Conue
nerunt principes
sacerdotum · et
farisei ad pilatū
63 dicentes · domi
ne rememorati
sumus quod ille
seductor dixit

adhuc uiuens · ·
post tertium diē
resurgam · 64 iube
ergo custodire
sepulchrum us
quae in diem ter
tium · ne forte
ueniant discipu
li eius et furen
tur eum et dicant
plebi surrexit
a mortuis · et e
rit nouissimus
error peior pri
ori · · 65 Ait illis pi
latus habetis cus
todes ite custodi
te sicut scitis ·
66 Illi autem euntes
munierunt sepul

Fol. 79.

Fol. 80.

lectio in uegiliis pasce per altare

chrum · signantes
lapidem cum cus
todibus · ·· ·· ··
*28. 1 Uespere autem
*sabbati · quae
*lucescit in pri
*ma sabbati · Ue
nit maria magda
lena · et altera
maria uidere se
pulchrum · 2 Et
ecce terre motus
factus est magnus
Angelus enim dn̄i
descendit de caelo ·
et accedens re
uoluit lapidem
ab osteo et sede
bat super eum ·
3 Erat autem aspec
tus eius sicut ful
gor et uestimen
ta eius candida si
cut nix · 4 prae ti
more autem eius
exterriti sunt cus
todes et facti
sunt uelut mor
tui · · · 5 Respon
dens autem ange
lus dixit mulieri
bus · nolite time
re uos · Scio eni̅
quod ih̄m qui cru
cifixsus est que
ritis · 6 non est hic
surrexit enim si
cut dixit · ueni
te uidete locum ·
ubi positus erat dn̄s

7 Et cito euntes di
cite discipulis
eius · Quia sur
rexit a mortuis
et ecce precedet
uos in galileam
et ibi eum uidebi
tis · ecce praedixi
uobis · † 8 et exie
runt cito de mo
numento cum ti
more et gaudio
magno · currentes
nuntiare discipu
lis · 9 cum autem
abierent nuntia
re discipulis · Et
ecce ih̄s occurit il
lis dicens · hauaete ·
Illi autem acceden
tes tenuerunt pe
des eius et adora
uerunt eum ·
10 Tunc ait illis ih̄s · no
lite timere · Ite nun
tiate fratribus meis
ut eant in galileam ·
et ibi me uidebunt ·
11 Quae cum abierent ·
ecce quidam de custo
dibus uenerunt in
ciuitatem et nuntia
uerunt principi
bus sacerdotum ·
omnia quae facta sunt ·
12 Et congregati cum se
nioribus consilio
accepto pecunia̅
multam dederunt
militibus 13 dicentes

lectio tertia ad Fontes

dicite quia disci
puli illius noctu
uenerunt et fu
rati sunt eum no
bis dormientibus ·
14 Et si hoc auditum fu
erit a praeside
nos suadebimus
ei et securos uos
faciemus · 15 At illi
accepta pecunia ·
fecerunt sicut
erant edocti ·
et diuulgatum
est uerbum istud
apud iudeos us
quae in hodiern̄u
diem · † 16 Undecī
autem discipuli
abierunt in galilea̅ ·
in montem ubi
constituerat illis
ih̄s · 17 et uidentes
eum adorauerunt
eum · quidam au
tem dubitauerunt ·
18 Et accedens ih̄s
locutus est eis
dicens · † data
est mihi omnis
potestas in caelo
et in terra ·
19 Euntes ergo doce
te omnes gentes
baptizantes eos ·
in nomine patris ·
et fili · et sp̄s sc̄i ·
20 Docentes eos ser
uare omnia quae
cumque mandaui
uobis

In uigi liis pasce

Fol. 81.

seconda firia in albas

Et ecce ego uobis
cum sum · omni
bus diebus us
quae ad consum
mationem seculi

EVAGELIVM ·
SECUNDUM ·
MATTHEUM ·
EXΠΛΙΚΙΤ ·
INCIPIT EUAN
LIUM · SECUNDUM
IOHANNEM · · · ·

initiū · euangelii
secund · iohanne̅

* 1. 1 In principio
* erat uerbum ·
* et uerbum erat
* apud dm̄ · et ds̄
* erat uerbum ·
* 2 hoc erat in prin
* cipio apud dm̄ ·
3 omnia per ipsum
facta sunt et sine
illo factum est nihil
quod factum est
4 in eo uita est · et ui
ta erat lux hominu̅ ·
5 et lux lucet in tene
bris et tenebre
eum non conpre
henderunt · ·
6 Fuit homo missus
a dō cui nomen e
rat iohannes

Fol. 203.

7 Hic uenit in testi
monium ut testi
monium perhibe
ret de lumine ·
ut omnes crede
rent per illum ·
8 Non erat ille lumen ·
sed ut testimoni
um diceret de lu
mine · 9 Erat lu
men uerum
quod inluminat
omnem homine¯
uenientem in hunc
mundum · 10 In hoc
mundo erat et
mundus per eum
factus est · et mun
dus eum non cog
nouit · 11 In sua ue

nit et sui eum
non reciperunt ·
12 Qui autem recipe
runt eum dedit
illis potestatem
filios dī fieri ·
His qui credunt
in nomine eius ·
13 Qui non ex sangui
ne · neque ex uo
luntate carnis ·
neque ex uolunta
te uiri · sed ex dō
nati sunt · 14 et uer
bum caro factu¯
est et habitabit
in nobis et uidi
mus gloriam eius ·
Gloriam tamquam
unici a patre

plenum gratiae
et ueritatis · † 15 iohan
nes testimonium
dicit de illo et cla
mat dicens · hic
est quem dixi · qui
post me uenit an
te me factus est ·
Quia prior me fuit ·
16 qūm de plenitudi
ne eius nos omnes
accepimus et gra
tiam pro gratia ·
17 qūm lex per moysen
data est · Gratia
autem et ueritas
per ihm xp̄m fata est · ·
18 Dm̄ nemo uidit um
quam · unigenitus
filius dī qui est

in sinu patris ipse
enarrauit · 19 et hoc
est testimonium
iohannis · Cum
misissent iudei
ex hierusalem sa
cerdotes et leui
tas ad eum ut in
terrogarent eu¯
tu quis es · 20 Et con
fessus est et non
negauit · Et con
fessus est quonia¯
ego non sum xp̄s ·
21 Et interrogauerunt
eum quid ergo ·
helia es tu et dixit
non sum · profe
ta es tu et respon
dit non · 22 dixerunt

ergo ei quis es ·
ut responsum
demus his qui
nos miserunt ·
quid dicis de te
ipso · 23 ait ego
uox clamantis
in deserto para
te uiam dn̄i · si
cut dixit esaias
profeta · 24 Et qui
missi erant ex
phariseis · 25 In
terrogauerunt
eum dicentes ·
Quid ergo tu bap
tizas si tu non
es xp̄s · nequae
helias · nequae
profeta ·

26 Respondit illis
iohannes dicens ·
Ego quidem baptizo
uos in aqua in peni
tentia · in medio
autem uestrum
stat quem uos
nescitis · 27 Ipse est
qui post me uenit ·
qui ante me factus
est · Cuius non sū
dignus soluere
corrigia calciamen
torum eius · · —
28 Haec in bethania fac
ta sunt trans ior
danen ubi erat
iohannes baptizans
29 Postera autem die
uidit ihm uenient¯ ·

Fol. 204.

ad se et dixit ·
Ecce agnus dī qui tol
lit pecctum mundi ·
30 Hic est de quo dixi
post me uenit uir
qui ante me factus
est quia prior me
fuit · 31 et ego nesci
ebam illum · Sed
ut manifestaretur
in isl · Ideo ueni
ego in aqua batiza
re · 32 · Et testatus
est iohannes dicens ·
qūm uidi sp̄m des
cendentem quasi co
lumbam de celo ·
et manentem supra
ipsum · 33 et ego igno

lectiones que debeant legi
per vii domenecas lectio
prima domeneca

rabam illum · Sed
his qui me misit
baptizare in aqua
ille mihi dixit · Su
per quem uideris
sp̄m descendente¯
et manentem in eu¯
ipse est qui bapti
zat in sp̄u sc̄o · 34 Et
ego uidi et testi
monium perhibui
qūm hic est ipse
filius dī ·
*35 Postera autem die
*iterum stabat
*iohannes · et ex
*discipulis eius duo
36 et intuens ihm
ambulantem · dixit
ecce agnus dī

Fol. 205.
37 Et audierunt eũ
duo discipuli sui
loquentem · et se
cuti sunt ihm ·
38 Et conuersus ihs
uidit eos sequen
tes se et dixit illis ·
quid quaeritis ·
At illi dixerunt ei
rabbi quod inter
pretatur magis
ter ubi manes ·
39 Dixit illis uenite
et uidete · uene
runt et uiderunt
ubi manebat · Et
apud illum man
serunt illa die ·
Hora erat fere de
cima · 40 Erat an
dreas frater simo
nis petri unus de
duobus · qui audie
rant ab iohanne
et secuti fuerant eũ ·
41 Inuenit hic primũ
fratrem suum si
monem et dixit ei ·
Inuenimus messiã
quod interpraeta
tur xp̄s · 42 et adduxit
illum ad ihm · Et re
spiciens eum ihs
dixit tu es simon
filius ionae tu uoca
beris cephas quod
interpretatur pe
trus · 43 Sequenti
autem die uoluit
proficisci in galileã ·

Et inuenit filippum
et dixit illi ihs seqs
re me · 44 erat autem fi
lippus a betsaida ·
de ciuitate andreae
et petri · 45 Inuenit
filippus nathana
el · et dixit illi · que
scripsit moyses
in lege et profete
Inuenimus ihm fi
lium ioseph a na
zareth · 46 et dixit
illi nathanael · ex
nazareth potest
aliquid boni esse ·
dicit illi filippus ue
ni et uide · 47 uidit
ihs nathanael ueni
entem ad se · et dixit
de illo · Ecce uerus
israhelites in quo
dolus non est · 48 Di
cit illi nathanael
unde me nosti ·
Respondit ihs
et dixit illi ante
quam te filippus
uocaret cum eses
sub arbore fici
uidi te · 49 Respon
dit nathanael et
dixit ei rabbi tu es
filius dī · tu es rex
isł · 50 Respondit
ihs et dixit illi · quia
dixi uidi te sub ar
bore fici credis ·
maiora horum ui
debis · 51 Et dixit ei

tertia lectio in die sc̄o
Epefania

Amen amen dico
uobis quia a modo
uidebitis caelum
apertum · et ange
los dī descenden
tes et ascendentes
ad filium hominis · —
* 2. 1 Et tertia die nup
* tiae facte sunt
* in cana galileae
* Et erat mater ihu
* ibi · · 2 uocatus est
* autem ihs et dis
cipuli eius ad nup
tias · 3 et cum de
fecisset uinum ·
Dicit mater ihu ad
eum · uinum non
habent · 4 et dixit
illi ihs · quid mihi
et tibi mulier non
dum uenit hora mea ·
5 Dixit autem mater
ihu ministris ·
quodcumque dixe
rit uobis facite
6 Erant autem hydreae
lapideae sex posite
secundum purifi
cationem iudaeorũ ·
capentes metraetas
binas uel ternas ·
7 Dixit illis ihs imple
tae hydrias aqua ·
et impleuerunt eas
usque ad summum ·
8 Et dixit illis aurite nunc
et ferte architricli
no · et atullerunt ·
9 Cum autem gustasset

Architriclinus
aquam uinum fac
tum et ignorabat
unde esset mi
nistri uero scie
bant quia aurie
rant aquam ·
Tunc uocat sponsũ
architriclinus
10 et dixit illi · omnis
homo primum ui
num bonum ponit ·
deinde cum inebri
ati fuerint homi
nes id quod deteri
us · tu autem us
que nunc seruas
ti bonum uinum ·
11 Hoc primum initiũ
fecit ihs signum
in cana galileae · et
manifestauit glori
am suam · et cre
diderunt in illum
discipuli eius · —
12 Post hec descendit
capernaum ipse
et mater eius et
discipuli eius · et
ibi manserunt non
multos dies ·
13 Et cum in proximo
esset pascha iude
orum et ascendit
hierosolyma ihs ·
14 Et inuenit in tem
plo uendentes
oues et boues et co
lumbas et num
mularios sedentes

Fol. 206.

Fol. 207.

15 Et fecit quasi flagel
lum de resticula ·
et omnes eiecit
de templo · oues
et boues uenden
tes · et nummu
lariorum effudit
pecunias · et euer
tit mensas eorū ·
16 Et eis qui columbas
uendebant · dixit
Tollite hec hinc ·
et nolite facere
domum patris
mei domum ne
gotiationis · 17 Et
commemorati sunt
discipuli eius
qūm scriptum est
Zelus domus tuae
comedit me ·· 18 Respon
derunt ergo iudei
et dixerunt ei ·
Quod signum osten
des nobis qūm hec
facis · 19 Respondit
iħs et dixit illis ·
Soluite templum
hoc et in tribus di
ebus suscitabo il
lud · 20 Dixerunt
ergo iudei quadra
ginta et sex annis
aedificatum est tem
plum hoc et in tri
duo suscitabis illud ·
21 Ille autem dicebat
de templo corporis
sui · 22 cum ergo re
surrexit a mortuis

Rememorati sunt
disciupli eius · qūm
hoc dicebat · et cre
diderunt scribtu
rae et uerbo quod
dixerat iħs · 23 Cum
autem esset hie
rosolymis in die
festo pascae · mul
ti crediderunt in
nomine eius · ui
dentes illius sig
na que faciebat ·
24 Ipse autem iħs · non
credebat se illis ·
eo quod omnes nos
set · 25 et qūm non
necesse habebat
ut aliquis testimo
nium periberet
de homine · ipse
enim sciebat quid
esset in homine · —
* 3. 1 Erat autem homo
* ex farisaeis · ni
* codemus nomen
* eius · princeps
* iudaeorum · 2 hic
uenit ad illum noc
tu · et dixit illi · rab
bi · scimus qūm a dō
uenisti magister ·
nemo enim haec sig
na facere potest
quae tu facis nisi
sit ds̄ cum illo ·
3 Respondit iħs et
dixit illi · Amen
amen dico tibi nisi
si quis renatus fue

Fol. 208.

lectio prima ad Fontes

rit denuo non
potest uidere
regnum dī · 4 dicit
ad eum nicodemus
quomodo potest
homo renasci
cum sit senex ·
numquid potest
homo in utero
matris suae de
nuo introire et
renasci · 5 Res
spondit iħs
Amen amen dico ti
bi · nisi quis re
natus fuerit de
aqua et sp̄u · non
poterit introire
in regnum dī ·
6 quod enim natum
est de carne ca
ro est qūm de car
ne natum est et
quod natum est
de sp̄u sp̄s est
7 nemineris quia
dixi tibi oportet
uos denuo renas
ci · 8 enim sp̄s ubi uult
spirat et uocem
illius audis · sed
nescis unde uenit
aut quo uadit ·
Sic et omnis qui na
tus est ex sp̄u ·
9 Respondit nicode
mus et dixit ei
quomodo possunt
haec fieri · 10 Res
spondit iħs et dixit
ei · Tu es doctor
ist † et hec ignoras

In uigilis pasce

11 Amen amen dico
tibi qūm quod
nouimus loqui
mur · et quod ui
dimus testifica
mur et testimo
nium nostrum
non accipitis · 12 Si
terrestria dixi
uobis et non cre
ditis · quomodo
si celestea dixero
uobis credetis ·
13 Et nemo ascendet
in caelo nisi qui
de celo descendit
filius hominis qui
est in caelo · 14 et si
cut moyses exalta
uit serpentem in
deserto · sic exal
tari oportet fili
um hominis · 15 ut
omnis qui credit
in eum non pere
at sed habeat ui
tam aeternam ·
16 Sic enim dilexit ds̄
hunc mundum ·
ut filium suum u
nigenitum daret
ut omnis qui cre
dit in eum non pe
reat sed habeat
uitam aeternam
17 Non enim misit ds̄
filium suum in
hunc mundum
ut iudicet mundū
sed ut saluetur mun

Fol. 209.

dus per ipsum ·
[18] qui credit in eum
non iudicabitur ·
qui autem non cre
dit iam iudicatus
est · qūm non cre
dit in nomine uni
geniti filii dī · ·
[19] Hoc est autem iudi
cium · qūm lux
uenit in hunc mun
dum · et dilexe
runt homines po
tius tenebras
quam lumen · E
rant enim opera
eorum mala · [20] om
nis enim qui mala
agit odit lumen
et non uenit ad lu

seconda domeneca lectionem que debeat legi

cem · ne manifes
tentur opera eius ·
[21] qui autem facit ue
ritatem uenit
ad lumen ut ma
nifestentur ope
ra eius qūm in dō
sunt perfecta ·
* [22] Post hec uenit ih̄s
* et discipuli eius
* in iudeam terra¯
et ibi moratur cu¯
eis et baptizabat ·
[23] erat autem iohan
nes baptizans in
aenon iuxta salim
qūm aquae multae
erant illic · et ue
niebant et baptiza
bantur · [24] nondum

enim misus erat
in carcere iohan
nes · [25] Factum est
ergo ut fieret ques
tio inter discipu
los iohannis et iu
daeos de purifica
tione · [26] et uenerunt
ad iohannem et dix
erunt illi · rabbi
qui erat tecum
trans iordanem
cui tu testimonium
dixisti · ecce hic
batizat et omnes
ueniunt ad eum ·
[27] Respondit iohannis
et dixit · non po
test homo accipe
re aliquid nisi fu

erit ei datum de caelo
[28] ipsi uos mihi testi
monium perhibe
tis · qūm dixi non
sum ego xp̄s Sed
qūm missus sum
ante ipsum ·
[29] quihabetsponsam
sponsus est · Ami
cus autem sponsi
qui stat et audit eū
gaudio gaudet
propter uocem spon
si · hoc itaquae
meum gaudium
repletum est · [30] illū
enim oportet cres
cere · me autem
minui · [31] qui enim
de susum uenit

super omnes est ·
qui autem est de
terra de terra est ·
et de terra loqui
tur · qui autem
de celo uenit su
per omnes est ·
[32] Et quod uidit et au
diuit hoc testifica
tur · et testimo
nium eius nemo
accipit · [33] qui autē
accipit eius testi
monium signa
uit quia ds̄ uerax
est · [34] qūm quem
ds̄ misit uerba dī
loquitur · non
enim ad mensura¯
dat ds̄ sp̄m · [35] Pater

diligit filium · et
omnia dedit in ma
nu eius · [36] qui cre
dit in filium habet
uitam aeternam ·
Qui atem non credit
in filium non ui
debit uitam · Sed
ira dī manet super
illum

tertia dominica post pasca

* 4. [1] Ut ergo cognouit
* dn̄s · audisse fa
* riseos · quia ih̄s
* plures discipu
* los faceret et bap
tizaret quam
iohannes · [2] quam
quam ih̄s ipse non
baptizabat sed
discipuli eius ·

Fol. 210.

[3] reliquit iudaeam
et habiit in galilea¯·
[4] Oportebat autem
illum transire
per samariam ·
[5] Uenit ergo in ciuita
tem samariae que
dicitur sychar ·
iuxta agrum quod
dedit iacob iosep
filio suo · [6] Erat
autem illic fons ia
cob Ih̄s ergo fa
tigatus ab itinere
sedebat sic super
fontem · Hora e
rat quasi sexta ·
[7] Et uenit mulier a sa
maria haurire
aquam · et dicit ei

ih̄s da mihi bibere ·
[8] discipuli autem ip
sius abierant in ci
uitatem ut escas
emerent · [9] Dicit
ergo ei mulier sama
ritana · quomodo
tu cum sis iudeus
a me bibere petis
cum sim mulier sa
maritana · nec e
nim coutuntur iu
daei samaritis ·
[10] Respondit ih̄s et
dixit illi · si scires
donum dī et quis
est quis est qui tibi
dicit da mihi bibere ·
tu magis petisses
ab eo · Et dedisset

lectio seconda ad Fontes

Fol. 211.

tibi aquam uiuam·
11 Dicit illi mulier dñe·
nequae hauritoriū
habes et puteus
altus est unde er
go habes aquam ui
uam· 12 numquid
tu maior es patre
nostro iacob qui
nobis dedit puteū
hunc· et ipse ex eo
bibit et filii eius
et pecora eius··
in uigiliis pasce
13 Respondit ihs et dixit
illi· Omnis qui bi
bet de aqua ista siti
et iterum· nam
qui biberit de aqua
quam ego dedero illi
non sitiet in aeternū·
14 Sed aqua quam de
dero illi fiet in eum
fons aquae salien finet
tis in uitam aeternā ·†
15 Dicit ad eum mulier·
dñe da mihi de aqua
hac ut non sitiam
neque ueniam huc
haurire· 16 dicit illi
ihs uade uoca uirū
tuum et ueni huc·
17 Respondit mulier
dicens non habeo
uirum· Dicit illi
ihs· bene dixisti
quia uirum non ha
beo· 18 quinque enī
uiros abuisti· et
nunc quem habes
non est uir tuus
hoc uere dixisti·
19 Dicit ei mulier dñe
uideo quia profe
ta es tu 20 patres
nostri in monte
hoc adorauerunt
Et uos dicitis quia
in hierusalem est
locus ubi adora
re oportet·
21 Dicit illi ihs crede
mihi mulier qūm
ueniet hora· quan
do neque in monte
isto· neque in hi
erosolymis ado
rabitis patrem·
22 Uos adoratis quod
nescitis· Nos ad
oramus quod sci
mus· qūm salus ex
iudaeis est· 23 Sed ue
niet hora et nunc
est cum ueri adora
tores adorabunt
patrem in spū et ue
ritate· Nam et pa
ter tales quaeret
qui adorent eum·
24 sps est ds· Et qui ad
orant illum· opor
tet illos in spū et ue
ritate adorare·
25 Dicit illi mulier scio
qūm messias uenit
qui dicitur xps· Cum
uenerit ipse adnun
tiabit nobis omnia·
26 Dicit illi ihs ego sum
qui tecum loquor
27 Et continuo super
uenerunt discipu
li eius· Et admira
bantur quia cum
muliere loque
batur· nemo ta
men dixit quid que
ris aut quid loqˢ
ris cum illa· † 28 reli
quit ergo mulier
uasculum suum·
et abiit in ciuitatē·
et dicit hominibus·
29 Uenite uidete homi
nem omnia quae fe
ci dixit mihi num
quid ille est xps·
30 Exierunt itaque de ci
uitate et ueniebant
ad eum·· 31 Inter haec
autem rogabant
eum discipuli sui
dicentes rabbi
manduca· 32 et dixit
illis ego cibum ha
beo quod mandu
care quem uos non
nostis· 33 dicebant
autem discipuli eius
inter se ne aliquis
attullit illi mandu
care· 34 Dicit illis
ihs mea est esca
ut faciam uolunta
tem eius qui me mi
sit et perficiam o
pus eius·· 35 Nonne
uos dicitis quia ad
huc quadrimens
tre est et messis ue
nit
Ecce dico uobis le
uate oculos uestros
et inspicite regio
nes quia albae sunt
ad messem· 36 nunc
qui metet merce
dem accipit et col
ligit fructum in ui
tam aeternam· ut
et qui seminat pari
ter gaudeat et qui
metet· 37 In hoc enī
est uerbum ueri
tatis· qūm alius
est qui seminat et
alius qui metet·
38 Ego misi uos metere
quod non uos labo
rastis· Alii labo
rauerunt et uos
in laboribus eorū
introistis·
39 De ciuitate autem illa
multi crediderunt
in eum samaritano
rum propter uer
bum mulieris quae
testimonium dice
bat quia dixit mihi
omnia quae feci·
40 Et cum uenissent ad
eum samaritani
rogauerunt eum ut
ibi maneret· Et man
sit ibi biduo· 41 Et mul
ti crediderunt prop
ter uerbum eius·
42 Dicebant autem muli
eri· quia iam non
propter tuum ser

Fol. 212.

Fol. 213. monem credimus
ipsi enim audiuimus
et scimus quia hic
est uere saluator
seculi xp̄s —
*43 Post biduum autē
*profectus est inde
*in galileam · 44 ipse
*enim ih̄s testifica
tus est quia pro
feta in sua patria
honorem non ha
bet · 45 Cum ergo ue
nisset in galilea
susceperunt eū
galilei · omnia ui
dentes quae facie
bat in hierusalē
in die festo et ipsi
enim uenerant in

diem festum · —
46 Uenit ergo iterum
ih̄s in cana galileae ·
ubi fecerat aquam
uinum · · Erat au
tem quidam regu
lus cuius filius
infirmabatur in
capernaum · 47 Hic
cum audisset quia
ih̄s uenit de iudaea
in galileam · abiit
ad eum et rogabat
ut descenderet
et curaret filium
eius incipiebat
enim mori · · · 48 Dixit
ergo ih̄s ad eum ni
si signa et prodigia
uideritis non credi
tis

lectio in albas die sabba
torum
49 Dicit autem ad eum
regulus · dn̄e
descende prius
quam moriatur
puer meus · 50 Dicit
illi ih̄s uade fili
us tuus uiuit · Et
credidit homo
uerbum quod
dixit eiih̄s et ibat
51 Iam autem descen
denteeo · serui eius
occurrerunt ei
et nuntiauerunt
dicentes qūm fi
lius tuus uiuit — ·
52 Interrogabat ergo
horam ab eis qua
melius habuit · Et
dixerunt ei quia

hesterna die hora
septima dimisit il
lum febris · 53 Cogno
uit ergo pater quia
illa hora qua illi dixit
ih̄s quod filius tuus
uiuit · Et credidit
ipse et omnis domus
eius · 54 Hoc iterum
secundum signū
fecit ih̄s ueniens
deiudea in galileam —
*5. 1 Post hec fuit dies fes
* tus iudeorum · et
* ascendit ih̄s hiero
* solyma · 2 est autem
in hierosolymis in
probatica piscina ·
Quae dicitur hebreice
bethesda · quinque ·

porticos habens ·
3 in quibus iacebant
multitudo infir
mantium caecorū
claudorum et hari
dorum · · 5 Erat au
tem ibi homo · xxx ·
et · uiii · annos habens
in infirmitatem ·
6 Hunc cum uidisset
ih̄s iacentem et
sciens qūm iam
multum temporis
habebat in infirmi
tatem · Dicit illi ih̄s
uis sanus fieri ·
7 Respondit illi infir
mus dn̄e · hominē
non habeo ut cum
mota fuerit aqua

mittat me in piscina ·
dum enim ego uenio
alius ante me descen
det · 8 Dicit illi ih̄s ·
surge tolle lec
tum tuum et ambu
la · 9 Et statim factus
est sanus homo ·
et tulit grabattum
suum et ambulabat ·
Erat autem sabbatū
in illa die · 10 Dicebant
ergo iudei sabba
tum est non tibi
licet tollere lectū
tuam · 11 Respon
dit illis qui fecit
me sanum ille mihi
dixit tolle crabat
tum tuum et ambula

12 Interrogabant autē · Fol. 214.
illum dicentes · quis
est homo qui tibi
dixit tolle lectum
tuum et ambu
la · 13 ille autem igno
rabat quis esset ·
Ih̄s enim declinaue
rat cum populus
esset in locum ·
14 Post haec inuenit
illum ih̄s in templo
et dixit illi · ecce sa
nus factus es · iam
noli peccare · ne
quid tibi deterius finit
contingat · 15 Et habi
it homo et dixit iu
daeis quia ih̄s est
qui fecit me sanum ·

16 et propter hoc per
sequaebantur ih̄m
iudaei et quaerebant
eum occidere · quia
haec faciebat sabba
tis · 17 Et respondit
illis ih̄s · pater me
us usquae modo o
peratur et ego o
peror · · · · 18 Propter
hoc ergo magis quaere
bant eum iudaei oc
cidere · qūm non
solum soluebat sab
batum · Sed etiam
patrem suum dice
bat esse dm̄ · aequa
lem se faciens dō ·
Respondit ergo ih̄s
et dixit illis · 19 Amen

Fol. 215.

Amen dico uobis ·
non potest filius quiq
quam facere ab se
nisi uiderit patrē
facientem · quae
enim ipse facit eadē
et filius similiter fa
cit · [20] pater enim di
ligit filium et omnia
ei ostendit quae ipse
facit · Et maiora his
ostendet ei pater
ut uos admiremini ·
[21] Quomodo enim pater
suscitat mortuos
et uiuificat · Ita et
filius quos uult ui
uificat · [22] Non enim
pater iudicat quem
quam · Sed iudiciū
omne dedit filio ·
[23] ut omnes honorifi
cent filium · Sicut
honorificat patrē
Qui honorificat filiū ·
honorificat patrem
qui eum misit ·
[24] Amen amen dico
uobis · · quia qui
uerbum meum
audit · Et credet
ei qui me misit ·
habet uitam ae
ternam · Et in
iudicio non ue
niet sed trans
sibit a morte
· · in uitam ~
· · ~ · · ~ · · ~

* [25] Amen amen dico
* uobis quia ue
* niet hora · et nunc
* est · quando
* mortui audient
uocem fili dī · et
qui audierint
uiuent · [26] Sicut
enim pater habet
uitam · Sic dedit
et filio uitam in
se habere · [27] Et po
testatem dedit
illi et iudicium fa
ciendi · quia fili
us est hominis ·
[28] nolite mirari hoc ·
Quia ueniet hora ·
in qua omnis qui
fuerint in monu
mento audient uo
cem illius [29] et prodi
ent · et qui bona
gesserunt in resur
rectionem uitae ·
qui autem mala in
resurrectionem
iudicii · [30] Non possū
ego a me ipso facere
quicquam · Sed si
cut audio iudico ·
Et iudicium meum
iustum est · quia
non quero uolun
tatem meam · Sed
uoluntatem eius
qui me misit · [31] Si ego
testimonium dico

de me ipso testi
monium meum non
est uerum · [32] Alius
est qui testimoni
um dicit de me · Et
scitis quia uerum
est testimonium
quod testificatur
de me · [33] Uos mi
sistis ad iohannem
et testimonium
reddidit ueritati ·
[34] Ego autem non ab ho
mine testimoniū
accipio · Sed hec
dico ut uos salue
mini · [35] Ille fuit lu
cerna ardens et lu
cens · Uos autem
uoluistis exultare
ad horam in lumine
eius · [36] ego autem ha
beo testimonium
maius iohanne · ope
ra enim quae dedit
mihi pater ut per
ficiam illa ipsa o
pera quae ego facio
testificantur de me ·
qūm pater me misit ·
[37] et qui misit me pater
ipse testificatur
de me · Nequae uō
uocem eius umquā
audistis · Neque
figuram eius ui
distis · [38] et uerbū
eius non habetis
manentem in uo
bis · quia quem

Fol. 216.

misit ille huic uos
non creditis ·
[39] Scrutamini scrip
turas in quibus pu
tatis uos uitam ae
ternam habere ·
Haec sunt quae testi
ficantur de me ·
[40] et non uultis uenire
ad me ut uitam habe
atis · [41] Gloriam
ab hominibus non
accipio · [42] Cognoui
enim uos quia non
habetis dilectionē
dī in uobis · [43] Ego
enim ueni in nomi
ne patris mei et non
recepistis me · ·
Si alius uenerit in
nomine suo illum
accipietis · · [44] Quo
modo potestis uos
credere · Gloriā
ab inuicem accipi
entes · Et gloriam
ab eo qui solus dš
est non queritis ·
[45] Nolite putare quia
ego accusabo uos
apud patrem · Est
qui uos accuset
Moyses in quem uos
speratis · [46] Si enī
credidissetis moysi ·
et mihi crederetis ·
De me enim ille scrip
sit · [47] si autem illius
scripturis non cre
ditis quomodo

Fol. 217.

uerbis meis
credetis · — · ·
*6. 1 Post haec abiit
*ih̄s trans mare
*galileae tiberi
*adis · 2 Et sequae
batur eum turba
magna · qūm ui
debant signa que
faciebat super
infirmos · 3 Ascen
dit autem in mon
tem ih̄s · et bi sede
bat cum discipulis
suis · 4 Erat autē
in proximo pascha
dies festus iudaeo
rum · · · 5 Eleuatis
igitur oculis ih̄s·
Cum uidisset qūm
multa turba uenit
ad eum · · dixit ad
filippum · unde
ememus panes ut
manducent isti ·
6 Hoc autem dicebat
temtans eúm · Ipse
enim sciebat quid
esset facturus
7 Respondit illi filip
pus ducentorū
denariorum pa
nes non sufficiunt
eis ut unusquis
que modicum acci
piat · 8 dicit illi
unus ex discipu
lis suis andreas
frater simonis
petri · 9 Est puer
unus hic qui ha
bet quinque panes
ordiacios et duos
pisciculos Sed
haec quid sunt in
tantis · 10 Dixit au
tem ih̄s facite ho
mines discumbe
re · Erat autem
fenum multum
in illo loco · Et re
cubuerunt uiri ·
quasi quinqꝫ milia
11 Accepit itaque pa
nes ih̄s · et bene
dixit et dedit re
cumbentibus · —
Similiter et de pis
cibus quantum
uoluerunt ·
12 Cum autem satura
ti essent · dicit
discentibus suis ·
colligite quae su
perauerunt frag
mentorum ut ni
nil pereat · 13 Colle
gerunt ergo et im
pleuerunt duode
cim cofinos frag
mentorum de quin
que panibus ordia
ciis · que supera
uerant eis qui man
ducauerant · —
14 Homines uero cum
uidissent quod
fecit signum ih̄s ·
dicebant hic est
uere profeta qui

Fol. 218.

uenit in hunc mun
dum · 15 Ih̄s autē
sciens quia uen
turi erant rape
re illum et face
re regem · Seces
sit iterum in mon
te ipse solus · 16 Cum
autem sero factū
esset · Descende
runt discipuli eius
ad mare · 17 Et cum
ascendissent in
nauiculam ibant
transfretare in
capernaum · Et te
nebrae iam factae
erant · et nondum
uenerat ad eos ih̄s · ·
18 Mare uero magno
uento flante ex
surgebat · 19 Cum
ergo remigassent
fere stadia uigin
te quinque uel
triginta · uide
runt ih̄m ambu
lantem super
mare Et prope
nauem uenientē
et timuerunt ·
20 Ille autem dixit
illis ego sum no
lite timere · 21 uo
lebant ergo acci
pere illum in na
uem · et conti
nuo facta est na
uis ad terram in
qua ibant — ∽

post ascensione dn̄i lec
tio euangelii iohanen
die domenecorum.
*22 Postera die tur
*bae quae erant
*trans mare uide
*runt quia alia na
*uis illic non fuit
nisi una · et qūm
non simul cum dis
cipulis suis intro
iuit ih̄s in nauiculā ·
Sed tantummodo
discipuli eius abie
runt · 23 Alie uero
superuenerunt
nauiculae de tibe
riade iuxta locum
illum ubi mandu
cauerant panem
quem benedixerat
dn̄s · · 24 Cum ergo
uidissent turbae
qūm ih̄s non erat ibi
neque discipuli eius ·
ingressi sunt ipsi
in naues et uene
runt in capernaum
quaerentes ih̄m ·
25 Et cum inuenissent
eum trans mare ·
dixerunt ei rabbi
quando huc uenisti
26 Respondit illis ih̄s et
dixit · Amen amen
dico uobis quaeritis
me non quia uidis
tis signa · Sed qūm
manducastis de pa
nibus et saturati es
tis · 27 Operamini
non esca quae perit · —
sed esca que permanet

Fol. 219.

in uitam aeternam ·
Quam filius homi
nis dabit uobis hunc
enim pater signa
uit ds̄ · · 28 Dixerunt
ergo ad eum · quid
faciemus ut ope
remur opera dī ·
29 Respondit ih̄s et
dixit eis · hoc est
opus dī ut creda
tis in eum quem il
le misit · 30 Dixerunt
illi quod ergo tu
facis signum ut
uideamus et cre
damus tibi quid o
peraris · 31 Patres
nostri manna
manducauerunt

in deserto sicut
scriptum est · pa
nem de celo dedit
illis manducare ·
32 Dixit illis ih̄s Amen
amen dico uobis ·
non moyses dedit
illis panem de celo ·
Sed pater meus de
dit uobis panem
de caelo uerum · ·
33 panis enim dī est
qui descendit de
caelo et uitam de
dit huic seculo · ·
34 Dixerunt ergo ad eū
dn̄e semper da
nobis panem hunc
35 Dixit ergo eis ih̄s ·
ego sum panis uitae

qui uenit ad me
non esuriet · Et qui
credit ime non
sitiet umquam ·
36 Sed dixi uobis quia
et uidistis et non
creditis · 37 Omne
quod mihi dat pa
ter ad me ueniet ·
et uenientem ad
me non repello
foras · 38 qūm des
cendi de celo ut
non faciam uolun
tatem meam ·
sed uoluntatem
eius qui me misit ·
39 Haec est enim uolun
tas eius qui me mi
sit · ut omne quod

dedit mihi non amit
tam aliquid ex eo ·
Sed resuscitem ego
illum in nouissima
die · 40 Haec est
enim uoluntas pa
tris mei · ut omnis
qui uidet filium
et credit in illum
habeat uitam aeter
nam · et resusci
tem ego illum in no
uissima die ·
41 Murmurabant er
go iudei de eo qūm
dixit ego sum panis
qui de caelo descen
di · 42 Et dicebant
nonne hic est ih̄s
filius Ioseph ·

Fol. 220.

Cuius nos patrem
nouimus et ma
trem · quomodo
ergo dicit qūm
de celo descendi ·
43 Respondit ergo ih̄s
et dixit illis · noli
te murmurare in
ter uos · 44 Nemo po
test uenire ad me ·
nisi pater qui misit
me trahat eum · ·
et ego resuscitabo
illum in nouissi
ma die · · 45 Est scrib
tum in profetis · et
erunt omnes do
cibiles dī · omnis
ergo qui audit a pa
tre et didicit ue

nit ad me · 46 Non quia
patrem uidit quis ·
nisi qui est a dō hic
uidit patrem · —
47 Amen amen dico uo
bis qui credit in
me habet uitam ae
ternam · 48 Ego sū
panis uitae · 49 patres
uestri manduca
uerunt manna in
deserto et mor
tui sunt · 50 Hic est
panis qui de caelo
descendit ut
quis manducaue
rit ex eo non mo
riatur · · · 51 Ego sū
panis uiuus qui de
caelo descendi

Si quis manducaue
rit de isto pane ui
uet in aeternum ·
Panis autem quem
ego dabo caro mea
est · quam ego da
bo pro saeculi uita ·
52 Murmurabant ita
quae iudaei ad inui
cem dicentes ·
Quomodo potest
hic nobis carnem
suam dare man
ducare · 53 Dixit
ergo illis ih̄s amen
amen dico uobis
Nisi ederitis carnē
fili hominis Et bi
beritis eius sangui
nem · non habebi

tis uitam in uobis ·
54 Qui edet carnem meā ·
et bibet sanguinē
meum habet uitā
eternam · Et ego
resuscitabo illum
in nouissima die ·
55 Corpus enim meum
uera est esca Et
sanguis meus ue
rus est potus ·
56 Qui manducat cor
pus meum et bibit
sanguinem meum
in me manet et ego
in ipso · 57 Quomodo
misit me uiuus pa
ter et ego uiuo prop
ter patrem · Et qui
manducat me

Fol. 221. et ipse uiuit prop
ter me · [58] hic est pa
nis qui de caelo des
cendit · Non quo
modo manducaue
runt patres uestri
manna et mortui
sunt · Qui ederit
panem istum uiuet
in aeternum ·
[59]Haec dixit in synago
ga docens in caper
naum · [60] multi ergo
ex discipulis eius
cum audissent dix
erunt durus est
sermo iste quis po
test audire eum ·
[61] Sciens autem ih̄s
in semet ipsum
quia murmurabant
de hoc discipuli eius ·
dixit illis hoc uos
scandalizat · [62] quid
si uideritis filium
hominis ascenden
tem ubi erat primū ·
[63] sp̄s est enim qui ui
uificat caro nihil
prodest · · uerba
quae ego locutus sū
uobis · sp̄s est et
uita est · [64] Sed ex uo
bis sunt quidam
qui non credunt ·
Sciebat enim ab ini
tio ih̄s qui non es
sent credituri ·
et qui esset qui eū
erat traditurus
[65] Et dicebat · prop
terea dixi uobis
quia nemo potest
uenire ad me si
non datum fuerit ei
a patre meo · [66] Ex hoc
multi recesserunt
ex discipulis eius
retro et cum illo
non ambulabant ·
[67] Dixit ergo ih̄s ad du
odecim numquid
et uos uultis ire
[68] Respondit ergo illi
simon petrus · dñe ·
ad quem ibimus
uerba uitae aeter
ne habes · [69] Et nos
credidimus et cog
nouimus qūm tu es
xp̄s filius dī uiui ·
[70] Respondit illi ih̄s · non
ne ego uos duode
cim elegi et unus ex
uobis diabolus est ·
[71] Dicebat autem iudā
simonem scariothē
Hic enim traditurus
erat illum unus cū
esset ex duodecim —

7. [1] Et ambulabat ih̄s
post hec in galileam ·
non enim uolebat
in iudeam ambula
re · qūm quaere
bant eum iudaei in
terficere · [2] erat
enim in proximum
dies sollemnis iude
orum scenopegia ·
[3] Dixerunt ergo ad
eum fratres eius ·
transi hinc et ua
in iudaeam ut et
discipuli tui uide
ant opera quae fa
cis · [4] Nemo enim
in occulto aliquid
facit et quaeret ip
se in palam esse
Si haec facis manifes
ta te ipsum huic
mundo · [5] nequae
enim tunc fratres
eius crediderunt
in eum · [6] Dicit au
tem illis ih̄s tem
pus meum nondū
aduenit tempus
autem uestrum sem
per est paratum ·
[7] Non potest hic mun
dus odire uos me
autem odit · quia
ego testificor de il
lo qūm opera eius
pessima sunt · ·
[8] Uos ascendite ad hunc
diem sollemnem ·
Ego autem nondum
ascendo · qūm me
um tempus nondū
impletum est ·
[9] Hoc cum dixisset illis
mansit in galilea ·
[10] cum autem ascen
derunt fratres il
lius · tunc et ipse
ascendit in diem
sollemnem non pa Fol. 222.
lam sed quasi occul
tae · [11] Iudaei ergo que
rebant eum in die
solemne et dicebant
ubi est ille · [12] et mur
mur de illo factus
est magnus in ple
be · quidam enim
dicebant quia bo
nus est · alii dice
bant non sed sedu
cit populum · [13] Ne
mo tamen constan
ter de illo loqueba
tur propter metū
iudaeorum · † [14] Et
cum iam dies solē
nis ad medium per
uenisset · Ascen

mediantem penteconste
lectio euangelii secondum
iuhanne

dit ih̄s in templo et
docebat · [15] Miraban
tur autem iudaei di
centes · quomodo
hic litteras scit qui
non didicit · · [16] Res
spondit ergo illis ih̄s
et dixit mea doctri
na non est mea sed
eius qui me misit ·
[17] Si quis uoluerit uo
luntatem eius face
re · cognoscit de doc
trina utrum ex dō
sit an ego a me ipso
loquor · [18] qui a semet
ipso loquitur glo
riam propriam que
rit · qui autem que
rit gloriam eius qui

Fol. 223.
misit eum hic uerax
est · Et iniquitas in
illo non est · [19] Non
moyses dedit uobis
legem · Et nemo ex
uobis facit legem
quid me quaeritis
occidere · [20] Respon
dit turba et dixit ·
daemonium habes ·
quis te quaerit occi
dere · [21] Respondit
ih̄s et dixit eis unū
opus feci et omnes
miramini [22] prop
terea · · Moyses de
dit uobis circumci
sionem · Non quia
ex moysi est sed ex
patribus

et in sabbato circu¯
ciditis hominem ·
[23] Si circumcisionem
accipit homo in sab
bato · ut non solua
tur lex moysi ·
mihi irascimini quia
totum hominem
sanum feci sabbato ·
[24] Nolite iudicare per
sonaliter Sed ius
tum iudicium iudi
cate · · [25] Dicebant
ergo quidam ex hi
erosolymitis non
ne hic est quem que
runt occidere · [26] Et
ecce palam loqui
tur et nihil illi dicunt ·
Numquid uere cog

nouerunt princi
pes quia hic est ue
re xp̄s · [27] Sed hunc
scimus unde sit ·
Xp̄s autem cum uene
rit nemo scit un
de est · · · [28] Clama
bat ergo in templo
ih̄s docens et dicens ·
Et me scitis et sci
tis unde sum · et a
me ipso non ueni
sed est uerus qui
misit me quem
uos nescitis · [29] ego sci
o illum qūm ab illo
sum et ipse me mi
sit · [30] quaerebant
ergo illum adpre
hendere · Et ne

mo misit in illum ma
nus quia nondum
uenerat hora eius ·
[31] Multi autem de turba
crediderunt in eu¯ ·
et dicebant xp̄s cu¯
uenerit numquid
plura signa factu
rus est quam que
hic faecit · [32] Audie
runt farisaei turbā
murmurantem de
illo ista · Et mise
runt ministros fa
risaei et principes
sacerdotum ut ad
prehenderent eu¯ ·
[33] Dixit ergo ih̄s · Adhuc
tempus modicum
uobiscum sum

Et uado ad eum
qui me misit · [34] que
ritis me et non in
uenietis · Et ubi
ego sum uos non
potestis uenire
[35] Dixerunt ergo iudei ·
apud se ipsos quo
hic incipiet ire ·
quia nos non in
ueniemus eum
Numquid in disper
sione grecorum
incipiet ire Et do
cere grecos · [36] quis
est hic sermo quē
dixit · quaeritis me
et non inuenietis · et
ubi ego sum uos non
potestis uenire —

*[37] In nouissimo autem
*die illo magno ·
*diei festi · stabat ih̄s
*et clamabat dicens ·
si quis sitit ueniat
ad me et bibat · [38] qui
credit in me sicut
dixit scriptura flu
mina de uentre eius
fluent aque uiue · ·
[39] Hoc autem dicebat de
sp̄u quem incipie
bant accipere qui
credunt in eum ·
Nondum autem da
tus erat sp̄s sc̄s ·
quia ih̄s nondum
fuerat honorifica
tus · [40] multi ergo de
turba cum audissent

Fol. 224.
hos sermones · di
cebant hic est ue
re profeta · [41] Alii di
cebant numquid
de galilea xp̄s uenit ·
[42] Nonne scriptura di
cit quia ex semine
dauid et a bethle
em castello ubi e
rat dauid xp̄s ue
nit · [43] dissensio er
go iterum in tur
ba facta est prop
ter eum · [44] quida¯
ex ipsis uolebant
adprehendere e
um · Sed nemo mi
sit super illum ma
nus · [45] Uenerunt
ergo ministri ad

principes sacerdo
tum et fariseos · —
et dixerunt eis · illi ·
quare non adduxis
tis eum · [46] Respon
derunt ministri ·
Numquam sic locu
tus est homo · quo
modo hic homo ·
[47] Responderunt
ergo eis farisei ·
numquid et uos se
ducti estis · [48] num
quid aliquis ex prin
cipibus credidit
in eum aut ex fari
seis · [49] Sed turba
haec quae non no
uit legem male
dicti sunt

Fol. 225. 50 Dixit nicodemus
ad eos · ille qui ue
nit ad eum nocte ·
unus qui erat ex ipsis ·
51 Numquid lex nostra
iudicat hominem ·
nisi audierit pri
mum ab ipso · Et cog
nouerit quid facit ·
52 Responderunt et
dixerunt ei · num
quid et tu galileus
es · Scrutare et
uide quia profe
ta a galilea non sur
git · · · 8. 12 Iterum er
go illis locutus est
ihs dicens · ego
sum lux mundi
qui sequitur me

non ambulabit in te
nebris sed abebit
lucem uitae · · 13 Dixe
runt ergo illi fari
sei · tu de te testi
monium perhibes ·
testimonium tuū
non est uerum ·
14 Respondit ihs et dixit
eis · Et si ego testi
monium peribeo
de me ipso uerum
est testimonium
meum quia scio
unde ueni aut quo
uado · uos autem
nescitis unde uenio
aut quo uado · 15 Uos
secundum carnē
iudicatis · Ego ~~non~~

non iudico quem
quam · 16 Et si iudi
co ego Iudicium
meum uerum est ·
quia solus non sū ·
sed ego et qui me
misit pater 17 et in
lege autem uestra
scriptum est · quia
duorum hominū
testimonium ue
rum est · 18 Ego sū
qui testimonium
perhibeo de me ip
so · et testimoni
um perhibet de
me qui misit me
pater · · · 19 Dicebant
ergo ei ubi est pa
ter tuus . respon

~~pōn~~ dit ihs neque
me scitis neqˢ pa
trem meam · si enī
me sciretis et pa
trem meum scire
tis utiquae · · 20 Haec
ueʳba locutus est ihs
in gazofilacio · do
cens in templo ·
et nemo adprehen
dit eum quia non
dum uenerat ho
ra eius
*21 Dixit ergo eis iterū
*ihs · ego uado · et
*queritis me · et
*in peccato uestro
moriemini · ubi
ego uado uos non
potestis uenire ·

22 Dicebant ergo iudaei **Fol. 226.**
numquid occissu
rus est se · qūm di
cit ubi ego uado
uos non potestis
uenire · 23 Et dixit
eis uos de deorsū
estis · Ego autem
de superioribus
sum · uos de hoc
mundo estis · ego
non sum de hoc
mundo · · 24 Dixi er
go uobis quia mo
riemini in pecca
tis uestris · Si enī
non credideritis
quia ego sum · mo
riemini in pecca
tis uestris · 25 Dice

bant ergo ei · tu qui
s es · et dixit eis ihs
principium quod
et loquor uobis ·
26 multa habeo de uo
bis loqui et iudicare ·
Sed qui me misit ue
rax est · Et ego
quae audiui ab eo
hec loquor in hunc
mundum · 27 Non
cognouerunt quia
de patre eis dice
bat · 28 Dixit ergo
eis ihs cum exalta
ueritis filium ho
minis · tunc cog
noscetis quia ego
sum et a me ipso
facio nihil Sed

sicut docuit me pa
ter meus haec lo
quor · 29 et qui me
misit mecum est ·
non relinquit me
solum pater · quia
ego quae placita
sunt illi facio sem
per · 30 Haec illo
loquente multi
crediderunt in
eum · 31 dicebat
ergo ihs ad eos ·
qui crediderunt
ei iudaeis · si uos
manseritis in uer
bo meo uere dis
cipuli mei estis ·
32 et cognoscetis ue
ritatem · et ueri

tas liberabit uos
33 Responderunt ad
eum Semen abra
hae sumus et nemi
nem seruiuimus
umquam quomo
do tu dicis qūm libe
ri eritis · 34 Respon
dit illis ihs · Amen
amen dico uobis ·
quia omnis qui fa
cit peccatum ser
uus est peccati · 35 ser
uus autem non ma
net in domo in aeter
num filius manet
in aeternum · 36 Si fili
us uos liberauerit
uere liberi eritis ·
37 Scio quia semen

Fol. 227.

habrahae estis· sed
quaeritis me occi
dere· quia serm^{o}
meus non capit in
uobis· [38] Ego qu^{o}d
uidi apud patrem
meum hoc loquor·
Et uos ergo quod ui
distis apud patrē
uestrum factis·
[39] Responderunt ad
eum et dixerunt·
pater noster ha
braham est· dicit
eis ihs si fili habrae
essetis opera ha
brahe faceretis·
[40] nunc autem quae
ritis me occidere·
hominem qui ue
ritatem locutus
sum uobis quam
audiui a dō Hoc
habraham non
fecit· [41] uos facitis
opera patris ues
tri· Dixerunt ei
nos de fornicatio
ne non sumus nati·
unum patrem ha
bemus dm̄· [42] Dixit
eis ihs· si dš pater
uester esset· dili
geretis utique me·
Ego enim a dō exiui
et ueni· Non enim
a me ipso ueni sed
ille me misit· [43] qua
re loquellam mea¯
non cognoscitis
qūm non potestis
audire uerbu^{m} meū
[44] Uos ex patre diabo
lo estis· et deside
ria patris uestri
uultis facere· ille
homicida erat ab
initio et in uerita
te non stetit quia
ueritas non est in
eum· cum loqui
tur mendacium·
ex suis propriis lo
quitur· quia men
dax est et pater eius·
[45] Ego qūm ueritatem
dico non creditis
mihi· [46] quis ex uo
bis arguet me de
peccato Si ueri
tatem dico quare
uos non creditis mi
hi·· [47] qui a dō est
uerba dī audit· pr^{o}p
terea uos non audi
tis quia ex dō non
estis· [48] Responde
runt ergo iudaei
et dixerunt illi·
non bene dicimus
quia samaritanus
es tu et daemoniū
habes· [49] Respondit
ihs ego daemoniū
non habeo sed ho
norifico patrem
meum· et uos sper
nitis me· [50] Ego autē
non quaero gloria¯
meam· est qui que
rat et iudicet –
[51] Amen amen dico uo
bis· si quis uerbū
meum seruauerit·
mortem non uide
bit in aeternum··
[52] Dixerunt ergo iudaei·
nunc cognouimus
quia daemonium ha
bes· Abraham
mortuus est et pr^{o}
fetae· et tu dicis
si quis uerbum me
um seruauerit n^{o}n
gustabit mortem
in aeternum· [53] Num
quid tu maior es
patre nostro habra
ham qui mortuus
est et profetae mor
tui sunt quem te
ipsum facis· [54] Res
pondit ihs si ego
honorificauero
me ipsum honor
meus nullus est··
est pater meus qui
honorificat me·
quem uos dicitis
quia dš uester est ··
[55] et non cognouistis
eum· ego autem no
ui illum· Et si dixe
ro quia non noui illū
ero similis uobis
mendax· Sed noui
eum et uerbum eius
custodio· [56] Abraha¯
pater uester exulta
uit ut uideret diē meū

Fol. 228.

et uidit et gauisus
est· [57] dixerunt
ergo iudaei ad eum
quinquaginta an
nos nondum habes
et abraham uidisti·
[58] Dixit illis ihs amen
amen dico uobis
ante abraham ego
sum· [59] tullerunt er
go lapides iudaei ut
iactarent in illum·
Ihs autem abscon
dit se· et exiuit de tē
plo· transsiens p^{er}
medium eorum· Et
de ceco ~ ibat sic ~
*9. [1]Et praeteriens· ui
*dit hominem cecū
*a natiuitate sua

post mediantem pente
custe sequenti domeneca
lectio euangelii secon
dum iuhanne de ceco

[2]et interrogauerunt
eum discipuli eius
dicentes· rabbi
quis pecauit ··hic· aut
parentes eius ut ce
cus nasceretur·
[3] Respondit ihs neq^{s}
hic peccauit neq^{s}
parentes eius· sed
ut manifestaretur
opera dī in illo· [4] me
oportet operari
opera eius qui me
misit donec dies
est· ueniet nox
quando nemo po
test operari· [5] Cum
in hoc mundo sum·
lux sum huius mun
di· [6] Haec cum dixis

Fol. 229.
set · expuit in terra
et fecit lutum ex spu
to · et superunxit
cum luto super o
culos eius [7] et dixit
ei uade laua in na
tatorio siluae
quod interpreta
tur missus et abi
it et lauit et uenit
uidens · [8] Uicini
ergo eius uiden
tes eum primum
quod mendicus
erat dicebant ·
nonne hic est qui
sedebat et men
dicabat · Alii dice
bant quia hic est ·
[9] Alii autem dicebant
quia similis est ei ·
Ille autem dicebat
quia ego sum̄ · [10] Di
cebant ergo ei quo
modo aperti sunt
tibi oculi · [11] Res
pondit ille et dixit ·
Homo qui dicitur
xp̄s lutum fecit ·
et superunxit mi
hi oculos · Et dixit
mihi uade in nata
torio siloam et la
ua · et abii et laui
et uidi · [12] Dixerunt
ergo illi ubi est ille ·
dicit nescio · [13] ad
ducunt eum ad fa
riseos qui fuerat
cecus · [14] Erat autem
sabbatum · quan
do lutum fecerat
ih̄s et aperuit ocu
los eius · [15] Iterū
interrògabant eū
farisisei quomo
do uidisti ille au
tem dixit et illis ·
lutum posuit mihi
super oculos et
laui et ecce uideo
[16] Dicebant ergo ex fa
riseis quidam ·
Hic homo non est a
dō qui sabbatum
non obseruat · alii
dicebant quomo
do potest homo
peccator talia
signa facere Et
dissensio erat inter
eos · · [17] Dicunt illi ce
co iterum tu quid
dicis de eo qui ape
ruit oculos tuos ·
At ille dixit qūm pro
feta est [18] non cre
debant ergo iudei
de illo quod cecus
erat et uidit · donec
uocauerunt paren
tes eius [19] et interro
gauerunt eos di
centes hic est fili
us uester quem
uos dicitis quia cae
cus natus est · Et
quomodo nunc ui
det · [20] Responde
runt ergo illis ·

Fol. 230.
parentes eius et
dixerunt · scimus
quia hic est filius
noster et quia
caecus natus est ·
[21] quomodo autem
nunc uidet nesci
mus aut quis ape
ruit oculos eius
nos nescimus · ip
se aetatem habet
ipsum interroga
te ipse pro se lo
quatur · [22] Haec d^{i}x
erunt parentes
eius quia timeb^{a}nt
iudaeos · Iam enī
consiliati erant iu
daei ut si quis eum
confiteretur xp̄m
extra synagogam fie
ret [23] propterea pa
rentes eius dixerunt ·
quia aetatem habet
ipsum interrogate ·
[24] Uocauerunt ergo
hominem iterum
qui fuerat cecus ·
et dixerunt ei · da
honorem dō · nos
scimus qūm hic ho
mo peccator est ·
[25] Dixit ergo ille si pec
cator est nescio ·
unum scio quia cae
cus eram et modo
uideo · [26] Dixerunt
ergo illi iterum ·
quid fecit tibi quo
modo aperuit
oculos tuos · [27] res
pondit eis dixi uo
bis iam et non aud^{i}s
tis · quid iterum
uultis audire ·
numquid et uos uul
tis discipuli eius fi
eri · [28] Maledixe
runt illum dicen
tes tu es discipu
lus illius nos autē
moysi sumus disci
puli · [29] No^{s} scimus
quia moysi locutus
est ds̄ · Hunc autē
nescimus unde sit
[30] Respondit homo et
dixit illis · in hoc mi
rabile est quia uos
ṅéṡnescitis unde
sit · et aperuit ocu
los meos · [31] Scimus
enim quia peccato
res ds̄ non exaudit ·
Sed si quis dī cultor
est et uoluntatem
eius facit hunc au
dit · [32] A saeculo
numquam auditū
est qui aperuit
quis oculos caeci
nati · [33] nisi esset
hic a dō non poterat
facere quicquam ·
[34] Responderunt et
dixerunt ei in pec
cato natus es totus
et tu doces nos · Et
eiecerunt eum fo
ras · [35] Audiuit ih̄s

Fol. 231. qūm eiecerunt eu‾
foras et inuenit
eum et dixit ei · Tu
credis in filium dī ·
36 Respondit illi et dix
it · quis est dn̄e ut
credam in illum ·
37 Dixit autem ih̄s et ui
disti eum et qui lo
quitur tecum ipse
est · 38 Ille autem
procedent dixit credo dn̄e · et
adorauit eum · · finet
39 †Et dixit ih̄s · in iudi
cio ego ueni in hunc
mundum ut qui
non uident uide
ant · et qui uident
caeci fiant · 40 Et au
dierunt ex fariseis
haec · qui cum ipso
erant et dixerunt
ei · numquid et nos
caeci sumus · 41 Dixit
eis ih̄s si caeci essetis
non haberetis pec
catum · nunc autē
dicitis quia uidemus
peccatum uestrū
manet
* 10. 1 Amen amen dico
* uobis qui non in
* trat per ianuam
* in cohorte ouium
* sed ascendit aliun
* de ille fur est et la
tro · 2 qui autem in
trat per ianuam
hic pastor est ouiu‾ ·
3 huic ostiarius aperit
et oues uocem eius
audiunt · et suas o
uiculas uocat no
minatim et pro
ducit illas · 4 Cum au
tem oues suas eie
cerit ante ipsas
uadit · et ouiculae
illum secuntur ·
quia sciunt eius uo
cem · 5 Alienum au
tem non secuntur
sed fugiunt ab eo ·
quia non agnoscunt
uocem extranei · ·
6 Hoc prouerbium
dixit illis ih̄s · illi
autem non cogno
uerunt quae essent
que locutus est eis
7 Dixit ergo eis iterū
ih̄s · amen amen
dico uobis quia ego
sum ianua ouium ·
8 omnes quodquod
uenerunt fures
sunt et latrones ·
sed non audierunt
eos oues · 9 Ego sū
ianua · per me si quis
introierit saluabi
tur · et introibit
et exiet et pascua
inueniet · 10 Fur non
ueniet nisi ut fure
tur et occidat et per
dat · Ego ueni ut ui
tam habeant et ha
bundantius habe
ant · · 11 ego sum pastor

tum est · [39] propter
ea non poterant
credere · qūm ite
rum dixit esaias ·
[40] ,Excecauit oculos e
, orum · et indura
, uit cor eorum · ut
, non uideant oculis ·
, et corde intelleg^{a}nt ·
, et conuertantur
, et sanem illos ·
[41] Haec dixit esaias ·
quando uidit glo
riam eius · et locu
tus est de illo · · [42] Ue
rum tamen et de
principibus mul
ti crediderunt in
eum · Sed propter
iudeos non confite

bantur · ne de sy
nagoga expelleren
tur · [43] Amauerunt
enim honorem
hominum · magis
quam honorem dī ·
[44] Ihs autem clamabat
et dicebat · qui cre
dit in me · non in me
credit sed in eum
qui me misit · [45] Et qui
me uidit uidit eum
qui me misit · · · [46] Ego
lux in mundum ueni ·
ut omnis qui credit
in me in tenebris
non maneat · [47] Et si
quis audierit uerba
mea et non credide
rit · ego non iudico illū

Non enim ueni iu Fol. 232.
dicare mundum
sed ut saluetur
mundus · [48] qui
spernit me
et non accipit uer
ba mea habet iu
dicantem de se ·
Uerbum quod locu
tus sum ipsud iu
dicabit de illo in no
uissima die · [49] qūm
ego non ex me ipso
locutus sum · Sed
qui me misit pat^{e}r
ipse mihi manda
tum dedit quid
dicam et quid lo
quar · [50] Et scio qūm
mandatum eius

uita aeterna est ·
quae ergo ego loqu^{o}r ·
sicut dixit mihi pa
ter sic loquor —
*13. [1] Ante diem autem
*sollemnem pasce ·
*sciens ihs quod
*uenit hora illius
ut transiret de is
to mundo ad patrē ·
Diligens suos qui in
hoc mundo erant ·
usque in finem di
lexit illos · [2] Et cena
facta cum diabolus
iam msisset in cor
de iudae simonis
scariothe ut eum
traderet · [3] Sciens
ihs quia omnia dedit

Fol. 233.

illi p^{a}ter in manu · Et
quia a dō exiuit · et ad
dm̄ uadit · · 4 Surrex
it de cena et posuit
uestimenta sua · Et
tollens linteum pre
cinxit se · 5 Deinde
mis^{it} aquam in peluē ·
et coepit lauare pe
des discipulorum
suorum et terge
re eodem linteo
quo erat precinc
tus · · 6 Uenit ergo
ad simonem petrū
et dicit ei petrus
Dn̄e · tu mihi lauis
pedes · · 7 Respon
dit ih̄s et dixit illi
quod ego facio
tu nescis nunc ·
postea scies · · 8 dicit
illi petrus non la
uabis mihi pedes
in aeternum · Res
spondit illi ih̄s · nisi
lauero te non habe
bis partem mecum ·
9 Dicit illi simon petrus
dn̄e · non tantum pe
des meos · Sed etia¯
manus et capud —
10 Dicit illi ih̄s qui lo
tus est non habet
necessitatem nisi
pedes lauandi · sed
est mundus totus ·
et uos mundi estis ·
sed non omnes ·
11 Sciebat enim qui tra
diturus erat eum ·
propterea dixit
quod non omnes
mundi estis · ·
12 Cum ergo ^{la}uisset pe
des eorum et ac
cepit úéśuesti
menta sua et re
cumbens iterū
dixit illis Scitote
quid feci uobis ·
13 Uos uocatis me ma
gister et dn̄s · et be
ne dicitis sum enī
14 Si ergo ego laui pe
des uestros dn̄s
et magister · et uos
debetis inuicem
lauare pedes 15 ex
semplum enim de
di uobis ut quem
admodum ego feci
uobis et uos facia
tis · · · 16 Amen amen
dico uobis · non est
seruus maior dn̄o
suo · nec aposto
lus maior illo qui
eumisit · 17 Si hec sci
tis · beati estis si fe
ceritis ea · 18 non de
omnibus uobis dico ·
ego enim scio qu^{o}s
elegerim · sed ut
scriptura imple
retur · qui man
ducat mecum panē
meum leuabit cal
caneum suum ad
uersus me · 19 A modo

Fol. 234.

dico uobis prius
quam fiat · ut cum
factum fuerit cre
datis quia ego sum ·
20 Amen amen dico uo
bis · qui acceper^{i}t
unum quem mise
ro me accepit ·
Qui autem me acce
pit · accepit eum
qui me misit · 21 Haec
ut dixit ih̄s turba
tus est sp̄u · et tes
tificatus est et
dixit · Amen amen
dico uobis quia
unus ex uobis tra
det me · 22 inspicie
bant ergo inuiciē
se discipuli incer
ti de quo diceret
23 Erat autem recum
bens unus de dis
cipulis eius in sinu
ih̄u quem dilige
bat ih̄s · 24 Innuit
ergo illi simon pe
trus et dixit · inter
roga quis est de quo
dicit · · · 25 Recumbens
autem ille super
pectus ih̄u · dicit il
li dn̄e quis est ·
26 Respondit ih̄s · ille
est cui ego intinc
tum panem porrex
ero · Et intinguens
panem dedit iudae
simonis scariothe ·
27 et ut accepit panem
Tunc intrauit in
eum satanas · di
cit ergo illi ih̄s
quod facis fac ci
tius · 28 hoc autem
nemo intellexit
ex discumbenti
bus quare dixit
hoc · 29 quidem enī
putabant quia
loculum habeb^{a}t
iudas · quod dix
isset illi ih̄s · eme
ea quae necessari
a sunt a diem fes
tum ut pauperi
bus aliquid daret ·
30 Accepto ergo panē
ille mox exiuit · ·
erat autem nox
31 quando exiuit ·
Dicit ih̄s nunc hon^{o}
rificatus est fili
us hominis · Et ds̄
honorificatus est
in illo · 32 Et si ds̄ ho
norificatus est in
eo Et ds̄ h^{o}nori
ficabit illum in se
metipsum Et sta
tim honorificabit
illum · · · 33 Filioli
adhuc pusillum
uobiscum sum —
quaeritis me · et si
cut dixi iudeis
qūm ubi uado ego
uos ibi non potes
tis uenire · · · et uo
bis dico nunc

Fol. 235. [34] mandatum nouū
do uobis ut diliga
tis inuicem sicut
dilexi uos ut et uos
diligatis inuicem ·
[35] In hoc sient omnes
quod mei discipu
li estis si caritatē
habueritis in inui
cem · · · [36] Dicit illi si
mon petrus · dñe
quo uadis · Res
spondit illi ih̄s
quo ego uado non
potes me nunc se
qui · sequeris au
tem postea · [37] dicit
illi petrus · dñe
quare non posu¯
te sequi modo
animam meam
pro te pono · [38] Res
spondit illi ih̄s
animam tuam pro
me ponis · Amen
amen dico tibi
non cantabit gallus
antequam ter me
neges · **14.** [1] non con
turbetur cor ues
trum · credite in
dm̄ et in me credite
[2] In domo patris mei
multe mansiones
sunt · Alioquin dixis
sem uobis uado
prepare locum uo
bis · [3] Et si iero et
praeparauero uo
bis locum · Iterum
ueniam et acer
siam uos ad me
ipsum · ut ubi e
go sum et uos sitis ·
[4] et quo uado nos
tis et uiam scitis ·
[5] Dicit illi thomas
dñe · nescimus quo
uadis et unde po
sumus uiam scire
[6] Dicit illi ih̄s ego sū
uia et ueritas et
uita · nemo uenit
ad patrem nisi
per me . [7] et si me
nostis et patrem
meum cognosci
tis · et ex nunc cog
noscetis eum et
uidistis eum
[8] dicit illi filippus
dñe ostende nobis
patrem et suffi
cit nobis · [9] Dicit il
li ih̄s · tanto tempo
re uobiscum sum
et non nostis me
filippe · qui me
uidit uidit et patrē
meum · et quomo
do tu dicis ostende
nobis patrem · —
[10] non credis quia
ego in patrem et
pater in me est ·
Uerba que ego dico
uobis a me ipso
non loquor sed
pater qui in me ma
net ipse facit opera
[11] Credite mihi quia
ego in patre et pa
ter in me · uel prop
ter opera credi
te mihi · [12] Amen
amen dico uobis
qui credit in me
opera quae ego fa
cio et ille faciet ·
et maiora his faci
et · quia ego ad pa
trem uado · [13] et quid
quid petieritis
in nomine meo
hoc faciam ut
honorificetur
pater in filium
[14] si quid petieritis
in nomine meo
ego faciam —
*[15] Si diligitis me man
*data mea seruate
*[16] Et ego rogabo patrē
*meum · et alium
aduocatum dabit
uobis qui uobis
cum sit in aeternū
[17] spm̄ ueritatis
quem hic mundus
accipere non po
test · qūm non ui
dit eum nec nouit
illum uos autem
cognoscitis eum
quia apud uos ma
net et in uobis est ·
[18] Non relinquam uos
orfanos ueniam
ad uos · [19] Adhuc pu
sillum et hic mundus
me iam non uide Fol. 236.
dit · uos autem ui
debitis me · quia e
go uiuo et uos uiue
tis · [20] in illa die cog
noscetis uos qūm
ego in patrem meū ·
et uos in me et ego
in uobis [21] qui habet
mandata mea et cus
todit illa ille est
qui me diligit · qui
autem diligit me
diligetur a patre me
o et ego diligam il
lum et ostendam
illi me ipsum · [22] dicit
illi iudas non scari
otha · dñe et quid
factum est quod
nobis ostensurus
es te ipsum et non
huic mundo · [23] res
pondit ih̄s et dixit
illi · si quis diligit
me uerbum meum
custodiet · et pater
meus diligit eum
et apud eum uenie
mus et mansionē
apud illum facie
mus [24] qui me non
diligit uerba mea
non obseruat et
uerbum quod au
distis non est meū
sed quī me misit pa
tris · [25] Haec locutus
sum uobis apud
uos manens · [26] Aduo

Fol. 237. catus autem sp̄s sc̄s
quem missurus est
pater in nomine
meo ille uos doce
bit omnia Et amo
nebit uos omnia
quaecumque dixe
ro uobis · [27] Pacem
do uobis · pace[m] meā
relinquo uobis ·
Non quomodo hic
mundus dat ego
do uobis · non con
turbetur cor ues
trum neque per
timescat · [28] Audis
tis quia ego dixi uo
bis uado et uenio
ad uos . Si me dili
geritis gauderetis
quia ego uado ad patre‾ ·
qūm pater meus ma
ior me est · [29] et nunc
dixi uobis antequa‾
fiat ut cum factu‾
fuerit credatis ·
[30] Iam non multa loquor
uobiscum · ueniet
enim huius mundi
princeps et in me
habet nihil · · [31] Sed ut
cognoscat hic mundus
quod diligo patrem ·
et quo modo mandatu‾
mihi dedit pater
sic facio · surgite ea
mus hinc
* 15. [1] Ego sum uitis ue
* ra · et pater meus
agricola est · —
[2] omne sarmentū
quod in me non ad
fert fructum tol
let illud · et omne
fructiferum pur
gabit ut fructū
maiorem adferat ·
[3] Iam uos mundi es
tis · propter uer
bum quod locutus
sum uobis · · · [4] Mane
te in me et ego in uo
bis · Sicut sarmen
tum non potest ab
se fructum facere ·
nisi permanserit
in uitem · Sic nec
uos si non manse
ritis in me · [5] Ego sū
uitis uos sarmenta
qui manet in me
et ego in illo · hic ad
fert fructum copi
osum · quia sine me
potestis facere nihil ·
[6] si quis non manse
rit in me · proicitur
foras sicut sarmen
tum et arescet et
congregabunt illud ·
et in ignem mittent
et conburetur —
[7] Si manseritis in me
et uerba mea in uo
bis . si quid uolue
ritis petite et fiet
uobis · [8] In hoc hono
rificatus est pater
meus ut fructum
copiosum adferatis
et sitis mei discipu
li · [9] Sicut dilexit me
pater · et ego uos
dilexi · Manete in
caritate mea · [10] Si
precepta mea ser
uaueritis · manebi
tis in caritate mea
Sicut ego praecepta
patris custodiui ·
et maneo in carita
te illius · [11] Haec locu
tus sum uobis · ut
gaudium meum
in uobis sit · et gau
dium uestrum im
pleatur · · · [12] Hoc est
mandatum meū
ut diligatis inuicē ·
sicut dilexi uos
[13] maiorem hanc cari
tatem nemo habet ·
ut si quis animam sua‾
ponat pro amicis suis ·
[14] Uos amici mei estis ·
si feceritis quod
ego mando uobis —
[15] Iam non uos dicam
seruos · qūm ser
uus nescit quid fa
ciat dn̄s eius · Uos
autem dixi amicos
Quia omnia quae au
diui a patre meo
nota uobis feci ·
[16] non uos me elegis
tis sed ego elegi uos
et ordinaui uos · ut
uos eatis et fructu‾
feratis et fructus
uester maneat · Fol. 238.
ut quidquid peti
eritis a patre in
nomine meo det
uobis
*[17] Haec mando uobis
*ut diligatis inui
*cem [18] si mundus
uos odit scitote
quod priusquam
uos me odit · [19] Si de
hoc mundo esse
tis mundus tiq;
quod suum erat a
maret · qūm autē
de hoc mundo non
estis Sed ego ele
gi uos de hoc mun
do · ideo uos odit
mundus · · · [20] Memo
res estote uerbi mei
quod ego dixi uobis ·
non est seruus ma
ior dn̄o suo · Si me
persecuti sunt · Et
uos persequentur ·
Si uerbum meum cus
todiunt · et uestrū
seruabunt · [21] Sed
haec omnia facient
uobis propter no
men meum quia ig
norant eum qui me
misit · [22] Si non ue
nissem et locutus
illis fuissem · pecca
tum non haberent ·
nunc autem excusa
tionem non habent
de peccato · † [23] qui me
in penteconste

Fol. 239.

odit et patrem me
um odit · 24 si opera
non fecissem in il
lis que nemo alius
fecit peccatum
non haberent ·
Nunc autem oderunt
me et patrem meū ·
25 Sed ut impleatur
uerbum quod in
lege illorum scrip
tum est qūm ode
runt me gratis ·
26 Cum autem uenerit
aduocatus quem
ego mittam uobis
spm ueritatis ·
qui a patre proce
dit ille testifica
bitur de me · 27 Et uos
testimonium red
detis qūm ab ini
tio mecum fuistis
16. 1 Haec locutus sum
uobis ut non scan
dalizemini · 2 qūm
in synagoga uos ei
cient · Sed ueni
et hora ut omnis
qui uos occiderit ·
aestimet se sacri
ficium offerre dō · —
3 Et hec faciunt qūm
non cognouerunt
patrem nequae
me · 4 Sed haec locu
tus sum uobis ut
cum uenerit hora
illorum memine
ritis · qūm ego

dixi uobis · haec
autem uobis ab i
nitio non dixi quia
uobiscum eram
5 Nunc autem uado
ad eum qui me mi
sit · Et nemo ex
uobis interrogat
me quo uadis ·
6 Sed quia hec locu
tus sum uobis tris
titia repleuit cor
uestrum · 7 Sed e
go ueritatem dico
uobis · expedit uo
bis ut ego eam · Si
autem ego non abi
ero aduocatus
non ueniet ad uos
Si autem hiero mit
tam illum ad uos ·
8 et cum uenerit ille
arguet mundum de
peccato et de iusti
tia et de iudicio ·
9 De peccato quidem
quia non credide
runt in me ··· 10 De iusti
tia autem qūm ad
patrem meum ua
do et non uidebitis
me ··· 11 De iudicio
autem qūm prin
ceps huius mundi
iam iudicatus est ·
12 Adhuc multa habeo
uobis dicere · sed
non potestis por
tare modo · 13 cum
autem uenerit ille

Fol. 240 B.

sp̄s ueritatatis ·
diriget uos in om
nem ueritatem ·
non enim loque
tur ab se · Sed qs
cumque audie
rit ea loquitur ·
Et uentura adnun
tiabit uobis · 14 ille
me honorifica
bit quia de meo
accipiet et ad
nuntiabit uobis ·
15 Omnia quaecum
que habet pater
mea sunt ·· prop
terea hoc dixi uo
bis · quia de meo
accipiet et adnun
tiabit uobis ∽
* 16 Pusillum adhuc
* et non uidebitis me
* et iterum pusil
ium et uidebitis me ·
qūm uado ad patre̅ ·
17 Dixerunt ergo ex
discipulis eius in
tra se · quid est hoc
quod dicet nobis pu
sillum et non uide
bitis me et iterum
pusillum et uide
bitis me Et qūm ua
do ad patrem ·
18 Dicebant ergo quid
est hoc quod dicit
pusillum nescimus
quid loquitur ··
19 Cognouit autem ihs
qūm uolebant illu̅

interrogare ·
et dixit eis · de hoc
quaeritis ad inui
cem quia dixi ·
pusillum et non
uidebitis me · et i
terum pusillum
et uidebitis me ·
20 Amen amen dico
uobis · quia uos
flebitis et plange
bitis · mundus
autem gaudebit ·
Uos tristis eritis ·
sed tristitia uestra
in gaudium ueniet ·
21 Mulier cum partu
rit tristitiam ha
bet qūm uenit ho
ra eius · Cum au
tem peperit infan
tem non est memor
doloris propter
gaudium quia na
tus est homo in hoc
mundo · 22 Et uos
ergo nunc quidē
tristitiam habe
tis · Iterum autē
uidebo uos et gau
debit cor uestrū ·
Et nemo aufert gau
dium uestrum
a uobis · 23 Et in illa
die me nihil inter
rogabitis ··· Amen
amen dico uobis
si quid petieritis
patrem in nomine
meo dabit uobis

Fol. 241 A.

24 Usque nunc nihil
petistis in nomi
ne meo · petite
et accipietis ut
gaudium uestrū
sit plenum ·
25 Haec in prouerbi
is locutus sum uo
bis · Sed ueniet
hora cum iam non
in prouerbiis lo
quar uobis · Sed
palam de patre
nuntiabo uobis ·
26 In illa die in nomi
ne meo postulabi
tis · et non dicam
uobis quia ego ro
gabo patrem pro
uobis · 27 Ipse enim
pater amat uos quia
uos me amastis ·
Et credidistis quia
ego a dō exiui · 28 exiui
a patre et ueni in
hunc mundum ·
Iterum relinquo
mundum et uado
ad patrem · 29 dicunt
discipuli illius ·
Ecce nunc palam lo
queris et nullum
prouerbium dicis ·
30 nunc scimus qūm
scis omnia · et non
desideras ut liquis
te interroget · In
hoc credimus quia
a dō existi · 31 Respon
dit illis ih̄s modo cre
ditis

32 Ecce ueniet hora · et
nunc uenit ut dis
pergamini unus
quisquae in sua ·
et me solum relin
quatis · Et non sū
solus quia pater
meus mecum est ·
33 Haec locutus sum uo
bis ut in me pacem
habeatis · In hoc
mundo tribulatio
nem habebitis · Sed
constantes esto
te qūm ego uici
mundum
* 17. 1 Haec locutus est
* et leuauit oculos [ih̄s ·
* suos in caelum ·
et dixit pater ~~ne~~
uenit hora · honori
fica filium tuum ·
ut et filius tuus ho
norificet te · 2 sicut
dedisti ei potesta
tem omnis carnis ·
ut omne quod de
disti ei det illis uitā
aeternam ·· 3 Haec est
autem uita aeterna ·
ut cognoscant te so
lum et uerum dm̄ ·
et quem misisti ih̄m
xp̄m · 4 ego te hono
rificaui super ter
ra · opus consū
maui quod dedis
ti mihi ut facere̅ ·
5 Et nunc honorifica
me tu pater aput

te ipsum · illo ho
nore quem habui
antequam mun
dus esset aput te
6 Manifestaui nomen
tuum hominibus
quos dedisti mihi
de hoc mundo ·
tui erant et mihi
illos dedisti · Et
uerbum tuum cus
todierunt · 7 Nunc
cognoui quod om
nia quae dedisti
mihi a te sunt · 8 quia
uerba quae dedis
ti mihi dedi illis ·
Et illi acceperunt
ea uere qūm a te
exierunt · et cre
diderunt qūm tu
me misisti · 9 Ego pro
illis rogo non pro
mundo rogo · Sed
pro eis quos mihi
dedisti quia tui sunt ·
10 et mea omnia tua
sunt et tua mea ·
Et honorificatus sū
in ipsis · 11 Etiam non
sum de hoc mundo
et isti in mundo sunt
et ego a te uenio ·
Pateter sc̄e conser
ua eos in nomine tuo
quos dedisti mihi ·
ut sint unum sicut
nos · 12 cum essem
cum illis in mundo
ego seruabam illos

Fol. 241 B.

in nomine tuo quos
dedisti mihi cus
todiui et nemo ex
illis periit nisi fi
lius perditionis ·
ut scriptura imple
atur · 13 Nunc au
tem a te uenio et
haec loquor in mun
do ut habeant gau
dium meum plenū
in se 14 ego dedi illis
uerbum tuum et
mundus odit illos ·
quia non sunt de
hoc mundo · sicut
ego non sum de hoc
mundo · 15 Non rogo
ut tollas eos de mun
do sed ut conser
ues illos a maligno ·
16 De hoc mundo non
sunt sicut ego
non sum de hoc mun
do · 17 sc̄ifica illos in
ueritate tua · uer
bum tuum ueritas
est · 18 sicut tu me
misisti in hunc
mundum et ego
misi illos in hunc
mundum 19 Et pro
illis sc̄ifico me ipsū
ut sint et ipsi sc̄ifi
cati in ueritate ·
20 non de his rogo so
lum sed pro cre
dituris per uerbū
illorum in me 21 ut
omnes unum sint

Fol. 242. Sicut tu pater in me
et ego in te ut et il
li in nobis unum
sint · ut mundus
credat quia tu me
misisti · 22 Et ego glo
riam quam dedis
ti mihi dedi illis ·
ut sint unum sicut
nos unum sumus ·
23 Ego in illis et tu in me
ut sint perfecti in
unum · Et ut cog
noscat hic mundus
quia tu me misisti ·
Et dilexisti illos sicut
me dilexisti · 24 Pa
ter quo^{s} dedisti mi
hi uolo ut hubi ego
sum et illi sint me

cum · ut uideant
gloriam meam
quamihi dedisti ·
quia dilexisti me
ante constitutio
nem mundi · 25 pa
ter iuste · mundus
te non cognouit ·
Ego autem te cogno
ui · et isti cognoue
runt quia tu me mi
sisti 26 et notum fe
ci illis nomen tuū
et cognitum faciā ·
ut caritas qua me
dilexisti in illos sit
∽ et ego in illis ∽
* 18. 1 Haec cum dixisse^{t}
* ihs · exiuit cum
discipulis suis

trans torrentē
caedron ubi er^{a}t
hortus in quo in
troiuit ipse et dis
cipuli eius · 2 Sci
ebat autem et iud^{a}s
qui eum traditu
rus erat locum ·
quia frequenter
conuenerat ihs
ibi cum discipulis
suis · 3 Iudas itaq^{s}
a^{c}cepta cohorte
militum et a pr^{i}n
cipibus sacer
dotum et farise
orum ministris ·
uenit in locum cū
lanternis et lampa
dibus et armis

4 ihs autem sciens
omnia uenientia su
per se · prodiit et
dicit illis quem q^{s}
ritis · 5 responde
runt illi · ihm nazo
reum · dicit illis ihs
ego sum · Stabat
autem et iudas pro
ditor illius cum ip
sis · 6 Ut ergo dixit
illis ego sum abie
runt · retrorsum
et ceciderunt in ter
ram · 7 Iterum ergo
interrogauit illos
quem quaeritis · At
illi dixerunt ihm na
zoreum · 8 Respon
dit illis ihs · dixi uobis

quia ego sum · Si
ergo me quaeritis
sinite istos ire ·
9 ut impleretur
uerbum quod
dixit · qūm quos
dedisti mihi non
perdidi ex illis ul
lum · · · 10 Simon
autem petrus ·
habens gladium
eduxit illum et
percusit princi
pi sacerdoti ser
uum et abscidit
illi auriculam dex
tram · erat autē
nomen serui
malc^{h}us · 11 Dixit er
go ihs petro · mit

te gladium in t^{h}eca
sua · calicem quē
dedit mihi pater
non bibam illum
12 Cohors itaque et
tribunus et mi
nistri iudaeorū ·
adpraehenderunt
ihm et alligaue
runt illum 13 et ad
duxerunt eum ad
annam primum ·
erat enim socer
caifae qui erat
princeps sacerdo
tum annillius ·
14 Errat autem caifas
qui consilium de
dit iudaeis quia ex
pedit unum hominē

mori pro plebe · **Fol. 243.**
15 Sequebatur autē
ihm simon pe
trus e alius dis
cipulus · discipu
lus autem ille no
tus erat principi
sacerdotum ·
16 Petrus autem sta
bat ad ianuam fo
ris · exiuit ergo
ille discipulus no
tus principi sacer
dotum et dixit os
tiariae et intro
duxit petrum ·
17 Dixit ergo ancilla
ostiaria petro ·
numquid et tu de
discipulis es ho

minis huius · ait il
le non sum · 18 sta
bant ergo serui et
ministri focum
habentes quia fri
gus erat et calefa
ciebantur · Erat
autem cum illis et
petrus stans et
calefaciens se ·
19 Princeps ergo sa
cerdotum inter
rogauit ihm de dis
cipulis eius et de
doctrina eius ·
20 Respondit illi ihs ·
ego in palam lo
cutus sū huic
mundo · Ego semper
docui in synagoga

Fol. 244.

et in templo ubi
semper iudaei con
ueniunt · et in ab
scondito locutus
sum nihil · [21] quid
me interrogas ·
Interroga eos qui
audierunt quid
locutus sum illis ·
Ecce isti sciunt que
dixerim ego · [22] Haec
autem cum dixis
set · Unus de mi
nistris adstans
dedit palmam in
facie iħs dicens
Sic respondes prin
cipi sacerdotum ·
[23] Respondit illi iħs ·
si male locutus sū
testimonium per
hibe de malo · Si au
tem bene quid me
cedis · [24] Misit illū
annas uinctum ad
caiafan principem
sacerdotum ·
[25] Erat autem simon pe
trus stans et calefa
ciens se · dixerunt
ergo illi · numquid
et tu de discipulis
eius es · negauit ille
et dixit non sum · [26] di
cit unus ex seruis
principis sacerdo
tum qui cognatus
erat illius · cuius
amputauerat petrus
auriculam · non ego
te uidi in horto
cum illo · [27] Iterū
ergo negauit pe
trus et statim
gallus cantauit
* [28] Adducunt ergo
* iħm · a caiafan
* in pretorium · ·
* erat autem mane ·
et ipsi non intraue
runt in praetoriū ·
ne coinquinaren
tur sed ut mandu
carent pascha ·
[29] Exiuit ergo pilatus
ad illos et dixit · quā
accusationem in
fertis huic hominē
[30] Responderunt et
dixerunt ei · si non
esset hic malefactor
non tibi traderemus
illum · [31] Dixit ergo
illis pilatus · accipi
te eum uos · et secun
dum legem uestrā
iudicate illum —
Dixerunt illi iudaei ·
nobis non licet occi
dere quemquam ·
[32] Ut uerbum iħu imple
retur quod dixit
significans qua mor
e erat moriturus
[33] Introiuit iterum in
praetorio pilatus ·
et uocauit iħm · et
dixit illi tu es rex iu
daeorum · [34] respon
dit iħs a temetipso

Fol. 245.

tu hoc dicis · an alii
tibi hoc de me dixe
runt · [35] Respondit
pilatus numquid
ego iudaeus sum ·
Gens tua et princi
pes sacerdotum
tradiderunt te mi
hi quid fecisti ·
[36] Respondit iħs reg
num meum non
est de hoc mundo
Si de hoc mundo es
set regnum meū ·
ministri utiquae
mei resistent
ne traderer iudae
is · nunc autem
regnum meū non
est hinc · [37] Dixit ita
quae illi pilatus · er
go tu rex es · respon
dit iħs tu dicis quod
rex sum ego · Ego in
hoc natus sum et ad
hoc ueni in mundo ·
utestimonium red
dam ueritati · · Om
nis qui est de uerita
te audit uocem meā · ·
[38] Dicit illi pilatus quid
est ueritas · Et cum
hoc dixisset iterū
exiuit ad iudaeos · et di
cit illis ego nullam
causam inuenio in il
lum · [39] est autem con
suetudo uobis ut u
num dimittam uobis
per pascha · uultis ergo
dimittam uobis re
gem iudaeorum ·
[40] Exclamauerunt er
go omnes dicentes .
non hunc sed bar
abban · Erat autē
barabbas latro ·
19. [1] Tunc ergo accepit
pilatus iħm · et fla
gellauit · [2] et milites
texuerunt coronā
de spinis et inposu
erunt in capud eius ·
et uestimentum pur
pureum circumde
derunt eum · [3] Et di
cebant haue rex iu
daeorum · et dabant
illi palmas · [4] Exiuit
iterum pilatus foris
et ait illis · ecce addu
co illum uobis foris ·
ut sciatis quod in il
lum culpam non in
uenio · [5] Exiuit ergo
foras iħs habens
spineam coronam ·
et purpuream tuni
cam · Et dicit illis
ecce homo · [6] quem
cum uidissent prin
cipes sacerdotum ·
et ministri excla
mauerunt dicentes
crucifige crucifige
illum · Dixit illis pi
latus accipite uos il
lum et crucifigite ·
ego enim non inue
nio in illum culpam

Fol. 246. 7 Responderunt ei
iudaei· Nos legem
habemus et secun
dum legem nostrā
debet mori quia
filium dī se fecit·
8 Cum ergo audiuit pi
latus hoc uerbum
magis timuit· 9 Et
introiuit iterum
in praetorio pilatus·
et ait ad ih̄m unde
es tu· ih̄s autem
responsum illi non
dedit· 10 Dicit illi pi
latus mihi non lo
quaeris· nescis quia
potestatem habeo
crucifigere te Et
potestatem habeo
dimittere te· 11 Res
pondit ih̄s non ha
beres in me potesta
tem ullam· nisi da
tum tibi fuisset de
sursum· propter
hoc qui tradidit me
tibi maius peccatū
habet· 12 Exinde quae
rebat pilatus dimit
tere eum· Iudaei au
tem uociferabant
dicentes· Si hunc
dimiseris non es
amicus caesaris·
Omnis enim qui regē
se facit contradi
cit caesari· 13 Pilatus
postquam audiuit
uerba haec· produxit
foras ih̄m et sedit
pro tribunali in
locum qui dicitur·
lapidestratus he
breice autem gab
bata· 14 erat autem
parasceue pascha
hora quasi sexta
Et dixit iudaeis ecce
rex uester· 15 excla
mauerunt autem
illi tolle tolle cru
cifige illum· Ait
illis pilatus regē
uestrum crucifi
gam· Responde
runt principes sa
cerdotum non ha
bemus regem ni
si caesarem· 16 tunc
ergo tradidit eis illū·
ut crucifigeretur
Receperunt ergo ih̄m
et adduxerunt· 17 et
portans crucem suā·
exiuit in locum qui
dicitur caluariae lo
cus· quod apella
tur ebreice golgo
tha· 18 ubillum cru
cifixerunt· et cum
eo alios duos hac
et illac· medium au
tem ih̄m· 19 conscrip
sit autem etiam titu
lum pilatus et po
suit super crucē·
Erat autem scriptū·
ih̄s nazoreus· rex
iudaeorum· 20 Hunc
ergo titulum mul
ti legerunt de iude
is· quia prope erat
locus a ciuitatae·
ubi crucifixsus est
ih̄s· et erat scrib
tum hebreice gre
ce et latine· 21 Dice
bant ergo pilato
principes iudaeorū
Non scribere rex iu
daeorum· Sed quia
ipse dixit rex sū
iudaeorum· 22 Res
pondit pilatus quod
scripsi scripsi ∽
* 23 Milites ergo postea·
* quam crucifixerunt
* ih̄m sustulerunt
uestimenta illius
et fecerunt quat
tuor partes· uni
cuiquae militi par
tem et tunicam·
Erat autem tunica
illa non consutilis·
desuper contexta
per totum· 24 Dixe
runt ergo ad inuicē
non scindamus illā·
sed sortiamur de il
la cuius sit· ut scrib
tura impleatur·
quae dixit· Diuise
runt uestimenta
mea sibi et super
uestimenta mea
miserunt sortem·
Et milites quidem
haec fecerunt
25 Stabat autem pro Fol. 247.
pe cruce ih̄u mater
illius· et soror ma
tris eius maria cle
ope et maria mag
dalena· 26 ih̄s ergo
ut uidit matrem
et discipulum ad
stantem quem di
ligebat· Ait matri
suae mulier ecce
filius tuus· 27 dein
de dicit discipulo
ecce mater tua·
Ex illa hora accepit
illam discipulus
in sua· 28 Post haec
sciens ih̄s quia om
nia iam consum
mata sunt· ut im
pleretur scriptura··
Dixit· sitio· 29 peluis er
go posita erat ace
to plena· Spongia
ergo impleuerunt
aceto et felle et hy
sopum circumpo
nentes optulerunt
ori illius· 30 Cum er
go accepisset ih̄s
acetum dixit con
summatum est
Et inclinans capud
tradidit sp̄m·
31 Iudei autem· ut non
maneret super cru
cem corpora in sab
bato· qūm cena pu
ra erat· Erat autē
magnus dies illius

Fol. 248.

sabbati · rogaue
runt pilatum ut
crura illorum
frangerentur et
tollerentur · [32] Ue
nerunt ergo mli
tes et priori qui
dem fregerunt
crura et alteri
similiter qui si
mul crucifixi fu
erant cum illo ·
[33] Cum autem uenis
sent ad iħm Et ui
dissent quia mor
tuus erat non
fregerunt ei cru
ra · [34] Sed unus ex
milites lancia sua
latus eius percussit
et perfodit · et con
tinuo exiuit sanguis
et aqua · [35] Et qui uidit
et testificatus est ·
et uerum est testi
monium eius · Et
ipse scit quia uerū
dicit · ut et uos cre
datis · · · [36] Fata sunt
enim haec ut scrip
tura impleretur
quae dicit · ossum
eius non comminu
etur · [37] et iterum
alia scriptura dicit ·
uiderunt in quem
conpuxerunt ·
[38] Post haec autem roga
uit pilatum quidā
nomine ioseph

lectio in domeneca in prima pasca

ab arimathia qui
fuerat discipulus
iħu · absconsus
autem propter
timorem iudaeorū ·
ut tolleret corpus
iħu · et permisit
pilatus · uenit er
go et tulit corus
iħu · [39] Uenit autē
et nicodemus qui
uenerat ad iħm
nocte et prius
auferens mixtu
ra murra et aloes ·
ponda circiter
quasi centum ·
[40] Sustulerunt ergo
corpus iħu · et alli
gauerunt illum
in lintiaminibus ·
cum aromatibus ·
sicut est consuetu
dinis iudaeis sepe
lire · [41] Erat autem
in illo loco ubi cru
cifixus erat hor
tus et in hortum
monumentum no
uum in quo nemo
positus fuerat ·
[42] Ibi ergo propter pa
rasceuen iudaeo
rum posuerunt iħm
quia prope erat
monumentū
*20.[1] Prima autem sab
*bati · maria mag
*dalenae · uenit
mane cum adhuc

tenebrae essent ad
monumentum ·
et uidit lapidem
remotum a monu
mento · [2] cucur
rit ergo et uenit
ad simonem pe
trum et ad alium
discipulum quē
amabat iħs · et ait
illis · tulerunt
dn̄m de monumen
to · et nescimus
ubi posuerunt
eum · [3] Exiuit ergo
petrus et alius
discipulus · et ue
nerunt ad monu
mentum · [4] curre
bant ergo ambo
pariter · ille alter
discipulus pre
currit uelocius
petro et uenit pri
or ad monumentū ·
[5] et prospiciens · ui
dit lintiamina posi
ta non tamen intro
iit · [6] Uenit ergo
simon petrus se
quens illum · Et
introiuit in monu
mentum · Ut ui
dit lintiamina posi
ta [7] et sudarium
quod fuerat super
capud ipsius non
cum lintiaminibus
positum sed sin
gulariter inuolutū

Fol. 249.

in unum locum ·
[8] Tunc ergo introi
uit et alius disci
pulus qui uene
rat prior ad monu
mentum · et uidit
et credidit · [9] non
dum enim sciebat
scripturam quod
oportet illum a
mortuis resurge
re · [10] Abierunt
ergo iterum apud
se discipuli · [11] maria
autem stabat ad
monumentum
plorans foris et
dum lacrimat ·
prospexit in monu
mentum [12] et uidit
duos angelos in al
bis sedentes · unū
ad capud et alium
ad pedes ubi posi
tum fuerat corpus
iħu · [13] et dicunt illi ·
mulier quid ploras ·
quae dixit qūm sus
tulerunt dn̄m meū ·
et nescio ubi illū
posuerunt · [14] Haec
cum dixisset con
uersa est retro · ·
et uidit iħm stantē ·
et nesciebat quod
iħs esset · [15] dicit il
li iħs mulier quid
ploras · quem que
ris · illa putans eū
hortulanum esse

Fol. 250. Dn̄e · si tu portasti
illum dic mihi u
bi illum posuisti
et ego illum tollam ·
16 Dicit illi iħs maria ·
illa conuersa dicit
illi rabboni · quod
dicitur magister ·
17 Ait illi iħs noli me
tangere nondū
ascendi ad patrē
meum · Uade
ergo ad fratres
meos et dic illis ·
ascendo ad patrē
meum · et ad patrē
uestrum · ad dm̄
meum et ad dm̄
uestrum · · 18 Uenit
maria magdalena

lectio in plena pasca
diae dominicarum

adnuntians di^s^cipu
lis quod uidis
set dn̄m et haec dix
sisset illi · † 19 Iam au
tem cum esset ues
pera diei illius ·
quae est prima sab
bati · et osteis clusis
ubi erant discipuli ·
propter timorem
iudaeorum · Uenit
iħs et stetit in medio ·
et dicit illis pax uo
bis · 20 et hoc cum dix
sisset · ostendit ma
nus et latus illis ·
Gauisi sunt autem dis
cipuli cum uidis
sent dn̄m · 21 dixit er
go illis iterū pax uobis

sicut misit
me pater
et ego mitto uos ·
22 Haec cum dixisset
illis · Suflauit
et dixit · Accipi
te spm̄ scm̄ Si
23 quorum remis
seritis peccata
remittetur eis ·
Si cuius tenueri
tis tenebuntur ·
24 Thomas autem
unur ex duode
cim discipulis ·
Qui cognomina
tur dydimus
non erat cum il
lis · quando ue
nerat iħs

25 dicebant ergo illi
alii discipuli ui
dimus dn̄m · at ille
dixit eis · nisi ui
dero in manibus
eius locum clauo
rum · et mittam
digitum meum
in locum clauorū
Et mittam manum
meam in latus eius
non credam ·
26 Et post dies octo
iterum erant in
tus in unum disci
puli illius · et tho
mas erat cum illis ·
Uenit iħs osteis
clusis · Et stetit
in medio et dixit

pax uobis · 27 Dein
de dicit thomae
porrige digitum
tuum huc · et ui
de manus meas
et a^f^fer manum tu
am · et mitte in la
tus meum · et no
li esse incredulus
sed fidelis · 28 Et res
pondit thomas
et dixit illi . dn̄s
meus et ds̄ meus ·
29 Dicit illi iħs quia
uidisti me et cre
didisti · Beati qui
non uiderunt ·
et crediderunt
30 Multa quidem et a
lia signa fecit iħs

coram discipulis
suis quae non sunt
sc[ri]bta in hoc libro ·
31 Haec autem scribta
sunt ut uos creda
tis · qūm iħs est
xp̄s filius dī · et ut
credentes uitam
aeternam habeatis
in nomine eius ∽
* **21.** 1 Postea manifes
* tauit se iterum
* iħs discipulis suis
ad mare tiberi^a^
dis · manifesta
uit autem se sic ·
2 Erant simul sim^o^n
petrus et thomas
qui apellatur dydi
mus · et nathanael

a cana galileae · **Fol. 251.**
et fili zebedei Et
alii duo ex dis[ci]pu
lis illius · 3 Dicit eis
simon petrus ua
do piscare · dicunt
illi uenimus et n^o^s
tecum · Exierunt
et ascenderunt in
nauem · Et in illa
nocte prehende
runt nihil · 4 Pri
ma autem luce ·
stetit iħs ad litus ·
Non tamen scierunt
discipuli quia iħs
erat · 5 dicit ergo
illis iħs pueri nū
quid pulmentari
um habetis ·

responderunt illi
non · 6 at ille dixit
eis mittite in dex
tram partem nauis
retia et inuenietis ·
miserunt ergo et
non potuerunt re
tia trahere prae
multitudine pisci
um · 7 Dicit ergo
discipulus ille quē
diligebat iħs ad pe
trum · dn̄s est · Si
mon ergo petrus
ut audiuit quod
dn̄s est tunicam
se circumcinxit
nudus enim erat
et misit se in mare
8 o li qu uero disci

Fol. 240 A. puli· nauigio u
runt· non e
erat longe
Sed quasi cu
docentis
tes reti
9 Ut ergo
ate
r

ce oues meas·
18 amen dico tibi
eras iuuenis·
ngebas te· et
bas ubi uo
um autē
extendes
et ali
et

recubuit in cena
supra pectus illius
Et dixit dn̄e quis est
qui prodit te··
21 Hunc ergo ut uidit
petrus dicit ad
ih̄m dn̄e· hic autē
quid· 22 dicit illi
ih̄s si illum uolo
remanere dum
uenio quid ad te
tu me sequere·
23 Exiuit ergo hic ser
mo inter fratres·
quod discipulus
ille non moritur·
Et non dixit illi ih̄s
non morietur· Sed
si illum uolo rema
nere donec uenia¯
quid ad te· 24 Hic est
discipulus qui tes
tificatur de his·
et qui scripsit haec
et scimus quia ue
rum est testimoni
um illius· 25 sunt
autem et alia mul
ta quae fecit ih̄s·
quae si scribantur
per singula nec u
sum aestimo poss
capere mundum
qui scribuntur
libri

SECUNDUM· Fol. 82.
IOHANNEM EXP
AMEN

INCI PIT· SE··
CUN DUM·····
LV KAN·····

initium euangelii
sec'd Lucan

*I. 1 Quoniam quidem
*multi conati sunt
*ordinare narra
*tionem rerum
*quae in nobis con
*pleta sunt· 2 sicut
tradiderunt nobis·
qui ab initio ipsi ui
derunt et minis
tri fuerunt uerbi·
3 Placuit et mihi et
spiritui sc̄o ad se
cuto a principio·
omnibus diligen
ter ex ordine tibi
scribere optime
theophile· 4 ut cog
noscas eorum uer
borum de quibus
eruditus es ueritatē

Fol. 83.

5 Fuit in diebus hero
dis regis iudeae
sacerdos quidam·
nomine zacharias·
de uice abia· et ux
or illi de filiabus
aaron et nomen
eius helisabeth·
6 Erant autem iusti
ambo ante dm̄· in
cedentes in omni
bus mandatis et
iustificationibus
dī sine querella·
7 Et non erat illis fili
us eo quod esset
helisabeth stere
lis· Et ambo pro
cessi erant in die
bus suis·· 8 Factū
est autem cum sa
cerdotio fungere
tur zacharias in
ordine uicis suae
ante dm̄· 9 Secun
dum consuetudine¯·
sacerdotii sors exi
it ut incensum po
neret··· Ingresus
in templum dn̄i· 10 et
omnis multitudo
erat populus horans
hora incensi··
11 Apparuit autem illi
angelus dn̄i stans
ad dextris altaris
incensi· 12 Et uidens
zacharias turba
tus est· et cecidit
timor super eum
13 Dixit autem ad illū
angelus· ne time
as zacharia· qūm
ecce obsecratio tua
exaudita est· Et ux
or tua helisabeth
pariet tibi filium
et uocabis nomen
eius iohannem·
14 et erit gaudium ti
bi et exultatio· Et
multi in natiuita
te eius gaudebunt·
15 Erit enim magnus
coram dn̄o· et ui
num et sicera non
bibet· et sp̄u sc̄o
replebitur· Ad
huc ex utero matris
suae· 16 et multos fili
orum isl̄ conuer
tet ad dn̄m dm̄ ipso
rum· 17 et ipse pre
cedet ante illum
in sp̄u et uirtute
heliae· conuerte
re corda patrum
in filios· et incre
dibiles ad pruden
tiam iustorum·
parare dn̄o plebē
perfectam·
18 Et dixit zacharias ad
angelum unde hoc
sciam· ego eni¯
sum senex· et ux
or mea processit
in diebus suis·
19 Et respondens an
gelus dixit ei···
Ego sum gabriel
qui adsto ante dm̄·
Et missus sum ad te
loqui et haec tibi
euangelizare· 20 Et
ecce eris tacens·
Et non poteris loqui·
usque in diem quo
haec fiant· pro hoc
quod non credi
disti uerbis meis·
Quae implebuntur
in tempore suo·
21 Et erat plebs expec
tans zachariam·
Et mirabantur quod
tardaret ipse in
templo·· 22 Egres
sus autem non po
terat loqui ad illos·
Et cognouerunt
quod uisionem ui
dit in templo· et
ipse erat annuens
illis et permansit
mutus· 23 Et factū
est ut impleti sunt
dies officii eius·—
abiit in domum sua¯·
24 Post hos autem dies·
concepit helisabeth
uxor eius· et occul
tabat se mensibus
quinque dicens·
25 quid mihi sic fecit
dn̄s in diebus· qui
bus respexit au
ferre obpro
brium meum in
ter homines···

Fol. 84.

† de aduento
* 26 In mense autem
* sexto misus est
* angelus gabriel
* a dō in ciuitate
galileae cui no
men nazaret 27 ad
uirginem dispon
satam uiro cui
nomen ioseph·
de domo dauid·
et nomen uirginis
maria· 28 Et ingres
sus ad eam angelus
dixit· habe gra
tificata dn̄s tecu¯·
Benedicta tu inter
mulieres· 29 ipsa
autem ut uidit
mota est in intro
itu eius· Et erat
cogitans quod sic
benedixisset eam·
30 Et dixit ei angelus
ne timeas maria
inuenisti gratia¯
apud dm̄· 31 Et ecce
concipies in utero
et paries filium·
et uocabis nomen
eius ih̄m· 32 Hic erit
magnus et filius
altissimi uocabi
tur· et dabit illi
dn̄s ds̄ thronu¯
dauid patris eius·
33 et regnabit in do
mum iacob in aeter
num· et regni eius
non erit finis·
34 Dixit autem maria

Fol. 85.

ad angelum · quo
modo erit hoc ·
quod uirum non
noui · 35 Et respon
dens angelus dixit
illi · sp̄s sc̄s super
ueniet in te Et
uirtus altissimi
inumbrabit tibi ·
Ideoque et quod
nascetur sc̄m
uocabitur filius
dī · 36 Et ecce helisa
beth cognata tua
et ipsa concepit
filium in senec
tute sua · et hic
mensis est sextus ·
illi qui uocatur
sterelis · 37 quia
non est inpossibile
dō omne uerbum ·
38 Dixit autem maria
ecce ancilla dn̄i con
tingat mihi secundu—
uerbum tuum · et
discessit ab illa an fine
†gelus · † 39 Exsurgens
autem maria in die
bus illis abiit in
montana cum festi
natione in ciuitate
iudeae · 40 et intrauit
in domum zachariae
et salutauit elisabeth ·
41 et factum est ut au
diuit salutationē
mariae helisabeth ·
exultauit infans
in utero eius
Et repleta est sp̄u
sc̄o elisabeth · 42 Et
exclamauit uoce
magna et dixit ·
Benedicta tu inter
mulieres · Et be
nedictus fructus
uentris tui · 43 Et un
de hoc mihi ut ue
niat mater dn̄i mei
ad me 44 Ecce eni—
ut facta est uox sa
lutationis tue in
auribus meis · ex
ultauit in gaudio
infans in utero meo ·
45 et beata quae credi
disti · qūm perfi
cientur ea quae dic
ta sunt tibi a dn̄o
46 Et dixit maria mag
nificat anima mea
dn̄m 47 et exultauit
sp̄s meus in dō sa
lutari meo · 48 quia
respexit humilita
tem ancillae suae ·
Ecce enim ex hoc bea
tam me dicent om
nes generationes ·
49 Quia fecit mihi mag
na qui potens
est · et sc̄m nomen
eius · 50 et miseri
cordia eius in pro
geniem et proge
niem timentibus
eum · 51 fecit po
tentiam in brachio
suo · Disparsit

Fol. 86.

superbos mente
cordis ipsorum
52 Deposuit potentes
de sede et exalta
uit humiles · 53 esu
rientes impleuit
bonis · et diuites
dimisit inanes ·
54 Suscepit isl̄ puerū
suum · memora
ri misericordiae
55 sicut locutus est
ad patres nostros
abraham et semi
ni eius in secula ·
56 Mansit autem ma
ria cum illa men
sibus tribus et
reuersa est in do
mo sua · 57 Elisabeth
autem impletus est·
tempus pariendi
et peperit filium ·
58 et audierunt uicini
et cognati eius · quia
magnificauit dn̄s
misericordia sua
cum ea · et congratu
labantur ei · 59 Et fac
tum est in die octauo
ut uenirent et cir
cumciderent pue
rum · et uocauerunt
eum in nomine pa
tris eius zacharia— ·
60 Et respondens ma
ter eius dixit · non ·
sed uocabitur iohannes ·
61 et dixerunt ad illa— ·
nemo est in cognati
ne tua
qui uocatur hoc
nomine · 62 Innue
bant autem et patri
eius quem uellet
uocari eum · 63 et acce
pit pugillarem et
scripsit dicens · io
hannes est nomen
eius et mirati sunt
omnes · · 64 Apertū
est statim os eius
et lingua et loque
batur benedicens
dm̄ · 65 et factus est
timor super om
nes uicinos eorū ·
et super omnia mon
tana iudeae diuul
gabantur haec
omnia uerba ·
66 Et posuerunt om
nes qui audierant
in corde suo dicen
tes quid utique
erit puer iste et
enim manus dn̄i
cum illo † 67 et za
finē lectio sc̄i iohanni
charias pater eius
impletus est sp̄u
sc̄o et profetabat
dicens · 68 Benedic
tus dn̄s dš isl̄ · quia
uisitauit et fecit
redemtionem ple
bis suae · 69 et erexit
cornum salutis no
bis in domo dauid
pueri sui · 70 sicut
locutus est per os
sc̄orum profetarū

Fol. 87. suorum qui ab e
uo sunt · [71] et libera
uit nos ab inimicis
nostris et de ma
nibus omnium
qui nos oderunt ·
[72] ad faciendam mi
sericordiam cū
patribus nostris ·
et memorari tes
tamenti sc̄i sui ·
[73] Iusiurandum
quod iurauit ad
abraham patrem
nostrum · [74] daturū
se nobis · ut sine
timore de manu
inimicorum nos
trorum liberati ·
seruiamus illi [75] in

sc̄itate et iustitiam
coram ipso · omni
bus diebus nostris
[76] Et tu puer profeta
altissimi uocabe
ris · praeibis enim
ante faciem dn̄i pa
rare uias eius · [77] ad
dandam scientiā
salutis plebis eius
in remissionem
peccatorum eorū ·
[78] per uiscera miserì
cordiae dī nostri ·
in quibus uisitauit ·
nos oriens ex alto ·
[79] inluminare hos qui
in tenebris · Et qui
in umbra mortis
sedent · ad dirigendos

pedes nostros in
uiam pacis · · [80] Puer
autem crescebat
et confortabatur
in sp̄u · Et erat in
desertis usque in
diem ostensionis
suae ad isł ·

† In natale dn̄i

*2. [1] Factum est autem
*in diebus illis · exi
*it edictum a cesa
re agusto ut pro
fiteretur uniuer
sus orbis terrae
[2] Haec professio pri
ma facta est presi
de syriae cyrino ·
[3] et ibant omnes ut
profiterentur

singuli in suam ci
uitatem · [4] Ascen
dit autem et ioseph
a galilea de ciuita
te nazareth in iu
deam in ciuitatē
dauid quae uocatur
betlehem · eo quod
esset de domo et
de patria dauid ·
[5] ut profiteretur
cū maria uxore su
desponsata ei ·
cum esset in uter[o]
habens · · [6] Factū
est autem cum es
sent ibi · impletus
est dies ut pareret
[7] Et peperit filium
suum primogenit · ·

et pannis eum inuol
uit et posuit eum
in praesepio quia
non erat locus in
diuersorio ·
[8] Pastores autem e
rant in illa regio
ne uigilantes et
custodientes uigi
lias noctis supra
gregem suum ·
[9] Et ecce angelus dn̄i
stetit iuxta illos ·
et claritas dn̄i cir
cumfulsit illos ·
Et timuerunt timo
re magno · [10] Et dix
sit illis angelus
nolite timere ecce
enim euangelizaui

uobis gaudium
magnum quod
erit omni plebi
[11] quia natus est uobis
hodie saluator qui
est xp̄s dn̄s in ciuita
te dauid · [12] et huius
hoc uobis signum ·
inuenietis infantē
pannis inuolutum
et positum in pre
sepio · [13] Et subito
facta est cum angelo
multitudo exerci
tus caelestis laudan
tium dm̄ et dicentiū
[14] Gloria in excelsis dō
et in terra pax homi
nibus bonae uolun
tatis · [15] Et factum est

ut discessit ab illis **Fol. 88.**
angelus in caelum ·
Et homines illi pas
tores dixerunt ad
inuicem transea
mus usque in beth
lehem ut uideamus
uerbum quod fac
tum est quod dn̄s
ostendit nobis ·
[16] Et uenerunt festinan
tes et inuenerunt
mariam et ioseph
et infantem posi
tum in presepio
[17] Uidentes autem cog
nouerunt de uer
bo quod dictum est
illis de puero hoc ·
[18] Et omnes qui aderant

mirati sunt de his
quae dicebantur a pas
toribus ad ipsos
[19] Maria autem conser
uabat omnia uerba
haec conferens in
corde suo · [20] Et reuer
si sunt pastores
magnificantes et lau
dantes dm̄ in omni
bus quae audierant
et uiderant sicut
dicta sunt ad illos ,
† in octaba dn̄i
[21] Et postquam consū
†mati sun dies octo ·
ut circumcidere
tur · Et uocatum
est nomen eius ih̄s ·
Quod uocatum est
ab angelo prius

Fol. 89.

quam in utero con
ciperetur · [22] Et post
quam impleti sunt
dies purgationis
eorum secundū
legem moysi · tule
runt illū in hierusalē ·
ut eum sisterent
dn̄o · [23] sicut scrip
tum est in lege dn̄i ·
Quia omne mascu
lum adaperiens
uuluam sc̄m dn̄o
uocabitur · [24] Et ut
darent ostiam se
cundum quod dic
tum est in lege dn̄i ·
Parturturum · aut
duos pullos colū
binos · [25] Et ecce
erat homo in hieru
salem cui nomen
symeon · et homo
iste iustus et timo
ratus expectans
consolationem isł ·
et sp̄s sc̄s erat in ipso
[26] Responsum autem
acciperat a sp̄u sc̄o ·
non uisurum sē mor
tem · nisi prius uide
ret xp̄m dn̄i · [27] Et ue
nit in sp̄u in templū
Et cum inducerent
puerum ih̄m paren
tes eius ut facerent
secundum consue
tudinem legis pro eo ·
[28] Et ipse accepit eum
in manus suas ·—

et benedixit dm̄ et
dixit · [29] Ex nunc di
mi^{t}tis seruum tuū
dn̄e secundum
uerbum tuum in
pace [30] quia uiderunt
oculi mei salutare
tuum [31] quod paras
ti ante faciem om
nium populorū ·
[32] lumen ad reuelati
onem gentium · Et
gloriam plebis tuae
isł · [33] Et erat iosep
et mater eius mi
rantes super his
quae dicebantur de
illo · [34] et benedixit
eos symeon · et dix
sit ad mariam ma
trem eius · · ecce po
situs est hic in rui
nam et resurrecti
onem multorum
in isł · Et signum
quod contradice
tur [35] et tuam ipsius
animam pertransi
et gladius · ut re
ueletur multorū
cordium cogitatio
nes · · · [36] Et erat anna
profetissa filia fa
nuel de tribu · aser ·
Haec processarat
in diebus multis ·
et uixerat cum uiro
suo annos septē
a uirginitate sua ·
[37] Et haec uidua annorū

octuinta quattu
or · quae non disce
debat de templo
ieiunis et oratio
nibus seruiens
nocte ac die · [38] Et hec
ipsa hora stans ·
confitebatur dn̄o ·
et loquebatur de
illo omnibus qui
exspectabant re
demtionem hieru
salem · [39] Et ut per
fecta sunt omnia
secundum legem
dn̄i · Reuersi sunt
in galileam in ciui
tatem suam naza
reth · · [40] Puer autē
crescebat et con
fortabatur sp̄u ·
et implebatur sapi
entia et gratia dī
erat cum illo · [41] Et i
bant parentes eius
per omnes annos
in hierusalem in
dies so^{l}lemnis pasche
[42] Et cum facti essent
illi anni duodedicī ·
ascendentibus illis
in hierosolyma ·
secundum consue
tudinem diei festi ·
[43] Consūmatisque die
cumredirent · re [bus
mansit ih̄s puer in
hierusalem · Et non
agnouit ioseph et
mater eius · [44] Existima
bant

Fol. 90.

illum esse in comi
tatu uenerunt i
ter diei et require
bant eum inter cog
natos et notos [45] et
non inuenientes
eum regressi sunt
in hierusalem re
quirentes eum
[46] Et factum est post
triduum · inuene
runt illum in tem
plo sedentem in
medio doctorum ·
audientem illos
et interrogantē
illos · [47] Stupebant
autem omnes qui
eum audiebant
super prudetiam
et responsis eius ·
[48] Et uisio illo expaue
runt · Et dixit ma
ter eius ad illum
fili quid fecisti no
bis sic · ecce pater
tuus et ego dolen
tes et tristes que
rebamus te [49] Et ait
ad illos quid est
quod me quereba
tis · Nescitis quod
in patris mei op^{or}
tet me esse · [50] et ipsi
non intellexerunt
uerbum quod lo
cutus est ad illos
[51] Et descendit cum il
lis et uenit in na
zareth et erat

Fol. 91. subditus illis
Et mater eius con
seruabat omnia
uerba haec in cor
de suo · 52 Et ih̄s pro
ficiebat aetate
et sapientia et gra
tia apud dm̄ et ho
mines
* 3. 1 Anno autem quin
* to decimo impe
rii tiberi caesaris · †de aduento
procurante pon
tio pilato iudeam ·
Tetrarcha autem
galileae constitu
to herode · filip
po autem fratre
Eius tetrarcha
ituraeae et traco
nitidis regionis ·
et lysanium abilae
nae tetrarcha
2 sub principibus
sacerdotum anna
et caiafa · Factum
est uerbum dn̄i su
per iohannem · zaca
riae filium in deser
to · 3 et uenit in omnē
regionem iordanis ·
praedicans baptis
mum paenitentiae ·
in remissionem pec
catorum · 4 sicut
scriptum est in li
bro sermonum
esaiae profetae dicen
tis · Uox claman
tis in deserto
, parate uiam dn̄i
, rectas facite semi
, tas eius · 5 omnis ual
, lis implebitur ·
, et omnis mons et
, collis humiliabitur ·
, et erunt praua in
, directum · et aspe
, ra in uias planas ·
, 6 et uidebit omnis ca
, ro salutare dī †
7 Dicebat ergo iohan
nes ad turbas · qui
exiebant ut bapti
zarentur corā ipso ·
Generatio uipera
rum · quis osten
dit uobis fugere ab
ira uentura · 8 faci
te ergo fructus
dignos paenitentiae
et ne dixeritis intra
uos patrem habemus
abraham · Dico autē
uobis quia potens est
ds̄ de lapidibus istis
suscitare filios abraee
9 Iam autem securis
ad radicem arborū
posita est · omnis
ergo arbor quae non
facit fructum bonū
excidetur et in ignē
mittetur · · · 10 Et inter
rogauerunt illum
turbae et dixerunt · ·
quid faciemus ut ui
uamus · · · 11 Respon
dens autem iohan
nes dixit illis
qui habet duas tuni
cas det non habenti ·
et qui habet escas
similiter faciat ·
12 Uenerunt autem et
puplicani ut bapti
zarentur · Et dixe
runt ad illum magis
ter quid faciemus ·
13 At ille dixit eis · nihil
amplius exigatis ·
quam quod consti
tutum est uobis ·
14 Interrogauerunt
autem illum et mi
lites quid facie
mus et nos · Ait il
lis neminem con
cutiatis · neque
calumniam faciatis ·
Et contenti estote
stipendiis uestris
15 Existimante autem
omni populo Et cogi
tantibus omnibus
in cordibus suis de
iohanne ne forte
ipse esset xp̄s ·
16 Respondit iohannes
dicens omnibus ·
Ego quidem uos in aqua
baptizo · In paeniten
tiam · ueniet autē
fortior me cuius
non sum dignus cal
ciamenta portare ·
Ipse uos baptizabit
in sp̄u sc̄o et igni ·
17 et uentilabrum in
manu eius et purgauit
aream suam · et con **Fol. 92.**
gregabit triticum
in horreo suo · pa
leas autem conburet
igni inextinguibili ·
18 Multa quidem et alia
exhortans · euange
lizabat populum ·
19 Herodes autem tetrar
cha · cum corripere
tur ab illo · de aerodi
adae uxore fratris
suae · et de omnibus
malis quae fecit he
rodes 20 adieiecit et
hoc super omnia ·
Et inclusit iohannē
in carcaerem · 21 Fac
tum est autem cum
baptizatus esset
omnis populus · et
ih̄u baptizato · et oran
te aperire caelum
22 et descendere sp̄m
sc̄m corporali spe
cie sicut columba in
ipsum · Et uox de celo
fieri dicens · tu es
filius meus dilectus
in te conplacui · —
23 Et ipse ih̄s erat incipi
ens fere annorum
triginta · quod uide
batur esse filius
ioseph · qui fuit filius
heli · qui fuit matthei ·
24 qui fuit · leui · qui fuit
melchi · qui fuit ianne ·
qui fs · ioseph · 25 qui fs ·
mattathiae · qui fs amos

Fol. 93.
qui fs · naum · qui fs
esli · qui fs naggae ·
[26] qui fuit maath · qui fs
mattathiae · qui fs
semei · qui fs ioseph ·
qui fs iuda ·· [27] qui fs ione ·
qui fs resae · qui fs
zorobabel · qui fs
salathiel · qui fs neri ·
[28] qui fs melchi · qui fs
addi · qui fs cosae ·
qui fs elmodam ·
qui fs er ·· [29] qui fs iose
qui fs eliezer · qui fs
iorim · qui fuit
matthan · qui fs
leui · [30] qui fs symeon ·
qui fs iudae · qui fs
ioseph · qui fs ionae ·
qui fs eliacim ·

[31] qui fs meleae · qui fs
menan · qui fs mattatha
qui fs mattan · qui fs
dauid · [32] qui fs iesse
qui fs obeth · qui fs booz,
qui fs salmon · qui fs
nasson · [33] qui fs amina
dab · qui fs aram ·
qui fs esrom · qui fs
fares · qui fs iudae
[34] qui fs iacob · qui fs
isaac · qui fs · abraham ·
qui fs thare ·· qui fs
nachor · [35] qui fs seruch ·
qui fs ragau · qui fs
phalec · qui fs eber ·
qui fs salae · [36] qui fs
cainan · qui fs arfaxat ·
qui fuit sem · qui fs
noe · qui fs lamec ·

† domineca in caput
quadrageseme

[37] qui fuit matusalae
qui fs enoc · qui fs
iaret · qui fs male
lehec · qui fs cainan
[38] qui fs enos · qui fs set ·
qui fs adam · qui fs dī ·~
* 4. [1] Hīs autem plenus
* spū sc̄o · reuersus
* est ab iordane · et
agebatur in spū in
deserto · [2] diebus qua
draginta tempta
batur a diabolo ·
Et nihil manducauit
diebus illis · Et con
summatis illis pos
tea esuriit · [3] Et dixit
illi diabolus si filius
dī es dic lapide hu
ic ut fiat panis

[4] Et respondit ad illum
ih̄s et dixit · scriptū
est quia non in pane
solo uiuet homo Sed
in omni uerbo dī ·
[9] Et duxit illum in hieru
salem et statuit eū
super pinnam tē
pli et dixit illi · si fili
us es dī mitte te hinc
deorsum · [10] scrip
tum est enim quod
angelis suis manda
uit de te ut custodi
ant te · [11] et quia in ma
nibus tollent te
ne forte offendas
a lapidem pedē tuū ·
[12] Et respondens dixit
illi ih̄s · scriptū est

non temptabis dn̄m
dm̄ tuum ··· [5] Et duxit
illum diabolus in
montem excelsū ·
et ostendit illi om
nia regna orbis ter
rae in momento tē
poris · [6] Et ait ad il
lum diabolus · tibi
dabo potestatem
hanc uniuersam ·
et gloriam illorū ·
quia mihi tradita
sunt · Et cui uolo
do illa · [7] tu ergo si
procidens · adora
ueris ante me ·
erunt tua omnia ·
[8] Et respondens dixit
illi ih̄s · Uade retro

me satanas · scriptū
est enim dn̄m dm̄ tū
adorabis et illi soli
seruies · [13] Et consū
mata omni tempta
tione · diabolus re
cessit ab illo usque
ad tempus ~ ~
* [14] Et reuersus est ih̄s
* in uirtute sp̄s in
* galileam · et fama
exiit · per uniuersā
regionem de illo ·
[15] Et ipse docebat in sy
nagis eorum · Et mag
nificabatur ab omnibus ·
[16] Et uenit nazareth ·
ubi erat nutritus ·
et intrauit secundū
consuetudinem suā

Die sabbati in syna
gogam · et surrex
sit legere · [17] et datus
est illi liber profe
tiae esaiae et ut
reuoluit librum ·
Inuenit locum ubi
scriptum erat [18] sp̄s
, dn̄i super me · prop
, terea unxit me e
, uangelizare pauperi
, bus · misit me [19] pre
, dicare captiuis re
, missionem · et cae
, cis uisum · remit
, tere confractos
, in remissionem ·
, praedicare annum
, dn̄i acceptum et
, diem redditionis ·

[20] Et cum plicuisset librū
reddidit ministro
et sedit · et omniū
oculi in synagoga
erant intendentes
in eum · [21] Coepit au
tem dicere ad illos ·
quia hodie impleta
est haec scriptura
in auribus uestris ·
[22] Et omnes testimoniū
reddebant illi · Et
mirabantur in uer
bis gratiae que pro
cedebant de ore ip
sius Et dicebant
nonne hic est filius
ioseph · [23] Et ait illis ·
utiquae dicetis mihi
hanc similitudinē

Fol. 94.

Fol. 95.

Medice cura te ipsū ·
quanta audiuimus
facta in capernaum ·
fac et hic in patria tua ·
24 Dixit autem ihs amen
dico uobis · quod ne
mo profeta accep
tus est in patria sua
25 In ueritate dico uo
bis · multae uiduae
fuerunt in diebus
heliae in isl · quan
do clusum est caelū
annis tribus et
mensibus sex · · Cū
facta est famis mag
na in omni terra ·
26 Et ad nullam illarū
missus est helias ·
nisi sarapta sidoniae
ad mulierem uiduā ·
27 et multi leprosi e
rant in isl sub helis
seo profeta · et ne
mo eorum munda
tus est nisi neaeman
syrus · · · 28 Et repleti
sunt omnes in syna
goga ira haec audi
entes · 29 Et surrexe
runt et eiecerunt
eum extra ciuitatē ·
Et deduxerunt illum ·
usque ad supercili
cium montis · super
quem ciuitas eorū
erat edificata · ut
praecipitarent eū ·
30 Ipse autem transiit
per medium illorū et
abiit

31 Et descendit in caper
naum ciuitatem
galileae ibique do
cebat eos sabbatis ·
32 et stupebant in doc
trina eius · quia in
potestate erat uer
bum eius · 33 Et in sy
nagoga erat homo
habens daemoniū
inmundum · Et ex
clamauit uoce mag
na 34 dicens · quid no
bis et tibi ihu nazo
reneae · Uenisti per
dere nos · Scio te
qui es scs dī · 35 Et in
crepauit illum ihs
dicens obmutes
ce et exi ab illo · —
Et cum proiecisset illū ·
daemonium exiit ab
illo nihilq; illi nocuit ·
36 Et factus est pauor su
per omnes · Et conlo
quebantur ad inui
cem dicentes · quid
est hoc uerbum ·
quod in potestate
et uirtute imperat
inmundis spiritib'
et exeunt · 37 Et diuul
gabatur fama de illo
in omnem locum regi
onis · · 38 Surgens autē
de synagoga intra
uit in domum simo
nis · Socrus autē
simonis tenebatur
magnis febribus

Et rogauerunt illū
pro ea · 39 Et stans su
per illam impera
uit febri et dimi
sit illam · Et conti
nuo surgens minis
trabat illis · 40 Cum
sol autem occidis
set · omnes qui ha
bebant infirmos ·
uariis languoribus
ducebant illos ad eū ·
At ille singulis ma
num inponens sa
nabat eos · 41 exiebant
autem et daemonia
a multis · clamantes
et dicentes quia tu
es xp̄s filius dī · Et in
crepans non sine
bat eas loqui · quia
sciebant ipsum esse
xp̄m · 42 Facta autē
die · egressus ibat
in desertum locū ·
et turbae require
bant eum · et uene
runt usque ad ipsū ·
et retinebant illum
ut ab ipsis non disce
deret · 43 Quibus ille
ait · quia et aliis ciui
tatibus oportet me
euangelizare reg
num dī · quia ad hoc
missus sum ∽

∽ ∽ ∽

* 44 Et erat praedicans
* in synagogis gali
* leae · 5. 1 fatum est
autem cum turbae
inruerent in eum ·
ut audirent uerbū dī
et ipse erat stans

Fol. 96.

Secus stagnum gen
nesareth · 2 et ui
dit duas naues sta
re secus stagnū ·
piscatores autem
descenderant et
lauabant retia ·
3 Ascendens autē ihs
in nauem quae
erat simonis · ro
gauit eum ut indu
cerent a terra ali
quantulum et se
dens docebat de na
uicula turbas ·
4 Ut cessauit autem lo
qui · dixit ad simo
nem · duc in altum ·
et laxate retia ues
tra in capturam ·
5 Et respondens simon
dixit illi praecep
tor per totam noc
tem laborantes ni
hil cepimus sed
in uerbo tuo laxabo
retia · 6 et cum hoc
fecissent conclu
serunt piscium
multitudinem copi
osam · rumpeban
tur autem retia eo
rum · 7 et innuerunt
sociis qui erant in a
lia naui · ut uenirent
et adiuuarent eos
Et uenerunt et imple
uerunt ambas na
uiculas ita ut mer
gerentur · 8 quod
cum uideret simon
petrus · · procidit
ad genua ihu dicens ·
Exi a me dn̄e · quia

Fol. 97.

homo peccator sū
[9] admiratio enim
habebat illum et
omnes qui cum illo
erant in captura
piscium quam ce
perant · [10] simili
ter autem iacobus
et iohannes fili
zebedei · qui erant
socii simonis ·
Et ait ad simonem
ihs noli timere ·
Ex hoc iam eris ho
mines captans
[11] Et subductis ad ter
ram nauiculis ·
relictis omnibus
secuti sunt eum · ·
[12] Et factum est · cum
essent in una ciui
tatem · et ecce uir
plenus lepra · et
uidens ihm cecidit
in faciem et roga
bat eum dicens
dne si uis potes me
mundare · [13] Et exten
dens manum teti
git illum dicens
uolo mundare ·
Confestim lepra
eius discessit ab il
lo · [14] Et ipse prece
pit illi ut nemini
diceret · Sed ua
dens ostende te
sacerdoti · et of
fer pro mundatio
ne tua sicut prae
cepit moyses ut
sit in testimoniu¯
hoc uobis · · [15] Per
ambulabat autem
magis sermo de illo
et conueniebant
turbae multae ut au
dirent et curaren
tur ab infirmitati
bus suis · [16] ipse autē
secedebat in deser
to et orabat · [17] Et
factum est in una
dierum et ipse erat
docens · et erant
farisaei sedentes
et legis doctores ·
qui uenerant ex om
ni castello galileae
et iudeae et hieru
salem · et uirtus
erat dni ad sanan
dum eos · [18] et ecce
uiri portantes in
lecto hominem ·
qui erat paralyticus
et quaerebant eum in
ferre et ponere ante
eum [19] et non inueni
entes qua parte il
lum inferrent prae
turba ascenderunt
supra tectum · et
per tegulas submi
serunt illum cum
lecto in medio ante
ihm · [20] quorum fidē
cum uideret · dixit
homini · dimissa
sunt tibi peccata tua ·
[21] Et coeperunt cogita
re scribae et farisaei ·
in cordibus suis di
centes · quis est hic ·
qui loquitur blasfe
mias · quis potest di
mittere peccata nisi
solus dš · [22] ut cognouit

Fol. 98.

autem ihs cogitati
ones eorum · res
pondens dixit ad il
los · quid cogitatis
in cordibus uestris ·
[23] quid est facilius di
cere dimissa sunt
tibi peccata tua aut
dicere surge et am
bula · [24] Ut autem sci
atis quia filiu homi
nis potestatem ha
bet interra remit
tendi peccata · ait
paralytico · tibi dico ·
surge tolle lectum
tuum et uade in do
mum tuam · [25] Et con
festim surgens corā
illis tulit in quo iace
bat · et abiit in domū
suam · magnificans dm̄
[26] et stupor adpraehen
dit omnes et mag
nificabant dm̄ · et
repleti sunt timo
re dicentes · quia
uidimus mirabi
lia hodiae
* [27] Et post hec exiit ·
* et uidit puplica
* num nomine leui
sedentem a teloneū
et ait illi sequere
me · [28] et relictis om
nibus exsurgens
secutus est eum ·
[29] Et fecit illi conuiuiū
magnum leui in
domo sua · Et erat
turba multa pu
plicanorum qui
cum illis erant dis
cumbentes · —
[30] Et murmuraue
runt farisaei · et
scribe eorum · di
centes ad discipu
los eius quare
cum puplicanis
et peccatoribus
manducat et bibet
[31] Et respondens ihs
dixit ad illos · non
egent qui sansunt
medico sed qui
male habent · [32] non
ueni uocare ius
tos sed peccato
res in penitentia¯
[33] At illi dixerunt ad
eum · quare dis
cipuli iohannis
ieiunant frequen
ter et farisaeorū
et obsecrationes
faciunt · tui autē
aedunt et bibunt ·
[34] quibus ipse ait ·
numquid potestis ·
filios sponsi dum
cum illis est sponsus
facere ieiunare · —
[35] uenient autem dies
cum auferetur ab eis
sponsus · et tunc
ieiunabunt in illis
diebus · [36] Dixit au
tem et similitudinē
ad illos · quia nemo
commissuram
a uestimento nouo ·
inmittit in uesti
mentum uetus · ali
oquin et nouum rū
pit et ueteri non con
uenit commissura
a nouo · [37] Et nemo

Fol. 99.

mittit uinum no
uum in utres ue
teres · alioquin ·
rumpit uinum no
uum utres et ip
sum effundetur ·
et utres peribunt
38 Sed uinum nouum
in utres nouos
mittunt · et utra
que conseruantur ·
39 Et nemo cum biberit
uetus statim uult
nouum · dicit enī
uetus suauior est
6. 1 Factum est autem
in sabbato cum
transiret per semi
nata · uellebant
discipuli eius spicas

confricantes ma
nibus et manduca
bant · 2 Aliqui autē
fariseorum dice
bant illis quid fa
citis quod non licet
facere sabbatis ·
3 Respondit ih̄s et
dixit illis · nec hoc
legistis quod fecit
dauid cum aesuri
it ipse et qui cum
eo erant · 4 quomo
do intrauit in do
mum dī · et panis
propositionis sum
sit et manducauit ·
et dedit his qui cu¯
eo erant · quos non

licebat manduca
re nisi tantum
sacerdotibus ·
5 Et dicebat illis quia
dn̄s est filius ho
minis etiam sab
bati · 6 Factum
est autem · et in ali
o sabbato · ut in
traret in synago
gam et doceret ·
et erat ibi homo
et manus eius dex
ter erat arida ·
7 Obseruabant au
tem scribae et fa
risaei · Si sabbato
curaret ut inue
nirent accusare

illum 8 ipse autem
sciebat cogitatio
nes eorum · Et ait
homini qui habaebat
manum aridam ·
surge et sta in medio
et surgens stetit
9 ait autem ih̄s ad illos ·
interrogabo uos ali
quid · licet sabbato
benefacere · an ma
lefacere · anima¯
saluam face an per
dere · 10 Et circum
spectis illis omnibus
in ira dixit homini ·
extende manum tua¯ ·
et extendit · et resti
tuta est manus eius
sicut altera —

Fol. 100.

11 ipsi autem reple
ti sunt iniquita
tem · Et conloque
bantur ad inuicē
quid facerent de
∽ ih̄u ∽
* 12 Factum est au
* tem in illis diebus
exiit in montem
orare · et erat
pernoctans in o
ratione dī · 13 Et cū
dies factus est · uo
cauit ad se discipu
los suos · Et elegit
duodecim ex ipsis ·
quos et apostolos
cognominauit ·
14 Simonem quem cog
nominauit petrū ·
Et andream fratrē

eius · iacobum et io
hannem · filippu¯ ·
et bartholomeum ·
15 et mattheum · et
thoman · iacobum
alfei · et simonem
qui uocatur zelotes ·
16 iudam iacobi · et iu
dam scarioth qui
fuit proditor —
17 Et descendit cum
illis · et stetit in lo
co campestri et
turba discipuloru¯ ·
et multitudo copio
sa plebis · Ab omni
iudea et hierusale¯ ·
et trans fretum ·
et marittima tyri
et sidonis · 18 qui uene
rant

ut audirent eum
et sanarentur a lan
guoribus suis · et
qui uexabantur a
spiritibus inmun
dis curarentur ·
19 Et omnis turba que
rebat eum tange
re · quia uirtus de
illo exiebat et om
nes sanabat · 20 Et
ipse eleuatis oculis
in discipulosuos ·
dicebat · · Beati
pauperes quia ue
strum est regnum
dī · · 21 Beati qui nunc
esuriunt et sitiunt ·
quia ipsi saturabun
tur · Beati qui nunc
fletis · quia gaudebi

tis · 22 Beati eritis
cum uos oderint
homines et cum
separabunt uos ·
et cum eicient et ex
probabunt nomen
uestrum tamqua¯
malignum · prop
ter filium hominis ·
23 Gaudete in illa die et
exultate · ecce enī
merces uestra mul
ta in caelo · · Secun
dum haec enim facie
bant et profetis pa
tres eorum · —
24 Uerumtamen uae
uobis diuitibus qui
habetis consolatio
nem uestram · 25 Uae
uobis qui saturati es
tis

Fol. 101.

quia esurietis ·
Uae uobis qui
ridetis nunc quia
lugebitis et flebitis ·
[26] Uaecum uos benedix
serint omnes homi
nes · Secundum
haec facient et speo
doprofetis patres
eorum · [27] Sed uo
bis dico qui audi
tis diligite inimi
cos uestros · Bene
facite his qui uos
oderunt · [28] Bene Sc̄i
dicite maledicen uig
tes uos · Orate pro iliis
calumniantibus
uos · [29] Et qui te per
cusserit in max
sillam prebe ei
et alteram · Et eū
qui aufert tibi tu
nicam tuam Et pa
leum noli prohibe
re · [31] Et prout uul
tis ut faciant uo
bis homines · faci
te illis uos simili
ter · [32] Et si diligitis
eos qui uos diligunt ·
quae uobis gratia
nam et peccatores
diligentes se dili
gunt · [33] Et si bene
feceritis his qui
uobis benefaciunt
quae uobis gratia
est · nam et pecca
tores haec faciunt ·
[34] Et si mutuum dede
ritis his · a quibus

speratis uos re
cipere quae gra
tia est uobis · non
ne et peccatores
peccatoribus fe
nerant ut reci
piant · [35] Uerum
tamen amate ini
micos uestros ·
et benefacite Et
mutuum date ·
nihil desperan
tes et erit merces
uestra multa · Et
eritis fili altissi
mi · quia ipse su
auis est · super in
gratos et malos ·
[36] estote misericor
des sicut et pater
uester misericors
est · et mise
retur
* [37] Nolite iudicare
* et de uobis non iu
dicabitur · nolite
condemnare et non
condemnamini · di
mittite et dimittemi
ni · [38] date et dabitur
uobis · mensuram
bonam confertam
commotam super
efluentem dabunt
in sinum uestrum ·
eadem mensura
qua mensi eritis me
tietur uobis · [39] Dice
bat autem illis et simi
litudinem · Num
quid potest caecus
caecum ducere ·

nonne ambo in fo
ueam cadent ·
[40] non est discipulus
super magistrum ·
perfectus autem
erit omnis si sit
sicut magister eius ·
[41] Quid autem uides
festucam in oculo
fratris tui · tra
bem autem quae in
oculo tuo est non
consideras · [42] aut
quomodo potes di
cere fratri tuo · si
ne eiciam festucā
de oculo tuo · et ecce
in oculo tuo trabis
subiacet · Hypo
crita · eice primu¯
trabem de oculo
tuo · et tunc respi
cies ut educas fes
tucam de oculo fra
tris tui · · [43] Non est
enim arbor bona
quae facit fructus
malos · neque ite
rum arbor mala
faciens fructus bo
nos · [44] unaquaeque
arbor ex fructo
suo cognoscetur ·
neque legunt de
spinis ficus · neqꝫ
de rubo uindemi
ant uuam · [45] Bonus
homo de bono thens
auro cordis sui
profert bonum

Fol. 102.

Et Malus homo de ma
lo thensauro cor
dis sui profert ma
la · Ex abundantia
enim cordis os eius
loquitur · [46] quid
autem uocatis me
dn̄e dn̄e et non fa
citis quae dico ·
[47] Omnis qui uenit ad
me et audit uerba
mea haec et facit
ea · ostendam uo
bis cuius similis
est · [48] Similis est
homini aedifican
ti domum qui fo
dit in altum · et po
suit fundamenta
supra petra · in
undantia autem
facta allisit flu
men domui illi ·
et non potuit eam
mouere · funda
ta enim erat supra
petra · [49] Nam qui
audit et non facit ·
Similis est homini
aedificanti domū
suam supra terra¯
sine fundamento ·
allisit flumen do
mui illi et continuo
concidit et facta est
ruina domus ilius
magna
* 7. [1] Et factum est cum
* implesset omnia
uerba haec in aurib꞉

Fol. 103.
plebis · intrauit
capernaum · 2 Cen
turionis autem
cuiusdam seruus
male habens erat
moriturus qui
illi erat pretiosus
3 Et cum audisset de
ihu misit senio
res iudeorum ro
gans eum ut ueni
ens saluaret ser
uum eius · · 4 at illi
uenientes ad ihm ·
rogabant eum sol
licite dicentes ·
quia dignus est
ut hoc ei prestes ·
5 Diligit enim gentē
nostram · et syna
gogam ipse aedifi
cauit nobis · 6 ihs
autem abiit cum
eis · et cum iam non
longe esset a domu¯·
Misit ad illum cen
turio amicos di
cens · dn̄e · noli te
uexare · non eni¯
dignus sum ut sub
tectum meum in
tres · 7 propter
quod nec dignum
me iudicaui ueni
re ad te · sed dic
uerbo et sanabitur
puer meus · 8 Nam
et ego homo sum
sub potestate con
stitutus · habens
sub me milites · et
dico huic uade
et uadit · et alii ue
ni et uenit · et ser
uo meo fac hoc et fa
cit · 9 Audiens autē
haec ihs miratus est
eum · et conuersus
sequentibus se dix
it turbis · dico uo
bis · in nullo tantā
fidem inueni in isl ·
10 Et reuersi qui mis
si erant · inuene
runt seruum sanū ·
11 Et factum est dein
ceps ibat in ciuita
tem quae uocatur
nain · et ibant cum
illo discipuli eius
multi et turba co
piosa · 12 et factum
est dum adpropia
ret portae ciuitatis ·
Et ecce ferebatur
defunctus filius
unicus matris suae ·
Et haec uidua erat ·
et turba ciuitatis
multa cum illa ·
13 quam cum uideret
dn̄s misertus est
super eam · Et dixit
illi noli flere · 14 Et
accessit et tetigit
loculum · hi autē
qui portabant ste
terunt · Et ait · adu
lescens tibi dico
surge · 15 Et resedit
qui erat mortuus ·
et coepit loqui · et de
dit illum matri eius ·
16 Accepit autem timor

Fol. 104.
magnus omnes ·
et magnificabant
dm̄ dicentes ·
quod profeta mag
nus surrexit in
nobis · et quia ui
sitauit ds̄ plebem
suam in bono · 17 Et
exiit hic sermo in
uniuersam iudea¯
et in omnem confi
nem regionem de
illo · · · 18 Et nuntia
uerunt iohanni
discipuli eius de
omnibus his · 19 Et
conuocauit iohan
nes duos de disci
pulis suis · et misit
ad ihm dicens ·
tu es qui uenturus
es an alium expec
tamus · 20 Aduenien
tes autem ad eum
uiri dixerunt · Io
hanis baptista mi
sit nos ad te dicens
tu es qui uenis an ali
um exspectamus ·
21 In illa autem hora
curabat multos · a
languoribus et pla
gis et spiritibus ma
lis · et caecis multis
donauit uisum ·
22 Et respondens ihs
dixit illis · Ite et nun
tiate iohanni · quae ui
distis et auditistis
caeci uident · clodi am
bulant · leprosi
mundantur · surdi
audiunt · mortui
resurgunt · pau
peres euangelizan
tur · 23 et beatus est
quicumquae non fu
eritsscandalizatus
in me · 24 Et cum dis
cessissent nuntii
iohannis · coepit
dicere de iohanne
ad turbas · quid
existis in deserto
uidere · harundi
nem a uento moue
ri · 25 Sed quid exis
tis uidere homi
nem mollibus ues
timentis indutum ·
Ecce qui in ueste pre
tiosa sunt et in de
liciis in domibus
regum sunt · 26 Sed
quid existis uide
re profetam · uti
que dico uobis et
plus quam profeta ·
27, Hic est de quo scrip
, tum est · ecce mit
, to angelum meum
, ante faciem tuam
, qui preparauit
, uiam tuam ante te
28 Dico enim uobis
maior inter natos
mulierum profeta
iohanne baptista
nemo est · nam qui
minor est in reg
no dī maior est illo ·
29 Et omnis populus au
diens et puplicani ·
iustificauerunt dm̄

Fol. 105. baptizati baptis
mum iohannis
[30] Farisei autem et
legis periti · con
silium dispreue
runt in se non b^{a}p
tizati ab illo · [31] Cui
ergo similes dicā
homines huis ge
nerationis · Et
cui similes sunt ·
[32] Similes sunt pue
ris sedentibus
in fo et loquenti
bus ad inuicem
dicentes canta
uimus uobis et non
saltastis · lamen
tauimus uobis
et non plorastis ·
[33] Uenit enim iohannes
baptista · neque
manducans nequae
bibens · Et dicitis
daemonium habet ·
[34] Uenit filius hominis
manducans et bibens ·
et dicitis · ecce homo
uorator et bibens
uinum puplicano
rum et peccatorū
amicus · [35] Et iustifi
cata est sapientia
ab omnibus filiis
suis · [36] Rogauit autē
illum quidam fari
saeus ut manduca
ret cum illo · Et in
gressus in domum
farisaei discubuit
[37] Et ecce mulier in ciuita
te · que erat peccatrix ·

ut cognouit quod
recubuit in domu¯
farisaei · attulit ala
bastrum unguenti ·
[38] Stans secus pedes eius
lacrimis rigabat pe
des eius et capillis
capitis sui tergebat ·
et osculabatur pe
des eius et unguento
unguebat · [39] Uidens
autem farisaeus qui
uocauerat eum · ait
intra se dicens · hic
si esset profeta sci
ret utiquae quae et
qualis est mulier
quae tangit eum · quia
peccatrix est · [40] Et re
spondens ih̄s ait illi ·
simon habeo tibi qu^{o}d
dicere · at ille ait
magister dic · [41] Duo
debitores erant
cuidam feneratori ·
Unus debebat dena
rios quingentos ·
et alius quinquagin
ta · [42] non habentibus
autem illis unde red
dere · donauit utris
que · quis ergo eū
plus diligit · [43] Res
pondit autem simon
et dixit · aestimo
quia his cui plus do
nauit · at ille dixit ei ·
recte iudica^{s}ti · [44] Et
conuersus ad muli
erem : dixit simoni ·
uides hanc mulierē
intraui in domū tuā

aquam in pedibus
mihi non dedisti
Haec autem lacri
mis suis rigauit pe
des meos et capil
lis suis tersit · [45] os
culum mihi non de
disti · · Haec autem
ex quo intraui non
cessauit osculari
pedes meos · [46] oleo
non uncxisti caput
meum · Haec autē
unguento uncxit ·
[47] Propter quod dico
tibi · remissa sunt
peccata eius multa
qūm dilexit multū
Cui autem modicum
dimittitur modice
diligit · [48] Dixit illi ih̄s
remissa sunt tibi
peccata · [49] Et coepe
runt quismul re
cumbebat dice
re intra se · quis est
hic qui etiam pecca
ta remittet · [50] Dixit
autem ad mulierē ·
fides tua te saluam
fecit uade in pace ···
*8. [1] Et factum est dein
*ceps · et ipse iter
*faciebat per ciui
tates et castella
predicans · et euan
gelizans regnum
dī · et duodecim dis
cipuli cum illo · [2] et
mulieres quae erant
curante a spiritibꝫ

malignis et infirmi Fol. 106.
tatibus · maria que
uocatur magdalena
A qua demonia septe
exierant · [3] Et iohanna
uxor cusae procura
toris herodis · Et su
sanna · Et alie multae ·
quae et ministrabant
illi de facultatibus
suis · [4] Cum ergo tur
bae conuenissent
et de ciuitatibus ad
uenerunt multi ·
Dixit similitudinem
talem ad illos · [5] Ecce
exiit qui seminat · se
minare semen suū ·
Et dum seminat ali
ud cecidit secus uia¯ ·
et conculcatum est
Et uolucres illud
comederunt · [6] Et a
liud cecidit supra
petram · et natum
aruit quia non ha
bebat humorem ·
[7] Et aliud cecidit inter
spinas · Et simul ex
hortae spinae sof
fucauerunt illud · —
[8] Et aliud ce^{ci}dit in ter
ram bonam · et Ex
hortuum fecit fruc
tum centensimu¯ · ·
Haec dicens clamabat
qui habet aures au
diendi audiat · [9] In
terrogauerunt
autem illum di^{s}cipu
li eius dicentes que
est haec parabola ·
[10] quibus ipse dixit

Fol. 107.

uobis datum est
scire mysteriū
regni dī · Ceter^{is}
autem in parabo
lis ut uidentes
non uideant · Et au
dientes non intel
legant · · · [11] Est au
tem haec parabola ·
Semen est uerbū
dī ·˙ [12] qui autem se
cus uiam hi sunt
qui audiunt uenit
autem diabolus ·
Et tollet de corde
illorum uerbum ·
Ne credentes salui
fiant · · [13] Nam qui
supra petram · hi
sunt · qui cum audi
erint cum gaudio
accipiunt uerbum

et hi radices non ha
bent qui^{a} ad tempus
credunt et in tempo
re temptationis re
cedunt · [14] quod autē
in spinis cecidit ·
Hi sunt qui audiunt
et a sollicitudinibus ·
et diuitiis et uolup
tatibus uitae euntes
simul soffucantur
et non refaerunt
fructum · · [15] quod
autem in bonam ter
ram · hi sunt qui in
corde bono audien
tes uerbum retinent
et fructum adferunt
per patitientiam ·
[16] Nemo autem lucernā
accensam operit
uaso · aut subtus

lectum ponit · sed
supra candelabrū
ponit ut intrantes
uideant lumen · [17] non
enim est occultum
quod non manifeste
tur · nec abscondi
tum nisi cognosca
tur et in palam ueni
at · [18] Uidete quo mo
do audiatis · qui enī
habet dabitur illi · Et
quicumque non ha
bet · etiam quod pu
tat se tenere aufere
tur ab eo · [19] Uenerant
autem ad illum ma
ter et fratres eius ·
et non poterant adi
re ad eum pre tu^{r}ba ·
[20] Nuntiatum est autē
illi quia mater tua

et fratres tui stant
foris uolentes te
uidere · [21] quibus
respondens dixit
mater mea et fra
tres mei hi sunt
qui uerbum dī au
diunt et faciunt ·
* [22] Factum est autem
* in una dierum
et ipse ascendit in
nauiculam et dis
cipuli eius · et ait
ad illos · transea
mus trans stagnū
et leuauerunt ·
[23] Nauigantibus autē
illis obdormiit · Et
descendit procel
la uenti · Et imple
batur a fluctibus
nauicula et pere

Fol. 108.

clitabantur · [24] acce
dentes autem sus
citauerunt eum
dicentes · praecep
tor praeceptor ·
perimus · At ille
surgens increpa
uit uento et tem
pestati aquae · et c^{es}s
sauerunt · et fac
ta est tranquilli
tas · [25] Dixit autem
illis ubi est fides
uestra · et timen
tes mirati sunt
adinuicem dicen
tes · quis est hic
quod et uentis im
perat et mari et
obaudiunt ei · [26] Ena
uigauerunt autē
ad regionem gera

senorum quae est
trans contra gali
leam · [27] et cum egres
sus esset ad terram
occurrit illi uir qui
dam de ciuitate ·
qui habebat demo
nium temporibus
multis Et uesti
mentum non indu
ebatur · ne neque
in domo manebat
sed in monumentis ·
[28] Is ut uidit ihm proci
dit ante illum · et ex
clamans uoce
magna dixit ·
quid mihi et tibi
ihu fili dī altissimi ·
obsecro te ne me
torqueas · [29] prae
cipiebat enim spiritui

inmundo ut exiret
ab homine · multis
enim temporibus
ruperat illum · nam
uinctus cathenis
et conpedibus cus
todiebatur · et rup
tis uinculis ageba
tur a demonio in lo
ca deserta · [30] Inter
rogauit autem illū
ihs quod tibi nomē
est at ille dixit legio ·
qūm intrauerunt de
monia multa in eo ·
[31] et rogabant illū ·
ne imperaret
illis ut in abyssū
irent · [32] Erat autem
ibi grex porco
rum multorum
pasce[n]tium · Et roga

uerunt illum ut in
illos irent et permi
sit illis · [33] exierunt
autem demonia ab
homine et intraue
runt in porcos et
impetu abiit grex
porcorum per pre
ceps in stagnum et
suffucati sunt · [34] ui
dentes autem qui
pascebant quod fac
tum est fugerunt ·
et renuntiauerunt
in ciuitate et in uil
las ·˙ [35] Exierunt autē
uidere quod factū
est et uenerunt ad
ihm · Et inuenerunt
hominem sedentē ·
a quo demonia exie
rant · uestitum

Fol. 109. ac sana mente ad
pedes eius et ti
muerunt · [36] nuntia
uerunt autem illi
lis qui uiderant ·
quomodo saluus
factus est a legio
ne · [37] Et rogauerunt
illum omnis mul
titudo de regio
nis gerasenorum
ut discederet ab ip
sis · quia timore
magno tenebantur
Ipse autem ascen
dens in nauem re
uersus est · · · [38] Et ro
gabat illum uir a
quo demonia exie
rant ut cum ipso
esset · · · Dimisit
autem illum ihs ·

dicens · [39] redi domū
et enarra quanta ti
bi fecit ds̄ · Et abiit
per uniuersam ciui
tatem predicans
quanta ihs fecit illi ·—
[40] Factum est autem cum
redisset ihs excepit
illum turba · Erant
enim omnes expec
tantes illum · · —
[41] Et ecce uenit uir cui
nomen iairus · Et ip
se princeps synago
ge erat · et cecidit
ad pedes ihu rogans
eum · ut intraret in
domum eius · [42] quia
filia unica erat illi ·
fere annorum duo
decim · et haec morie
batur · Et contigit

dum iret ihs · prae
mebat eum populus ·
[43] Et mulier quaedam erat
in fluxu sanguinis
ab annis duodecim ·
quae in medicos erro
gauerat omnem sub
stantiam suam nec
ab ullo potuit cura
ri · [44] accessit retro ·
et tetigit fimbrea
uestimenti eius ·
Et confestim stetit
fluxus sanguinis
eius · [45] et ait ihs quis
me tetigit · Negan
tibus autem omnibꝫ ·
dixit petrus et qui
cum illo erant · pre
ceptor turbae te con
primunt tam mag
nae et dicis qui me

tetigit · [46] At ihs dixit
tetigit me aliquis
nam et ego cognoui
uirtutem de me
exisse · · · [47] Uidens
autem mulier
quia non latuit il
lum uenit tremens ·
et procidit ante
pedes eius · Et ob
quam causam teti
gisset illum indi
cauit coram omni
bus · Et quemad
mod modum con
fetim sanata est ·
[48] At ipse dixit illi · con
stans esto filia fi
des tua te saluam
fecit uade in pace ·
[49] Adhuc illo loquente
uenit a principem

synagoge · dicens
ei · quia mortua
est filia tua noli
uexare magistrū
[50] Ihs autem audito
hoc uerbo · ait pa
tri puelle noli ti
mere Sed crede
tantum et salua
erit · [51] et cum per
uenisset in domū ·
Non permisit intra
re secum quemquā ·
nisi petrum et io
hannem et iacobū
Et patrem et matrē
puelle · [52] Flebant
autem omnes et
plangebant illam
At ille dixit nolite
flere non est enī
mortua sed dormit

[53] et deridebant eum
scientes quod mor
tua est · [54] ipse autem
eiciens omnes foras ·
et tenens manum eius ·
clamauit dicens · pu
ella surge · [55] et conuer
tit sp̄s eius et sur
rexit continuo · Et
iussit illi dari man
ducare · [56] et stupu
erunt parentes eius ·
quibus praecepit ne
alicui dicerent —
quod factum est ∽
*9. [1] Conuocatis autem
*duodecim disci
*pulis suis dedit
illis uirtutem et
potestatem
super omnia de
monia · et ut languo
res

curarent · [2] Et misit Fol. 110.
illos predicare reg
num dī · et sanare
infirmos · [3] et ait ad
illos nihil tuleritis
in uia · neque uirgam
neque peram · neqꝫ
calciamenta · neqꝫ
panem · neque pe
cuniam · neque du
as tunicas habeatis ·
[4] Et in quacumque do
mum intraueritis
ibi manete et inde
proficiscimini ·
[5] Et quicumque non
reciperint uos ·
Exeuntes de ciuita
te illa etiam pulue
rem uestrum
excutite in testimo
nium supra illos ·

[6] Egressi autem ibant
per castella et ciui
tates · Euangeli
zantes ubique ·
[7] Audiuit autem he
rodes tetrarcha
omnia quecumqꝫ
erant facta ab eo ·
Et consternebatur
eo quod diceretur
[8] a quibusdam ·
quod iohannis sur
rexit a mortuis ·
A quibusdam autē
quod helias appa
ruit · ab aliis autē
quod profeta unus
de antiquis surrex
sit · [9] Ait autem he
rodes · iohannem
ego decollaui · hic
quis est de quo

Fol. 111.

ego audio talia · et
querebat illum ui
dere · · · 10 Et reuer
si apostoli nar
rauerunt illi que
cumque fecerunt ·
Et adsumtis illis
secessit seorsū
in locum desertū ·
quod est bethsai
da · 11 quod cum cog
nouissent turbae
secute sunt illū ·
et excepit illos et lo
quebatur illis de
regno dī · et eos
qui cura indige
bant sanabat ·
12 Dies autem coepe
rat declinare · Et
accesserunt duo
decim discipuli eius
et dixerunt illi · dimit
te turbam ut eant
circa castella et uil
las et reficiant se
ut inueniant escas ·
quia hic in loco deser
to sumus · 13 Ait autē
ad illos date illis uos
manducare · at illi
dixerunt non sunt
in nobis plus quam
quinque panes et du
os pisces · nisi eamus
et emamus in omnē
turbam hanc escas ·
14 Erant enim uiri quin
que milia · ait autē ih̄s
ad discipulos suos
facite illos discum
bere per conuiuia
quinquagenos 15 Et ita
fecerunt et discubu
erunt

16 Acceptis autem quin
que panes et duobs
piscibus respexit
in celum et benedix
sit super illos et dis
tribuit discipulis
ut ponerent ante
turbas 17 et manduca
uerunt et saturati
sunt et sublatū est ·
quod superauit illis
fragmentorum co
finos duodecim ·—
18 Et factum est cum es
esset orans secre
tae · erant cum illo
et discipuli · Et inter
rogauit illos dicens ·
quem me dicunt es
se turbae · 19 At illi re
sponderunt et dixe
runt · Iohannem
baptistam · alii
autem heliam · alii
uero quia profeta
unus de prioribus
surrexit · 20 Dixit
autem illis · uos au
tem queme esse
dicitis · Respon
dens autem simon
petrus dixit · xp̄m ·
dī · 21 at ille incre
pans illos prece
pit ne cui haec dice
rent · · 22 dicens
quod oportet fili
um hominis mul
ta pati et reproba
ri a principibus
sacerdotum et se
nioribus et scri
bis · et occidi · et post
tres dies resurgere

23 Dicebat autem ad
omnes · si quis
uult post me ueni
re abneget se ipsū ·
et sublata cruce
sua sequatur me ·
24 Qui enim uoluerit
animam suam sal
uam facere per
det illam · Nam
qui perdiderit
animam suam
propter me hic
saluam faciet il
lam · 25 Quid enim
proficit homo
si lucretur uni
uersum mundū
se autem perdat
et detrimentum
faciat · 26 Nam qui
me erubuerit
et meos sermones
hunc filius hominis
confundet cum ue
nerit in maiestate
sua et patris et sc̄o
rum angelorum · —
27 Dico autem uobis ue
aliqui sunt hic stan [re
tes qui non gusta
bunt mortem do
nec uideant regnū dī ·
* 28 Factum est autem
* post haec uerba ·
fere post dies octo ·
Et adsumsit petrum
et iohannem · et iacobū
et ascendit in mon
tem ut oraret · 29 Et
dum orat facta est
spectus aspectus
eius altera · et ues
titus eius candidus

refulgens · 30 et ecce
duo uiri loqueban
tur cum illo · erant
autem moyses et he
lias 31 uisi in maiesta
te et dicebant exces
sum eius quem con
pleturus erat in hi
erusalem · 32 Petrus
uero et qui cum illo
erant grauati somno
et uigilantes uide
runt maiestatem eius
et duos uiros qui sta
bant cum illo · 33 Et fac
tum est cum discede
rent ab illo · ait pe
trus ad ih̄m · precep
tor bonum est nos
hic esse Et faciamus
tabernacula tria ·
tibi unum · Et unum
moysi · et unum
heliae nesciens
quid diceret ·—
34 Haec autem illo lo
quente facta est
nubis et inumbra
uit eos et timue
runt · Et intranti
bus illis in nube
35 Uox facta est de nu
be dicens hic est
filius meus dilec
tus ipsum audite ·
36 et dum fit uox in
uentus est ih̄s so
lus et ipsi tacue
runt et nemini
nihil dixerunt in
illis diebus ex his
que uiderant ·
37 Factum est autem
sequenti die

Fol. 112.

Fol. 113.

descendentibus
illis de monte
occurrit illi tur
ba multa· [38] Et cce
uir de turba excla
mauit dicens· ma
gister bone obse
cro te Respice in
filium meum quia
unicus est mihi·
[39] Et ecce spiritus in
mundus adpre
hendi illum Et su
bito clamat et eli
dit et dissipat eū
cum spuma Et uix
discedit ab illo di
lanians eum· [40] et
rogaui discipulos
tuos ut eiciant il
lum et non potuerunt

[41] Respondens autem
ihs dixit· o· genera
tio infidelis et per
uersa usque quo e
ro apud uos et patiar
uos· adduc huc filiū
tuum· [42] Adhuc autē
ueniente ipso elisit
illum demonium
et dissipauit· Et in
crepauit ihs spm in
mundum et sana
uit puerum· Et red
didit illum patri eius·
[43] stupebant autem om
nes in magnitudi
nem dī· omnibus
que mirantibus su
per omnibus quae
faciebat ihs· Dixit
ad discipulos suos
[44] ponite sermones hos

in auribus uestris·
nam filius hominis
tradetur in manus
hominum· [45] at illi ig
norabant uerbum
istud· et erat uelatū
ante ipsos ut non sen
tirent· et timebant
interrogare de hoc
uerbo· [46] Intrauit au
tem cogitatio in eis·
quis in eis maior esset
[47] At ihs uidens cogitati
ones cordis illorum
adprehendens pue
rum statuit secus se·
[48] et ait· quicumque ac
ciperit puerum istū
in nomine meo me
recepit· et quicum
que me receperit·
non me recipit sed

eum qui me misit·
Nam qui minor est
inter omnes uos·
hic maior erit·
[49] Respondens autem
iohannes dixit· pre
ceptor uidimus
quendam in nomi
ne tuo eicientem
daemonia· et prohi
buimus eum quia
non sequitur no
biscum· [50] Et ait ad il
los ihs· nolite pro
hibere qui enim non
est aduersus uos
pro uobis est ∽
* [51] Factum est autem
* dum conpleren
tur dies adsumti
onis eius· Et ipse
faciem suam firma

Fol. 114.

uit ut hiret hieru
salem· [52] Et misit
nuntios ante con
spectum suum·
Et euntes intraue
runt in ciuitate sa
maritanorum·
quasi paraturi illi· [53] Et
non receperunt
illum quia facies
eius erat euntis hi
erusalem· [54] Cum
uidissent autem
discipuli eius· iaco
bus et iohannes
dixerunt· Dñe uis
dicimus ut ignis
descendat de caelo
super illos et con
summat illos· si
cut helias fecit
[55] Et conuersus incre

pauit illos ihs et dixit–
nescitis cuius sps si
tis· [56] filius enim homi
nis non uenit animas
hominum perdere
sed saluare· et abie
runt in aliud castellū·
[57] Factum est autem eun
tibus illis in uia· dixit
quidam ad illum· Se
quor te quocumque
hieris dñe [58] et ait illi
ihs· uulpes foueas
habent· et uolucres
caeli nidos ubi requi
escant· Nam filius
hominis non habet
ubi capud declinet·
[59] Dixit autem ad alterū
sequere me· ille au
tem dixit dñe per
mitte mihi primum

ire et sepelire patrē
meum· [60] dixit autē
ei ihs· sine mortu
os sepelire mortu
os suos· tu autem
uade adnuntia reg
num dī· [61] Et ait alter
sequar te dñe· sed
primum permitte
mihi nuntiare his
qui domi sunt· [62] dixit
autem ihs ad illum·
nemo respiciens re
tro mittens manū
in aratrum habilis
est in regno dī· —
10. [1] Post haec autem de
signauit dns et alios
septuaginta· et mi
sit illos binos ante faciē
suam in omnem locū·
et ciuitatem quo erat

uenturus· [2] dice
bat autem ad illos·
messis quidem co
piosa· operarii au
tem pauci· rogate
ergo dnm messis
ut mittat operari
os in messem suam ∽
* [3] Ite ecce ego mit
* to uos sicut ag
* nos inter lupos·
[4] nolite portare
sacculum· neq;
peram· neque cal
ciamenta· Et ne
minem per uiam
salutaueritis· [5] in
quacumque do
mum primum in
traueritis· dicite
pax huic domui·
[6] et si ibi fuerit filius

Fol. 115.
pacis· requiescit
super illum pax
uestra· sin autē
super uos reuer
tetur· [7] in eadem
autem domo ma
nete aedentes et
bibentes quae a
pud illos sunt·
dignus est enim
operarius mer
cede sua· Nolite
transire de domo
in domum· [8] et in
quacumque do
mum intraueri
tis et acceperint
uos manducate
quecumque adpo
nuntur uobis· [9] Et
curate infirmos
qui in illa sunt
et dicite illis adpro
piauit in uos regnū
dī··· [10] in quacumque
autem ciuitate intra
ueritis et non rece
perint uos· exeuntes
in plateis eius dicite
[11] etiam puluerem qui
adhesit nobis de ciui
tate uestra in pedibꝭ
extergimus in uobis·
Tamen hoc scitote quia
adpropiauit regnū
dī· [12] dico autem uobis
quod sodomis et go
morrae tolerabilius
erit in die illa quam
ciuitati illa· [13] Uae tibi
corazain· uae tibi beth
saida· quia si in tyro
et sidone factae fuis
sent uirtutes que in uo
bis
factae sunt· olim
in cilicio et cinere
paenitentiam egissent
[14] Uerumtamen tyro et
sidoni in iudicio to
lerabilius erit qua¯
uobis··· [15] Et tu caper
naum quae usque ad
caelum exaltata es
usque in infernum
demergeris·—
[16] Qui uos audit me audit
et qui uos spernit
me spernit qui au
tem me spernit
spernit eum qui me
misit· [17] reuersi sunt
autem septuaginta
cum gaudio dicen
tes· dñe etiam dae
monia in nomine tuo
nos audiunt· [18] dixit au
tem illis uideba¯
satanan sicut ful
gur de celo caden
tem· [19] Et cce dedi
uobis potestatē
calcandi super ser
pentes et scorpi
ones· et supra
omnem uirtutem
inimici· et nihil
uos nocebit —
[20] Uerumtamen in
hoc nolite gaude
re quia sp̄s uobis
subiecti sunt· Gau
dete autem quod
nomina uestra
scripta sunt in celo·
[21] In ipsa hora exulta
uit in sp̄u ih̄s et
dixit· Confiteor
tibi pater dñe
caeli et terrae·
quod abscondis
ti haec a spientibus
et prudentibus
et reuelasti ea par
uulis· Ita pater
quia sic bona uolun
tas fuit ante te·
[22] Et conuersus ad dis
cipulos suos dix
sit omnia mihi
tradita sunt a pa
tre meo Et nemo
scit qui est filius
nisi pater· Et quis
nouit patrem nisi
filius· et cui uolu
erit filius reuelare
[23] Et conuersus ad dis
cipulos seorsum
dixit··· Beati ita
que oculi qui uide
runt quae uidetis·
[24] Dico enim uobis quod
multi profetae et ius
ti uoluerunt uidere
quae uos uidetis et
non uiderunt· Et
audire quae uos au
ditis et non audie
runt·†· [25] Et ecce
quidam legis peri
tus surrexit tem
tans illum et dicens·
magister quid fa
ciendo uitam aeter
nam possidebo·—
[26] At ille dixit ad eum·
in lege quid scrib
tum est quomodo
legis· [27] At ille res
pondens dixit· Di
liges dñm dm̄ tuū
in toto corde tuo
Et in tota anima tua· Fol. 116.
et in tota uirtute tua·
et tota mente tua·
et proximum tuu¯
sicut teipsum
[28] Dixit autem illi ih̄s·
recte respondisti·
hoc fac et uiues —
[29] Ille autem uolens
iustificare seipsum
dixit ad ih̄m· et quis
est meus proximus
[30] Suscipiens autem
ih̄s dixit··· homo
quidam descende
bat ab hierusalem
in hierico et incidit
in latrones qui etiā
dispoliauerunt illū·
Et plagis inpostis
semiuiuo relicto
abierunt —
[31] Fortuito sacerdos
quidam descende
bat eadem uia et
uiso illo praeteriit·
[32] Similiter et leuita
cum esset secus
locum ueniens
et uidens eum per
transiit··· [33] Sama
ritanus autem qui
dam iter faciens
uenit secus eum·
et uidens miseri
cordia motus est·
[34] Et accedens alligauit
uulnera eius in
fundens oleum et
uinum Et inpo
nens illum in iu
mentum suum· Et
duxit ad stabulum·
Et curam eius egit

Fol. 117.

35 Et altera die proce
dens protulit du
os denarios et de
dit stabulario·
et ait illi curam il
lius habe et quo
cumque superer
rogaueris ego re
uertens reddam
tibi·· 36 Quis horū
trium uidetur ti
bi proximus fuisse
illi qui incidit in la
trones· 37 At ille dix
sit qui fecit mise
ricordiam in illo
Dixit ergo illi ih̄s·
uade et tu fac simi
liter
* 38 Factum est autem
* cum irent· et ipse
intrauit in quodam
in uiliis
in nate sc̄e marie
castellum· muli
er autem quaedam·
nomine martha·
excepit illum in do
mo sua· 39 Et huic erat
soror nomine
maria· quae
etiam sedens secus
pedes dñi audiebat
uerbum illius —
40 Martha autem sata
gebat circa pluri
mum ministeriū·
quae steti^{t} et ait dñe
non est tibi cura· eo
quod soror mea
reliquit me solami
nistrare· dic ergo
illi ut me adiuuet· —
41 Respondens autem
dixit illi ih̄s· mar
tha· cogitas

et turbaris de mul
ta· 42 unius autem est
opus· Mariautē
optimam partem
elegit quae non au
feretur illi····
11. 1 Et factum est cum
esset in quodam lo
co orans· et cum
cessauit· dixit u
nus quidam ex dis
cipulis eius ad eū
dñe doce nos orare
sicut iohannes do
cuit discipulos su
os· 2 dixit autem il
lis cum oratis di
cite··· Pater nos
ter qui in caelis es
sc̄ificetur nomen
tuum ueniat reg
num tuum· 3 fiat uo
luntas tua sicut
in caelo et in terra·
panem nostrum
cotidianum da no
bis cottidie 4 et di
mitte nobis pecca
ta nostra quomo
do et ipsi dimitti
mus omni debenti
nobis· et ne nos
inducas in tempta
tionem sed libera
nos a malo —
5 Et dixit ad eos quis
uestrum habet a
micum et ibit ad
illum media nocte
et dicet illi amice
co^{m}moda mihi tres
panes· 6 qūm ami
cus meus uenit de
uia ad me et non

habeo quod ponā
ante ipsum· 7 et ille
deintus respon
dens dicit noli mi
hi molestus esse·
iam osteum clusū
est et pueri in cu
bili mecum sunt
non possum sur
gere et dare tibi
8 Dico uobis si non da
bit illi· Surgens
eo quod amicus eius
est propter in
prouitatem uero
eius surget et dabit
illi quantos desi
derat··· 9 Et ego uo
bis dico petite et
dabitur uobis· que
rite et inuenietis·
pulsate et aperie
tur uobis·· 10 Omnis
enis enim qui petit
accipit· Et qui que
rit inuenit· Et pul
santi aperietur —
11 A quo autem patre
ex uobis petit filius
eius panem num
quid lapidem por
riget illi· Uel eti
am piscem· num
quid pro pisce ser
pentem dabit illi —
12 Aut si ^{pe}tierit ouum
numquid porriget
illi scorpionem —
13 Si ergo uos cum sitis
mali nostis bona data
dare filiis uestris·
Quanto magis pater
uester de celo dabit
sp̄m sc̄m petentibus se

Fol. 118.

* 14 Et erat eiciens de
* monium et illud
* fuit mutum fac
* tum est ut exiret
demonium locu
tus est mutus· et
mirati sunt turbae
15 Quidam autem ex il
lis dixerunt in
beelzebul princi
pem daemoniorū
eicit daemonia·
16 Alii autem temtan
tes signum ab eo
de celo querebant
17 Ipse autem ut uidit
cogitationes eorū
dixit eis· Omne
regnum in se ipsū
diuisum desola
tur Et domus su
pra domum cadet
18 Si autem et satanas
satanan eicit in
in semetipsum di
uisus est quomo
do stabit regnum
eius quia dicitis
qūm in beelzebul
principem daemo
niorum eicio dae
monia· 19 quod si
ego in beelzebul
eicio daemonia
filii uestri in quo
eiciunt· ideo ip
si iudices erunt
uestri — 20 Sed si
in digito dī ego eici
o daemonia utiqꝫ
praeuenit in uos
regnum dī··· 21 Cum
fortis armatus
custodit atriū suū

Fol. 119.

in pace sunt ea que
possidet · 22 Si au
tem fortior illo
superuenerit
et uicerit eum · uni
uersa arma eius
auferet in quibus
confidebat et spo
lia distribuet
23 Qui non est mecum
aduersus me est
Et qui non colligit
mecum spargit ·
24 Cum inmundus sp̄s
exierit ab homi
ne perambulat
per loca arida
Quaerens requiem
et non inueniens
Dicit reuertar in
domum meam
unde exiui

25 Et cum uenerit in
uenit scopis mun
datam et ornata¯
26 Tunc uadit et adsu
mit septem alios
sp̄s nequiores se
Et ingressi inhabi
tant et fit nouis
simae huiusmodi
hominis uita pe
ior priori · · —
27 Factum est autem
cum haec diceret
extollens uocem
quedam mulier
de turba dixit il
li · · Beatus uen
ter qui te porta
uit et ubera quae
suxisti · · 28 Ad ille
dixit ad eos beati
qui audiunt uerbū dī

et faciunt · 29 turbis
autem concurren
tibus · coepit dice
re ih̄s generatio
haec generatio · ne
qua est signum
querit et non dabi
tur illi nisi signū
ionae profetae
30 Nam sicut fuit ionas
signum nineuitis ·
Ita erit et filius ho
minis generatio
ni huic · · · 31 Regina
ab austro surget
in iudicio cum ui
ris generationi hu
ic · et condemna
bit illos quia uenit
a finibus terrae
audire sapientia¯
solomonis · Et ecce

plus hic quam solo
mon · 32 Uiri nine
uite surgent
in iudicio cum ge
neratione hac et
condemnabunt il
lam · quia peniten
tiam egerunt in
predicatione ionae
Et ecce plus quam
iona hic · · · 33 Nemo
autem lucernam
accendit et in ab
scondito ponit ·
neque sub modio
Sed super candela
brum ut qui ingre
diuntur lumen ui
deant : 34 lucerna cor
poris est oculus
tuus · Cum fuerit
oculus tuus simplex

totum corpus tuū
lucidum erit ·
Cum autem nequā
fuerit etiam cor
pus tuum obscu
rum erit · 35 Aspi
ce ergo ne quod
lumen est in te te
nebre sint · 36 si er
go corpus tuum
lucernam non ha
bens lucidam ob
scurum est · quan
to magis cum lu
cerna luceat in lu
· · · minat te ∽
* 37 In eo autem cum lo
* queretur · fari
* seus quidam ro
gauit illum ut cū
eo pranderet · Et
ingressus recu

buit · 38 Phariseus
autem coepit
intra se reputans
dicere quare non
primum baptiza
tus est prius qua¯
manducaret · 39 Et
dixit dñs ad illum ·
nunc uos farisaei ·
quod deforis est
calicis et catini mun
datis · quod autē
intus est uestrum
plenum est rapina
et iniquitate ·
40 Stulti nonne qui fe
cit quod defo
ris est etiam id
quod deintus est fe
cit · 41 Tamen quae
sunt date aelemosy
nam et ecce omnia

mundata sunt uo
bis · 42 Sed uae
uobis farisei · qui
decimatis mentā
et rutam et omne
holus · et preteri
tis iudicium et cari
tatem dī · Haec
enim oportuit face
re et illa non omit
tere · · · 43 Uae uobis
farisei quia dili
gitis primas cathe
dras in synagogis
et salutationes in
foro · et primos
discubitos in con
uiuiis · · · 44 Uae
uobis scribe et fa
risaei hypocritae ·
quia monumenta
estis quae non ap

parent et homi
nes ambulantes
supra illa nesci
unt · · · 45 Respon
dens autem qui
dam ex legisperi
tis · ait illi · magis
ter haec dicens
etiam et nobis con
tumeliam facis ·
46 At ipse ait · Et uobis
legisperitis · uae ·
qui honeratis ho
mines honeribus
quae portare non
possunt · Et ipsi
uno digito uestro
non tangitis ·
47 Uae uobis qui aedifi
catis monumenta
profetarum · pa
tres autem uestri

Fol. 120.

Fol. 121. occiderunt illos ·
48 Ergo testimoniū
perhibetis non
consentientes
operibus patru̅
uestrorum · qūm
illi quidem occide
runt eos Uos au
tem aedificatis il
lorum monumen
ta · 49 Ideo et sapi
entia dī dixit mit
to in illos profe
tas et apostolos
et ex illis occident
et persecuntur ·
50 ut inquiratur san
guis omnium pro
fetarum qui ef
fussus est a consti
tutione mundi us
quae ad generatio
nem istam · 51 A san
guine habel usque
ad sanguinem zacha
riae qui periit in
ter altare et aedem
Ita dico uobis requi
retur ab hac gene
ratione · · · 52 Uae uo
bis legisperitis
quia absconditis
claues scientiae
et ipsi non introis
tis · Et eos qui intro
ibant prohibuistis —
53 Cum haec ad illos di
ceret coram om
ni plebe · coepe
runt farisaei et le
gisperiti male habe
re · Et committe
re cum illo de mul
tis 54 quaerentes
occassionem ali
quam inuenire de
illo ut eum accusa
rent · · · 12. 1 Multis au
tem turbis circum
stantibus · ita ut
se inuicem concul
carent · coepit
dicere ad discipu
los · primum ad
tendite a fermen
to farisaeorum
quae est hypocrisis ·
2 Nihil autem opertū
est quod non reue
letur · neque occul
tum quod non scia
tur · 3 qūm quae in
tenebris dixistis ·
in luce audientur ·
et quod in aure lo
cuti estis predica
bitur super tecta
enim uobis 4 dico
enim uobis ami
cis meis ne terre
amini ab his qui
occidunt corpus ·
et post haec non ha
bent amplius
quod faciant · —
5 Ostendam autem
uobis quem time
atis · timete eu̅
qui postquam oc
cidit habet potes
tatem mittere in
gehennam · etia̅
dico uobis huic ti
mete · 6 Nonne
quinque passeres
ueneunt depon
dio et unus ex illis
non est in obliuione
coram dō · 7 Sed
et capilli capitis
uestri omnes
numerati sunt ·
nolite ergo time
re multis passe
ribus pluris estis
8 Dico autem uobis
omnis quicumq;
confessus fuerit
in me coram homi
nibus · Et filius
hominis confite
bitur in illo corā
angelis dī · 9 Qui au
tem negauerit me
coram hominibus ·
negabitur et ipse
coram angelis dī
10 Et omnis qui dicit
uerbum in filiū
hominis remitte
tur ei · in spū autem
sc̄o qui dixerit non
remittetur ei
11 Cum autem ducent
uos in synagogis et
ad magistratos et
potestates nolite
solliciti esse qua
liter ressp ondea
tis aut quid dicatis ·
12 sp̄s enim sc̄s doce
bit uos in ipsa hora
quae oporteat di
cere
* 13 Dixit autem ei qui
* dam de turba ma
* gister · dic fra
tri meo ut diuidebat
mecum hereditatē
14 At ille dixit ei · ho
mo · quis me consti
tuit iudicem
aut diuisorem su
per uos · 15 Dixit au
tem ad eos uidete
et cauete ab omni
auaritia · quia non
in abundantia cuius
quam uita eius est
ex his quae possidet
16 Dixit autem similitu
dinem ad illos dicens
Hominis cuiusdam
diuitis uberes
fructus attulit po
sessio 17 et cogitauit
intra se dicens
quid faciam quod
non habeo quo con
gregem fructus me
os · 18 Et dixit hoc fa
ciam · destruam
horrea mea et ma
iora faciam ea · et il
luc congregabo
omnia quae nata
sunt mihi · 19 et dicā
anime meae ani
ma · habes multa
bona posita in an
nis multis · requi
esce manduca
bibe epulare —
20 Dixit autem illi d̄s
stulte hac nocte
animam tuam re
petunt a te · quae
autem parasti cu
ius erunt · 21 Sic qui
tensaurizat sibi
et non in dō ditatur ·
22 Dixit autem ad dis
cipulos suos · prop
terea dixi uobis
nolite solliciti esse
animae quid man Fol. 122.

Fol. 123.
ducetis· neque
corpori quid ues
tiamini· [23] Anima
plus est quam es
ca· et corpus quā
uestimentum·
[24] Considerate cor
uos· quia non se
minant· neque
metunt quibus
non est cellarium·
neque horreum·
et ds̄ pascit illos·
quanto magis uos
plures estis aui
bus· [25] Quis autē
uestrum cogitan
do potest adicere
ad s^{ta}tum suum cu
bitum unum·· [26] Si
ergo nec quod est
minimum potest
de ceteris quid sol
liciti estis· [27] Consi
derate lilia quomo
do crescunt· non
laborant neque
neunt··· Dico autē
uobis qūm nec solo
mon in omni gloria
uestiebatur sicut
unum ex istis·
[28] Aut uidete fenum
quomodo hodie
in agro est et cras
in clibanum mitti
tur ds̄ sic uestit
quanto magis uos
pusillae fidei·
[29] Et uos nolite quaere
re quid manduce
tis aut quid biba
tis· nolite sollici
ti esse [30] haec enim
gentes huius modi
querunt· scit au
tem pater uester
qūm his indigetis··
[31] Uerumtamen que
rite regnum dī
et haec omnia adi
cientur uobis·—
†[32] Nolite timere pusil
lus grex quia con
placuit patri ues
tro dare uobis reg
num· [33] Uendite
quae possidetis· et
date aelemosynam·
Facite uobis saccu
los qui non uete
rescant· Thens
aurum non defici
entem in caelis
quo fur non adpro
piat neque tinea
conrumpit· [34] nam
ubi thensaurus
uester est ibiet
cor uestrum erit··
[35] Sint autem lumbi
uestri praecincti
et lucern^{a}e arden
tes· [36] et uos simi
les hominibus·
expectantes dn̄m
suum quando re
uertatur ad nup
tiis· ut cum uene
rit et pulsauerit
confestim aperi
ant ei· [37] Beati ser
ui illi· quos cum
uenerit dn̄s in
ueniet uigilantes·
Amen dico uobis·
quod precinget
se· et iubebit illos
discumbere et
transiet et minis
trabit illis· [38] Et si
uenerit secun
da uigilia et si
tertia uigilia ue
nerit et ita inue
nerit beati sunt
serui illi qūm
iubebit illos dis
cumbere et tr^{a}n
siet et ministra
bit illis··· [39] illud
autem scitote·
quia si sciret pa
terfamilias
qua hora fur ue
nit uigilaret uti
que et non sine
ret perfodi do
mum suam· [40] Et uos
estote parati
qua hora non pu
tatis filius homi
nis uenturus est
[41] Dixit autem illi pe
trus dn̄e ad nos
dicis hanc simili
tudinem an ad
omnes· [42] Dixit
autem dn̄s· quis
est fidelis dispen
sator et prudens·
quem constituit
dn̄s super fami
liam suam ut det
illis in tempore
tritici mensurā
[43] beatus seruus il
le quem uenies dn̄s
eius inueniet
ita facientem·
[44] Uere dico uobis quia
super omnia bo
na sua constituet
illum··· [45] quod si
dixerit seruus
ille in corde suo
dicens· moram
facit dn̄s meus
uenire· Et coepe
rit percutere
pueros et ancil
las· et edere et
bibere et inebri
ari· [46] ueniet dn̄s
serui illius in die
qua non sperat·
et hora qua nescit
ei diuidet eum
partemque eius
cum infidelibus
ponit··· [47] ille autē
seruus qui cog
nouit dn̄i sui uo
luntatem et non
paruerit ad uo
luntatem illius·
uapulauit multū
[48] Qui autem non cog
nouerit et fece
rit digna plagis
uapulabit paucis
omnia autem cui
multum datum
fuerit multū
quaeretur ab illo
et cui cōmendaue
rint multum·
plus petent ab eo·—
— — — — — Fol. 124.

Fol. 125. * [49] Ignem ueni mit
* tere in terram
* et quid · uolo si ac
cendatur · [50] Bap
tisma habeo bap
tizari · Et quomo
do turbor usqꝫ
dum perficiatur
[51] Putatis qūm pacē
ueni mittere in
terram · non · di
co uobis sed sepa
rationem · [52] Erunt
enim ex hoc quin
que in domo una
diuisi · tres in
duo · et duo in tres
[53] diuidentur · pa
ter in filium et fi
lius in patrem su
um diuidetur ·
mater in filiam · et
filia in matrem ·
socrus in nurum
suam et nurus
in socrum suam · —
[54] Dicebat autem et
ad turbas · cum
uideritis nubem
ab oriente ad oc
casum · statim
dicitis nimbus ue
nit et ita fiet · [55] Et
cum uideritis
austrum flantē
dicitis quod aes
tus erit et ita fiet ·
[56] Hypocritae faciem
quidem caeli et ter
rae nostis probare
hoc autem tempus
quomodo non pro
batis · · [57] quare au
tem et a uobis ipsis
non iudicatis quod
iustum est · [58] dum
enim uadis cum
aduersario tuo
in uia · da operā
liberari ab illo ·
Ne forte condem
net te apud iudi
cem et iudex tra
dat te exactori ·
et exactor mittat
te in carcerem ·
[59] Dico tibi non exies
inde donec etiā
nouissimum qua
drantem reddas

13. [1] Uenerunt autem
quidam ipso in tem
pore nuntiantes
illi de galileis · quo
rum sanguinem
pilatus miscuit cū
sacrificiis eorum · —
[2] Et respondens ih̄s
dixit illis · putatis
quod hi galilaei · pre
omnibus galilaeis
fuerunt peccatores ·
qui talia passi sunt ·
[3] non · dico uobis ·
nisi penitentiam
habeatis similiter ⸝
omnes peribitis ·
[4] Uel sicut illi dece et
octo super quos
cecidit turris
in siloam et occidit
illos · putatis qūm
ipsi debitores fue
runt super omnes
homines qui sede
bant in hierusalē ·
[5] non · dico uobis
nisi penitentiam
habueritis omnes
similiter peribi
tis · · · [6] Dicebat autē
hanc similitudinē ·
Arborem ficum
habuit quidam
plantatam in uine
am · Et uenit que
rens fructum in
illa et non inue
nit · [7] Dixit autem
ad cultorem uineae ·
Ecce anni tres sunt
ex quo uenio quae
rens fructum in
ficulnea hac et non
inuenio succide
ergo illam · ut quid
etiam terram eua
cuat · · · [8] At ille res
pondens dixit illi
dñe · dimitte illam
et hoc anno · usque
dum fodiam circa
illam · Et mittam
cofinum sterco
ris · [9] et si quidem
fecerit fructum ·
sin autem · in fu
turum succi
des illam ·

Fol. 126. * [10] Erat autem docens
* in una synogoga
* rum sabbatis
[11] Et ecce mulier quae
habebat sp̄m in
firmitatis annis
dece et octo · erat
inclinata · nec
omnino poterat
susum respicere ·
[12] Quam cum uidisset
ih̄s uocauit eam
ad se et ait illi ·
mulier dimissa es
ab infirmitate tua ·
[13] et inposuit illi ma
num et confestī
erecta est et mag
nificabat dm̄ · —
[14] Respondens autē
archisynagogus
indignans · quod
sabbato curaret
ih̄s · dicebat tur
bis sex dies sunt
in quibus oportet
operari · in his
ergo uenite et cu
ramini et non in
die sabbato · [15] Res
pondit ergo ei dñs
et dixit · hypocri
tae unusquisque
uestrum sabbato
non soluet bouem
suum aut asinū
a praesepe et du
cit adaquare ·
[16] Hanc autem quae est
filia abrahae ·

Fol. 127. quam alligauit sa
tanas ecce decem
et octo annis non
oportuit solui
a uinculo isto die
sabbati · · [17] Et cum
haec diceret · eru
bescebant aduer
sarii eius · et om
nis populus gau
debat in praecla
ris quae uiderant
fieri ab ipso · —
[18] Dicebat autem cui
simile est regnū
dī · et cui simile
esse illud extima
bo · [19] Simile est
granum synapis
quod accepto homo
misit in hortum
suum et creuit
et facta est arbor
grandis · Ita ut uo
lucres caeli requi
escerent in ramis
eius · · · [20] Et iterum
dixit · cui simile
aestimabo regnū
dī · [21] simile est fer
mento quod accep
tum mulier abscon
dit in farinam
donec fermenta
tum est totum —
[22] Et ibat per ciuitates
et castella docens ·
et iter faciens in hie
rusalem · · [23] dixit
autem illi quidam
dñe et si pauci qui
salui fiunt · ipse
autem dixit ad illos
[24] contendite intra
re per angustum
ostium · quia di
co uobis multi que
runt introire et
non potuerunt ·
[25] Ex quo surrexit pa
terfamilias et clu
serit ostium · Et
incipietis foris
stare et pulsare
dicentes · dñe dñę
aperi nobis · Et re
spondens dicet
nescio uos unde
estis · · · [26] Tunc inci
pietis dicere ·
Manducauimus co
ram te et bibimus ·
et in plateis nostris
docuistis · [27] et dicet
uobis · nescio uos
unde estis · Disce
dite a me omnes
operarii iniqui
tatis [28] ibi erit fletus
et stridor dentiū —
Cum uideritis abra
ham et isaac et
iacob · et omnes
profetas introe
untes in regnū
dī · uos autem ex
pelli foras · [29] et ue
nient ab oriente
et occidente et a
quilone · et austro
Et recumbent in
regno dī · [30] et ecce
sunt nouissimi
qui erunt primi ·
et sunt primi qui
erunt nouissimi ·
[31] In ipsa die accesse
runt quidam fa
riseorum dicen
tes illi · exi et uade
hinc · quia hero
des uult te occide
re · [32] et ait illis · ite
dicite uulpi illi ·
Ecce eicio demonia
et sanitates per
ficio hodie et cras ·
et tertia die con
summor · · [33] uerū
tamen oportet me
hodie et cras · et
sequenti ire ·
quia non capit pro
fetam perire extra
hierusalem · —
[34] Hierusalem · hieru
salem · quae occi
dis profetas et la
pidas eos qui ad te
mittuntur · quo
tiens uolui con
gregare filios
tuos quemad
modum gallina
pullos suos sub
pinnas et noluis
tis · [35] ecce rinque
tur uobis domus
uestra deserta —
Dico autem uobis
non me uidebitis **Fol. 128.**
donec ueniat cū
dicatis benedic
tus qui uenit in no
mine dñi
*14. [1] Et factum est
*cum intraret
*in domum cuius
*dam principis
farisaeorum
sabbato mandu
care panem · Et
ipsi obseruabant
eum · [2] Et ecce
homo hydropi
cus erat ante il
lum · [3] Et respon
dens ihs ad legis
peritos et fari
seos dixit · si licet
sabbato curare
aut non · [4] at illi ta
cuerunt · ipse ue
ro adprehensum
eum sanauit ac di
misit ilum · [5] Et dixit
ad illos · Cuius ues
trum filius aut bos
cadit in puteum ·
et non continuo ex
trait illum in die
sabbati · [6] Et non po
terant ad hec res
pondere illi · [7] dice
cebat autem ad in
uitatos similitu
dinem · intendens
quomodo primos
recubitos elege
rent · Dicens ad

Fol. 129. illos· 8 cum inui
tatus fueris ab
aliquo ad nupti
as noli discum
bere in primo lo
co· ne forte ho
noratior te sit
uocatus· 9 Et ueni
at qui te et illum
uocauit et dicat
tibi da huic locū
Et incipies cum ru
bore nouissimū
locum tenere
10 Sed cum uocatus
fueris uade re
cumbe in nouis
simo loco· ut cū
uenerit qui te in
uitauit dicat tibi

Amice accede su
superius· tunc
erit tibi gloria
cum simul discū
bentibus· 11 quia
omnis qui se exal
tat humiliabur
et qui se humiliat
exaltabitur· ~
12 Dicebat autem et
inuitatori· cum
fᵃcis prandium
aut cenam· noli
inuitare amicos
tuos· neque fra
tres· neque cog
natos tuos· ne
quae uicinos diui
tes· ne forte
et ipsi te reinuitent

Et erit tibi retribu
tio· 13 sed cum facis
conuiuium uoca
pauperes debiles
clodos· caecos 14 et
beatus eris· quod
non habent retri
buere tibi· retri
buetur autem tibi
in resurrectione
iustorum· 15 Audi
ens autem quida¯
de simul discum
bentibus haec dix
it illi· Beatus
qui manducaue
rit panem in reg
no dī·· 16 At ipse
dixit ei·· Homo
quidam fecit

caenam magnam
et uocauit multos·
17 et misit seruum su
um ad horam caenae
ut diceret inuita
tis uenite iam pa
ratum est· 18 Et coe
perunt simul om
nes excusare se
Primus dixit uil
lam aemi et neces
se habeo exire et
uidere illam· ro
go te habe me excus
satum ··· 19 Et alius
dixit iuga bouum
aemi quinq' et eo
probare illa et i
deo uenire non pos
sum ·· 20 Et alius dixit

uxorem duxi et
non possum ueni
re ··· 21 Et reuersus
seruus nuntia
uit hec dño suo·
Tunc iratus pater
familias· dixit ser
uo suo· Exi cito
in plateis et uicis
ciuitatis· et paupe
res ac debiles et
caecos et clodos
introduc huc· 22 Et
ait seruus factū
est dñe sicut impe
rasti· Et adhuc
locus est ··· 23 et ait
dñs seruo· exi in
uiam circa sepes
et conpelle ut in

trent· ut inplea
tur domus mea
24 Dico autem uobis
quod nemo uiro
rum illorum qui
uocati sunt gusta
bunt caenam mea
25 Ibant ~~bānt~~ autem
cum illo turbae
multae· Et conuer
sus ad illos dixit·
26 Si quis uenit ad me
et non odit patrē
suum et matrē
et uxorem· et filios
et fratres· et soro
res· etiam
et animam su
am· non potest
meus discipulus esse

27 Et qui non baiulat **Fol. 130.**
crucem suam et
uenit post me nᵒn
potest esse meus
discipulus ···
28 Quis ex uobis uo
lens turrem aedi
ficare non prius
sedens conputa
uit sumtus qui
necessarii sunt
si habet ad consū
mandum· 29 nec
postea quam po
suerit funda
mentum·
Et non po
tuerit con
summare om
nes qui uidebunt

30 dicent quia hic
homo coepit aedi
ficare et non potu
it consummare —
31 Aut quis rex iturus
comittere bellu¯·
aduersus alium
regem· non prius
sedens cogitabit·
si potuerit cum de
cem milibus ob
uiare ei qui cum
uiginte milibus ue
nit aduersus se —
32 Alioquin adhuc illo
longe agente· lega
tionem mittit ro
gans pacem· —
33 Sic ergo ex uobis
qui non renuntiat

Fol. 131. Omnibus qui pos
sidet non potest
meus discipulus
esse · · · [34] Bonum est
sal · sed si sal co
que euanuerit ·
in quo condietur ·
[35] neque in terra ·
neque in stercili
no utile est · sed
foras mittent eū ·
qui habet aures
audiendi audiat

* **15.** [1] Era^{n}t autem ad
* pliciti illi pu
* plicani et pecca
tores ut audirent
illum · [2] et mur
murabant farisei
et scribae dicentes
quod hic peccato
res reciperet et
manducaret cum
illis · · [3] Et ait ad il
los similitudinē
hanc dicens ·
[4] Quis ex uobis homo
qui habet centu¯
oues · et si erra
uerit una ex eis
non dimittat no
naginta nouem
in deserto et ab
ibit ad illam quae
errauit donec
inueniat eam
[5] et cum inuenerit
eam inponit ea¯
in umeros suos
gaudens [6] et ueni
ens domum con
uocat amicos et
uicinos dicens
illis · Congratula
mini mecum quia
inuenta est ouis
mea quae perie
rat · · [7] Dico uobis
quod ita gaudiū
erit in caelo in u
no peccatore pe
nitentiam ha
bentem quam
in nonaginta no
uem iustis qui
non indigent pe
nitentiam · —
[8] Aut quae mulier
habens dragmas
decem si perdi
derit unam non
ne accendit lucer
nam et scopis
mundabit domū
et quaerit diligen
ter donec inue
niat · [9] Et cum in
uenerit couocat
amicas et uicinas
dicens congra
tulamini mihi
quod inueni drag
mam quam perdi
di · [10] ita dico uobis
gaudium erit co
ram angelis dī
super peccatorē
paenitentiam ha
bentem

seconda domeneca
post xl
* [11] Dixit autem ihs
* homo quidam
* habuit duos filios
* [12] et dixit aduliscen
tior illorum patri ·
pater da mihi por
tionem substantiae
quae me contigit ·
Et diuisit substan
tiam · [13] et non post
multos dies con
gregatis omnibus ·
Aduliscentior filius
peregre profestus
est in regionem
longinquam · Et ibi
dissipauit substan
tiam suam uiuen
do luxoriosae ·
[14] Et postquam om
nia consumsit ·
facta est famis ua
lida per regionē
illam et coepit
et ipse egere ·
[15] Et abiit et adiunxit
se · cuidam ciuiū
regionis illius Et
his misit illum in
uilla sua ut pasce
ret porcos · [16] Et cu
piebat implere
uentrem suum
de siliquis quas
porci manduca
bant et nemo illi
dabat · [17] in se autē
reuersus dixit quan
ti mercennarii patris
mei
Abundant panibs **Fol. 132.**
ego autem hic fa
me pereo · [18] surgā
et ibo ad patrem
meum et dicam il
li · pater peccaui
in caelum et cora¯
te · [19] iam non sum
dignus uocari fi
lius tuus · Fac me
sicut unum mer
cennariorum tu
orum ~~tūorūm~~
[20] Et surgens uenit
ad patrem suū ·
cum autem adhuc
longe e^{s}set uidit
illum pater suus
et misericor
dia motus est ·
Et Accurrens c^{e}ci
dit supra collum
eius et osculatus
est illum · [21] dixit
autem ei filius ·
pater peccaui in
caelum et coram
te iam non sum
dignus uocari fi
filius tuus ·
[22] Dixit autem pater
eius ad seruos
suos cito pro
ferte stolam illā
primam et indu
ite illum · et date
anulum in manu
eius et calciamen
ta in pedes · [23] et ad

Fol. 133. ducite uitulum
illum pastum et
occidite et man
ducemus et aepu
lemur [24] quia hic
filius meus mor
tuus erat et re
uixit · perierat
et inuentus est ·
et coeperunt aepu
lari · [25] Erat autē
filius eius senior
in agro et cum
ueniret et adpro
piaret domui ·
audiuit symfoniā
et chorum · [26] et uo
cauit unum de
seruis et inter
rogauit quae

haec essent · [27] his
quae dixit illi quia
frater tuus uenit
et occidit pater tu
us uitulum illum
pastum quia sal
uum illum rece
pit · [28] indignatus
est autem et noluit
intrare · Pater
uero illius egres
sus coepit rogare
illum · [29] at ille res
pondens dixit pa
tri suo · ecce quod
annis seruio tibi
et numquam man
datum tuum prae
terii · et numqua¯
dedisti mihi aedum

ut cum amicis me
is aepularem ·
[30] Sed postquam fili
us hic tuus qui
deuorauit sub
stantiam tuam
cum meretricibꝰ
uenit et occidisti
illi uitulum ~~illum~~
illum pastum · ·
[31] et ipse dixit illi ·
fili ţu mecum fu
isti semper et es ·
et omnia tua mea
sunt · [32] aepulari au
tem et gaudere
oportet quod
frater tuus mor
tuus erat et reuixit
perierat et inuen
tus est ∽

* **16.** [1] Dicebat autem et
* ad discipulos su
* os ihs · homo qui
* dam erat diues
qui habebat uili
cum · et hic diffa
matus erat apud
illum quasi dis
sipasset bona eius ·
[2] et uocauit illum
ad se et ait illi
quid hoc audio de
te · redde ratio
nem uilicationis
tuae · · iam enim
non poteris uili
care · [3] Ait autē
uilicus intra se ·
Quid faciam quia
dn̄s meus aufert

a me uilicationem
fodere non ualeo
mendicare eru
besco · [4] cognoui
quid faciam · ut
cum amotus fue
ro a uilicatione
recipiant me in
domos suas · [5] Con
uocatis itaquae
singulos debito
res dn̄i sui · dice
bat primo quan
tum debes dn̄o
meo · [6] at ille dixit
centum batos olei ·
Dixit autem illi ac
cipe litteras tuas ·
et sede cito scribe
cinquaginta —

[7] deinde alii dixit ·
tu quantum debes
ait · centum cho
rus tritici · ait et
illi · accipe literas
tuas et scribe · uctu
inta · [8] Et laudauit
dn̄s uilicum iniqui
tatis quod pruden
ter fecerit · quia
fili huius seculi
prudentiores sunt
quam fili lucis
in hac generati
one · · · [9] Et ego uo
bis dico facite uo
bis amicos de ma
mona iniquitatis
ut cum defeceritis
recipiant uos

Fol. 134. in aeterna taberna
cula · [10] qui fide
lis est in minimo
et in maius fidelis
est · et qui in mo
dico inicuus est
et in maius inicuus
est · [11] Si ergo in
mamona iniquo
fideles non fuistis ·
quod uestrum est
quis credet uobis ·
[12] et si in alieno fide
les non fuistis ·
quod uestrum
est quis dabit uo
bis · [13] nemo seruus
duobus dn̄is po
test seruire aut
enim unum odiet

et alterum amabit
aut unum patietur
et alterum contem
net · Non potestis
dō seruire et ma
mona · · · [14] Audiebant
autem omnia haec
farisaei qui erant .
auari et deride
bant eum · [15] et ait
illis · Uos estis qui
iustificatis uos co
ram hominibus ·
dš autem nouit cor
da uestra quia
quod hominibus
aelatum est abho
minatio est ante
dm̄ · [16] lex et profe
tae usqꝫ ad iohanne¯

Fol. 135.
ex tunc regnum
dī euangelizatur ·
et omnes illud uī
faciunt · · · [17] Facilius
autem caelum et
terram preteri
re quam de lege
unum apicem ca
dere · [18] Omnis qui
dimittit uxorem
et ducit alteram
moechatur · Et
qui dimissam a ui
ro ducit moecha
tur
* [19] Homo quidam
* erat diues qui
* induebat purpu
ram et byssum
et aepulabatur

cottidie splendide ·
[20] Erat autem quidam
mendicus nomi
ne lazarus qui ia
cebat ad ianuam
eius ulceribus
plenus [21] cupiens
saturari ex his
quae cadebant · de
mensa diuitis ·
sed et canes ueni
ebant et lingue
bant ulceras eius ·
[22] Factum est autē
ut moreretur la
zarus mendicus ·
et portaretur ab
angelis in sinus
abrahae · mor
tuus est autem

et diues et sepul
tus est in infer
no · [23] Eleuans ocu
los suos cum es
set in tormentis ·
Uidit abraham a
longe et lazarū
in sinu eius requi
escentem · · [24] Et
ipse clamans
dixit · pater
abraham mise
rere mei Et mit
te lazum ut intin
guat extremum
digiti sui in aquā
et refrigeret lin
guam meam · quia
crucior in hanc
flamma · [25] Et dixit illi

abrahan · fili · re
cordare quia re
cepisti bona in uita
tua et lazarus si
militer mala · nunc
autem hic conso
latur tu uero
cruciaris · [26] Et in
omnibus inter
nos et uos chaos
magnus stabilitus
est · ut hi qui ue
niunt huc tran
sire non possunt ·
neque inde huc
transmeare ·
[27] Dixit autem rogo
ergo te pater ut
mittas illum in
domo patris mei

[28] Habeo enim quin
que fratres ut
testetur illis
ne et ipsi ueniant
.in locum hunc
tormentorum
[29] Et ait illi abraham ·
habent moysem
et profetas · au
diant illos · [30] at
ille dixit · non ·
pater abraham
sed si quis ex mor
tuis resurrexe
rit persuadebit
illis · [31] ait autem
illi · si moysem et
profetas non au
diunt neque si
quis ex mortuis ·

ad illos abierit
credent · · · 17. [1] Dixit
autem ad discipu
los suos inpossi
bile est ut non ue
niat scandala
uerumtamen uae
illi per quem ueni
et · [2] utilius autē
est illi ne nascere
tur · aut lapis mo
laris inponatur
circa collum illius
et proiciatur in
mare quam ut
scandalizet unū
de pusillis istis –
[3] Adtendite uobis
si autem peccaue
rit in te frater tuus

increpa illum · et
si penitentiam ha
buerit dimitte il
li · [4] et si septies in
die peccauerit in
te et septiens con
uersus fuerit ad
te dicens penitet
me dimitte illi ·
[5] Et dixerunt illi a
postoli · dñe ad
auge nobis fidem ·
[6] Et dixit illis si ha
bueritis fidem
sicut granum si
napis diceretis
huic arbori mo
ro eradicare
et transplantare
in mare utique

obaudisset uobis ·
[7] Quis autem uestrū
habens seruum
arantem · aut oues
pascentem cui
regredienti de a
gro dicet illi transi
recumbe · [8] Sed
dicet illi para mihi
quod caenem · Et
precinge te et mi
nistra mihi donec
manducem et bi
bam et post haec
tu manducabis
et bibes [9] numquid
gratiam habet
seruus quod fe
cit quae sibi impe
rata sunt · non puto
Fol. 136.

Fol. 137.
[10] et uos cum feceri
tis omnia quae
precepta sunt uo
bis dicetis · ser
ui inutiles sumus
quod debuimus
facere fecimus

* [11] Et factum est
* dum iret hiru
* salem et transi
* ebat per mediā
samariam et ga
lileam et hieri
cho · [12] Et ingredi
enti ei in quodam
castello · Et ecce
decem uiri lepro
si steterunt
a longe [13] Et leua
uerunt uocem di
centes · iħu pre
ceptor miserere
nobis · [14] quos ut
uidit dixit ite os
tendite uos sacer
dotibus · Et fac
tum est dum ua
dunt mundati
sunt · [15] Unus au
tem ex illis ut ui
dit quia sanus est ·
regressus est
cum magna uoce
magnificans dm̄ ·
[16] Et cecidit in faciē
ante pedes eius ·
gratias agens ei · ·
Et hic erat samarita
nus · [17] respondens
autem iħs dixit ·
hi decem munda
ti sunt nouem u
bi sunt · [18] ex illis
non est qui redi
ret et gratias age
ret · nisi hic alieni
gena · [19] Et ait illi
surge uade quia
fides tua te fecit
saluum · · †[20] Inter
rogatus autem
a farisaeis quan
do uenit regnum
dī · at ille dixit
eis · non uenit
regnum dī cum
obseruatione ·
[21] Neque dicent ecce
hic aut ecce illic
Ecce enim regnū
dī intra uos est
[22] Et ait ad discipulos
suos uenient di
es ut desideretis
unum diem fili
hominis et non ui
debitis · [23] Et dicent
uobis ecce hic
ecce illic nolite ire
neque sectemini
[24] Nam sicut fulgur
fulgurans de caelo
lucet in his quae
sub caelo sunt · ita
erit filius homi
nis in die sua –
[25] Primum autem o
portet illum mul
ta pati et reprobari

Fol. 138.
a generatione is
ta · [26] Et sicut fac
tum est in diebus
noe ita erit et in
diebus fili homi
nis · [27] Edebant
et bibebant · uxo
res ducebant
et nubebant
usque in
diem
illum quo intra
uit noe in arcam ·
Et uenit diluuiū
et perdidit om
nes · [28] Similiter
factum est in die
bus loth aede
bant et bibebant
emebant · uende
bant · plantabant
aedificabant · [29] qua
die autem exiit
loth a sodomis ·
pluit ignis de caelo
et perdidit omnes
[30] Secundum haec erit
dies fili hominis
qua reuelabitur ·
[31] In illa die qui fue
rit in tecto et ua
sa eius in domo
non descendat tol
lere illa · et qui
in agro non rede
at similiter retro
[32] Memores estote
uxoris loth · [33] qui
cumque autem
quaesierit animā suā
liberare perdet
illam · et quicū
que perdiderit
illam propter me
saluam faciet illā
[34] Dico uobis ipsa noc
te duo erunt in
lecto uno unus
adsumetur et al
ter relinquetur
[35] Duae molentes in
unum una adsu
metur et una re
linquaetur · · —
Duo in agro unus
adsumetur et al
ter relinquetur ·
[36] Respondentes
autem dixerunt
illi abi dn̄e ·
[37] quibus ipse dixit
ubicumquae fue
rit corpus illuc
congregabuntur
aquilae
*18. [1] Dicebat autem pa
*rabolam ad illos
*qūm oportet sem
per orare et
non deficere · · ·
[2] dicens · ·
iudex quidam erat
in quodam ciuita
te qui dm̄ non ti
mebat et hominē
non reuerebatur –
[3] Uidua autem quae
dam erat in ciuita
te quae uenit ad il
lum dicens

Fol. 139. uindica me ab ad
uersario meo · [4] Et
nolebat per mul
tum tempus —
Post hec autem dix
it intra se si dm̄
non timeo et ho
minem non reue
reor · [5] tamen quia
molesta est mihi
haec uidua uindi
cabo illam ne in
nouissimo die
conueniendo con
stringat me · ·
[6] Dixit autem dn̄s
audite · quid iu
dex iniquitatis
dixit · [7] ds̄ autē
non faciet uindic

tam electorum su
orum clamantiū
die et nocte pati
entiam habens in
illis · [8] dico uobis
quia faciet cito
uindictam illorū ·
Tamen filius homi
nis ueniens nu—
quid inueniet fi
dem in terram ·
[9] Dixit autem ad quos
dam qui sibi ipsi
confitebant tam
quam iusti essent ·
et spernebant ce
teros similitudi
nem istam · · [10] Duo
homines ascen
derunt in templu—

ut orarent · unus
fariseus · et unus
puplicanus ·
[11] Stans itaquae fa
risaeus sic orab^{a}t
Ds̄ gratia^{s} ago tibi ·
quia non sum sicut
ceteri hominum ·
raptores iniusti ·
adulteri · uelut e
tiam hic puplicanus ·
[12] ieiuno bis in sabba
bato · decimo omnia
quaecumque adqui
ro · · · [13] Et puplicanus
a longe stans nole
bat nec oculos le
uare ad caelum ·
sed percutiebat
pectus suū dicens

Ds̄ propitius esto
mihi peccatori ·
[14] Dico uobis quia des
cendit hic puplica
nus iustificatus
in domum suam
magis quam ille fa
riseus · · · quia om
nis qui se exaltat ·
humiliabitur · et
quis se humiliat · ex
altabitur · · · [15] Adfe
rebant autem ad il
lum et infantes
ut eos tangeret ·
quod c^{um} uiderent dis
cipuli increpabant
illos · [16] ih̄s autem
conuocans illos
dixit · Sinite

pueros uenire
ad me et nolite
eos uetare · tali
um est enim reg
num dī · · [17] Amen
dico uobis qui
cumque non acce
perit regnum dī
sicut puer non in
trabit in illud ·
[18] †Et interrogauit eū
quidam dicens ·
magister bonae
quid faciendo uitā
aeternam posside
bo · [19] Dixit autem
ei ih̄s quid me di
cis bonum nemo
bonus nisi unus
ds̄ · [20] mandata nos
ti · non occides

non adulterium ad
mittes non furtū
facies · non falsū
testimonium dices ·
honora patrem tuū
et matrem · [21] Ait ille
haec omnia custodiui
a iuuentute mea · —
[22] Quo audito ih̄s ait
adhuc unum tibi de
est · omnia quaecū
que habes uende
et da pauperibus ·
et habebis thensau
rum in caelo et ue
ni sequere me · · [23] Is
ille auditis contris
tatus est · quia diues
erat ualde · [24] Uidens
autem illum ih̄s
tristem factum · dixit

quam difficile qui **Fol. 140.**
pecunias habent
in regnum dī intra
bunt · [25] facilius est
enim camelum per
foramen acus tran
sire quam diuitē
in regno dī introire ·
[26] Dixerunt autem qui
audiebant · et quis
potest saluus fieri ·
[27] At ille dixit · quae in
possibilia sunt a
pud homines · pos
sibilia sunt aput
dm̄ · · · [28] Ait autem
petrus · ecce nos
relictis omnibus
rebus nostris se
cuti sumus te · —
[29] Quibus ipse dixit

Amen dico uobis ·
nemo est qui relin
quit domum · aut
parentes · aut fra
tres · aut uxorē
aut filios prop
ter regnum dī —
[30] qui non recipiat
septiens tantum
in hoc tempore
et in seculo uentu
ro uitam aeternā · · ·
[31] Adsumsit autem
ih̄s duodecim
et ait ad illos ·
ecce ascendimus
hierosolyma · et
consummabun
tur omnia que
scripta sunt per
profetas de filio

Fol. 141. hominis · 32 trade
tur enim gentibꝭ
et inludetur et
inspuetur 33 et fla
gellatum occi
dent illum et ter
tia die resurget ·
34 Et ipsi nihil horū
intellexerunt · [lec]tio
sed erat uerbum Zacch
absconditum ab
eis · et non intel
lexerunt quod di
cebatur · †35 Et fac
tum est cum ad
propinquaret hi
ericho caecus
quidam sedebat
secus uiam men
dicus · 36 Et cum au
disset turbam
pretereuntem
interrogabat quid
hoc esset · 37 nuntia
uerunt autem illi
quod ihs nazoreus
transit · 38 Et clama
uit dicens · ihu fili
dauid miserere mei ·
39 et qui preibant in
crepabant eum ut
taceret · ipse uero
multo magis clama
bat · fili dauid mise
rere mihi · 40 Stans
autem ihs iussit
illum adduci ad se · · ·
et cum adpropiasset
interrogauit illū
41 dicens quid tibi uis
faciam · at ille dixit
ut uideam dñe ·

42 Et ihs dixit illi respi
ce fides tua te sal
uum fecit 43 et confes
tim uidit · et seqꝫ
batur illum mag
nificans dm̄ et
omnis plebs ut ui
dit dedit laudem
dō †19. 1 et ingres
sus perambulabat
hiericho 2 et ecce
uir nomine zace
us et hic erat · prin
ceps puplicano
rum et ipse diues ·
3 Et querebat uidere
ihm quis esset et
non poterat pre
turba quia stura
pusillus erat 4 Et
currens ascendit
in arborem syco
morum ut uide
ret illum quia il
la parte erat tran
siturus · 5 Et fac
tum est dum tran
sit ihs respiciens
uidit illum et dix
it ad eum zaccheae
festina descende ·
quia hodie in domo
tua oportet me ma
nere 6 et festinans
descendit et exce
pit illum gaudens ·
7 Et cum uiderent om
nes murmuraue
runt dicentes ·
quia ad hominem
peccatorem deuer
tit · 8 Stans autē

Zaccheus dixit
ad dn̄m · ecce di
midium bonorū
meorum dñe do
pauperibus · et
si quid alicui frau
de abstuli reddo
quadruplum ·
9 Ait autem ihs ad il
lum quod hodie
salus domui huic
facta est · eo quod
ipse sit filius abra
he · · 10 Uenit enim
filius hominis
quaerere et saluū
facere quod peri
erat · 11 haec illis au
dientibus · adiciens
Dixit similitudinē
eo quod esset pro
pe hierusalem ·
et quia extimarent
quod confestim
regnum dī manifes
taretur · · · 12 Dixit er
go · homo quidam
erat diues is abiit
in regionem longin
quam accipere reg
num et reuerti · –
13 et uocauit decem
seruos suos · et de
dit illis decem mnas ·
et ait ad illos negotia
mini dum uenio —
14 Ciues autem sui ode
rant illum · et mise
runt legationem
post illum dicen
tes nolumus hunc
regnare super nos

15 Et factum est ut redi Fol. 142.
rediret accepto
regno · · et iussit uo
cari seruos quibus
dedit pecuniam ut
sciret quantum
quisque necotia
tus esset · 16 Uenit
autem primus di
cens dñe mna tua
decem mnas adqui
siuit · 17 Et ait illi eu
ge bone serue quia
in modico fidelis
fuisti · Eris potes
tatem habens supra
decem ciuitates
18 Et alter uenit dicens
dñe mna tua fe
cit quinque mnas ·
19 Ait autem et huic
et tu esto supra
quinque ciuitates · ·
20 Et alter uenit dicens
dñe ecce mna tua
quam habui repo
sitam in sudario ·
21 quia timui te quod
homo austeris es
tolles quod non
posuisti · Et me
tes quod non se
minati · · · 22 Dixit
autem illi de ore
tuo te iudico · o ·
infidelis serue
et piger · Sciebas
quod ego homo
austeris sum · tol
lo quod non posui ·
et meto quod non
seminaui · 23 Et qua

Fol. 143.
re non dedisti pe
cuniam meam ad
mensam· ego ue
niens cum usuris
utique exigisse¯
illum· 24 Et adstan
tibus dixit· aufer
te ab illo mnam
et date illi qui habet
decem mnas· 25 et
dixerunt ei dn̄e
habet decē mnas·
26 Dico autem uobis
omni habenti da
bitur· ab eo autē
qui non habet
et quod habet au
feretur ab eo··
27 Uerum tamen ini
micos meos illos
qui noluerunt me
regnare super se
adducite huc et in
terficite ante me·—
28 et his dictis abiit in
hierosolyma
* 29 Et factum est dum
* adpropiasset
* bethfage et betha
niam ad monte¯
qui uocatur oliue
tum· misit duos
discipulos 30 dicens
ite in castellum
quod contra uos
est in quo intro
euntes inuenie
tis pullum asinae
alligatum in quo
nemo sedit· soluite
illum et adducite
31 et si quis uos inter
rogauerit ut quid
soluitis sic dice
tis quia dn̄s ope
ram eius deside
rat··· 32 Abierunt
autem qui missi
erant et inuene
runt sicut dixit
illis ih̄s stantem
33 Soluentibus autē
illis pullum dixe
runt autem dn̄i
eius ad illos quid
soluitis pullum
34 at illi dixerunt
quia dn̄s operam
eius desiderat
35 Et duxerunt illu
ad ih̄m· et iacta
uerunt uestimen
ta sua super illū
et inposuerunt
ih̄m· 36 Eunte autē
illo substerne
bant uestimenta
sua in uia· 37 Et cū
adpropiaret iam
ad descensum
montis oliueti·
coeperunt omnes
turbae discipulo
rum gaudentes
laudare dm̄ uoce
magna de omni
bus quibus uide
runt uirtutibus
38 dicentes· Bene
dictus qui uenit
rex in nomine dn̄i
pax in caelo et glo
ria in excelsis
finem
39 Et quidam farisae
orum de turba
dixerunt ad illum·
magister incre
pa discipulos tuos·
40 quibus ipse ait··
dico uobis quia
si isti tacuerint
lapides clamabunt
41 Et ut adpropiauit
uidens ciuitate¯
fleuit super illā
dicens . 42 quia si cog
nouisses et tu in
die isto quae ad pa
cem tibi· nunc au
tem abscondita
sunt ab oculis tu
is· 43 quia uenient
dies in te et circū
dabunt te inimi
ci tui uallo· et cir
cumdabunt te un
dique 44 et ad terra¯
prosternent te
et filios tuos que
in te sunt Et non
relinquent lapi
dem supra lapidē
in te· Eo quod non
cognoueris tem
pus uisitationis
tuae··· 45 Et ingres
sus in templum
coepit eicere uen
dentes in illo et
ementes et men
sas numulariorū
euertit· et cathe
dras uendentiū
columbas sub
uertit 46 dicens
eis scriptum est

Fol. 144.
domus mea do
mus orationis est
uos autem fecis
tis eam spelun
cam latronum·
47 Et erat docens in
templo·· princeps
autem sacerdo
tum et scribae·
et principales ple
bis quaerebant
illum perdere
48 Et non inueniebant
quid facerent il
li· omnis enim
populus suspen
sus erat audiens
illum··· **20.** 1 Et factū
est in una dierū
docente illo popu
lum in templo
et euangelizante
conuenerunt prin
cipes sacerdotū
et scribae cum se
nioribus 2 et dixe
runt ad illum·
dic nobis in quo
potestate haec fa
cis aut quis est
qui dedit tibi hanc
potestatem·
3 Respondens autē
ih̄s dixit ad illos·
interrogabo uos
et ego uerbum
respondete mi
hi 4 baptismum
iohannis de celo
erat an ex homi
nibus· 5 at illi co
gitabant inter se

Fol. 145.
Dicentes · si dix
erimus de caelo
dicet nobis qua
re ergo non cre
didistis illi · 6 et si
dixerimus ex ho
minibus plebs
uniuersa lapida
bit nos · Certi
sunt enim iohan
nem profetam fu
isse · 7 et respon
derunt se nesci·
re unde 8 dixit
autem illis ih̄s
neque ego uobis
dico in qua potes
tate haec facio · · —
* 9 Coepit autem dice
* re ad plebem
hanc parabolam

Uineam plantauit
homo et locauit ea¯
colonis · et ipse pe
regre fuit mul
tis temporibus ·
10 Et quodam tempo
re misit ad colo
nos seruum ut
de fructu uineae
daretur illi ·
Coloni autem caesū
illum dimiserunt
inanem · 11 Et addi
dit alterum mitte
re seruum · illi
autem et hunc quo
que caesum et sine
honore dimise
runt inanem ·
12 Et addidit tertium
mittere seruum

Illi autem et hunc
quoque cesum
dimiserunt inanē ·
13 Dixit autem dn̄s ui
neae quid faciam ·
mittam filium
meum dilectissi
mum · forsitan
hunc uerebuntur ·
14 Quem cum uider^{e}nt
coloni cogitaue
runt intra se di
centes · hic est
heres occidamus
illum et nostra
erit hereditas
15 Et eiectum illum
extra uineam oc
ciderunt · quid
ergo faciet dn̄s ui
neae 16 ueniet et per

det colonos istos
et dabi^{t} uineam aliis ·
Audientes autem
dixerunt absit —
17 Ipse autem aspici
ens eos ait · quid
est ergo hoc quod
scriptum est la
pidem quem re
probauerunt aedi
ficantes hic fac
tus est in caput an
guli · 18 Omnis qui ceci
derit supra illū
lapidem conquas
sabitur supra
quem ceciderit au
tem comminuet
illum · 19 Et quere
bant principes sa
cerdotum et scribae

mittere in illum
manus ipsa hora ·
et timuerunt popu
lum · cognouerunt
enim quod ad istos
dixit similitudinē
istam · 20 Et cum re
cesissent · sub
miserunt qui se
iustos simulaue
runt ut adpre
henderent sermo
nes eius et trade
rent illum potes
tati et magistratui
presidis · 21 Et in
terrogauerunt
illum dicentes —
Magister scimus
quod recte dicis
et doces · et non ac

cipis personam ·
sed in ueritate uia¯
dī doces · 22 licet no
bis tributum dari
cesari aut non –
23 Considerans autē
ih̄s dolum illoru¯·
dixit ad eos quid
me temtatis · 24 osten
dite mihi denariu¯·
cuius habet imagi
nem et inscripti
onem · Respon
dentes dixerunt
caesaris · 25 ait illis
reddite quae sunt
caesaris caesari ·
et quae dī sunt dō –
26 Et non potuerunt
uerbum eius repre
hendere coram plebe

Fol. 146.
Et mirati in respon
so eius tacuerunt
27 Accesserunt autē
ad eum quidam
sadduceorum qui
negant esse resur
rectionem · Et in
terrogauerunt
illum 28 dicentes ·
Magister moyses
scripsit nobis
Si frater alicuius
mortuus fuerit
habens uxorem
Et hic sine filiis fu
erit ut accipiat
eam frater eius
uxorem et susci
tet semen fratri
suo · · 29 Septem
fratres erant

apud nos · et pri
mus accepit uxo
rem et mortuus
est sine filio · 30 Et se
quens accepit illā
et ille mortuus est
sine filio · 31 Et ter
tius accepit illam –
similiter et om
nes septem non re
liquerunt filios –
et mortui sunt ·
32 Nouissimae autem
omnium mortua
est et mulier · 33 In
resurrectione
ergo cuius eorū
erit uxor · septē
enim habuerunt
illam uxorem · · —
34 Respondens dixit

Fol. 147.
illis ih̄s · fili huius
seculi generantur
et generant · [35] at
hi qui digni haben
tur secuii huius ·
et resurrectio
nis ex mortuis ·
neque nubent ne
que ducent uxo
res · [36] neque enī
morientur · nam
sunt similes age
lis · et fili sunt dī
quia resurrecti
onis filii sunt ·
[37] qm̄ uͤre resur
gunt mortui ·
Moyses ostendit
sicut dixit Uidi
in rubo dn̄m dm̄
abraham et isaac

et dm̄ iacob · [38] ds̄ ergo
mortuorum non est
sed uiuorum · om
nes enim uiuent ei —
[39] Respondens autem
quidam scribarum
aiunt illi · magister
bene dixisti · [40] Et am
plius non sunt ausi
eum quidquam in
terrogare · ·
[41] Dixit autem ad illos
quomodo dicunt
xp̄m filium dauid
esse · [42] Et ipse dauid
dicit in libro psal
morum · Dixit
dn̄s dn̄o meo sede
ad dextris meis
[43] donec ponam
inimicos tuos sub

pedibus tuis · [44] si er
go dauid dn̄m illū
uocat quomodo
ergo filius eius
est · · [45] Audiente au
tem omni populo ·
Dixit discipulis su
is · [46] adtendite a scri
bis qui uolunt am
bulare in stolis ·
et amant salutati
ones in foro · Et pri
mas cathedras in
synagogis · Et pri
mos discubitos
in conuiuiis · [47] qui
excusatione lon
ga orantes · deuo
rant domos ui
duarum · hi ac
cipient damnatio

nem maiorem · ·
21. [1] Respiciens autem
uidit eos qui mit
tebant munera
in gazofilacium
ipsorum diuites
[2] Et uidit quendam
uiduam pauper
culam mittentē
ibi aera minuta
duo · [3] Et dixit ih̄s
uere dico uobis ·
uidua hec pauper
cula plus quam om
nes misit · [4] nam om
nes hi ex abundan
tia sibi miserunt
in munera dī · Hec
autem ex eo quod
deest illi omnem
uictum suum ·

quem habuit misit

Fol. 148.
* [5] Et quibusdam
* dicentibus de tē
* plo quod lapidi
* bus bonis et do
nis ornatum sit
Dixit ih̄s · [6] haec uide
tis uenient dies
in quibus non re
linquetur lapis
supra lapidem hic
in pariete qui non
destruatur · [7] In
terrogauerunt au
tem illum dicentes
Preceptor quando
haec erunt et quͦd
signum cum futu
ra erunt haec · [8] ille
autem dixit · uidete

ne seducamini ·
multi enim ueni
ent in nomine meo
dicentes quod
ego sum xp̄s et tē
pus adpropiauit —
nolite ergo ire
post illos · [9] Cum
autem uideritis
proelia et auditi
ones proelioru‾
nolite timere ·
oportet enim hec
primum fieri –
sed non statim fi
nis in illis · [10] Tunc
dicebat illis sur
get gens contra
gentem et reg
num aduersus
regnum [11] et terre

motus magunus
erit per loca et
pestilentiae et fa
mes · erunt terro
res quae de celo ·
et signa magna e
runt et tempes
tates · · · [12] Sed ante
hec omnia inicient
in uos manus su
as et persequen
tur · tradentur
in synagogis et in
custodias · ducen
tes ad reges et pre
sides propter no
men meum [13] Con
tinget enim in tes
timonium uobis
[14] Ponite ergo in cor
dibus uestris

non premeditari ·
quemadmodum
respondeatis · [15] ego
enim dabo uobis
os et sapientiam ·
cui non poterunt
resistere aduer
sarii uestri · [16] Tra
dimini enim a pa
rentibus · et fratri
bus · et a cognatis ·
et amicis · et morte
adficient ex uobis ·
[17] Et eritis odio omni
bus hominibus prͦp
ter nomen meum
[18] Et capillus capitis
uestri non peribit ·
[19] in uestra patientia ·
adquiritis animas
uestras · [20] Cum autē

Fol. 149. uideritis circum
dari ab exercitu
hierusalem · tunc
scitote quia ad
propiauit desola
tio eius [21] tunc
qui in iudaea sunt
fugiant in montes
Et qui in medio eius
discedant et qui
in regionibus non
intrent in eam
[22] quia dies ultionis
hi sunt · ut imple
atur omnia quae
scripta sunt
[23] Uae illis qui in utero
habent et qui ube
ra dant in illis die
bus · erit enim
pressura magna
super terram ·
et ira populo huic
[24] et cadent in ore gla
dii · et captiui du
centur in omnibus
gentibus · et hie
rusalem calcabi
tur a nationibus ·
Donec impleatur tē
pora gentium ·
[25] Et erunt signa in sole
et luna et stellis ·
et in terris praes
sura gentium ·
prae confusione so
nitus maris et fluc
tuum · [26] et arescen
tibus hominibus
pre timore · et ex
spectatione quae
superueniet uniuerso
orbi · ·

Nam uirtutes cae
lorum mouebun
tur · [27] et tunc uide
bunt filium homi
nis uenientem
cum nubibus cum
potestate magna
et maiestate · ·
[28] His autem fieri in
cipientibus
respirabitis et le
uabitis capita ues
tra · qūm adpropi
at redemtio uestra
[29] Et dixit parabolam
ad eos · uidete fi
culneam et omnes
arbores · [30] cum pro
producunt iam ex
se fructum · Sci
tis qūm iam prope
est aestas · [31] Ita et hec
cum uideritis fieri ·
scitote quod prope
est regnum dī ·
[32] Amen dico uobis quia
non preteribit ge
neratio hec don^{e}c
omnia fiant · [33] Caelū
et ^{t}erra transibit
uerba autem mea
non transibunt
[34] Adtendite autem uo
bis ne forte grauen
tur corda uestra in
crapula et ebrie
tate · · Et cogita
tionibus secularibꝫ ·–
et superueniat in
uos repentina dies
illa · [35] tamquam la
queus enim super

ueniet in omnes
qui sedent super
faciem omnis ter
rae · [36] Uigilate ita
que omni tempo
re orantes ut
digni habeamini
effugere ista om
nia que futura
sunt et stabitis
ante filium homi
nis
* [37] Erat autem i^{n}ter
* dio docens in
* templo · noctibꝫ
uero auocabatur
in monte qui uo
catur olíueti · [38] Et
omnis populus
manicabat ad eū
in templo audire il
lum · · · **22.** [1] Adpropi
auit autem dies azy
morum qui dici
tur pascha · [2] Et que
rebant principes
sacerdotum et
scribae quomo
do eum interfice
rent timebant
uero plebem · –
[3] Intrauit autem sa
tanas in iudam
qui cognominaba
tur scarioth unus
de duodecim · ·
[4] et abiit et locutus
est cum principi
bus sacerdotum
et scribis quem
admodum illum
traderet eis

[5] et pacti sunt pe **Fol. 150.**
cuniam illi dare ·
[6] Et querebat opur
tunitatem ut tra
deret eum illis si
ne turba · [7] Uenit
autem dies azy
morum in qua
necesse erat im
molari pascha ·
[8] Et misit petrum
et iohannem dicens
euntes parate no
bis pascha ut m^{a}n
ducemus · · [9] At illi
dixerunt ubi uis
paremus · [10] et dixit
illis ecce intro
euntibus uobis in
ciuitate occur
ret uobis homo
amforam aque por
tans · sequimini eū
in domo in quo intrat
[11] et dicite patrifami
liae · Magister dicit
ubi est diuersoriū
ubi pascha cum dis
cipulis meis man
ducem · [12] Et ille uo
bis ostendet supe
riorem locum stra
tum magnum ibi pa
rate · [13] Euntes autē
inuenerunt sicut
dixit illis et para
uerunt pacha · [14] Et
cum facta esset hora
discubuit Et duo
decim apostoli cum
illo · [15] Et ait illis desi
derio desideraui

Fol. 151. hoc pascha mandu
care uobiscum
antequam moriar ·
16 Dico enim uobis ·
quia ex hoc non man
ducabo illud donec
impleatur in reg
no dī ·· 17 Et accep
to calice gratias
eget et dixit · acci
pite hoc et diuite
inter uos · 18 dico
enim uobis quod
non bibam de gene
ratione uitis do
nec regnum dī ue
niat · 19 et accepto pa
ne gratias egit et
fregit · et dedit il
lis dicens · hoc est
corpus meum
quod pro uobis datur
hoc facite ad meam
commemorationē –
20 Similiter et calicem
post cenam dicens ·
hic est calix nouū
testamentum
in sanguine meo
quod pro uobis ef
fundetur · 21 Tamen
ecce manus traden
tis mecum in mensa ·
22 Et quidem filius ho
minis secundum
quod scriptum est
uadit · uerum
tamen uae illi
homini per
quem traditur ·
23 Et ipsi conquirebant
inter se quis esset
hoc facturus
24 Factum est autem
contentio inter
illos quisnam ma
ior eorum est · 25 At
ipse dixit eis · re
ges gentium
dominantur eo
rum et qui potes
tatem exercent
in eis beneficio
rum largitores di
cuntur · 26 uos autē
non ita ·· sed qui
maior est in uobis
efficiatur ut a
duliscentior ·
et qui preest · ut
qui ministrat —
27 Quis enim maior est ·
qui recumbit · aut
qui ministrat · non
ne qui recumbit ·
Ego autem sum in me
dio uestrum sicut
qui ministrat ·
28 Uos autem estis qui
permansistis me
cum in temtationi
bus meis · 29 Et ego dis
pono uobis sicut
disposuit pater me
us regnum · 30 ut aeda
tis et bibatis in ~~mēā~~
mea mensa et in
regno meo · Et sede
bitis in duodecim
sedibus iudicantes
duodecim tribus
isl ··· 31 Ait autem
dn̄s · simon simon—
ecce satanas expeti
uit ut uos uentilet si
cut triticum · 32 ego
autem rogaui pro te
ut non deficiat fides
tua · Et tu aliquando
confirma fratres
tuos · Et rogate ne
intretis in temptati
onem ··· 33 Dixit autē
ei petrus dn̄e tecū
paratus sum et in
carcere et in morte ·
34 Et ille dixit dico tibi
petrae · non cantabit
hodie gallus donec
ter abneges nosse
me · 35 Et dixit eis
quando misi uos sine
sacculo et pera et
calciamentis num
quid aliquid defuit
uobis · at illi dixe
runt nihil 36 dicit
ergo eis · Sed nunc
qui habet sacculū
tollat sibi peram —
et qui non habet
uendat tunicam
suam et emat
gladium · 37 dico
enim uobis qūm
adhuc hoc quod
scriptum est
oportet impleri
in me · et cum ini
quis deputatus est ·
nunc quae de me scrip
ta sunt finem ha
bent · 38 at illi dixerunt
ei dn̄e · ecce gladii
hic duo · qui autē
dixit eis satis est ·· ~
* 39 Et egressus ibat Fol. 152.
* secundum con
* suetudinem suā
* in monte olueti ·
secuti sunt autē
illum et discipu
li · 40 et cum perue
nisset in locum
dixit illis orate
ne intretis in tem
tationem ··· 41 et ip
se auulsus est ab
eis quantum iac
tum lapidis · Et
positis genibus
orabat 42 dicens
Pater si uis trans
fer calicem hunc
a me uerum
non mea uoluntas
sed tua fiat ··
43 paruit autem illi an
gelus de celo con
fortans illum · Et
factus est in agonia
prolixius orabat —
44 et factus est sudor
eius sicut guttae
sanguinis decur
rens in terram ·
45 Et cum surrexisset
ab oratione et ue
nisset ad discipu
los suos et inuenit
illos dormientes
pre tristitia 46 et ait
illis · quid dormitis ·
surgite et orate
ut ne intretis in tē
tationem · 47 Adhuc
illo loquente ecce
turba · et qui uocaba

Fol. 153. tur iudas unus ex
duodecim antecे
debat eos · Et adpro
pians ih̄u oscula
ri eum · [48] dixit autē
illi ih̄s · iuda oscu
lum filium homi
nis tradis · [49] quod
cum uiderunt hi
qui circa ipsum e
rant dixerunt
dn̄e si percutie
mus in gladio [50] Et per
cussit unus ex illis
seruum principis
sacerdotum · Et am
putauit auricula̅
eius dextram · · ·
[51] Respondens autem
ih̄s dixit · sinite
usque hoc · Et tan

gens auriculam
eius sanauit eum
[52] Et dixit ih̄s ad eos
qui uenerunt ad
eum a principib\;
sacerdotum et
magistratibus
templi et seniori
bus · quasi ad la
tronem existis
cum gladiis et fus
tibus [53] Cum cotti
die uobiscum fu
erim in templo
non extendistis
in me manus ·
sed hec est hora
uestra et potes
tas tenebrarum ·
[54] Et conprehensū
illum duxerunt

in domum prin
cipis sacerdotū ·
Petrus uero se
quebatur eum
a longe · · [55] Accen
so autem igni in
medio atrio Et
cum circumse
dentibus sede
bat et petrus
in medio eorum
[56] Quem cum uidit
ancilla sedentē
ad lumen intuens
illum dixit et hic
de eis est qui cū
ipso erant semper · ·
[57] At ille negauit ei di
cens mulier non
noui illum [58] Et i
terum post pusil

lum uidens eum
alia dixit · homo et
tu cum illo eras sē
per · qui respon
dit · non sum ego ·
[59] Et interuallo
facto horae unius ·
alius contendens
dixit · uere et hic
cum illo erat · nam
et galileus est · [60] pe
trus autem dixit ·
homo nescio quid
dicas · Et continuo
adhuc illo loquente
cantauit gallus · [61] Et
conuersus dn̄s re
spexit petrum · Et
rememoratus est
petrus uerbum dn̄i
sicut dixit illi

priusquam gallus
cantet ter me nega
bis · [62] Et exiens foris
petrus fleuit ama
rissimae
* [63] Et uiri qui tenebant
* ih̄m inludebant
* eum · [64] Et uelauerunt
faciem eius · et per
cutiebant eum di
centes · profetiza
quis est qui te per
cusit · · [65] Et alia multa
blasfemantes dice
bant in eum · [66] Et ut fac
tus est dies conue
nit presbyterium
plebis et princi
pes sacerdotum
et scribae Et duxe
runt illum in con

cilium suum · Et in
terrogabant eum
dicentes si tu es
xp̄s dic nobis · [67] Et
dixit illis · si uobis
dixero non crede
tis · [68] Si interroga
uero non respon
detis mihi neque
dimittetis · · —
[69] Ex hoc autem erit
filius hominis
sedens ad dextris
uirtutis dī · [70] Et dix
erunt omnes
tu ego es filius
dī · Ait autem illis
uos dicitis quod
ego sum · [71] At illi
dixerunt quid
adhuc desideramus

testimonium ip Fol. 154.
si enim audiuimus
de ore ipsius · —
23. [1] Et exurgens omnis
multitudo illorū ·
duxerunt eum
ad pilatum · [2] Coe
perunt autem
accusare illum
dicentes · · Hunc
inuenimus sub
uertentem ple
bem nostram ·
Et soluentem le
gem nostram Et
profetas · Et pro
hibentem tribu
ta dari caesari ·
Et dicentem se xp̄m
regem esse ·—
[3] Pilatus autem

audiens interro
gauit eum dicens —
tu es rex iudeorū ·
at ille respondens
ait · tu dicis · [4] Ait au
tem pilatus ad prin
cipes sacerdotū
et turbas · nihil in
uenio causa in hoc
homine · [5] At illi in
ualescebant dicen
tes · Commouet po
pulum per uniuer
sam iudeam · inci
piens a galilea usq\;
huc · [6] pilatus autē
audiens galileam ·
Interrogauit si a ga
lilea homo esset ·
[7] et ut cognouit quod
de herodis potesta

Fol. 155. est · misit illum
ad herodem · qui
in hierosolymis
erat in ilis diebus –
8 Herodes autem ui
so ih̄u gaui[s]sus est
ualde · erat enī
cupiens illum ui
dere ex multo tem
pore eo quod audie
ret multa de illo ·
Et sperabat signū
aliquod uidere ab
eo fieri · 9 Interro
gabat eum multis
sermonibus · At
ipse nihil respon
debat · 10 Stabant
etiam principes
sacerdotum et
scribe constanter
accusantes eum
11 Spreuit autem il
lum herodes cū
exercito suo · et
inlusit · et indu
tum illum ueste
alba remisit illū
ad pilatum ·
12 Tunc amici facti
sunt herodes et
pilatus ipsa die ·
Nam ante inimici
fuerunt ad inuicē ·
13 Pilatus autem con
uocatis princi
pes sacerdotū
et magistratibus
14 dixit ad illos op
tulistis mihi hunc
hominem · quasi
auertentē populū
Et ecce ego coram
uobis interro
gans nullam cau
sam inuenio in
hoc homine Ex
is quibus eum ac
cusatis 15 sed ne
que herodes
na[m] misi uos ad il
lum et ecce nihil
dignum morte
actum est illi –
16 Emendabo autem
illum et dimittā –
17 Necessitatem autē
habebat per diē
festum dimitte
re illis unum uinc
tum · 18 Exclama
uit autem simul
uniuersa turba
dicens · tolle hunc
et dimitte nobis bar
abban · 19 qui erat
propter seditionē
quandam factam
in ciuitate et homi
cidium missus in
carcere · · · 20 Iterū
autem pilatus locu
tus est ad illos uo
lens dimittere ih̄m ·
21 At illi subclamabant
dicentes crucefige
crucefige illum · –
22 Ille autem tertio dix
it ad illos quid enī
male fecit iste nul
lam enim causam
mortis inuenio in eo ·
Corripiam ergo illū
et dimittam · · 23 At illi

Fol. 9. electus · · · 36 delu
debant autem eū
et milites · Et a
cetum offe
rebant illi
37 dicentes Si tu
es rex iudeorū
libera te ipsum
38 Et erat superscr^{i}p
tio inscripta su
per illum · litte
ris grecis · et lati
nis · et hebreicis
hic est rex iudeo
rum · 39 Unus eti
am dependenti
bus latronibus
blasfemabat
eum dicens · Si
tu es xp̄s · salua
temetipsum

et nos · · · 40 respon
dens autem alter
increpabat eum
dicens · nec times
dm̄ tu quod in ea
dem damnationē
es · 41 Et nos quidem
iuste · Nam dig
na factis recipi
mus · Hic uero
nihil male gessit
42 Et dicebat ad ih̄m
memor esto mei
dn̄e · quando ue
nies in regno tuo ·
43 Et dixit ei ih̄s · amen
dico tibi hodie
mecū eris in
padisso · 44 Et erat
fere hora sexta
et tenebrae factae sunt

in uniuersa terra ·
usque in nonam
horam · 45 Et obscu
ratus est sol · et ue
lum templi scissū
est medium · 46 Et
clamans uoce m^{a}g
na ih̄s dixit pa
ter in manus tuas
commendo sp̄m
meum · Et hoc di
cens emisit sp̄m ·
47 Uidens autem cen
turio quod fie
bat magnifica
bat dm̄ dicens
uere hic homo
iustus erat ·
48 Et omnis turba
qui simul aderant
ad spectaculum

istud · uidenten
tes quae fiebant
percutientes pec
tora sua reuer
tebantur · 49 Sta
bant autem omnes
noti eius a longe ui
dentes Et mulie
res quae secute
erant illum a gali
lea haec uidentes
50 Et ecce uir nomine
ioseph · qui erat
decurio bonus
et iustus · 51 Hic non
consenserat con
silio et actibus eo
rum · ab arimathia
ciuitate iudeae ·—
qui etiam exspec
tabat regnum dī

Fol. 10. 52 Hic accessit ad pi
latum et petit
corpus ih̄u · 53 Et de
positum illum
inuoluit in sindo
nem et posuit eū
in monumento
exciso in quo non
dum quisquam
positus erat ·
54 et dies erat cenae
purae et sabba
tum inlucescebat
55 Subsecutae autē
due mulieres
quae cum ipso ue
nerant de galilea ·
uiderunt monu
mentum · Et quē
admodum posi
tum erat corpus

eius · 56 Et reuer
tentes parauerunt
aromata et unguen
ta · Et sabbato qui
dem siluerunt
secundum manda
tum · **24.** 1 prima autē
sabbati uenerunt
ualde tempore
ad monumentū
portantes quae
parauerunt un
guenta et quidam
cum ipsis 2 Et inue
nerunt lapidem
reuolutum a mo
numento 3 ingres
se autem non in
uenerunt corpus
dn̄i ih̄u · 4 Et factū
est dum mente

consternate sunt
de isto · Et ecce
duo uiri steterunt
secus illas in ues
te fulgenti · 5 Cum
timerent autem ·
et declinarent
uultum in terrā
Dixerunt ad illas
quid queritis
uiuentem cum
mortuis 6 non est
hic sed surrexit ·
Rememoramini
qualiter locutus
est uobis cum
adhuc in galilea es
set 7 dicens · quia
oportet filium ho
minis tradi in ma
nus hominum pec

catorum · et cruci
figi et tertia die re
surgere · 8 Et re
memorati sunt
uerborum eius ·
9 Et regresse a mo
numento renun
tiauerunt haec om
nia illis undecim ·
et ceteris omnibus
10 Erat autem maria
magdalenae · et io
hanna · et maria
iacobi et ceterae
quae cum ipsis fue
rant haec dicebant
ad apostolos · 11 Et
uisse sunt ante il
los sicut delira
mentum uer
ba ista et non cre

ossam non abet Fol. 11.
sicut me uidetis
habere · [40] Et hoc
cum dixisset os
tendit eis manus
et pedes · [41] Adhuc
autem illis non
credentibus
et mirantibus
pre gaudio · dixit
eis habetis ali
quid hic quod
manducare ·
[42] At illi optulerunt
illi partem pis
cis assam Et de
fauo [43] et mandu
cans coram ipsis
[44] Et dixit ad eos ·
† hec sunt uerba
quae locutus sũ

in die ascensiones dñi
nostri ihu xp̄i second
carnem lectio euangelii
secondum luca

ad uos cum ad
huc essem uobis
cum · qũm neces
se est impleri om
nia quae scripta
sunt in lege moysi
et profetis et psal
mis de me · [45] tunc
aperuit ~~äpërui~~
~~ii~~ illis sensum
ut intelligerent
ea que scripta sunt ·
[46] Et dixit eis qũm
sic scriptum est ·
et sic oportuit
xp̄m pati et re
surgere a mortu
is tertia die
[47] et predicari in no
mine eius peni
tentiam et remis

sionem peccato
rum in omni gen
te incipientibus
ab hierosolyma
[48] Uos autem estis
testes horum
[49] Et ecce ego mitto
promissa patris
mei in uobis ·
Uos autem sede
te in ciuitate
hierusalem
quoadusque in
duamini uirtu
tem ab alto
[50] Eduxit autem
eos foris in be
thaniam · Et ele
uatis manibus
suis benedixit
eos · [51] Et factũ est
dum benedicit
illos recessit
ab eis · Et aeleua
batur in celum
[52] Et ipsi adorantes
eum regressi
sunt in hierusa
lem cum gau
dio magno · [53] et
erant semper
in templo lau
dantes et bene
dicentes dñm · ·

Fol. 12.

EUANGELIUM
· SECUN · · DUM
· LV KA · · · ·
EX · · ΠΛΙΚΙΤ ·
IN · KI · ΠΙΤ · · ·
SE · CUN · DUM
MAR KVM · · ·

initiū sci euangelii
* 1. [1] Initium euan
* gelii ihu xpi
* fili dī · [2] sicut
* scriptum est
in esaia profeta
* Ecce mitto ange
lum meum an
te faciem tuam ·
qui preparabit
uiam tuam · –
[3] , Uox clamantis
, in deserto
, parate uiam dñi
, rectas facite se
, mitas eius · –
[4] Fuit iohannes in
deserto bapti
zans · et predi
cans baptismū
penitentiae in re
missionem pec
catorum · [5] Et egre
diebantur ad il
lum omnis iudeae
regio et hiero
solymitae uniuer
si · et baptizaban
tur ab eo in ior
dane confiten
tes peccata sua ·
[6] Et erat iohannes
uestitus pilos
cameli · et zona
pellicia circa lū
bos eius · et lu
custas et mel sil
uestrae edebat · –
[7] hic predicabat
dicens qūm ue
niet fortior post
me cuius non
sum dignus

Fol. 156. in synagogam do
cebat illos 22 et stu
pebant super doc
trinam eius —
Erat enim docens
sicut potestatem
habens et non si
cut scribae · · · 23 Et
erat in synagoga
eorum homo
qui habebat sp̄m
inmundum Et
clamauit 24 dicens ·
quid nobis et tibi
ih̄u nazorenae
uenisti perdere
nos · scio te qui es
sc̄s dī · 25 et impe
rauit illi ih̄s di
cens obmutesce
et exi de homine
sp̄s inmunde ·
26 et concussit illū
sp̄s inmundus ·
et clamans uoce
magna exiuit ab eo
27 Mirabantur autē
omnes et conqui
rebant quae esset
doctrina ista no
ua · cum potestate ·
et quia spiritibus
inmundis impe
rat et obaudiunt
ei · · 28 Et exiit ru
mor hic ubique
circa regiones ga
lileae · 29 egressus
autem continuo
de synagoga ue
nit in domum
simonis et andreae

Cum iacobo et
iohanne · 30 iace
bat autem so
crus simonis fe
bricitans et di
cunt ei de illa · ·
31 Ille autem uenit
et extendens
manum adpre
hendit eam et le
uauit · et dimi
sit illam statim
febris et mnis
trabat illis · —
32 Cum autem sol
occidisset fere
bant ad eum om
nes male haben
tes uariis lan
guoribus · et
et eos qui demo
nia habebant · ·
33 Et erat omnis ciui
tas conueniens
ad ianuam eius ·
34 et curauit multos
male habentes ·
uariis languori
bus et demonia
multa eiciebat ·
et non sinebat eā
loqui quoniam
sciebant eum · ·
35 Et diluculo exsur
gens abiit in de
sertum locum
ibique orabat
36 Et consecuti sunt
eum simon et
qui cum eo erant ·
37 Et cum inuenissent
eum dicunt ei

quia omnes quae
runt te · · 38 et ait il
lis eamus in prox
simos uicos et ci
uitates ad predi
candum ad hoc
enim ueni ·
39 Et erat predicans
in synagogis gali
leae · itemque de
monia expellens ·
40 Et uenit ad eum le
prosus depre
cans eum et adge
niculans se dicens
si uis potes me
mundare · 41 mi
sertus autem ih̄s ·
et extendens ma
num suam et tan
gens eum ait illi
uolo mundare
42 Et cum diceret
mox discessit ab
eo lepra et mun
datus est · 43 Et com
minatus est ei ih̄s
et statim dimisit
illum · 44 et dicit ei
uide nemini dix
eris · Sed uade
ostende te sacer
doti · et offeres
pro emundati
one tua · quae
praecepit moyses
in testimonium
illis · · · 45 Ipse autē
egressus coepit
predicare et dif
famare sermonē
Ita ut iam non possit'

Manifeste in ciui
tatem introire ·
Sed foris in de
sertis locis esse
Et conueniebant
ad eum undique
2. 1 Et iterum uenit
capernaum post
dies Et audi
tum est quod
in domo esset ·
2 Et confestim con
uenerunt mul
ti · ita ut iam non
caperent usque
ad ianuam · Et lo
quebatur ad eos
uerbum · 3 Et ue
nerunt ad eum ad
ferentes para
lyticum qui a
quattuor porta
batur · · 4 Et cum
non possint acce
dere prae turba
nudauerunt tec
tum ubi erat ih̄s ·
et dimisserunt
crabbatum in quo
paralyticus iace
bat · 5 cum uidis
set autem ih̄s fi
dem illorum
ait paralytico
fili remissa sunt
tibi peccata tua —
6 Erant autem qui
dam de scribis
sedentes et cogi
tantes in cordibꝰ
suis 7 quid iste
blasfemat quis **Fol. 157.**

Fol. 158.

potest remitte ·
re peccata nisi
solus ds̄ · [8] quo
cognito ih̄s in sp̄u
quid cogitarent
intra se dixit il
lis · quid cogita
tis ista in cordi
bus uestris · –
[9] Quid est facilius
dicere paralyti
co dimittuntur
tibi peccata tua ·
Aut dicere sur
ge tolle crabatū
tuum et ambula ·
[10] Ut autem sciatis ·
·quoniam potes
tatem habet filius
hominis remit
tendi peccata

Ait paralytico
[11] tibi dico surge
tolle crabatum
tuum et uade in
domum tuam
[12] Ille autem sur
gens tulit craba
tum coram om
nibus et abiit
ita ut admiraren
tur omnes
et honorificarent
dm̄ dicentes ·
quia numquam
taliter uidisse se · ·

* [13]Et processit rur
* sus ad mare · ·
* omnisque turba
* ueniebant ad eū
et docebat eos

[14] Et cum praeteriret
uidit leui alfei
sedentem a telo
neum et ailli se
quere me et sur
gens secutus est
eum · [15] et factum
est discumben
te illo in domo
eius · et multi
puplicani et pec
catores simul
recumbebant cū
ih̄u et discipuli
eius Erant enī
multi qui secuti sunt
eum [16] Et scribe
et farisaei uiden
tes illum mandu
çantem cum pec
catoribus et pu

plicanis · dicebant
discipulis eius
quare cum pupli
canis et peccato
ribus manducat
et bibet · [17] Et cum
audisset ih̄s ait ·
non egent fortes
medicos sed qui
male habent ·
non ueni uocare
iustos sed pecca
tores· · · [18] Et erant
discipuli iohannis
et farisei ieiunan
tes et ueniunt et
dicunt illi quare
discipuli iohannis
et fariseorum ie
iunant · tui uero
discipuli non ieiu

nant · [19] et ait illis
numquid possunt
fili sponsi quam
diu cum illis est
sponsus ieiuna
re · quantum
temporis secū
habuerint spon
sum non possunt
ieiunare · [20] Ue
nient autem dies
cum auferetur
ab eis sponsus
et tunc ieiunabunt
in illa die · [21] nemo
adsumentum
panni rudis adsu
it uestimento ue
teri · Alioquin
aufert supple
mentum nouum

a ueteri et peior
fit scissura · [22] Et
nemo mittit uinū
nouum in utres
ueteres Alio
quin disrumpit
uinum utres
et uinum effun
detur et utres
peribunt · Sed
uinum nouum
in utres nouos
mittendum est
[23] Et factum est ite
rum cum sab
batis ambularet
per segetes · Et
discipuli eius
iter facientes ·
coeperunt uelle
re spicas ·

[24] pharisei autem
dicebant ei
ecce quid faciunt
sabbatis quod
non licet [25] Et ait
illis nec hoc le
gistis quod fece
rit dauid cum
necessitatem
habuit et esuri
it et qui cum illo
erant [26] quomo
do intrauit in do
mum dī · sub ab
iathar principē
sacerdotum · ·
et panes propo
sitionis mandu
cauit quos non
licebat ei mandu
care nisi solis

sacerdotibus ·
et dedit eis qui cū
illo erant · [27] Et di
cebat illis sabbatū
propter hominē
factum est · non
homo propter
sabbatum · [28] Ita
que dn̄s est filius
hominis etiam
sabbati · · · **3.** [1] Et in
troiit iterum in
synagogam et
erat ibi homo ari
dam habens manū
[2] et obseruabant
eum si sabbatis
curaret ut accus
sarent illum ·
[3] Et ait homini haben
ti manum aridā

Fol. 159.

Fol. 160.

surge in mediū ·
4 et dixit ad illos ·
licet sabbatis
benefacere aut
male · Animam
saluare aut per
dere · At illi tacu
erunt · 5 et circū
spiciens eos cū
indignatione ·
contristatus su
per cecitatem
cordis eorum ·
dixit homini Ex
tende manum tu
am et extendit
et restituta est
manus eius ·
6 Exierunt autem
farisaei cum he
rodianis ·. et con

silium iniebant
aduersus eum
ut illum perde
rent · 7 ihs uero
secessit cum dis
cipulis suis ad
mare · Et mul
ta turba a iudea
et galilea 8 Et ab
hierosolymis ·
et ab idumea ·
et trans iorda
nen Et circa ty
rum · et sidem
multitudo mag
na · Audientes
quanta faciebat
uenerunt ad eu̅
9 Et dixit discipu
lisuis ut naui
cula deseruiret sibi

propter turbā
ne cum conpri
merent · 10 mul
tos enim curabat
Ita ut inruerent
in eum ut illum
tangerent qui
cumque habe
bant plagas · 11 Sed
et sp̄s inmundi
cum illum uide
rent procede
bant ei · Et clama
bant dicentes
quia tu es filius
dī · 12 Et increpa
bat illos ne eum
manifestarent
quoniam sciebant
eum · · 13 Ascendens
autem in montē

uocauit ad se
quos uoluit ipse ·
et uenerunt ad eū ·
14 Et fecit duodecī
ut secum essent ·
et ut mitteret eos
predicare euan
gelium · 15 et habe
re potestatem
curandi ualitudi
nes · et eiciendi
demonia · · · —
16 Et inposuit simo
ni nomen petrū
17 Et iacobum zebedei ·
et iohannem fra
trem iacobi —
Communiter au
tem uocauit eos
boanerges quod
est fili tonitrui

18 Et andream · et
fillipum · et bar
tholomeum
et thomam et
iacobum alfei
et lebbeum
e simonem cana
neum · 19 et iuda
scarioth qui tra
didit illum · · · 20 Et
ueniunt ad uillā ·
et conuenit iterū
turba · uti nec
possent panem
manducare ·
21 Et cum audissent
de eo scribae et
ceteri exierunt
ut tenerent eum
Dicebant enim
quoniam exentiat

eos · 22 Et scribae
qui ab hierosoly
mis descenderant
dicebant quonia̅
beelzebul habet
principem dae
moniorum Et
per eum eicit de
monia · 23 et uo
cauit eos et ait il
lis in parabolis ·
quomodo po
test satanas
satanan eicere
24 Et si regnum in se
diuidatur non
potest stare
regnum illud ·
25 et si domus su
per semet ipsā
dispartiatur

Fol. 161.

non potest do
momus illa sta
re 26 Et si satanas
satanan eicit
dispertitus est
super se non po
test stare reg
num eius sed fi
nem habet
27 Nemo potest ua
sa fortis ingres
sus in domum di
ripere nisi pri
us fortem alliget ·
Et tunc domum
eius diripiet
†28 Amen dico uobis ·
quoniam omnia
dimittentur fili
is hominum pec
cata et blasfemiae · · ·

29 qui autem blas
femauerit sp̄m
sc̄m non habet
remissionem
sed reus erit
aeterne delicti ·
30 Quoniam dicebant
eum sp̄m inmun
dum habere ·
31 Et uenit mater eius
et fratres eius
et foris stantes
miserunt ad eum
ut euocaretur ·
32 Et sedebant circa
eum turbae et di
cunt ei ecce ma
ter tua et fratres
tui et sorores
tui foris querunt
te · · 33 qui respon

Fol. 162.

dens dixit illis ·
quae est mater
mea aut fratres
mei · [34] Et conspi
ciens qui in cir
cuitu eius sede
bant ait · Ecce
mater mea et fra
tres mei · [35] qui e
nim fecerit uo
luntatem dī
hic meus frater
et soror et ma
ter est
* 4. [1] Et coepit iterū
* docere ad ma
* re Et congre
* gata est ad eum
turba multa · ita
ut in nauem as
cendens · sede
ret super mare · ·
et omnis turba
circa mare erat ·
[2] et docebat eos in
parabolis multa ·
et dicebat illis in
doctrina sua di
cens · [3] Ecce exi
it seminans
ad seminandum
[4] Et dum seminat
aliud cecidit cir
ca uiam et uene
runt uolucres
celi et comede
runt illud ·
[5] Aliud uero cecidit
super loca pe
trosa · Et quoniā
non habuit ter
ram multam

statim exhortū
est · quia non ha
bebat altitudinē
terrae · [6] quando
exhortus est sol ·
exaestuauit et
quoniam non ha
buit radicem
aruit · · · [7] Et aliud
cecidit in spinas
et crescentibus
spinis suffoca
tum est et fruc
tum non dedit
[8] Et aliud cecidit
in terram bonā
et dat fructum
ascendem et cres
centem et ad
fert unum tri
cessimum · · ·
et sexagessimum ·
et unum centen
simum · [9] Et dice
bat qui habet au
res audiendi
audiat · · [10] Et cum
esset singularis
interrogabant
illum discipuli
eius quae esset
parabola ista ·
[11] et ait illis · uobis
datum est cognos
cere mysteriū
regni dī · illis
autem qui foris
sunt in parara
bolis omnia di
cuntur · [12] ut ui
dentes uideant
et non uideant

Fol. 163.

Et audientes audi
ant et non intel
legant ne quan
do conuertantur
et dimittam eis
peccata · [13] Et ait il
lis nescitis para
bolam hanc · Et
quomodo om
nes parabolas
cognoscetis · —
[14] Qui loquitur uer
bum seminat ·
[15] Hi autem sunt qui
iuxta uiam semi
nantur qui neg
legenter uerbū
suscipiunt Et
cum audierint
confestim uenit
satanas et aufe
ret uerbum quod
seminatum est in
corde illorum · · ·
[16] Et hi sunt qui supra
petrosa seminan
tur · qui cum au
dierint uerbum
cum gaudio acci
piunt illud [17] Et
non habent radi
cem in se sed tē
porales sunt ·
Deinde horta tri
bulatione et per
secutione prop
ter uerbum con
tinuo scandali
zantur · · · [18] Et hi
sunt qui in spinis
seminantur ·
Qui uerbum audiunt

[19] Et sollicitudine uic
tus et errores mun
di simul inceden
tes soffucant uer
bum et sine fruc
tu efficiuntur · ·
[20] Et hi sunt qui supra
terram bonam ce
ciderunt qui au
diunt uerbum
et suscipiunt et
fructificant ·
unum tricessi
mum · et unum
sexagessimum
Et unum centensi
mum · · · [21] Et dice
bat illis numquid
uenit lucerna
ut sub modio po
natur aut sub lecto · —
Sed ut supra can
delabrum pona
tur · [22] non enim
est absconditū
sed ut manifeste
tur · nec factu̅
est occultum
sed ut in palam
ueniat · [23] Si quis
habet aures au
diendi audiat ·
[24] Et dicebat illis ui
dete quomodo
audiatis · in qua
mensura metie
ritis metietur uo
bis et adicietur
uobis qui auditis ·
[25] Qui enim habet da
bitur illi et qui non
habet etiam quod

Fol. 164.
habet auferetur
ab illo··· 26 Et dicebat
sic est regnum dī
quemadmodum
si iactet homo se
men in terram 27 Et
obdormiat et ex
surgat nocte et die·
et semen germinet
et crescat dum ne
scit ille· 28 ultro enī
terra fructificat
primum herbam·
deinde spicam· de
inde plenum gra
num in spica·· 29 Et
cum produxerit
fructum statim
mittet falcem· qūm
adest messis —
30 Et dicebat· cui adsi
milabitur regnū dī —
aut in quam parabo
lam comparabimus
illud· 31 Sicut granū
sinapis quod cum
seminatum est in
terram minimus
est omnibus simi
nibus quae sunt in
terram· 32 Et cum
creuerit fit maius
omnibus holeribꝰ·
et facit ramos mag
nos ita ut possint
sub umbra eius
haues celi inhabita
re·· 33 talibus mul
tis parabolis lo
quebatur eis uer
bum· prout pote
rant audire

34 Sine parabola autē
non loquebatur eis
seorsum tameṅ
discipulis suis dis
·· serebat eas
* 35 Et ait illis· in illa die
* cum sero esset
* factum transe
* amus ultra· 36 Et di
mittunt turbam·
Et acceperunt eu¯
ita ut erant in naui·
et multae simul na
ues erant cum illo
37 Et facta est procel
la magna uenti
et fluctus mitte
bat in nauem ita
ut impleret nauē·
38 Et erat ipse in pup
pe supra puluinū
dormiens· et exci
tantes eum dicunt··
magister non ad
te pertinet quod
pereamus· 39 et ex
surgens commi
natus est uento·
et mari dixit sile
commutesce et
cessauit uentus·
et facta est tranquil
litas magna· 40 Et ait
illis quid timidi
etis habetote
fidem· et timue
runt magno timo
re· Et dicebant
ad alterutrum·
quis est putas iste
cui mare et uenti
obaudiunt·

5. 1 Et uenit ultra in re
gione geraseno
rum· 2 Et exienti
ei de naui Et statī
occurrit ei homo
de monumentis
in spū inmundo·
3 qui domicilium ha
bebat in monu
mento· Et neque
cathenis quisqua¯
poterat eum ligare
4 quoniam sepe con
pedes et cathenas
quibus ligatus fuis
set disrupisset
et comminuisset·
nec quisquam pos
set eum amplius
uincere· 5 nocte
autem et die in
montibus et inmo
numentis erat
exclamans et con
cidens se lapidibus —
6 Uidens autem ihm
a longe adcucur
rit et adorauit eu¯
7 Et exclamans uoce
magna dixit quid
mihi et tibi ihu fi
li dī summi· adiu
ro te per dm̄ ne me
torqueas·· 8 Dice
bat enim illi ihs·
exi spirite inmun
de ab homine··· 9 Et
interrogauit eum
quod tibi nomen
est· et respondit
est mihi nomen
legio quia multi sumus

10 Et deprecabatur
eum multum ut
ne se expelleret
de regione· 11 Erat
autem ibi circa mon
tem grex porco
rum multorum
pascentium· 12 Et
deprecabantur
eum sp̄s dicentes
mitte nos in por
cos ut in eos intro
eamus· 13 Et statī
permisit illis ihs·
Et exeuntes spiriti
inmundi· intro
ierunt in porcos·
et magno impetu
grex precipitatū
est in mare ad dua
milia· et suffoca
ti sunt in mare·
14 Qui autem pascebant
eos fugerunt et
renuntiauerunt
in ciuitatem et
in agros· Et in
gressi sunt uide
re quid esset fac
tum· 15 et ueniunt
ad ihm : et uident
illum qui a demo
nio uexabatur se
dentem et uesti
tum et sana men
tis et timuerunt·
16 Narrauerunt autē
illis qui uiderant
qualiter factum
est ei qui demoniū
habuerat et de por
cis· 17 Et rogare
Fol. 165.

Fol. 166.

Coeperunt eum
ut discederet de
finibus eorum ·
18 Cum quae ascende
ret nauem coe
pit illum depre
cari qui [a] demonio
uexatus fuerat
ut esset cum illo · —
19 Ih̄s autem non ad
misit eum · sed
ait illi · uade in do
mum tuam ad tu
os et adnuntia il
lis quanta tibi dn̄s
fecerit et miser
tus ~~eīus~~ est tibi
20 Et abiit et coepit pre
dicare in decapo
li quanta sibi fe
cisset ih̄s · Et om
nes mirabantur · ∽
* 21 Et cum transfre
* tasset ih̄s ultra
* rursus conueni
* nit turba multa
ad eum circa mare
22 Et uenit quidam
archisynagogus
nomine iairus
Et ut uidit eum pro
cidit ad pedes eius
23 rogans eum et di
cens qūm filia
mea in extremis
est · Ueni tange
eam de manibus
tuis ut salua sit
et uiuat · 24 Et abiit
cum eo et seque
batur eum turba
multa · Et conprimebant
illum · · · 25 Et muli
er quae erat in
profluuio sangui
nis ab annis duo
decim · 26 multa
passa erat a con
pluribus medicis ·
et errogauerat
omnia sua nec
quidquam profe
cerat sed dete
rius habebat · —
27 Audito de ih̄u ue
nit retro et tigit
uestimentum eius
inter turba 28 dicens
intra se · si uel
uestimenta eius
tetigero salua e
ro · · · 29 Et confestī
siccatus est fons
sanguinis eius ·
et sensit corpori
quod sanata esset
a plaga · 30 cogno
uit autem et ih̄s
uirtutem quae exi
erat de se · et con
uersus ad turbā
ait quis tetigit
uestimenta mea ·
31 discipuli autem
illius dicunt ei
uides turbam
conprimentem
te et dicis quis
me tetigit · 32 et ~~eir~~
circumspiciebat
uidere quis hoc
fecerat 33 et muli
er timens ac tre
mens procidit
ante illum et dix
it quod factum
est · 34 ih̄s uero dix
it ei contans esto ·
filia fides tua te
saluam fecit ua
de in pace Et esto
sana a plaga tua ·
35 Et adhuc eo loquen
te · ueniunt ad
archisynagogo
dicentes quia
filia tua mortua
est quid iam uex
sas magistrum · —
36 Ih̄s autem audito
hoc uerbo ait
archisynagogo ·
noli timere
tuntummodo
crede · 37 Et non ad
misit quemquam
sequi se nisi pe
trum et iacobū —
et iohannem fra
trem iacobi —
38 Et ueniunt in domū
archisynagogi —
Et uident turbam
f̄lentem et lamen
tantem multum ·
39 Et ingressus ait
quid turbamini
et quid ploratis —
puella non est
mortua se dormit
40 At illi deridebant
eum · · · Ipse uero
eiecta turba fo
ris · adsumto
patre et matre
puellae · et eos qui
secum erant · ·
Introiit ubi erat
puella iacens ·
41 Et tenens manum
eius et ait illi ·
thalitha cumi
quod est interpre
tatum puella ti
bi dico exsurge ·
42 Et confestim ex
surrexit puella
et ambulabat
Erat autem anno
rum duodecim ·
Et obstipuerunt
omnes stupore
magno · 43 Et pre
cepit illis ut ne
mo sciret Et dix
it dari illi mandu
care · · · 6. 1 Et egres
sus inde abiit in
patriam suam ·
et sequebantur eū
discipuli eius ·
2 Et die sabbato coe
pit in synagoga do
cere et multi au
dientes admira
bantur in doctri
nam illius · omnes
dicentes unde
huic hec et quae
est sapientia que
data est illi ut uir
tutes iste per ma
nus eius effician
tur · 3 nonne iste
est faber filius
mariae · frater
autem iacobi · et
ioseph · et iudae ·

Fol. 167.

Fol. 168. et simonis · nonne
et sorores eius
hic nobiscum sunt ·
et scandalizaban
tur in illo · [4] Et di
cebat eis ihs quia
non est profeta
sine honore nisi
in patria sua et in
genero suo et in
domo sua · · [5] et no
luit ibi uirtutem
multam facere ·
Nisi paucos infirm^{o}s ·
ponens manum cu
rauit · [6] et miraba
tur propter in
credulitatē illorū —
* Et circuibat cas
* tella in cir
* cuitu docens ·

[7] Et conuocatis duo
decim discipulis ·
coepit illos mit
tere binos binos ·
Et data illis potes
tate spūum in
mundorum ·
[8] Precipiens eis ne
quid tollerent
in uia nisi uirgam
tantum · non pe
ram · non panē ·
neque in zona aes ·
[9] sed calciatos san
daliis · · et ne indu
erentur duas
tunicas · · · [10] et dicit
eis quocumque
introieritis do
mum illic mane
te donec exeatis inde
[11] et quicumque
non recerint u^{o}s ·
Exeuntes inde
excutite pedes
uestros cum pul
uere in testimo
nium illis · amen
dico uobis · tole
rabilius erit so
domis et gom^{o}r
ris in die iudicii
quam illi ciuita
ti · · [12] et Exeuntes pre
predicabant ut
penitentiam a
gerent [13] Et ali
qui ex illis mul
ta dem^{o}nia eicie
bant · et uguen
tes oleo multos
egrotos sanaue
runt · [14] Audiuit
autem herodes
rex · manifestū
enim erat nomen
eius et dicebat
quod iohannes
baptista resur
rexit a mortuis ·
et propterea ef
ficiuntur uirtu
tes in illo · [15] Alii au
tem dicebant qu^{o}d
helias est Alii ue
ro dicebant quia
profeta est qua
si unus ex profe
tis · [16] Quo audito
herodes ait · quē
ego decollui hic
est iohannes ·
hic surrexit

a mortuis · · · [17] Ipse
enim herodes
misit hac tenuit
iohannem et al
ligauit eum et mi
sit in carcerem ·
Propter herodia
dem uxorem
filippi fratrisui ·
quia duxerat eū
uxorem · [18] Dice
bat enim iohan
nes herodi quia
non licetibi habe
re uxorem fra
tris tui · · · [19] Hero
dias autem insidi
abatur illi et
querebat occi
dere eum et non
poterat · · · [20] hero
des autem time
bat iohannem ·
sciens eum uiru
iustum et scm
et custodiebat eū—
Et audito eo quod
multa faciebat ·
et libenter eum
audiebat · · · [21] Et cū
dies opurtunus
accedisset · He
rodes natalis
sui cenam fecit
pri^{n}cipibus · et
tribunis · et pri
mis galileae ·
[22] Cumque introis
set filia ipsius
herodiadis et
saltasset et pla
cuisset herodi
Simulque recum Fol. 169.
bentibus · · rex
ait puellae pete
ad me quod uis et
dabo tibi · · [23] Et iura
uit illi multa ·
Quod quidquid pe
tieris dabo tibi ·
licet dimidium
regni mei · · [24] que
cum exisset dix
it matri suae
quid petam · At il
la dixit · kaput
iohannis baptis
tae · · · [25] Cumque
introisset ad re
gem · ait confes
tim · da mihi hic
in disco kaput
iohannis baptistae
[26] Et contristatus fac
tus est rex · prop
ter iusiurandum
Et propter simul
discumbentes
noluit eam contris
tare · [27] Et confestī
mittens speculu
latorem prece
pit adferri caput
eius · Isque abiit
et decollauit illū
in carcerem · [28] Et
attulit capud eius
in di^{s}co et dedit
puellae · puella
autem dedit illū
matri suae · · [29] quo
audito discipuli
eius uenerunt
et tulerunt corpus

Fol. 170. eius et inposue
runt illud in mo
numento · · —
30 Et conuenientes
apostoli ad iħm
renuntiauerunt
illi omnia quae ege
rant et docuerant · –
31 Et ait illis iħs · ueni
te uos secreto in
locum desertum —
Et requiescite pu
sillum · Erant
enim qui ibant et
rediebant multi ·
Et nec dum mandu
candi spatium ha
bebant · · · 32 Et as
cendentes in nauē
abierunt in deser
tum locum seorsū ·

33 Et uiderunt eos abe
untes et cognoue
runt eos multi ·
Et pedestres de om
nibus ciuitatibus
concurrerunt il
luc et praeibant ·
Et conuenerunt
ad eum · 34 Et exiens
et uidens multam
turbam iħs con
doluit super eos —
quia erant sicut
oues quibus non
erat pastor · Et
coepit docere illos
multa · 35 Et cum
iam horam multā
fieret · accesse
runt ad eum disci
puli eius et dicunt ei

quia desertus est
locus · et hora iam
preteriit · etiam
multae turbae sunt
36 Dimitte illos ut e
untes in proximos
uillas et castella
emant sibi quos
manducent quia
non habent · 37 Ipse
autem respon
dens ait illis da
te illis uos man
ducare · Et dicunt
ei ibimus et eme
mus denariis do
centis panes et
dabimus illis ut
manducent ·
38 Et dicit eis iħs quod
panes habetis ·

ite et uidete · Et cū
cognouissent · di
cunt ei quinque
panes et duos pis
ces · 39 Et precepit il
lis ut discumbe
rent omnes areas
et areas supra uiri
de fenum · 40 Et dis
cubuerunt areas
et areas per cen
tenos et per cin
quagenos · 41 Et ac
ceptis quinque
panibus et duo
bus piscipibus
intuens in celum
benedixit et fregit
et dedit discipu
lis suis ut adpone
rent ante eos

et duos pisces di
uisit omnibus ·
42 Et manducauerunt
omnes et satura
ti sunt · 43 Et tule
runt fragmento
rum duodecim
cofinos et de pis
cibus · 44 Erant au
tem qui manduca
uerunt quinqꝫ
milia uirorum ·
45 Et statim exsur
gens coegit dis
cipulos suos as
cendere nauem ·
ut precederent
eum a bethsaida
dum ipse dimit
teret populum
46 Et cum dimisisset

eos · Abiit in mon
tem orare · 47 Et
cum sero esset
erat nauis in me
dio mari · et ipse
solus in terra · –
48 Et uidens eos re
migantes et la
borantes Erat
enim uentus con
trarius illis ·
Et circa quartam
uigiliam notis
uenit ad illos am
bulans supra
mare · Et uolebat
transire illos ·
49 At illi ut uiderunt
illum ambulantē
super mare · —
putauerunt fan

tasma esse · 50 Et ex Fol. 171.
clamauerunt om
nes et conturba ·
ti sunt · · et confes
tim locutus est ad
eos et ait illis Con
fidete · ego sum
nolite timere · ·
51 Et ascendens in nauē
ad illos et cessauit
uentus et plus ma
gis intra se stupe
bant et miraban
tur · 52 non enim in
tellexerant de pa
nibus · erat enim
cor eorum obtu
sum · 53 Et trans
fretantes inde ·
uenerunt in ter
ram genesareth

54 Cumque egressus
esset de naui cog
nouerunt eum ·
55 Et circumcurren
tes uniuersam
confinem regio
nis illius · coepe
runt in crabatis
adferre omnes
male habentes ·
Circumferebant
autem eos ubicū
que audiebant esse
iħm · 56 et quocumqꝫ
iret in castellis
uel uillis uel ciui
tatibus · in plateis
ponebant uniuer
sos infirmos · Et
deprecabantur eū
ut uel fimbream

Fol. 172. uestimenti eius
tangerent · et quod
quod tangebant sal
ui fiebant
* 7. 1 Et conueniunt
* ad eum farisei
* et quidam de scri
* bis qui ueniebant
ab hierosolymis ·
2 Qui cum uiderent
quosdam ex disci
pulis eius commu
nibus manibus ·
Id est non lotis · man
ducare panem ui
tuperauerunt ·
3 Farisei enim et om
nes iudei nisi pu
gillo lauent manus
non manducant ·
Tenentes traditio
num seniorum ·
4 Et a foro cum uene
rint nisi baptizen
tur cibum non ca
piunt · Et alia mul
ta sunt que tradita
sunt illis seruare · —
baptismos calicū
et urcaeorum · et
aeramentorum
et lectorum ·
5 Et interrogabant eū
scribae et farisaei ·
Quare discipuli tui
non ambulant se
cundum traditio
nem seniorum ·
Sed communibus
manibus mandu
cant panem · 6 At ille
respondens dixit
Quoniam bene pro
fetauit esaias de
uobis hypocritis
sicut scribtum est ·
, Populus hic labiis
, me honorat · cor
, autem eorum lon
, ge est a me · 7 sine
, causa autem colunt
, me · docentes doc
, trinas precepta
, hominum bap
tismos calicum
et urcaeorum · et
alia similia quae fa
citis conplura ·
8 Relinquentes man
datum dī tenen
tes traditiones ho
minum · · · 9 Et dice
bat illis bene inri
tum fecistis pre
ceptum dī ut tra
ditionem uestrā
statuatis · 10 moyses
enim dixit honora
patrem tuum et
matrem tuam ·
Et qui maledixerit
patri aut matri
morte moriatur —
11 Uos autem dicitis
si dixierit homo
patri suo aut ma
tri coruan quod
est donum · quod
cumque ex me tibi
proderit 12 iam non
missum facitis eū
quicquam facere
patri aut matri
13 Rescindetes uer
bum dī per tradi
tionem uestram
stultam quam tra
didistis et simi
lia huius modi mul
ta facitis · 14 Et ite
rum turbis dice
bat illis · audite
me omnes et intel
ligite · 15 nihil est
a foris hominis
introiens in eum
Quod possit in eum
coinquinare ·
Sed quae de homine
procedunt illa
sunt quae coinqui
nant hominem ·
16 Si quis habet aures
audiendi audiat ·
17 Et cum introisset in do
mum ad turbā ·
interrogabant eū
discipuli eius para
bolam 18 Et ait illis ·
Sic et uos inpruden
tes estis non intel
ligitis quod omne
extrinsecus intro
iens in hominem
non potest eum
coinquinare · 19 Nec
enim introiit in
cor eius sed in
uentrem et in se
cessum exiit
purgans omnes
aescas · · · 20 Dicebat
autem quoniam
quae de homine ex
eunt illa coinqui
nant hominem
21 Ab intus enim de Fol. 173.
corde hominum ·
cogitationes ma
le procedunt ·
adulteria · 22 furta ·
fornicationes ·
homicidia auari
tia nequitia · dolus
inpudicitia · ocu
lus malus blasfe
mia · superbia ·
stultitia · 23 omnia
haec mala ab intus
procedunt et co
inquinant homi
nem · · · 24 Et surgens
inde abiit in finē
tyri et sidonis · et
introiens in domū
neminem uolebat
scire · · et non potuit
latere · 25 Cumque
audisset de illo mu
lier cuius filia ha
bebat sp̄m inmun
dum · Uenit et
procidit ante pe
des eius · · 26 erat
autem mulier
greca syrafinis
sagere · · et roga
bat eum ut expel
leret demoniū
filiae eius · 27 Et ait
ihs ad illam · sine
prius saturen
tur filii · non est
enim bonum ac
cipere panem fi
liorum et catel
lis mittere · 28 at il
la respondit ei

Fol. 174.

dicens · etiam
dñe nam et catel
li subtus mensā
aedunt de micis
puerorum · [29] Et
ait illi · uade pr^o^p
ter hoc uerbum
exiit demonium
a filia tua · · [30] et cū
uenisset domū
inuenit filiam su
am ia^c^tatam in lec
to · et demoniū
eiectum · · [31] Et rur
sus egressus a
finibus tyri et si
donis Uenit ad
mare galileae ·
Inter medios fin^e^s
decapolis · [32] Et of
ferunt ei surdū

Et mutum · et de
precabantur eū
ut inponeret illi
manum · · [33] Et acci
piens eum de tur
ba seorsum · ex
puit et misit digi
tos suos in auricu
lis eius · et tetigit
linguam eius ·
[34] Et aspiciens in celū
ingemuit et ait
eppheta quod est
adaperire · [35] et a
perte sunt aures
eius et solutum
est uinculum lin
gue eius et loque
batur rectae ·
[36] Et precepit illis · ut
ne cui quidquam

dicerent · · quan
tum autem eis
precipiebat at
illi tanto magis
predicabant
[37] et eo amplius mi
rabantur dicen
tes bene omni
bus fecit et sur
dos fecit audire
et mutos loqui —
* 8. [1] In illis autem die
* bus cum multa
* turba esset nec
* haberent quod
* manducarent ·
conuocatis disci
pulis ait illis [2] mi
sereor supra tur
bam hanc · quoniā
triduum adherent

mihi nec habent
quod manducent ·
[3] et dimittere illos
ieiunos domi nolo ·
ne fatigentur in
uia · · Et aliqui ex il
lis a longe uenerunt ·
[4] Et responderunt il
li discipuli eius
unde ^e^os po^te^rit ali
quis saturare pa
nibus in solitudi
ne · [5] Et interroga
uit eos quod panes
habetis · At illi
d^i^xerunt septem ·
[6] Et precepit turbis
discumbere supra
terram · Et accep
tis septem panibus
gratias egit ac fregit

Fol. 175.

et dedit discipulis
suis ut adpone
rent et adposu
erunt ante turb^a^s
[7] Habebant autem
et paucos pi^s^cicu
los · et grat^i^as a
gens · iussit et il
los adponi · [8] et
manducauerunt ·
et saturati sunt ·
Et sustulerunt
quod supe raûé
râuerat frag
mentorum spor
tas septem ·
[9] Fuerunt autem
qui manducaue
runt fere quat
tuor milia homi
num et dimisit

illos · [10] et statim
ascendit in naui
culam cum dis
cipulis suis · et ue
nit in partem dal
manutha · · [11] Exie
runt autem fari
saei et coeperunt
disceptare cum il
lo querentes
aliquod signum
ab eo de celo tem
tantes eum · [12] Et
ingemescens spū
suo ait · quid gen
eratio hec signū
quaerit · Amen
dico uobis si da
bitur generati
oni huic signum
[13] Et dimissis illis

Iterum ascen
dens in nauem
abiit transfre
tum [14] et obliti sunt
panes sumere · ·
Nisi unum panem
quem secum ha
bebant in naue—
[15] Et precepit illis di
cens uidete a
fermento farise
orū et a fermen
to herodis · [16] Et co
gitabant ad alteru
trum quo^d^ panes
non haberent · ·
[17] Quo cognito ihs ait
illis quid cogita
tis in cordibus
uestris quia pa
nes non habetis

Nondum intellege
tis · nec perspicis
tis · Adhuc obtu
sum est cor uestrū ·
[18] Oculos habentes
non uidetis · et
aures habentes
non auditis · nec
meministis [19] quan
do quinque panes
fregi in quinque
milia hominum
quod cofinos frag
mentorum tulis
tis · dicunt illi duo
decim · [20] Quando
autem speptem
~~septem~~ panes in
quattuor milia ho
minum · quod spor
tas fragmentorū

Fol. 176. tulistis · at illi
dixerunt septem ·
[21] et ait illis quomo
do non intellexis
tis · · · [22] Et uenerunt
in bethaniam et
adferunt ad illū
cecum et roga
bant eum ut eū
tangeret · [23] Et ad
prehendit manū
eius et eicit illū
extra castellum ·
Et cum expuisset
in oculos eius in
ponens illi manū ·
interrogabat eū ·
an aliquid uide
ret · [24] et aspiciens
ait uideo homi
nes ut arbores
ambulantes · [25] et
iterum inposuit
manum super
oculos eius et fe
cit illum uidere · ·
Et restitutus est
ita ut uideret cla
re omnia · [26] Et mi
sit illum in domū
suam dicens · ua
de in domum tua⁻ ·
et nemini in cas
tello dixeris · ∽
* [27] Profectus est aute⁻
* ihs et discipuli
* eius caesaream
* filippi · Et in uia
interrogabat dis
cipulos suos di
cens · quem me
dicunt esse homines
[28] Responderunt ei
dicentes · iohannē
baptistam · alii au
tem heliam · alii
uero quasi unum
de profetis · · [29] Et
ipse interrogauit
eos · Uos autem
quem me dicitis es
se · Et respon
dens petrus ait ei
tu es · xp̄s · · [30] et im
perauit eis ut ne
mini diceret de
se · [31] Et coepit do
cere eos · quia
oportet filium
hominis multa pa
ti · et reprobari
a senioribus · et
principibus sacer
dotum et scribis ·
Et occidi et post tres
dies resurgere
[32] Et palam uerbum
loquebatur · ·
Quem suscipiens
petrus coepit ob
iurgare · [33] at ille
conuersus et ui
dens discipulos
suos increpauit
petrum dicens ·
uade retro me sa
tanas quia non sa
pis que dī sunt sed
quae hominum · —
[34] Et conuocata turba
cum discipulis su
is dixit illis · si quis
uult post ~~post~~ me
sequi abneget se
sibi et tollat cru
cem suam et sequa
tur me · [35] qui enim
uoluerit animam
suam saluam face
re perdet illam ·
Qui autem perdide
rit propter me
et propter euan
gelium saluam fa
ciet illam · [36] quid
autem prodest ho
mini si lucretur
omnem mundu⁻ ·
et detrimentum
patiatur anime suae ·
[37] Quam enim dabit ho
mo commutatio
nem pro anima sua
[38] Qui autem confusus
in me fuerit et uer
ba mea in genera
tione hac adultera
et peccatrice
Et filius hominis
confundet eum ·
cum uenerit in ma
iestate patris sui
cum agelis scīs ·
9.[1] Et dicebat illis amen
dico uobis quod
sunt quidam hic
stantes mecum ·
qui non gustabunt
mortem · donec
uideant regnum
dī uenire in uir
∽ tute ∽
in scr̄um in dedecation
* [2] Et post dies sex
* adsum · sit ihs
* petrum et iacobū
et iohannem —
Et ducit illos in
montem excelsū
seorsum solus
Et transfiguratus
est coram ipsis
[3] Et uestimenta eius
facta sunt splen
dida et candida
nimis uelut nix
qualia non po
test quisquam
fullo supra ter
ram facere can
dida · [4] Et uisus
est illis helias
cum moyse Et
conloqueban
tur cum ihu ·
[5] Et petrus ait ad
ihm · rabbi
bonum est nos
hic esse · et si uis
faciamus taber
nacula tria · tibi
unum · et moysi
unum · et helie
unum · [6] non enī
sciebat quid lo
queretur · timo
re enim exterri
ti erant · [7] et fac
ta est nubes ob
umbrans illos ·
Et uenit uox de nu
be dicens hic
est filius meus
dilectus hunc
audite · [8] Et conti
nuo circumspi
cientes neminē
amplius uiderunt
nisi ihm solū secū Fol. 177.

Fol. 178. 9 Et descen
dentibus illis
de monte pre
cepit illis ne cui
quae uidissent
narrarent · nisi
cum filius homi
nis a mortuis re
surrexisset ·
10 Et uerbum conti
nuerunt apud se ·
conquirentes
quid esset a mor
tuis resurgere
11 Et interrogaue
runt eum dicen
tes · quare dicunt
scribae heliam
oportet primū
uenire · 12 Et re
spondens dixit illis
Helias ueniens
primo restitu
et omnia · · · et quo
modo scriptum est
super filium ho
minis ut multa
patiatur et con
temnatur · 13 Sed
dico uobis · quia
et helias uenit ·
et fecerunt illi
quanta uoluerunt ·
sicut scriptum
est de illo · ·
14 Et cum uenisset
a discipulos ui
dit turbam mag
nam cum illis ·
et scribas con
quirentes cum eis ·
15 Et confestim omnis
multitudo uiso
illo expauit · et
adcurrentes salu
tauerunt eum –
16 Et interrogauit
eos quid inter
uos conquiritis ·
17 Et respondit ei u
nus de turba ·
Magister attuli
filium meum ad
te habentem sp̄m
inmundum · 18 qui
ubicumquae eum
adprehenderit
adlidit eum et spu
tat · Et stridet
dentibus et ares
cit · Et dixi disci
pulis tuis ut eice
rent illum et non
potuerunt
19 Et respondens
dixit illi · o gene
ratio incredula
quamdiu apud uos
ero quamdiu pa
tiar uos · Adferte
illum ad me · 20 et ad
tulerunt Et cū
uidisset eum sp̄s
ille conturbauit
puerum et heli
sus in terram uo
lutabatur spumans
21 Et interrogauit pa
trem eius quan
tum temporis est
ex quo factum est
ei · at ille respon
dit ab infantia ·
22 Et frequenter illū
in ignem et in a
quam mittebat
ut eum perderet
Sed si quid potes
adiuua nos dn̄e
et miserere nobis ·
23 Ih̄s autem dixit il
li · si potes crede
re omnia possi
bilia credenti ·
24 Et continuo excla
mans pater cū
lacrimis et dixit
Dn̄e credo adiuua
meam increduli
tatem · 25 Et cum
uideret ih̄s quod
concurret tur
ba · Comminatus
est spiritui in
mundo dicens ·
surde et mutae
spiritae · ego tibi
precipio exi ab il
lo et numquam
introeas in eum
26 Et clamans et mul
tum illum lamen
tans exiit · et fac
tus est sicut mor
tuus · ita ut mul
ti dicerent quod
mortuus esset
27 Ih̄s autem tenens
manum eius et
leuauit eum et sur
rexit · 28 et cum in
troisset in domū
Discipuli eius secre
to interrogabant
illum quare nos
non potuimus illud
eicere · 29 et dixit
illis · hoc genus
in nullo alio po
test exire nisi in
orationibus et ie
iuniis
* 30 Et inde profecti
* transiebant
* in galileam · Et ne
* mo uolebat quē
* quam scrire · —
31 Docebat autem dis
cipulos suos et
dicebat illis · quia
filius hominis
tradetur in manus
hominum · et occi
dent eum · et oc
cissus post tertiū
diem resurget
32 At illi ignorabant
uerbum et timebant
eum interrogare
33 Et uenit capernaū ·
et cum domi esset
interrogabat eos
quid in uia discep
tassent · 34 at illi tacu
erunt · Inter se
enim disquerebant
quis eset illorum
maior · · · 35 Et sedens
uocauit duodecī
discipulos et ait il
lis · · Si quis uult
primus esse · fiat
omnium nouissi
mus et omnium
minister · 36 Et acci
piens puerum
Statuit eum in medio
eorum · quem cū Fol. 179.

Fol. 180.

conplexus esset
ait illis · [37] quisquis
ex huiusmodi pue
ris reciperit in
nomine meo me
recipit · et quicū
que me recipit ·
non me recipit sed
eum qui me misit
[38] Respondit autem
iohannes dicens
Magister uidimus
quendam in nomi
ne tuo eicientem
demonia · quia
non sequitur nos
et prohibuimus
eum · [39] Et respon
dens ihs ait no
lite prohibere
eum · nemo est
enim · qui faciat
uirtutem in nomi
ne meo · Et poterit
cito male loqui de
me · [40] Qui enim non
est aduersus uos
pro uobis est ·
[41] Quisquis enim po
tum dederit uobis
calicem aque in no
mine meo quia xpi
etis · amen dico uo
bis quia non peri
bit merces eius ·
[42] Et quicumquae scan
dalizauerit unū
de pusillis istis
crentibus in me
Bonum est illi ma
gis si circūdare
tur lapis molaris

circa collo eius
et in mari mitte
retur · · [43] Et si scan
dalizat te manus
tua abscide illā
Bonum est tibi de
bilem introire
in uitam quam
duas manus ha
bentem hire in
geheennam ig
nis inextingui
bilem · [44] ubi uer
mis eorum non
morietur et ig
nis non extingue
tur · [45] Et si pes tu
us scandalizat
te amputa illum
bonum est tibi
claudum intro
ire in uitam aeter
nam · quam duos
pedes habentem
mitti in gehennā ·
in ignem inexstin
guibilem [46] ubi
uermis eorum
non morietur
et ignis non exstin
guetur · · [47] Et si o
culus tuus scan
dalizat te eice il
lum · bonum est
tibi caecum intro
ire in regnum dī ·
quam duos ocu
los habentem
mitti in gehen
nam ignis [48] ubi
uermis eorum
non morietur

et ignis non extin
guetur · · [49] omnis
enim ignis allie
tur · Et omnis
uictima salis al
lietur · · [50] bonum
est sal quod si
sal insulsum fu
erit in quo illud
salietis · habete
in uobis ipsis sa
lem · et pacem ha
bete inter uos —

* 10. [1] Et inde sur
* gens uenit in
* fines iudeae
trans iodanem
Et conuenit
iterum turba
ad eum · et sicut
consueuerat rur
sus docebat eos —
[2] Et accedentes fari
saei interrogaue
runt eum · si licet
uiro uxorem di
mittere · temp
tantes illum · [3] At
ille respondens
dixit eis · quid
uobis precepit
moyses · [4] qui dix
erunt · praece
pit libellum re
pudii dare scrip
tum et dimitte
re · [5] quibus res
pondens ihs ait
Ad duritiam cor
dis uestri scrip
sit uobis preceptū ·

istud · [6] ab initio
enim masculum
et feminam fecit
eos ds̄ [7] et dixit ·
Propter hoc relin
quet homo patrē
suum et matrē ·
et adherebit ux
orem suam ·
[8] et erunt duo in
carne una · Ita
que iam non sunt
duo sed una ca
ro · [9] quod ergo
ds̄ coniunxit ho
mo non separet ·
[10] Et in domo iterū
discipuli eius de
eodem interro
gauerunt eum ·
[11] Et dixit eis ihs
quicumque dimi
serit uxorem suā
et aliam duxerit
moechatur super
eam · [12] et si mulier
exierit a uiro et
alii nubserit moe
chatur · [13] Et of
ferebant ei pue
ros ut tangeret
eos · discipuli
autem commina
bantur offe
rentibus · —
[14] quos cum ui
deret ihs indig
natus est · Et ait
illis sinite pue
ros uenire
ad me · Et nolite
prohibere illos

Fol. 181.

Fol. 182.

talium est enim
regnum dī
15 Amen dico uobis
quicumque non
receperit reg
num dī sicut pu
er non intrabit
in illud · 16 Et con
uocans eos in
ponebat manus
super illos et
benedicebat eos ·
17 Et cum procede
ret in uia occur
rens unus ad ge
nuam eius se
uoluens roga
bat dicens ·
magister bone
quid faciam ut
uitam aeternam

possideam · —
18 Iħs autem dixit
illi quid me di
cis bonum ne
mo bonus nisi
unus ds̄ · 19 pre
cepta nosti ·
ne adulterabis ·
ne occidas
ne fureris
ne falsum testimo
nium dixeris ·
ne fraudē feceris ·
Honora patrem
et matrem · –
20 At ille respon
dens dixit ma
gister omnia
hec obseruaui
a iuuentute mea
21 Iħs autem respi

ciens eum os
culatus est il
lum · et dixit ei
unum tibi de
est · Uade quae
cumque habes
uende et da pau
peribus · Et habe
bis thensaurū
in caelo et ueni
sequere me tol
lens crucem · –
22 At ille contris
tatus est in hoc
ueʳbo et abiit
tristis · habe
bat autem diui
tias multas ·—
23 Et cireircumspi
ciens iħs · dixit
discipulis suis

quam difficile
qui diuitias habent
in regnum dī in
trabunt · 24 disci
puli autem eius
pauebant in uer
bis eius · at iħs
rursus ait illis
Filii quam diffici
le est cofiden
tes in pecuniis
regnum dī in
troire · 25 facili
us est autem ca
melum per fo
ramen acus
transire · quam
diuitem in reg
num dī introire
26 At illi magis admi
rabantur dicen

tes ad semet ip
sos · et quis po
test saluos fieri ·
27 Et intuens illos
iħs dixit · apud ho
mines quidem
inpossibile est
sed non apud dm̄ ·
Omnia enim pos
sibilia sunt apud
dm̄ · · · 28 Et coe
pit
petrus
dicere illi · ecce
nos reliquimus
omnia et secu
ti sumus te ·
29 Respondens au
tem iħs dixit
Amen dico uobis
nemo est qui re

linquit domum ·
aut fratres ·
aut sorores · ·
aut matrem
aut patrem
aut uxorem ·
aut filios
aut agros prop
ter me et prop
ter euangelium
30 qui non accipiet
centiens tantū
in hoc tempore
domos aut fra
tres · aut
sorores · aut ma
trem · et filios
et agros post per
secutionibus ·
et in ᵘᵉⁿturo saeculo
uitam aeternam

Fol. 183.

31 Multi autem
erunt primi no
uissimi Et nouis
simi primi · ·
* 32 Eraⁿt autem in uia
* ascendentes
* hierosolyma ·
* Et praecedebat
* illos iħs et pa
uebant · et se
quentes time
bant · · · Et adsu
mens iterum
duodecim · coe
pit illis dice
re quae ei es
sent uentura
33 Quia ecce ascen
dimus hieroso
lyma · et filius
hominis tra

detur principi
bus sacerdotū
et scribis Et
condemnabunt
eum morti · —
Et tradent eum
gentibus 34 Et in
ludent eum ·
et conspuent
eum Et fla
gellabunt eū
Et cru
cifigent
eum · Et post
tertium diem
resurget ·
35 Et accesserunt
ad eum iacobo
bus et iohannes
fili zebedei di
centes · magis

Fol. 184.

ter uolumus
ut quocumque
petierimus
prestes nobis ·
[35] At ille dixit eis —
quid uultis fa
ciam uobis ·
[37] qui dixerunt
da nobis · ut u
nus ad dextrā
tuam et alius
ad sinistram
sedeamus in
gloria tua · [38] At
ih̄s respondens
dixit illis · ne
scitis quid pe
tatis · Potestis
bibere calicē
quem ego bibi
turus sum ·
aut baptismum
quod ego bapti
zor baptizari ·
[39] At illi dixerunt
posumus ·
Ait illis ih̄s · Cali
cem quidem
quem ego bibe
ro bibetis ·
et baptismum
quod ego bapti
zor baptizami
ni · [40] sedere au
tem ad dextrā
meam · uel ad
sinistram · non
est meum dare
sed quibus pa
ratum est ·
[41] Quo audito cete
ri decem indig
nati sunt de ia
cobo et iohanne
[42] Ih̄s autem conuo
catis illis dicit
eis · Scitis quod
hi qui uidentur
principari gen
tibus dominan
tur eorum · Et
maiores eorum
potestatem illo
rum habent ·
[43] Non ita erit in uo
bis · Sed qui
cumque uolue
rit maior esse
in uobis erit
uester minister
[44] Et quicumquae
uoluerit in uo
bis primus esse
erit omnium ser
uus · [45] Nam et fili
us hominis non
uenit ministrari
sed ministrare
et dare animam
suam redemtio
nem pro multis —

de ceco

* [46] Et ueniunt in hi
* ierico · et profi
* ciscenti eo inde
cum discipulis
suis · et turba
plurima · filius
timeae baritime
as caecus · Sede
bat secus uiam
mendicans ·
[47] Et audiens quia
ih̄s nazorenus est
coepit clamare
et dicere · fili
dauid ih̄u mise
rere mei · [48] et in
crepabant eum
multi ut taceret
At ille multo ma
gis clamabat
fili dauid
miserere mei
[49] Et stans ih̄s ius
sit eum uocari ·
Illi autem dixe
runt caeco ani
mequior esto
surge uocat te ·
[50] At ille dimisso
uestimento suo
exiliit et ue
nit ad ih̄m [51] Et
respondens
illi ih̄s dixit
quid uis tibi faci
am · caecus autē
dixit ei · rabbi
ut uideam · [52] et ih̄s
dixit uade fides
tua te saluauit ·
Et confestim uidit
et secutus est illū
Iūc : dominec in oliuo
in uia ·· 11. [1] † Et cum
adpropinquaret
hierosolyma
et bethfage · Et
bethania ad mon
tem olíueti ·
mittet duos ex
discipulis suis
[2] et ait illis · Ite in
castellum qui
est contra uos ·
et introeuntes

Fol. 185.

statim inuenie
tis pullum liga
tum super quē
nemo adhuc ho
minum sedit —
Soluite illum et
adducite · [3] Et si
quis uobis dixe
rit quid hoc faci
tis · dicite quia
dn̄o necessari
us est · et conti
nuo illum remit
tet huc · [4] Et abe
untes inuenerunt
pullum ligatum
ante ianuam fo
ris in transitu
et soluerunt eū ·
[5] Et quidam de illic
stantibus dixe
runt illis · quid
facitis soluentes
pullum · [6] At il
li dixerunt eis ·
Sicut dixerat il
lis ih̄s et permi
serunt illis · —
[7] Et aduxerunt pul
lum ad ih̄m ·
Et inposuerunt
uestimenta et
sedit super eū
[8] Et multi uestimen
ta sua sterne
bant in uia · Alii
autem frondes
cedebant de ar
boribus et ster
nebant in uia ·
[9] Et qui praeibant
et sequebantur

Fol. 186.

clamabant dicen
tes · o · sanna
10 benedictus qui
uenit in nomine
dñi · benedic
tum quod uenit
regnum in nomi
ne dñi dī patris
nostri dauid · —
O · sanna in excel
sis finem · · 11 Et intra
uit hierosolyma
iħs et in templū
Et circumspici
ens omnes Cum
iam uespzera
esset hora Exiit
in bethaniam
cum duodecim
discipulis · 12 Et a
lia die cum exsis

set a bethaniam
esuriit · · 13 cum
que uidisset a lon
ge ficum haben
tem folia uenit
quasi inuentu
rus aliquid in il
la · et cum uenis
set ad eum
et nihil inuenis
set in ea nisi
folia tantum —
non enim erat
tempus ficuu—
14 Respondens
dixit ei · Iam non
amplius in ae
ternum quis
quam fructū
ex te manducet
Et audiebant discipuli
eius

15 Et ueniunt in hie
rosolyma · et in
gressus iħs in tē
plo coepit eice
re uendentes
et ementes in tē
plo et nummu
lariorum et ca
thedras uen
dentium colum
bas euertit · 16 et
non sinebat ut
quisquam trans
ferret uas per
templum · —
17 Et docebat dicens
illis nonne
scriptum est
domus mea do
mus orationis
uocabitur om

nibus gentibus ·
Uos autem fecis
tis eam spelun
cam latronum ·
18 Quo audito prin
cipes sacerdotū
et scribae quae
rebant quomo
do eum perde
rent · timebant
enim eum · quonī
uniuersa turba
admirabatur
super doctrinā
eius · 19 Et cum ues
pera facta esset
egrediebatur
de ciuitate · · · 20 Et
cum transiret
mane uiderunt
arborem fici

aridam factam
a radicibus · 21 Et
rememoratus
petrus ait illi ·
Rabbi ecce arbor
quam maledix
isti aruit · 22 Et
respondens iħs
ait illis habete
fidem dī · 23 Amen
ẹnim dico uobis
quia quicumque
dixerit huic mon
ti tollere et mit
tere in mare ·
et non haesitaue
rit in corde suo
sed crediderit
quia quae di
cit erunt · fiet il
li quodcumque

dixerit · · · 24 prop
terea dico uobis
omnia quae oran
tes petitis · credi
te quia accipie
tis et fiet uobis ·
25 Et cum stabitis
ad orationem ·
dimittite si quid
habetis aduer
sus aliquem ·
ut et pater qui in
celis est dimit
tat uobis delicta
uestra · 26 quod
si uos non dimi
seritis · nec pa
ter uester qui
in caelis est di
mittet uobis pec
cata uestra ⌢

Fol. 187.

* 27 Et uenit iterū
* hierosolyma
* et in templo cū
* ambularet · ·
Accedunt ad eū
principes sacer
dotum et scri
bae et seniores
28 Et dicunt illi in
qua potestate
hec facis et quis
tibi hanc potes
tatem dedit ut
ista facias · 29 iħs
autem respon
dens ait illis · in
terrogabo uos
et ego uerbum u
num responde
te mihi · et dicam
uobis in qua potes

tate haec facio ·
30 Baptisma iohannis
de caelo erat an ex
hominibus repon
dete mihi · 31 At illi
cogitabant inter
se dicentes si dix
erimus de caelo
dicet nobis quare
non credidistis il
li · 32 si dixerimus
ex hominibus ti
memus plebem ·
Omnes enim scie
bant iohannem quia
uere profeta erat ·
33 Et respondentes
dicunt ad iħm ne
scimus · et respon
dens iħs ait illis
neque ego uobis

Fol. 188.
dico in qua potes
tate haec facio · –
12.[1]Et coepit illis in pa
rabolis loqui ·
Uineam planta
uit homo Et circū
dedit sepem Et
fodit locum Et ae
dificauit turrē
et tradidit eam co
lonis · Et peregre
profectus est ·
[2] Et misit ad colonos
in tempore ser
uum ut fructū
ex uineae daretur
ei · [3] Et adprehen
sum eum cecide
runt et dimise
runt uacuum

[4] et iterum misit ad
illos alium seruū ·
et illum ceciderunt
et contumelia adfe
cerunt · · · [5] Et iterū
alium misit seruū
et illum ceciderunt
et plures alios quos
dam ceciderunt ·
et quosdam inter
fecerunt · · · [6] Adhuc
ergo cum haberet
filium unicum di
lectum · et filium
misit nouissimu‾ ·
dicens · utique fi
lium meum reue
rebuntur ∴ [7] colo
ni autem illi · dixe
runt ad inuicem

hic est heres · ueni
te occidamus eum
et nostra erit here
ditas · [8] quem ad
prehensum occide
runt eum · et pro
iecerunt eum extra
uineam · [9] quid ergo
faciet dn̄s uineae ·
ueniet et perdet
colonos et dabit ui
neam aliis · [10] Nec
scripturam hanc
legistis lapidem
quem reprobaue
runt aedificantes
hic factus est in ca
put anguli · [11] a dn̄o
factus est istae
et est mirabilis in

oculis nostris · —
[12] Et quaerebant eum
tenere et timue
runt turbam ·
cognouerunt
enim qūm ad illos
parabolam dixit ·
Qui relicto eo habi
erunt · [13] et mittunt
quosdam ex pha
riseis et herodi
anis ut eum cap
tarent uerbo —
[14] Et illi uenientes
interrogauerunt
eum subdole ·
Magister scimus
quia uerax es ·
et de nullo tibi cu
ra est · nec enim

respicis in p^er
sonas homi
num sed in ue
ritate uiam dī
doces · Dic er
go nobis si licet
tributum dari ce
sari demus aut
non demus · [15] At
ihs cum uidisset
uersutias illo
rum ait illis
quid me temta
tis hypocritae ·
adferte mihi de
narium ut uideā
[16] at illi attulerunt ·
Et ait illis cuius
est imago haec
et inscriptio

dicunt ei cae
saris · [17] Respon
dens autem ihs
dixit illis · reddi
te ergo quae sunt
caesaris caesari —
et quae sunt dī dō
et mirabantur su
per eum · · · [18] Et ue
nerunt ad eum sad
ducaei qui dicunt
resurrectionem
non esse · Et in
terrogabant eu‾
dicentes · [19] magis
ter moyses scrip
sit nobis quod si
alicuius frater
mortuus fuerit
t habuerit uxorē

et filios non
reliquerit ·
Ut accipiat frater
eius uxorem eius
et resuscitet sem^en
fratri suo · [20] Fue
runt apud nos sep
tem fratres et pri
mus accepit uxorē
et mortuus est non
relicto semine ·
[21] Et secundus accepit
eam et mortuus
est et nec ille re
liquit semen · Et
tertius similiter
[22] Et acceperunt eam
septem · nouis
sime autem om
nium mortua

est et mulier ·
[23] In resurrectio
ne · cum re
surgent cuius
illorum erit ux
or · septem enī
habuerunt illā
uxorem · [24] Et re
spondens ihs ait
illis · non ideo
erratis ignoran
tes scripturas
et uirtutem dī ·
[25] Cum enim a mor
tuis resurrex
erint nequae
nubunt neque
nubentur · sed
sunt sicut ange
li in caelis ·
Fol. 189.

s

Fol. 190. [26] de mortuis aute¯
quod resurgunt
non legistis in li
bro moysi in ru
bo · sicut dixit il
li ds̄ dicens · ego
sum ds̄ abraham
et ds̄ isaac · et ds̄
iacob · [27] non est
ds̄ mortuorum
se[d] ds̄ uiuorum
Uos ergo multū
er[r]atis · · · [28] Et acces
sit unus de scri
bis qui audierat
illos conquiren
tes · et uidens
qūm bene illis
respondit · inter
rogauit eum

quod est precep
tum primum ·
[29] Respondens autē
ih̄s dixit ad eum
Omnium primum
mandatum audi
isl̄ dn̄s ds̄ noster
dn̄s unus est · [30] et di
liges dn̄m dm̄ tuū
ex toto corde tuo ·—
et ex tota anima tua ·—
et ex toto senso tuo ·—
et ex tota uirtute
tua · hoc est pri
mum preceptum
[31] Et secundum simile
huic · diliges proxi
mum tuum tamqua¯
teipsum maius
horum aliud

preceptum non est ·
[32] Et ait illi scriba · be
ne dixisti magister
in ueritate quod
unus sit ds̄ · nec sit
alius preter illum
:[33] et ita diligendus
ex toto corde et ex
omni uirtute · et ex
omnibus uiribus
et ex tota anima sua ·
Et diligere proximū
tamquam seipsu¯
hoc maius est omni
bus holocaustis
et uictimis · [34] Et ih̄s
uidens quod pru
denter sibi respon
disset · dixit · non
longe es a regno dī

Et nemo iam aude
bat eum interroga
re quidquam · · —
[35] Et respondens ih̄s
docens in templo
dixit quomodo
dicunt scribae xp̄m
filium esse dauid ·
[36] Ipse enim dauid in
sp̄u sc̄o dixit dicit
dn̄s dn̄o meo sede
ad dextram mea¯
donec ponam ini
micos tuos sca
mellum pedum tu
orum · [37] ipse dauid
dicit eum dn̄m · Et
unde est filius eius
Et multa turba li
benter eum audie

bat · [38] Et dicebat il
lis in doctrina
sua · uidete a scri
bis qui uolunt in
stolis ambulare
et salutari in fo
ro · [39] Et in primis
cathedris sedere
in synagogis · Et
in primos discu
bitos in conuiui
is · [40] qui de
uorant domos ui
duarum et pu
pillorum occas
sione longa o
rantes · hi accipi
ent prolixius iu
dicium · · · [41] Et con
tra gazofilaciu¯

sedens ih̄s · aspicie
bat quomodo tur
bae iactarent aes in
gazofilacium · Et
multi diuites iacta
bant multa · · [42] Cum
uenisset autem u
na uidua misit aera
duo quod est qua
drans · [43] Et conuo
cans discipulos su
os ait illis · Amen
dico uobis quonia¯
uidua aegena hec
plus omnibus misit
in gazofilacium —
[44] nam omnes ex eo
quod abundabat il
lis miserunt Hec
autem de penuria sua ·

omnia quae habuit Fol. 191.
misit totum uictū
∽ suum ∽
* 13.[1] Et cum exiret de tē
* plo · ait illi unus
* ex discipulis suis ·
* magister aspice
quales lapides et
quales structuras
templi · [2] et ih̄s res
pondens ait illis —
uidetis haec omnia
magna aedificia ·—
Amen dico uobis non
relinquetur hic la
pis super lapidem
qui non destruatur
[3] Et cum sederet in m[o]n
tem oliueti contra
templum interro

gabant eum seor
sum · petrus
et iacobus et io
hannes et andre
as [4] dic nobis quan
do hec fiunt et
quod signum cū
coeperint haec
omnia consum
mari · · · [5] Et respon
dens ih̄s coepit
dicere illis ·
Uidete ne quis uos
seducat [6] multi
enim uenient
in nomine meo
dicentes ego sū ·
et multos sedu
cent · · · [7] Cum autē
audieritis bella

(margin, beside "ex toto senso tuo": et)

Fol. 192. Et opini
ones proelioru~·
ne timueritis · o
portet enim fie
ri sed nondum fi
nis · · · [8] Exsurget
autem gens ad
uersus gentem
et regnum super
regnum · et erunt
terrae motus per
loca · et erunt fa
mes · et turbele ·
initium dolorū
haec · [9] Uidete uos
ipsos tradent
enim uos in con
ciliis · et in syna
gogis uapulabi
tis · Et ante re

ges et praesides
stabitis propter
me in testimoniū
illis · [10] Et in omnes
gentes oportet pri
mum predicari
euangelium · · —
[11] Cum autem perdux
erint uos traden
tes nolite cogita
re quid loquimini
sed quod datum fu
erit uobis in illa
hora id loquimini ·
Non enim eritis uos
loquentes sed sp̄s
sc̄s · [12] tradet autē
frater fratrem
in mortem · et pater
filium · Et surgent

filii in parentes
et morti adficient
eos · · [13] Et eritis odio
omnibus homini
bus propter no
men meum · qui
autem perseuera
uerit in finem hic
saluus erit ~
* [14] Cum autem uide
* ritis abhomina
* tionem desolati
* onis stantem ubi
non oportet · quod
dictum est per
daniel profetam ·
qui legit intellegat
Tunc qui in iudea sunt
fugiant in montibus
[15] Et qui super tectum

ne descendat
in domum nec in
troeat ut tollat
aliquid de domo sua
[16] Et qui in agro non
reuertatur retro
tollere uestimen
tum suum — [17] Uae
autem pregnanti
bus et nutrientib[us] ·
in illis diebus · —
[18] Orate autem ut non
hieme haec fiant ·
[19] Erunt enim diebus
illis tribulationes
tales quales non
fuerunt ab initio
creaturae ex quo
condit ds̄ usque
modo · neque erunt

post haec · [20] Et nisi
dn̄s breuiasset
dies propter elec
tos suos non fieret
salua omnis caro
Sed propter elec
tos quos elegit
breuiabit dies · [21] Et
tunc si quis uobis
dixerit Ecce hic
xp̄s aut ecce illic
nolite credere
[22] Exurgent enim
pseodoxp̄i et speo
doprofetae Et da
bunt signa et pro
digia ad seducen
dum Si fieri po
test etiam elec
tos · · [23] Uos autem

uidete · ecce pre
dixi uobis omnia
[24] Sed in illis diebus
post tribulationē
illam · Sol obscura
bitur · Et luna non
dabit splendorem
suum · [25] Et stillae
quae sunt in caelo
erunt decidentes ·
Et uirtutes caelestes
mouebuntur —
[26] Et tunc uidebunt fi
lium hominis ueni
entem cum nubib[us] ·
cum uirtute multa
et gloria · [27] Et tunc
mittet angelos Et
congregabit elec
tos suos a quattuor

Fol. 193. angulis ab ultimo
terrae usque ad
terminum caeli ·
[28] A ficu autem disci
te parabolam · cū
iam ramus eius te
ner fuerit · et nata
fuerint in ea folia ·
Cognoscitis quod
in proximo sit aestas ·
[29] Sic et uos cum uide
ritis haec omnia fie
ri · scitote quod in
proximo est in oste
is · [30] amen dico uobis
qūm non transiet
generatio hec do
nec omnia ista fiant ·
[31] Caelum et terra tran
sibunt uerba autē

mea non transibunt ·
[32] De die autem illa et
hora nemo scit
Nequae angeli in cae
lo nequae filius
nisi pater · [33] Uide
te ergo uigilate
et orate nesctis
enim quando tē
pus sit · [34] sicut ho
mo peregre pro
fectus · relin
quens domum su
am · data seruis
suis potestate
cuiusquae operis ·
Et ostiario prae
cipiat ut uigilet ·
[35] Uigilate ergo ne
scitis enim quando

Fol. 194.
dn̄s domui ueniat
sero an meridie
nocte · an galli
canti · an mane ·
36 ne cum uenerit
repente inueni
at uos dormien
tes · 37 quae autē
uobis dico omni
bus dico uigilate ·
* 14. 1 Futurum autem
* erat post bidu
* um pasca · Et
* azyma · et quae
rebant princi
pes sacerdotū
et scribae quo
modo dolo tene
rent et occide
rent eum · —

2 Dicebant enim ne
in die festo tu
multus oreretur
populi · · · 3 Et cum
esset ih̄s baetha
niae in domo simo
nis leprosi recū
bente illo uenit
mulier habens
alabastrum un
guenti nardi spi
cati pretiosi Et
fracto eo efudit
super caput eius ·
4 Erant autem quidā
indignantes ad se
ipsos et dicentes ·
Ut quid haec perdi
tio unguenti facta
est · 5 poterat enim

ueniri unguen
tum istud plus
quam denariis
trecentis et dari
pauperibus et fre
mebant in eam · · ·
6 Ih̄s autem dixit il
lis · sinite eam quid
illi molesti estis ·
Bonum opus opera
ta est in me · 7 Sem
per enim habebitis
pauperes uobiscū ·
Et cum uolueritis
potestis illis bene
facere · me autē
non semper habe
bitis · 8 quod habuit
haec fecit · praeue
nit ungentum

unguere corpus
meum in sepultu
ram · · · 9 Amen dico
uobis ubicumque
predicatum fue
rit euangelium
hoc in uniuersū
mundum · et quod
fecit haec narra
bitur in memori
am eius · : · 10 Et iudas
scariothes unus
ex duodecim abi
it ad principes sa
cerdotum ut eū
traderet illis ·
11 At illi audientes
gauisi sunt Et
promiserunt ei
pecuniam dare ·

Et quaerebant quo
modo opurtune
~~cūm tūnc~~ eum tra
deret · 12 Et prima
die azymorum
quando pascha im
molabatur di
cunt ei discipuli
eius · quo uis ea
mus et prepare
mus tibi ut man
duces pascha ·
13 Et misit duos ex dis
cipulis suis di
cens · ite in ciuita
tem et occurret
uobis homo am
foram aque por
tans · sequimini
eum · 14 et quocum

que introierit di
cite patri familias ·
Quoniam magister
dicit ubi est diuer
sorium meum
ubi cum discipulis
meis manducem
pascha · 15 Et ipse uo
bis demonstrabit
locum stratum
grande paratum
illic parate nobis
16 Et abierunt discipu
li eius · Et uenerunt
in ciuitatem et fe
cerunt sicut dixe
rat illis Et paraue
runt pascha —
17 Uespere autem facto
uenit cum duodecī

Fol. 195.
18 Et discumbentibus
illis et manducan
tibus dixit ih̄s ·
Amen dico uobis quia
unus ex uobis me
tradet qui mandu
cat mecum · · 19 At illi
coeperunt contris
tari et dicere ei
singuli numquid
ego · et alius num
quid ego · 20 quibus
ipse ait · unus ex
duodecim qui in
tinguit mecum ma
num in acitabulo ·
21 Et filius quidem ho
minis uadit sicut
scriptum est deo ·
Uae autem homini illi

per quem filius ho
minis tradetur
Bonum ei si non fu
isset natus homo
ille · 22 Et manducan
tibus illis accepit
ih̄s panem et bene
dicens fregit et
dedit eis et dixit
Accipite · hoc est
corpus meum ·
23 Et accepto calice be
nedixit et dedit
eis · · et biberunt
ex eo omnes · 24 Et ait
illis · hic est san
guis meus noui
testamenti qui
pro multis effun
detur · 25 Amen

Fol. 196. co uobis quod
iam non bibam
de generatione
uitis usquae in
diem illum cum
illud bibam in r^{e}g
no dī·· [26] et hymno
dicto exierunt
in montem oliue
ti· [27] Et ait illis ih̄s
Quia omnes uos
scandalum patie
mini· quoniam
scriptum est per
cutiam pastorē
et oues dispargen
tur·· [28] Sed post
quam resurrex
ero praecedam

uos in galileam —
[29] Petrus autem ait ei
et si omnes scan
dalizati fuerint
sed ego non scan
dalizabor· [30] Cui
dixit ih̄s amen di
co tibi quod hac
nocte antequam
bis gallus cantet
ter me es negatu
rus·· [31] petrus au
utem abundanti
us loquebatur·
Et si oportuerit
me simul commo
rire tecum non
te negabo simili
ter autem et omnes

dixerunt ∽∽
* [32] Et ueniunt in pre
* dium quod dici
* tur gessemani·
Et ait discipulis
suis sedete hic do
nec orem· [33] Et ad
sumit petrum et
iacobum et iohan
nem secum· Et coe
pit paueri et tedi
ari [34] Et ait illis tris
tis est anima mea
usquae ad mortem
sustinete hic et ui
gilate mecum· [35] Et
cum procesisset
paululum· proci
dit in faciem super

terram et orabat·
si fieri potest ut
transiret ab eo
hora hec [36] Et dice
bat abba pater
omnia possibilia
tibi sunt· trans
fer hunc calicem
a me· Sed non quod
ego uolo sed quod
tu uis· [37] Et hoc cum
dixisset uenit et
inuenit eos dor
mientes· Et ait
petro simon dor
mis· non potuis
ti una hora uigila
re mecum· [38] uigi
late et orate ut non

ueniatis in tem
tationem sp̄s
quidem promtus
caro autem infir
ma· [39] Et iterum
abiit orare eun
dem sermonem
dicens· [40] Et ueni
ens inuenit eos
iterum dormi
entes· erant
enim oculi eorū
grauati a somno
Et ignorabant
quid responde
rent ei· [41] Et uenit
tertio et ait illis
dormite iam et re
quiescite suffi

cit finis et hora –
Ecce traditur fili
us hominis in ma
nus peccatorum
[42] surgite eamus
Ecce adpropinqua
uit qui me tradet
[43] Et cum adhuc loque
retur· Uenit iu
das scarioth unus
de duodecim· Et
cum eo turba cum
gladiis et fustibus
A principibus sacer
dotum et scribis
et senioribus –
[44] Dederat autem qui
eum traditurus
erat signum dicens

Dicens· quemcū Fol. 197.
que osculatus fu
ero ipse est te
nete eum et abdu
cite diligenter·
[45] Et cum accessisset
ait illi rabbi et
osculatus est eū
[46] Tunc illi manus ei
iniecerunt et te
nuerunt eum· [47] Et
unus de circum
stantibus exem
to gladio percus
sit serum princi
pis sacerdotum
Et amputauit illi au
riculam· [48] ih̄s au
tem ait illis tam

quam ad latronē
existis cum gla
diis et fustibus
conprehende
re me [49] cottidie
eram apud uos
docens in tem
plo et non tenu
istis me· sed ut
implea^{n}tur scrip
turae·· [50] Et relin
quentes eum
omnes fugerunt
[51] Adulescens autē
quidam seque
batur eum amic
tus sindone su
pra nudum Et
tenuerunt eum

Fol. 198. iuuenes · [52] At ille
relicto sindone
profugit ab eis
nudus · [53] Et ad
duxerunt ih̄m
ad principem sa
cerdotum · Et
conuenerunt
omnes sacerdo
tes et scribae
et seniores [54] Et
petrus a longe
sequebatur eū
usque intus in
atrium princi
pis sacerdotū
Et erat sedens si
mul cum minis
tris calefaciens

se ad ignem · [55] prin
cipes autem sacer
dotum et uniuer
sum concilium · que
rebant aduersus ih̄m
testimonium · ut
eum morti trade
rent et non inue
niebant ·· [56] multi
autem falsum testi
monium dicebant
aduersus eum ·
Conuenientia autē
testimonia non erat
[57] Et alii surgentes
falsum testimoniū
dicebant aduersus
eum dicentes · [58] qūm
nos audiuimus eū

dicentem Ego
soluam hoc tem
plum manu factū
Et post triduum
aliud aedificabo
non manibus fac
tum ·· [59] Et nec sic erat
conueniens testi
monium illorum ·
[60] Et exsurgens prin
ceps sacerdotum
in medium interro
gabat ih̄m dicens
non respondis ad
ea quae tibi obiciun
tur ab his · [61] ille au
tem tacens nihil
respondit et dicit
ei princeps sacer

dotum · tu es xp̄s
filius benedicti ·
[62] Ih̄s autem respon
dens dixit illi ego
sum · Et uidebitis
filium hominis ad
dextram sedentē
uirtutis · et uenien
tem cum nubibus
caeli · [63] Adhac prin
ceps sacerdotum
scidit uestimenta
sibi · et ait quid ad
huc desideramus
testes · [64] audistis
blasfemiam eius ·
Quid uobis uidetur ·
Et omnes condem
nauerunt eum

reum esse mortis ·
[65] Et coeperunt qui
dam conspuere
eum et operire
faciem eius et co
laphis agere
eum · Et dicere ei
profetiza · Et mi
nistri cum uolū
tate alapis cede
bant eum · [66] Et cū
esset petrus in a
trio uenit ad eū
una ex ancillis prin
cipis sacerdotum ·
[67] Et cum uidisset pe
trum calefacien
tem se aspiciens
ait illi · et tu cum

ih̄u nazoreno eras
[68] at ille negauit di
cens neque scio
neque noui quid dicas
Et exiit foras ante
atrium et gallus
cantauit · [69] iterum
autem cum uidis
set eum ancilla ·
coepit dicere circū
stantibus quia hic
ex illis est · [70] at ille
rursus negauit ·
Et post pusillum itera
to qui stabant dixe
runt petro uere ex
illis es nam et galile
us es et loquella tua
similis est · [71] ille aut

coepit deuotare Fol. 199.
et dicere quia ne
scio hominem istū
quem dicitis · [72] et sta
tim iterum gallus
cantauit ·· tunc
commemoratus
est petrus uerbū
quod dixerat ei ih̄s
quia priusquam
gallus cantet ter
me negabis · et coe
pit flere ∽ ∽
* **15.** [1] Et confestim mane
* consilium fecerunt
* principes sacer
dotum cum senio
ribus et scribis
et uniuerso concilio

Et uinctum ih̄m dux
erunt in atrium
et tradiderunt pi
lato · [2] Et interro
gauit eum pilatus
Tu es rex iudeo
rum · at ille
respondens ait
tu dicis · [3] Et accu
sabant eum prin
cipes sacerdotū
multa · [4] pilatus
autem interro
gauit eum iterū
dicens non res
pondis quidquā ·
Uides quanta te ac
cussant · [5] Ih̄s au
tem nihil amplius

Fol. 200.

helias depone
re illum · · [37] ih̄s au
tem emissa uoce
magna tradidit
sp̄m · [38] Et uelum
templi scissū
est in duabus
partibus a sum
mo usque deor
sum · [39] Uidens
autem centurio
qui adstabat ibi
quia sic clamans
emisit sp̄m · dix
it uere hic homo
dĩ filius erat ·
[40] Erant autem et
mulieres de lon
ge uidentes

inter quas erat
maria magdalenae
et maria iacobi
minoris et ioseph
mater et salome ·
[41] quae cum essent
in galileam se
quebantur eum
et ministrant ei
Et alie multae quae
simul ascende
rant hierosoly
ma
* [42] Et cum iam sero
* esset factum
* qui erat post
* parasceue · quod
est ante sabbatū
[43] Uenit ioseph ab arima
thia

diues decurio qui
erat · et ipse expec
tans regnum dĩ
Et constanter intro
iit ad pilatum et
petit corpus ih̄u
[44] · pilatus autem
mirabatur si iam
mortuus esset
Et acersito centuri
onem interroga
uit eum si iam mor
tuus esset · [45] et cum
cognouisset a cen
turione donauit
corpus eius ioseph ·
[46] Ioseph autem mer
catus sindone · in
uoluit · et posuit eū

In monumento quod
erat excissum in
petra · et aduoluit
lapidem ad ostiū
monumenti · [47] Ma
ria autem magdale
nae · et maria iacobi
notauerunt locū
ubi ponebatur · —
Et abeuntes eme
runt aromata ut
eum unguerent ·
16. [1] et transacto sabbato
maria magdalenae ·
et maria iacobi · et
salome emerunt
aromata ut uenien
tes unguerent eū ·
[2] Et uenerunt ualde
prima sabbati ad

monumentum ·
Et sole oriente [3] di
cebant adinuicē
quis nobis reuol
uit lapidem ab os
teo monumenti ·
[4] Et aspicientes uide
runt reuolutū
lapidem · Erat enĩ
magnus nimis ·
[5] Et introeuntes in
monumento ui
derunt iuuenem
ad dextra indutū
stolam candidam ·
et expauerunt · [6] Il
le autem dixit ad
illas · nolite expa
uescere · ih̄m que
ritis nazorenū ·
crucifixum sur

rexit non est hic ·
uidete ecce locus
eius ubi positus
erat · [7] Sed ite dicite
discipulis eius Et
petro quia praece
det uos in galileam
ibi eum uidebitis
sicut dixi uobis ·
[8] Et exeuntes ille de
monumento fuge
runt · inuaserat
enim illas timor
et pauor Et nemini
quidquam audebant
dicere qūm time
bant · † [9] Surgens au
tem mane prima v firias
sabbati apparuit

Fol. 201.

Primum mariae
magdalenae de qua
eicerat septem
daemonia · [10] at illa
precedens nuntiauit
illis qui cum ipso
fuerant lugetib̄s
et flentibus · [11] at il
li ut audierunt
uiuere eum · et ui
sum esse ab ea · non
crediderunt · —
[12] Post hec autem duo
bus ex illis ambu
lantibus · Appa
ruit in alia effigiae
euntibus eis in uilla
[13] et illi euntes nunti
auerunt ceteris ·

Sed nec illis credi
derunt · [14] nouissi
me autem · Conqui
rentibus illis un
decim apparuit
Et exprobauit in
credulitatem il
lorum · et duritiā
cordis illorum ·
Propter quod ui
derant eum re
surrexisse · et non
tiantibus non cre
diderunt · · [15] Et dixit
illis · Ite in uniuer
sum orbem Et
predicate euan
gelium uniuer
se creaturae

Fol. 202. 16 Et qui crediderit
et baptizatus fue
rit saluus erit
Qui uero non credi
derit damnabitur ·
17 Signa autem haec
credentibus sub
sequentur · in no
mine meo demo
nia eicient · et lin
guis loquentur
nouis · 18 serpentes
tollent et si mor
tiferum quid bi
berint non illis
nocebit · supra
egros manus in
ponent et bene
abebunt · 19 Et dn̄s
quidem ih̄s post
quam locutus est
illis receptus est
in caelis · et sedit ad
dexteram dī · 20 illi
autem profecti
predicauerunt ubi
que · dn̄o adiuuante
Et uerbum confir
mante prose
quentibus signis · · · · ·

EVANGELIVM
SECUNDUM
MARCVM
ΕΧΠΛΙΚΗΤ ΦΕ
ΛΙΚΙΤΕΡ · · ΑΜΕΝ

* Finit liber sc̄i
* euangelii · dic
* ta adque facta
* dn̄i n̄ti
* ih̄i xp̄i amen

Qui legis
* intellige
* quia dn̄i sunt
* uerba ista sc̄a
Et ora pro scriptore
* sic mereas corona
* a saluatore ·
* et uitam cum sc̄is
* eius cultores ·
Et legentes memen
tote mei peccatori

quia tribus
digitis scribi
tur · · ·
* et totus
* membrus
* laborat ·
* labor qui
* dem modi
* cum · · · gra
* tia autem mag
* na a creatori · ·
pax legentibus
pax audientibus
pax et caritas
et gaudium spiri
tui sc̄o utentibus
in xp̄o amen

T

EDITORIS NOTULAE.

Fol. 1. Initium sc̄i euangelii · sec · matheum · *scripsit m. p. In ima pagina scripsit aliquid manus posterior, scriptura autem euanuit, ita ut nihil legi possit.*

Fol. 2. *In capite paginae scriptum est m.* 3 liber iste est sc̄e marie sc̄ique corbiniani frisinge; I. 16 qu ocatur *m. p.* i o *superscr. corr. m. p.* 17. Et ad dauid: ad *m. p.* d *a corr. semi-. erasa est.* 18 † *addidit m.* 2, *quae etiam in margine* initium | lect de | natiuitate | dni *ut udtur scripsit; scriptura paene erasa est.*

Fol. 2. b. 21 *post* eorum *addidit* † *m.* 2, *quod finem lectionis forte significat.*

Fol. 3. 2. 1. *Super* Cum ergo *scripsit m.* 2 in die sc̄o epefanie | lectio prima. C *in* Cum *littera capitalis est, uariis coloribus depicta, in qua scriptum est a m. p.* in natiuitate dni *ita ut haec uerba in litterae decoratione implicita sint. Post* hierosolyma *in margine scriptum est* sāc̄tam *manu* 2 *ut udtur, sed scriptura paene euanuit.* 3 hierolyma *ita Cod.*

Fol. 4. 9. setit *ita Cod. pro* stetit. 11. intrntes *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 13. *Ante* Ecce *ponitur* † *manu* 2 *quod finem ut udtur lectionis significat.* angelus: *punctum super* e *positum e lapsu calami esse udtur.*

Fol. 4 b. *In capite pag. super* Usque quo dica- *scripsit* seconda natal sc. *m.* 2, *quae item* † † *post* meu- *et ante* Tunc *addidit.* 15. qud *m. p.* o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 5. 18. prorans *ita Cod.* 23 *Post* habitauit *addidit* † *m.* 2, *finem forte lectionis notans.*

Fol. 5 b. 3. 1. ilis *m. p.*, l *superscr. corr. m. p.*

Fol. 6. 5 et nis *m. p.*, om *superscr. corr. m. p.* 7. e *in* uenientes (*ante* t) *expunxit et perlineauit corr. m. p.*

Fol. 6 b. lege in apparitionem dni *a m. p. uariis coloribus scriptum est.* 14. tu enis *ita Cod.* *Post* v. 15. *amisit Codex folia ut udtur duo.*

Fol. 7. 5. 1. † *ante* accesserunt *addidit m.* 2 *finem forte lectionis notans cuius prior pars deest.*

Fol. 7 b. 9. fi dī *m. p.*, li *superscr. corr. m. p.* 12. qūmercestra: *ita Codex, pro* qūm merces uestra.

Fol. 8. 18 transibia *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.*

Fol. 8 b. 20. nontrabitis: *ita Codex, pro* non intr-. rgnum *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*
24. mus: *ita Cod.* *Post* v. 25 *perierunt ex Codice folia ut udtur duo.*

Fol. 13. 6. 5. scut *m. p.*, i *superscr. corr. m. p. In capite paginae scripsit calami experimentum agens m.* 2 et erren ss freter hec. 9. noster *duplicauit scriba, incuria; expunxit et perlineauit sua manu.*

Fol. 13 b. 14 dimit uobis *m. p.*, tet *superscr. corr. m. p.* 16. inc *ante* Cum autem *addidit m.* 2.

Fol. 14. 19 thensaurizare : n *semi-erasa est.*

Fol. 14 b. 23 qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* *Post* v. 28 *excidit folium unum.*

Fol. 15. *In capite paginae scripsit m.* 2, in caput quadragisim *eademque manus ante* intrate (7. 13) *posuit* †, *initium ut udtur lectionis exprimens.*

Fol. 15 b. 15 · u · as *ita Codex.* 17. bnus *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 20. cognoscetis *ex* cognoscitis *correxit m. p.*

Fol. 17 b. 8. 14. † *ante* Et *manu* 2. *finem lectionis forte significat.* 16. uebo *m. p.* r *superscr. corr. m.* 2.

Fol. 18 b. *In calce paginae scripsit manus post*r et ma *quasi calami experimentum agens; scriptura paene deleta est.* 28. periculosi : i *finalis erasa est.*

Fol. 20. 9. 11. puplicanibus et : *post* et *posuit* \ *scriba quasi* a *scripturus.*

Fol. 20 b. *In ima pagina scriptum est manu* 2 uenes *scriba forsan calami experimentum agente.* 18. † *ante* Haec *manu* 2 *initium ut udtur lectionis significat.*

Fol. 21 b. 27. nostri *m. p.*, tri *erasit corr.* 28. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 29. uobs *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 30. st *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 22. 10. 1. laguorem *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 23. 11. ciuittē *ita Codex.* 12. salutateam *ita Cod.* 13. reuertetur *m. p.*, *ut credo; sed* tetu *paene erasum est.*

Fol. 23 b. 16. scut *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 18. prpter *m. p.* o *superscr. corr. m. p.* 19. enim *duplicauit, incuria, m. p., perlineauit et expunxit eadem manus.*

Fol. 24. 23. ils̄. *ita Cod.* 25. famlias *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 24 b. 29. dupassers *m. p.*, e e *superscr. corr. m. p.* sine : s *in rasura* n *scripta est a m. p.* 32 † † *ante* omnis *et* me coram *manu* 2. *scriptae sunt.*

Fol. 25. 37. qum *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 25 b. 11. 1. consummaset *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* ae *in* praecipiens *scripsit corr. m. p. in rasura* e. 4. respndens *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 26. 13. omnnes *: primam* n *erasit corr.*

Fol. 26 b. 19. ppuplicanorum *m. p.* incuria; *primam* p *expunxit et perlineauit corr. m. p.* 21. *Credo* istae *ante uirtutes a m. p. scriptum esse, sed erasit corrector: uncis igitur inclusi.*

Fol. 27. 22. s *finalem in* remissius *erasit corr., et in v.* 24. 27. trasunt *m. p.*, dita *superscr. corr. m. p.*

Fol. 27 b. 28. me: e *in rasura scripta est a m. p.* es *in* estis *ex* et *correxit m. p.* 12. 1. ilo *m. p.*, l *superscr. corr. m. p.* segetes : s *finalis erasa est.*

Fol. 29. 20. done *ita Cod.* 24. belzebul *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 26. ecit *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 29 b. 29. qumodo *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 30 b. 42. ea . . plu : *ita Cod.* *Post* ista *scripsit m. p.* Co *quod deleuit corr.*

Fol. 31. 46. fratrs *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 32. 13. 12. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 14. uidebibitis *ita Cod.*

Fol. 32 b. 15. intellegnt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 16. aure *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 33 b. 28. aieis *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.*

Fol. 34. 30. hrreum *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 31. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 34 b. 35. abscndita *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 37. At *erasum est.* 38. *Post* est *posuit* h *m. p.*, *uelut* hic *scriptura; perlineauit et expunxit eadem manus.*

Fol. 35. 42. *Ante* Tunc *ponitur* † *manu* 2; *initium lectionis?* 46. inueta: *ita Cod.*

Fol. 35 b. 54. uenin *incepit scribere m. p.*, *quod in* ueniens *correxit.*

Fol. 36. 55. ioseph *m. p.*, *expunctis* p h, *superscr.* s *corr. m. p.* *In capite pag. scripsit m.* 2. † IIII calendas sebtembres pustridie iohanni bapteste, *eademque manus ad cap.* 14. 1. *in sinistra margine* † ĩñc *scripsit; necnon ante* In illo *iterum* † *et in dextra margine* lectio sc̄ı̄ iohannis bapteste *addidit.*

Fol. 36 b. 8. sa *m. p.*, u *superscr. corr. m. p.* mihic *m. p.*, c *perlin. et expunx. corr. m. p.* 9. autem *erasum est.* prpter *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 37. 14. finet *post* eorum *m.* 2 *scriptum est, et ad lectionem sc̄ı̄ iohanni bapteste spectare uidetur.* 15. acceserunt: a *in ras.* s *scripta est a m. p.*

Fol. 37 b. 17. ic *m. p.*, h *superscr. corr. m. p. uel certe m. contemporanea.* 19. s *in* turbis *semi-erasa est.*

Fol. 39. 15. 3. tratitionem *m. p. quod in* tradi- *correxit eadem manus.*

Fol. 39 b. 11. *Secundum* intrat *erasum est.*

Fol. 40. 17. intelexistis *m. p.*, l *superscr. corr. m. p.* 20. *Secundum* manibus *quod incuria duplicauerat scriba, erasum est.* 21. † *ante* Et *manu* 2 *scriptum est; initium ut udtur lectionis.*

Fol. 40 b. 23. Dimittea‾ *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 24. sumissus *m. p.*, m *superscr. corr. m. p.* 26. respndens *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 29. † *ante* Et *posuit m.* 2, *quae item in calce pag. titulum lectionis scripserat; litterae pleraeque abscissae sunt.*

Fol. 41. 32. † *ante* Ih̄s *manu* 2; *initium uel finis lectionis.* 34. piciculos *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 41 b. 39. † *post* magdalan *manu* 2; *finis ut udtur lectionis.*

Fol. 42. 16. 4. nstris *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 5. e *in* eius *in ras. scripta est a m. p.* tras *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 42 b. 11. nde *m. p.*, on *superscr. corr. m. p.* adtendtendi *m. p. incuria expunxit et perlineauit* ndi *corr. m. p.*, *et* i *superscr.*

Fol. 43. 17. nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* ruelabit *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 18. prte *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 19. m *in* terram (*primo loco*) *semi-erasa est.* quecumquae *ex* quicumque *correxit m. p.* 21. *In marg. ante* Exinde *scriptum est* in timo | thei et in *manu* 2.

Fol. 43 b. 25. prpter *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 44. 17. 1. -atrem eius *a m. p. in rasura scr. est quae prius litteras purpureo colore scriptas continuerat.* 2. trns- *m. p.*, a *superscr. m. p.*

Fol. 44 b. 10. oprtet *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 45. 14. *Ante* Et *ponitur* † *manu* 2: *initium ut udtur lectionis.* acessit *m. p.*, c *superscr. corr. m. p.* 16. ptuerunt *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 18. e *in* est *ex* t *correxit m. p.*

Fol. 46. 24. didragmas *m. p.*, s *erasit corr.* nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 25. simn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 47 b. 18. 15. pccauerit *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 16. audirit *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 48. 23. *Ante* Ideo *in margine adponitur* † *manu* 2: *initium lectionis* (?).

Fol. 48 b. 26. adorabt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 31. contrista sunt *m. p.*, ti *superscr. corr. m. p.*

Fol. 49. 31. enrrauerunt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 34. quoadusque *ex* -asque *correxit m. p.* 19. 1. trns *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 49 b. 3. tæmtantes *m. p.*, temtantes *corrector.*
5. prpter *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*, *et in v.* 8.
9. quicumcumque *m. p.*, *perlineauit et expunxit* cum *corr. m. p.*

Fol. 50. 10. cum ore *m. p.*, ux *superscr. corr. m. p.*

Fol. 50 b. 16. *Ante* Et *scriptum est* † *manu* 2; *initium, ut udtur, lectionis.* ece *m. p.*, c *superscr. corr. m. p.* unus acce unus *m. p.*, *incuria; expunxit et perlineauit* acce unus *corr. m. p.*

Fol. 51. 25. s *finalis in* discipulis *erasa est.*

Fol. 51 b. 29. urem *m. p.*, xo *superscr. corr. m. p.* 20. 2 diurnu *m. p. incuria forsan; in* diurno *correxit eadem manus.*

Fol. 52. 10. singulo denarios *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 52 b. 12. pndus *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 14. *Ante* huic *est rasura unius litterae.* 17. seorsum *ex* suos, *purpureo colore scripto, correxit m. p. atramento usa.*

Fol. 53. 20. *Ante* Tunc. *addidit in marg. m.* 2 Apostolorum †, *quae etiam in ima pagina scripsit* in passione scr̄m maccaueorum lectio euangelii secondum matteum. accesit *m. p.*, s *superscr. corr. ut udtur m. p.*, *minio usus.* 21 usede. . . fili mei *m. p.*, t . . . i *superscr. corr. m. p.* 22. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*, *et in v.* 25.

Fol. 53 b. 28. *Hic in margine adponitur manu* 2, domineca in oliuo *ut mihi udtur, sed scriptura ambigua est.*

Fol. 54. 34. fine *post* eum *manu* 2 *scriptum* est, *eademque manus ad cap.* 21. 1, *ante* Et, *posuit* †. 2. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 54 b. 3. uobi dixerit *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 4. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 5. *Hic in margine adponitur titulus alicuius lectionis, cuius maior pars abscissa est.*

Fol. 55. 11. dicebt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 55 b. 16. numnumquam *m. p.*, *incuria; secundum* num *erasit corr. Post* qūm ex ore *scriptum est aliquid manu* 2, *lectionem forsan explicans; sed scriptura partim abscissa est partim euanuit.*

Fol. 56. 23. prncipes *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 25. iohanns *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 56 b. 25. Credidditis *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 57. 32. credidistis *ex* credis- *correxit m. p.*, *delendo* s.

Fol. 58. 44. u *in* eum *in ras. scripta est a m. p.* 45. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 58 b. 22. 7. cuitatem *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 59. 13. dntium *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 60. 28. ert *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 29. erras *m. p.*, *erasit* s *corr. m. p. et* tis *in margine addidit.* 31. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 60 b. 39. est *in ras.* hu *scriptum est; inceperat scriba* simile huic *scribere, sed in* simile est huic *correxit ipse.* 45. dauid *ex* dauit *correxit m. p.* e *in* est *ex* t *correxit m. p.*

Fol. 61. 46. ausus est: us est *in ras. scriptum est a m. p.* 23. 3. dierint *m. p.*, x *superscr. corr. m. p.* 6. conuiuis *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 61 b. 9. uocare *ex* uocari *correxit m. p. vv.* 13–28. *omittit Codex: nec supplent correctores: eadem uerba uero et v.* 13 *et v.* 29 *in initio habent* 'Uae autem uobis scribe et farisei hypocritae,' *unde facile scriba per incuriam posterius* Uae *etc., pro priore legendo, sic in codice poneret.*

Fol. 62. 32. mnsura *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 35. efunditur *m. p.*, f *superscr. corr. m. p.*

Fol. 62 b. 37. sub alas, *m. p.*, h *superscr. corr. m. p.*

Fol. 63. 24. 8. parturitionis *ex* -nes *correxit m. p.*

Fol. 63 b. 10. tradnt *m. p.*, e *superscr. m. p.*

Fol. 64. 22. omis *m. p.*, – *addidit manus posterior.*

Fol. 64 b. 27. ert *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 29. stllae *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 31. sumis *m. p.*, m *superscr. corr. m. p.*

Fol. 65. 34. † *ante* Amen *manu* 2, *initium ut uidetur lectionis notat.* donc *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 66. 51. g *in* ignorat *ex* n *correxit m. p.* 25. 1. † *ante* Tunc *manu* 2; *initium lectionis* (?).

Fol. 66 b. 7. composurunt *m. p.*, e *superscr. corr. m.* 3. 10. clusa *m. p.*, a *superscr. corr. m.* 3. 12. *Post* uobis *est ras.* 8 *aut* 9 *litterarum; nec, quid scriptum fuerit, liquet.*

Fol. 67. 17. *ad fin.; addidit manus posterior.*
18. dn̄iamdn̄i sui *m. p. incaute; erasit* am dn̄i sui *et* sui *in loco* am dn̄i *posuit:* v. 19. Post *in rasura* sui *scriptum est.*

Fol. 67 b. 20. taleta *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.* alia quinque su | perlucratus sum *scripsit m. p.*, talenta *omisso: erasit* su *corr. m. p., et* talenta *in rasura posuit;* su *in margine sequentis lineae ante* perlucratus *addidit.*
21. fusti *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 22. alia *addidit in margine m. p.* 25. talentuum *m. p.*, *quod in* talentum tuum *correxit eadem manus.*

Fol. 68. 27. oprtuit *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.* 31. † *ante* Cum *manu* 2, *initium ut udtur lectionis.*

Fol. 68 b. 34. patrs *m.p.*, i *superscr. corr. m.p.*

Fol. 69. 41. m *in* sinistram *expunxit et perlineauit corr. m.p.*
42. dedisti *m.p.*, s *superscr. corr. m.p.*

Fol. 69 b. 46. aet *in* aeternas *ex* at *correxit m.p.* 26. 3. congat *scripserat m.p.*, *quod in* congregati *correxit eadem manus.*

Fol. 70 b. 17. *In margine scripsit* cena dī *m.* 2. 19. uer *in* parauerunt *in ras. scriptum est, sed a m.p.*

Fol. 71. 21. qud *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.* 24. h hominis *m.p.*, *sed prior* h *erasa est.* 26. accipte *m.p.*, i *superscr. corr. m.* 3.

Fol. 71 b. 29. uobs *m.p.*, i *superscr. corr. m.p.*

Fol. 72. 34. note *m.p.*, c *superscr. corr. m.* 3. 37. cotristari *m.p.*, n *superscr. corr. m.* 3. 40. entes *in* dormientes *subter lineam scripsit m.p.;* mi *a m.p. scriptum, paene euanuit, quod notans corrector posterior addidit* mi *subter lineam ante* entes.

Fol. 72 b. 41. nn *m.p.*, o *superscr. corr. m.p. similiter in v.* 42.
47. loqunte *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.*

Fol. 73 b. 54. quomdo *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.* 55. In illa: ni *in ras. scr. est Forsan* Illa *scribere inceperat m.p.*, *quod in* In illa *mutauit ipse scriba.* comprehndere . . . docen . . . nn *m.p.*, e . . . s . . . o *superscr. corr. m.p.* 58. *Inter* c *et* u⁻ *in* cu⁻ *est spatium quasi unius litterae; membrana uero lacerata est, ita ut forsan ui diuulsa speciem dederit ut si littera olim in loco lacerationis exstitisset.*

Fol. 74 b. 66. uobs *m.p.*, i *superscr. corr. m.p.* 67. colapis *m.p.*, h *superscr. corr. m.p.* 70. dicis *in ras.* dicas *scr. est a m.p.* 71. r *in nazoreno in ras. scripta est a m.p.*

Fol. 75. 73. illis es tu: *scripserat m.p.* ilest, *quod correxit corr. m.p.*, l *superscribendo*, i *in ras.* e *scribendo, atque* t *in* e *mutando.*
75. qud *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.* 27. 2. etradiderunt *m.p.*, t *superscr. corr. m.p.*

Fol. 75 b. 8 inodiernu⁻ *m.p.*, h *superscr. corr. m.p.*

Fol. 76. 12. respndebat *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.* 13. o *in* testimonia *ex* i *correxit m.p.* 16. Habant *m.p.*, eb *superscr. corr. m.p.*

Fol. 76 b. 19. nihl *m.p.*, i *superscr. corr. m.p.*

Fol. 77. 27. Tunc milites pre *in ras. scriptum est.* in *superscr. corr. m.p.* 29. uae *in* hauae *in ras. scr. est.*

Fol. 77 b. 37. super *ex* supra *correxit m.p.*

Fol. 78. 42. salum *m.p.*, u *superscr. corr. m.p.*

Fol. 78 b. 48. dabaei *m.p.*, t *superscr. corr. m.p.*

Fol. 79. 56. qus *m.p.*, a *superscr. corr. m.p.* mter *m.p.*, a *superscr. corr. m.p.*

Fol. 79 b. 62. princeps *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.*

Fol. 80. *In capite paginae scripsit manus* 2 lectio in uegiliis pasce per altare. 66. sepulcrum *m. p.*, h *superscr. corr. m. p.*

Fol. 80 b. 28. 8. *Ante* et *posuit* † *m.* 2, *lectionis finem ut udtur notans.*
11. nntiauerunt *m. p.*, u *superscr. corr. m. p.*, *item* nti *in ras.* tia *scr. est.*

Fol. 81. *In capite paginae scripsit m.* 2 lectio tertia ad Fontes. 15. diuuulgatum *m. p.*, *primam* u *perlineauit et expunxit corr. m. p.*, *deinde erasit corr. posterior.* 16. *Ante* Undeci– *posuit* † *m.* 2, *finem ut udtur lectionis notans.* 18. *Ante* data *posuit eadem manus* † *quae etiam in sinistra margine* in uigi | liis | pasce *scripsit.*

Fol. 81 b. *In capite paginae scripsit m.* 2 seconda firia in albas. initiū. euangelii secund. iohannē *a m. p. scriptum est.*

Fol. 203. 1. 7. utestimonium periberet *m. p.*, t *et* h *superscr. corr. ut credo, m. p.* 8. lumn *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*
9. 10. hun . . . hc *m. p.*, c . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 203 b. 15. *Ante* iohannes *posuit* † *m.* 2, *finem ut udtur lectionis notans.*

Fol. 204. 22. quies *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 204 b. *In calce paginae scripsit m.* 2 lectiones que debeant legi per vii domenecas lectio prima domeneca.

Fol. 205. 42. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 205 b. 43. 44. iuenit . . . erattem *m. p.*, n . . . au *superscr. corr. m. p. ut credo* 45. que *m. p.*, – *addidit manus posterior ut credo.* 48. *Inter* Respondit *et* ih̄s *est rasura quasi trium litterarum.*

Fol. 206. *In capite paginae scripsit m.* 2 tertia lectio in die scō Epefania.

Fol. 206 b. 2. 9. 10. ignorabt . . . inbriati *m. p.*, a . . . e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 207. 15. 17. qusi . . . effudt . . . comdit *m. p.*, a . . . i . . . e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 207 b. 22. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 24. Ipse *ex* Ispe *correxit m. p.* 25. eset *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*
in : n *in ras. scripta est ; scriba ut udtur* ihomine *scripserat, quod in* in homine *correxit ipse.*

Fol. 208. *In capite paginae scripsit m.* 2 lectio prima ad Fontes.
3. 4. homo (*secundo loco*) *erasum est.* 5. *Ante* Respondit *est rasura quasi m.* 2 *primo* † *scripserat, deinde eraserat : ante* Amen *in marg. est* in uigiliis pasce *manu* 2. 6. qūm de carne natum est *erasit corrector.*
8. enim *superscr. corr. m. p.* 10. *Post* isl̄ *posuit* † *m.* 2 *et subter lineam duas uel tres litteras, quas omnes erasit corrector.*

Fol. 209. 18. atem *m. p.*, u *superscr. corr. m. p.* *In ima pagina scripsit m.* 2 seconda domeneca lectionem que debeat legi.

Fol. 209 b. 29. habesponsam *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.*, *ut credo.*
spnsi *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 210. 34. ds̄ sp̄m *ex* dsp̄m *correxit m. p.* 4. 1. *In margine scripsit m.* 2 tertia dominica post pasca.

Fol. 210 b. 5. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 10. et. quis | est quis est *m. p.*, *erasit* et quis *corr. m. p.*, *item sequenti linea* est *erasa*, et *in rasura posuit, ita ut* et quis est *legeretur.* dicit *ex* dicct *correxit m. p.*

Fol. 211. *In capite paginae scripsit m.* 2 lectio seconda ad fontes.
12. ex *ex* ix *correxit m. p.* 13. *In margine scripsit m.* 2 in uigiliis pasce. 14. *Post* aeterna⁻. *posuit* † finet *eadem manus.*

Fol. 212. 27. muliere *ex* mulieribus *correxit m. p. Ad finem uersus posuit* † *m.* 2, *finem lectionis, ut udtur, notans.* 33. *Primam* l *in* attullit *perlineauit et expunxit corr. m. p.*

Fol. 212 b. 35. uestrs *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 36. et *ante* qui seminat *a m. p. in margine additum est.* 41. 42. prpter . . . quiaam *m. p.*, o . . . i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 213. 45. feto *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 213 b. *In capite paginae scripsit m.* 2 lectio in albas die sabbatorum.
50. eiħs *m. p.*, i *subscripsit corr. m. p. ut credo.* 51. descendenteo *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* qūm *erasum est.* 52. hesterna die *ex* hestern die *correxit m. p.*

Fol. 214. 5. 2. poticos *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.* 3. iacebat *m. p.*, n *superscr. manus paene contemporanea sed non prima, ut credo.* 9. grabattum *m. p.*, cra- *corrector.* 11. crabattum *m. p.*

Fol. 214 b. 12. Interrogabant *ex* Iterrogabant *correxit m. p.* 14. contigat *m. p.*, n *superscr. corr. m. p. Post* contingat *addidit* finit *m.* 2.

Fol. 215. 19. potesfilius *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.* 23. honorifica *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.*

Fol. 216. 37. uo uocem *m. p.*, uo *expunxit corr. m. p.*

Fol. 216 b. 46. credidisseti moysi *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 47. creditis *ex* credstis *correxit m. p.* m *in* quomodo *in ras. scripta est.*

Fol. 218 6. 15. ipe *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 218 b. *In capite paginae scripsit m.* 2 post ascensione dñi lectio euangelii iohanen die domenecorum. 24. erat *ex* eat *correxit m. p.*, r *scribendo in rasura* a, *et* a *superscribendo.*

Fol. 219. 29. ille *scripserat m. p. in eadem linea ac* in eum quem : *deinde deleuit eadem manus, ac* il *in hac,* le *in illa linea posuit.*

Fol. 219 b. 35. esurit *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 39. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 220. 44. resuscitab *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 220 b. 57. prpter *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 221. 57. ipse *ex* ipsi *correxit m. p.*

Fol. 221. b. 66. hc *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 222 b. 7. 11. dicebnt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 14. *Ante* Et *posuit* † *m.* 2, *eademque manus in ima pagina scripsit* mediantem penteconste lectio euangelii secondum iuhanne.
17. dctrina *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 223. 19. uobs *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 21. omns *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 223 b. 28. undesundesu⁻ *scripserat incuria m. p., sed erasit secundum* unde *eadem manus, et in* unde sum. et a *correxit.*
31. cu⁻ *m. p.*, *erasit*⁻ *corrector.* 32. *Prima* s *in* ministros *in ras. scripta est.*

Fol. 224. 38. scriptura *in ras. scriptum est, sed a m. p.* 39. Ho autem *m. p.*, c *superscr. corr. m. p.*

Fol. 224 b. 48. prncipibus *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 225. 8. 15. non *erasum est.*

Fol. 225 b. 18. perhibeo de *in ras. scriptum est, sed a m. p.* 19. responpondit *m. p., secundum* pon *perlineauit et expunxit corr. m. p.*
20. ueba *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.* locutus est *ex* locutust *correxit m. p.*

Fol. 226 b. 35. serus *m. p., addidit* u *in margine ante* us *corr. m. p.*

Fol. 227. 37. 38. serm . . . qud *m. p.*, o . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 227 b. 43. 47. uerbumeu⁻ . . . prpterea *m. p.*, m . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 228. 52. prfetae . . . nn *m. p.* o . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 228 b. 59. pr *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* ibat sic *ex* ibsic *correxit m. p.*
9. 3. opera *in ras.* in isl̄ *scriptum est, sed a m. p. In ima pagina scripsit m.* 2 post mediantem pentecuste sequenti domeneca lectio euangelii secondum iuhanne de ceco.

Fol. 229. 12. ille *ex* illi *correxit m. p.*

Fol. 229 b. 16. r *in* fariseis *in ras.* s *scripta est, sed a m. p.*

Fol. 230. 22. dxerunt . . . timebnt *m. p.*, i . . . a *superscr. corr. m. p.*
24. da *in rasura scriptum est, sed a m. p.*

Fol. 230 b. 27. 29. audstis . . . noscimus *m. p.*, i . . . s *superscr. corr. m. p.*
30. nesnescitis *m. p. incuria : erasit primum* nes *corrector.*
34. eum *in ras.* nos *scriptum est, sed a m. p.*

Fol. 231. 38. *Ante* adorauit *scripsit m.* 2 procedent, *et post* eum *eadem manus* finet.
39. † *ante* Et *manu* 2, *initium lectionis, ut udtur, notat.*

Fol. 231 b. 5. nagnoscunt *m. p.*, on *superscr. corr. m. p. Post hanc paginam amisit Codex ut uidetur nouem aut decem folia.*

Fol. 232. 12. 40. intellegnt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 232. b. 49. 50. patr. . . . loqur *m. p.*, e . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 233. 13. 3. 5. pter . . . misaquam *m. p.*, a . . . it *superscr. corr. m. p.*

Fol. 233 b. 12. ergo uisset *m. p.*, la *superscr. corr. m. p.* uesuestimenta *scripsit primo, incuria, m. p., deinde primum* ues *perlineauit et expunxit corr. m. p.*
13. et *primo loco, ex* er *correxit m. p.* 17. t *in* feceritis *in ras.* d *scripta est.*
18. qus *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 234. 20. accepert *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 234 b. 29. habebt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 31. 32. honrificatus . . . hnorificabit *m. p.*, o . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 235. 34. us *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 14. 2. uobis : *punctum super* s *e lapsu typogr.*

Fol. 235 b. 3. sits . . . qu *m. p.*, i . . . o *superscr. corr. m. p.*
10. patre *ex* patrem *correxit m. p.*

Fol. 236. 12. prpter *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 236 b. 21. quiabet *m. p.*, h *superscr. corr. m. p.*

Fol. 237. 27. pacemea⁻ *m. p.*, m *superscr. corr. m. p.*

Fol. 238 b. 15. 23. † *ante* qui, *manu* 2, *initium lectionis notat; et in ima pagina* in penteconste *eadem manu scriptum est.*

Fol. 239. 24. patremeū *m. p.*, m *superscr. corr. m. p.* 25. 26. scrptum . . . uenert *m. p.*, i . . . i *superscr. corr. m. p.* 26. ica *in* testificabitur *in rasura scriptum est, sed a m. p.*

Fol. 239 b. 16. 5. qua *m. p.*, i *superscr. corr. m.* 2.

Fol. 240 B. b. 21. memr *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 241 A. 26. potulabitis *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 241 A. b. 32. uenietora *m. p.*, h *superscr. corr. m. p.* 17. 1. ne *post* pater *erasum est.*

Fol. 241 B. 6. nomn *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 241 B. b. 12. qus *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* o *in* nemo *ex* i *correxit m. p.* 14. tum *m. p.*, u *superscr. corr. m. p.* o *in* odit *ex* d *correxit m. p.* 15. magno *m. p.*, li *superscr. corr. m. p.*

Fol. 242. 24. quo *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 18. 1. cum dixisset *purpureo colore depictum, deleuit ipse scriba, atque easdem litteras uiridi depinxit colore.*

Fol. 242 b. 1. 2. ert . . . iuds *m. p.*, a . . . a *superscr. corr. m. p.* 3. acepta *m. p.*, c *superscr. corr. m. p.* prncipibus *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.;* cipibus *in rasura scriptum est, sed a m. p.* 4. entia *in* uenientia *in rasura scriptum est, sed a m. p.*

Fol. 243. 10. 11. malcus . . . teca *m. p.*, h . . . h *superscr. corr. m. p.* 12. m *in* ihm *in ras.* s *scripta est a m. p.*

Fol. 244. 22. prncipi *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 26. non ego *m. p.*, n *superscr. manus contemporanea, quae uoluit, ut udtur,* nonne ego; *debuit autem et* e *addidisse.*

Fol. 244 b. *In capite paginae scripsit manus posterior* esset, *calami, ut udtur, experimentum agens.*

Fol. 245. 38. in *ante* illum *ex* il *correxit m. p.*

Fol. 245 b. 40. o *in* non *in rasura scripta est, sed a m. p.* 19. 2. milits *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 246. 8. uebum *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.* 11. sum (*in* sursum) propter hoc *in rasura scriptum est a m. p.*

Fol. 246 b. 15. u *in* uestrum, *secundo loco, in rasura scripta est a m. p.* 16. trdit *m. p.*, adi *superscr. corr. m. p. ut mihi uidetur.* 17. 19 potans . . . conscrpsit *m. p.*, r . . . i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 247. 20. 22. ert . . . qud *m. p.*, a . . . o *superscr. corr. m. p.* 23. crucifixerunt *uiridi colore depictum est, sed priorem* u *in rasura scripsit m. p., atramento usa.* 24. e *in* dixerunt *in rasura scripta est a m. p.*

Fol. 247 b. 28. pot *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 31. qūm *semi-erasum est.*

Fol. 248. 34. percusit *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 35. s *in* scit *in rasura scripta est a m. p.*

Fol. 248 b. *In capite paginae scripsit m.* 2 lectio in domeneca in prima pasca. 39. auferens *m. p.*, adferens *m.* 2. ponda *m. p.*, pondo *m.* 2.

Fol. 249 b. 20. 8. mnumentum *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 12. sedentes *in rasura scriptum est a m. p.*

Fol. 250. 17. o *in* ascendo *in rasura scripta est a m. p. In capite paginae super dextram columnam scripsit m.* 2 lectio in plena (?) pasca diae dominicarum *ut mihi uidetur; sed scriptura difficilis lectu est: eadem manus ante* Iam *v.* 19, *posuit* †, *initium lectionis.* 18. dicipulis *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 250 b. *Sinistra huius paginae columna tota in rasura scripta est a m. p.; scriba enim quum per incuriam primam columnam Folii* 249 *b iterum perscripsisset, erasa sua ipsius manu scriptura, ea quae nunc leguntur uerba ibidem posuit.*

Fol. 251. 27. afer *m. p.*, f *superscr. corr. m. p.* 30. sc bta *tantum ex* scribta *quod scripserat m. p., superfuit; nam inter* c *et* b *membrana periit.*
21. 1. tem s (*in* autem se) *in rasura scriptum est a m. p.* 2. simn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 251 b. discipulis *scripserat m. p., ut credo: sed inter* s *et* p *membrana periit.* 3. ns. *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 8. *Membranae hic maior pars deperiit tineis conterebrata; haec enim pagina secundum codicis ligaturam nunc temporis finem tenet.*

Fol. 82. 23. moritur *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 25. per singula nec uniuer sum *potuit scribere m. p., sed post* u *lacerata est membrana: similiter* poss *pro* posset *stat.*

Fol. 82 b. *In capite paginae scripsit m. p.* initium euangelii sec'd Lucan.

Fol. 83 b. 1. 18. und hoc *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 84. 20. 21. hc . . . qud *m. p.*, o . . . o *superscr. corr. m. p.* 23. in *superscripsit corr. m. p.* 24. postos *m. p.*, h *superscr. corr. m. p.*

Fol. 84 b. *In capite paginae scripsit m.* 2 † de aduento. 27. 28. dispnsatam . . . ingrssus . . . eamgelus *m. p.*, o . . . e . . . an *superscr. corr. m. p.* 29. eam *ex* aeam *correxit m. p.*

Fol. 85. 35. respndens . . . suprueniet *m. p.*, o . . . e *superscr. corr. m. p.* 38. autemaria . . . scundu⁻ *m. p.*, m . . . e *superscr. corr. m. p.*, m *in* uerbum *ex* t *correxit m. p.* discesit *m. p.*, s *superscr. corr. m. p. Ad finem uersus scripsit m.* 2 *in marg.* fine; *eademque manus et in margine et ante* Exsurgens, *posuit* ††.

Fol. 85 b. 49. quia potens *scripserat m. p., incuria; sed* a *finalem erasit eadem manus.*

Fol. 86. 54. 55. Sucepit . . . nostrs *m. p.*, s . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 86 b. 62. au *in* autem *scriptum est in rasura a m. p.* 63. t *in* scripsit *superscr. corr. m. p.* 65. mntana *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 66. *Post* illo *scripsit m.* 2 † fine⁻ lectio scī iohanni.

Fol. 87. 75. iustiam *m. p.*, ti *superscr. corr. m. p.*

Fol. 87 b. 80. *In margine scripsit m.* 2 † in natale dñi. 2. 1. dibus *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.; a ante* cesare *superscr. eadem manus.* 4. betlehm *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 5. uxore su *a m. p. scriptum, perlineauit m.* 3, *eademque manus expuncto* ei, *addidit* sibi. o *in* utero *euanuit.*

Fol. 88. 7. inuluit *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 10. euangelizaui *m. p.*, *addidit* o *corr. m.* 3.

Fol. 88 b. 17. *Post* de uer *addidit incuria*, unt *m. p.* (*lapsu calami ex* cognouerunt), *quod erasit eadem manus.* 21. *In margine scripsit m.* 2. † in octaba dn̄i †.

Fol. 89. 22. illum *superscr. corr. m. p.*

Fol. 89 b. 29. Ex *ante* nunc *erasum est.* dimitis *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.* 34. tre *in* matrem *in rasura scriptum est.*

Fol. 90. 37. octuinta *ex* noctu *ut udtur*, *correxit m. p.* 41. solemnis *m. p.*, l *superscr. corr. m. p.* 42. i *fin. in* diei *erasa est.* 43. diebus *m. p.*, ebus *erasit corrector.*

Fol. 90 b. 44. i *fin. in* diei *erasa est.* 48. uisio *m. p.*, *quod in* uiso *mutauit corrector*, *eradendo* i. ue *in* expauerunt *in rasura scriptum est a m. p.* e *in* pater *ex* u *correxit m. p.* 49. oprtet *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 91. 3. 1. ituraeae *m. p.*, *prior* a *erasa est.* 3. iodanis *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.*

Fol. 91 b. 6. caro *m. p.*, *uoluit* cara *corrector posterior.* *Post* dī *posuit m.* 2 †; *eademque manus in margine* † de aduento *scripsit.* 7. corā *m. p.*, *erasit* ‾ *corrector.* 9. nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 92. 12. ilum *m. p.*, l *superscr. corr. m. p.* 16. inqua *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 92 b. 19. tetrrcha *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* suae *m. p.*, sui *corr. m. p.*

Fol. 94. 4. 14. *Prior* u *in* reuersus *in rasura scripta est*, *sed a m. p.* 15. nificabatur ab omnibus *in rasura scriptum est*, *sed a m. p.* 16. *Ante* nutritus *est rasura unius litterae quam* e *fuisse credo.*

Fol. 94 b. 18. prpterea . . . pauribus *m. p.*, o . . . pe *superscr. corr. m. p.* 19. re *in* redditionis *superscr. corr. m. p.*

Fol. 95. 25. annis tribus et : *scripserat primo*, *incuria*, *scriba* annibus et mens, *quod deleuit ipse et* annis tribus et *posuit.* mgna *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 29. supercilicium *m. p.*, *sed* ci *secundo loco erasum est.*

Fol. 95 b. 34. prdere *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 96. 39. minstrabat *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 41. et daem- *in rasura scriptum est a m. p.* 5. 1. au *in* audirent *superscr. corr. m. p.*

Fol. 96 b. 5. simn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 97. 13. dicessit *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 97 b. 17. 22. ert . . . cognuit *m. p.*, a . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 98 b. 30. 33. bibt . . . frequnter *m. p.*, e . . . e *superscr. corr. m. p.* 35. re *in* auferetur *superscr. corr. m. p.*

Fol. 99. 6. 3. erant *ex* irant *correxit m. p.*

Fol. 99 b. 9. interrogabo *ex* interogabo *correxit m. p.*

Fol. 100. 13. 14. elegt . . . cgnominauit *m. p.*, i . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 100 b. 20. a *in* Beati *in rasura scripta est a m. p.*

Fol. 101. 28. pr *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 29. tibi tu *in rasura* qui au *scriptum a m. p.*, *quae lapsu* qui aufert *duplicare inceperat.*

Fol. 101 b. 34. nn . . . peccators *m. p.*, o . . . e *superscr. corr. m. p.* 35. *In margine ad* altissimi *scriptum est manu ut uidetur prima* sci uigiliis *ut credo; atramentum autem adeo euanuit ut difficile legatur quid scriptum fuerat.*

Fol. 102. 41. n *in* in *primo loco, in ras.* o *scripta est a m. p.*

Fol. 102 b. 45. Et *addidit in margine corr. m. p.*

Fol. 103 b. 7. 10. *secunda* e *in* inuenerunt *ex* t *correxit m. p.*

Fol. 104. 19. msit *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 22. auditistis *m. p.*, *erasit* tis *finale corrector.*

Fol. 104 b. 28. o *in* maior, *secundo loco, ex* r *correxit m. p.*

Fol. 105. 30. bptizati *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 32. fo *m. p.*, ro *addidit corr. m.* 3.

Fol. 105 b. 40. 43. qud . . . iudicati *m. p.*, o . . . s *superscr. corr. m. p.* 44. : *inter* mulierem *et* dixit *addidit corr. m. p.*

Fol. 106 b. 8. 6. e *in* petram *ex* i *correxit m. p.* 8. ci *in* cecidit *superscr. corr. m. p. ut credo.* 9. dicipuli *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 107. 10. Ceters *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 13. qui *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 107 b. 19. tuba *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.*

Fol. 108. 24. cssauerunt *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 27. neneque *m. p.; sed primum* ne *erasit corrector.* o *in* monumentis *ex* u *correxit m. p.*

Fol. 108 b. 32. n *in* pascentium *euanuit.*

Fol. 109. 36. illi | lis *m. p.*, *erasit primum* li *corrector.*

Fol. 109 b. 43. ert *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 47. tremns *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* quemadmodmodum *m. p. incuria, sed primum* mod *erasit corrector.* 48. de *superscr. corr. m. p.*

Fol. 110. 50. audto *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 55. dari *ex* dare *correxit m. p.*

Fol. 110 b. 9. 1. current *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 3. ue *in* neque *superscr. corr. m. p.*

Fol. 111. 11. ex *in* excepit *superscr. corr. m. p.* 13. c *in* escas *in ras.* a *scriptum est.*

Fol. 111 b. 17. cofino *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 18. es esset *ita Codex.* 22. pst *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 112. 29. spectus aspectus *m. p.*, *incuria; erasit* spectus *corrector.*

Fol. 112 b. 32. somn . . . uiglantes *m. p.*, o . . i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 113. 40. nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 113 b. 45. e *in* et, *primo loco, in rasura scripta est a m. p.*
48. receperit *ex* recepirit *correxit m. p.* 50. nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 114. 52. ra *in* paraturi *superscr. corr. m. p.*, *et similiter* ni *in* uenit *v.* 56. 57. hieri *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 114 b. 59. pe *in* sepelire *superscr. corr. m. p.* 60. ei *ex* ii *correxit m. p.* autem *ex* auttem *correxit m. p.* 61. altr *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 10. 1. bins *m. p.* o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 115 b. 13. egissnt *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 17. snt . . . tu *m. p.*, u . . . o *superscr. corr. m. p.* 19. uitutem *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.*, *ut credo.* 20. subicti *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 116. 21. ab *in* abscondisti *ex* aeb *correxit m. p.* 24. *Post* uiderunt *addidit* † *m.* 2.

Fol. 116 b. 27. tu *m. p.*, a *subscripsit corr. m. p.* o *in* tota (*ante* mente) *in rasura* n *scripta est a m. p.*, *quae cum primo ut udtur* in *scripserat*, *postea* i *in* t *mutauit*, *atque* n *deleta*, o *in loco eius posuit.* 29. se *superscr. corr. m. p.* 30. hierco *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 117. *In ima pagina scriptum est manu* 2, in uiliis (*pro* in uigiliis); *et manu ut uidetur eadem*, *sed atramento minus nigro* in nate (*pro* natiuitate) sc̄e Marie. 40. stetiet *m. p.*, t *superscr. corr. m. p.*

Fol. 117 b. 11. 3. d *in* cotidianum *in rasura scripta est.* 5. comoda *m. p.*, m *superscr. corr. m. p. ut credo.*

Fol. 118. 12. pe *in* petierit *superscr. corr. m. p.*

Fol. 118 b. 15. autem dixerunt *scripserat m. p.*, *quod postea*, dixerunt *eraso*, *correxit in* autem ex illis dixerunt *eadem manus.*

Fol. 119. 27. m *in* mulier *ex* u *correxit m. p.* (*quippe* quedamulier *scribere inceperat m. p.*, *quod in* quedam mulier *correxit ipse scriba*).

Fol. 119 b. 29. *Punctum inter* generatio ēt nequa *addidit manus posterior.* 33. o *in* ponit *in rasura* it *scripta est a m. p.* 34. corporis est *ex* corporis tui *correxit m. p.*, *eraso* tui.

Fol. 120. 34. aut *in* autem *scriptum est in rasura a m. p.*

Fol. 120 b. 43. conuiuis *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 46. o *in* portare *superscr. corr. m. p.; item* por *in rasura scriptum est.*

Fol. 121. 51. uque *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.* 52. a *in* absconditis *in rasura* b *scripta est a m. p.* (*quae ut udtur* quiabsconditis *inceperat scribere*, *sed postea correxit.*) 53. legispriti *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 121 b. 12. 4. *Ante* dico *scripsit m. p.*, *incuria*, enim uobis, *quod erasit corrector.*

Fol. 122 b. 17. cogitaut *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 21. n *in* tensaurizat *erasa est.* 22. prpterea *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 123. 25. *Priorem* e *in* adicere *ex* r *correxit m. p.* ta *in* statum *superscr. corr. m. p.*

Fol. 123 b. 32. *Ante* Nolite *posuit* † *m.* 2. 35. lucerne *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 36. m *in* cum *ex* t *correxit m. p.*
37. bit illos *in* iubebit illos, *in rasura scriptum est; nam scriba cum primo* iubebebit *ut uidetur*, *scripserat*, *erasit* bebit *ipse*, *et in* iubebit illos *correxit.*

Fol. 124. 38. trnsiet *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 124 b. 48. e *in* cognouerit *in ras.* r *scripta est a m. p.*

Fol. 125. 50. 52. qumodo . . . trs *m. p.*, o . . . e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 125 b. 57. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 126. 13. 4. 5. omns *m. p.*, e *superscr. corr. m. p. bis.* 6. plantatam *ex* plantatum *correxit m. p.*

Fol. 126 b. 11. infirmitatis *ex* infirmitis *correxit m.p.* 14. indignans *ex* indigns *correxit m.p.*

Fol. 127 b. 23. et *erasum est.*

Fol. 128. 30. nouissimi *secundo loco, in rasura* qui erun *quod incuria duplicauerat m.p., ab eadem manu scriptum est.* 34. Hirusalem *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.* congregare *ex* congragare *correxit m.p.*

Fol. 128 b. 14. 3. sabato *m.p.*, b *superscr. corr. m.p.* 7. elegerunt *ex* eligerunt *correxit m.p.*

Fol. 129. 12. fcis *m.p.*, a *superscr. corr. m.p.*

Fol. 130. 22. s est *in* locus est, *in rasura scriptum est a m.p.* 25. Ibant bant *m.p.*, *secundum* bant *perlineauit et expunxit corr. m.p.*

Fol. 130 b. 27. nn *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.*

Fol. 131. 15. 1. Erat *m.p.*, n *superscr. corr. m.p. minio usus.*

Fol. 131 b. 6. e *in* mecum *ex* i *correxit m.p.* 9. couocat *m.p.*, n *superscr. corr. m.* 3.

Fol. 132. *In capite paginae scripsit m.* 2. seconda domeneca post XL *ut credo.* 12. contigit *m.p.*, n *super* g *scripsit corr. m.* 3. 13. 14. -oriosae | Et postquam om- *in rasura scriptum est a m.p.*

Fol. 132 b. 19. tuorum *duplicauit incuria m.p.; secundum* tuorum *perlineauit et expunxit corr. m.p.* 20. eset *m.p.*, s *superscr. corr. m.p.* Et *ante* Accurrens *in margine additum est a m.p.* cicidit *scripsit primo m.p.; deinde, erasa* i, *superscr.* e *corr. m.p.*

Fol. 133. 24. coperunt *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.*

Fol. 133 b. 29. c *in* amicis *in ras.* s *scripta est a m.p.* 30. illum *duplicauit m.p.; priorem* illum *perlineauit et expunxit corr. m.p.* 16. 1. et *primo loco, in ras.* ihs *scriptum est a m.p.*

Fol. 134. 4. ca *in* uilicatione *in rasura scriptum est a m.p.* domosuas *m.p.*, s *superscr. corr. m.p.* 6. cinquaginta *m.p.*, *ut credo;* qinquaginta *corr. m.* 3. 7. uctuinta *m.p.*, *quod corr. m.* 3 *in* octuaginta *mutauit mutando* u *in* o *atque* a *et* g *superscribendo.*

Fol. 134 b. 9. cula *in* tabernacula *duplicauit m.p., incuria; erasit secundum* cula *corr. m.p., atque in rasura punctum primamque sequentis uerbi litteram posuit.* 10. inicus *m.p.*, u *superscr. corr. m.p.* 13. aterum *m.p.*, l *superscr. corr. m.p.* 14. *Prior* d *in* deridebant *in rasura scripta est.*

Fol. 135. 21. diutis *m.p.*, i *superscr. corr. m.p.*

Fol. 135 b. 24. ips *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.* 25. u *in* uero *in rasura scripta est.* 26. stablitus *m.p.*, i *superscr. corr. m.p.*

Fol. 136. 30. qui ex *m.p.*, s *superscr. corr. m.p.*

Fol. 136 b. 17. 8. minista *m.p.*, r *superscr. corr. m.p.*, *ut credo.*

Fol. 137 b. 19. *Post* saluum *addidit* † *m.* 2. 25. reprbari *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.*

Fol. 138. 26. 28. li *in* fili *atque in* similiter *superscr. corr. m.p.*

Fol. 139 b. 18. 11. orabt . . . gratia *m. p.*, a . . . s *superscr. corr. m. p.* 15. um *in* cum *superscr. corr. m. p.*

Fol. 140. 18. *Ante* Et *posuit* † *m.* 2 : *et in calce paginae scripsit calami experimentum agens* a b c d e *manus posterior.*

Fol. 141. 35. *Ante* Et *posuit* † *m.* 2.

Fol. 141 b. 42. dixilli . . . saluu *m. p.*, it . . . m *superscr. corr. m. p.* 19. 1. *In margine scripsit m.* 2. [lec]tio zacch., *eademque manus ante* Et ingres *posuit* †. perambulabt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 2. prnceps . . . ipe *m. p.*, i . . . s *superscr. corr. m. p.* 4. *Prior* o *in* sycomorum *in rasura scripta est a m. p.*

Fol. 142. 11. d *in* audientibus *in rasura scripta est.* similitudnē *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 142 b. 15. t *in* ut *superscr. corr. m. p.* 21. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 143. 24. habt *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 143 b. 35. ux *in* duxerunt *in rasura scriptum est.* 38. finem *addidit m.* 2.

Fol. 144. 39. tus *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 144 b. 48. inueniebnt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 20. 1. prncipes *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 145 b. 14. 16. uidernt . . . dabiuineam *m. p.*, u . . . t *superscr. corr. m. p.*

Fol. 147. 37. ure *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*
39. Respondens *m. p.*, te *super* ns *scripsit corr. m.* 3.

Fol. 148. 21. 7. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 148 b. 17. prpter. *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 149. b. 32. 33. donc . . . eterra *m. p.*, e . . . t *superscr. corr. m. p.*

Fol. 150. 37. iterdio *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 150 b. 22. 8. mnducemus *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 151. 16. 19. mnducabo . . . acepto *m. p.*, a . . . c *superscr. corr. m. p.*

Fol. 151 b. 30. mea mea *m. p.*, *primum* mea *perlineauit et expunxit corr. m. p.*

Fol. 152. 31. 32. 35. uetilet . . . fids . . . calciametis *m. p.*, n . . . e . . . n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 152 b. 47. ucabatur *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 153 b. 55. bat et *in* sedebat et, *in rasura scriptum est a m. p.*
56. sempr *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 154. 66. ut *superscr. corr. m. p.* 71. dierunt *m. p.*, x *superscr. corr. m. p.*

Fol. 154 b. 23. 4. prncipes *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.* 7. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 155. 8. gauisus *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 155 b. 15. namisi *m. p.*, m. *superscr. corr. m. p.* *Post* v. 23 *folium unum ex Codice periit.*

Fol. 9. 38. superscrptio *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 9 b. 46. mgna *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 10 b. *Post* 24. 11. *deest folium unum.*

Fol. 11. 44. *Ante* hec *posuit* † *m.* 2, *eademque manus in calce paginae scripsit* in die ascensiones dn̄i nostri ih̄u xp̄i second carnem lectio euangelii secondum luca. 45. *Secundum* aperuit *perlineauit et expunxit corr. m. p.*

Fol. 11 b. 49. patrs *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 12 b. *In capite paginae scriptum est m. p.* initium sci euangelii. 1. 7. ueniet *ex* uenit *correxit m. p. Post hunc uersum deest folium unum.*

Fol. 156 b. 34. demnia *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 35. exurgens *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 157 b. 2. 2. b *in* uerbum *ex* u *correxit corr. m. p.* 3. ne *in* uenerunt *a m. p. omissum, addidit in margine corr. m. p.*

Fol. 158. 13. pocessit *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.*

Fol. 158 b. 14. 15. te *in* praeteriret *atque* cu *in* secuti *a corr. m. p. addita sunt.*

Fol. 159. 22. disrumpit *ex* disrumpet *correxit m. p. corr.*

Fol. 159 b. 27. b *in* sabbatum *superscr. corr. m. p. bis. Post* propter *secundo loco, posuit* s *scriba quasi* sabbatum *eadem linea scripturus: erasit corr. m. p.* 3. 2. curaret *ex* curarent *correxit m. p. corr.* 3. ti *in* habenti *ex* tem *correxit corr. m. p.*

Fol. 160. 4. ta *in* tacuerunt *superscr. corr. m. p.*

Fol. 160 b. 12. sciebnt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 13. ne *in* uenerunt *superscr. corr. m. p.* 17. o *in* tonitrui *ex* n *correxit m. p.*

Fol. 161. 18. brtholomeum *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 161 b. 27. u *in* uasa *in rasura* t *scripta est a m. p.* 28. *Ante* Amen *posuit* † *m.* 2. 29. aeterne *ex* aeterni *correxit m. p. corr.* 30. b *in* habere *ex* r *correxit m. p.*

Fol. 162. 4. 1. congrega est *purpureo colore a m. p. scriptum est;* ta *superscr. corr. m. p., atramento usus.* 3. *Pro* seminans *scripserat* seminandum *m. p., quod in* seminans *correxit ipse scriba.* 5. *Pro* super loca *scripserat* circa uiam *m. p., quod erasit corr. m. p., atque* super loca *in rasura scripsit.*

Fol. 162 b. 7. spinas *ex* spinis *correxit m. p.* 8. crscentem *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 163 b. 19. sie *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 165. 5. 5. imonumentis *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.* 9. ga *in* interrogauit *superscr. corr. m. p.*

Fol. 165 b. 11. mntem *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 14. pascebnt *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.* 15. *Puncta inter* ih̄m *et* et *a manu prima addita sunt.*

Fol. 166. 18. a *inter* qui *et* demonio *superscr. corr. m. p.* 19. d *in* sed *in ras. scripta est, sed a m. p.* misertusertus *m. p., secundum* ertus *perlineauit et expunxit corr. m. p.* 20. copit *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.* 24. con *in* conprimebant *superscr. corr. m. p.*

Fol. 166 b. 25. t *in* erat *in ras. scripta est a m. p.* 31. t *in* dicunt *ex* e *correxit m. p.* 32. circircumspiciebat *m. p., primum* cir *perlineauit et expunxit corr. m. p.*

Fol. 167 b. 41. d *in* dico *ex* t *correxit m. p.* 6. 1. sequebatur *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 168. 5. infirms *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 168 b. 11. us . . . gomrris *m. p.*, o . . . o *superscr. corr. m. p.* 12. et *a m. p. omissum, addidit corr. m. p. inter* ciuitati *et* Exeuntes.
13. 15. demnia . . . qud *m. p.*, o . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 169. 21. opurtunus *m. p.*, oportunus *corr. m. p. ut mihi uidetur.* pricipibus *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.* 22. dia *in* herodiadis *in ras. scriptum est a m. p.*

Fol. 169 b. 22. ad. *m. p.*, d *perlineauit et expunxit corr. m. p.* 28. dico *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 170 b. 36. 38. 39. 41. proxims . . . qud . . . precpit . . . benedixit *m. p.*, o . . . o . . . e . . . e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 171 b. 51. in auē *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.*

Fol. 172. 56. qud *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 173. 7. 17. cum *superscr. corr. m. p.*

Fol. 173 b. 22. stultia *m. p.*, ti *superscr. corr. m. p.*

Fol. 174. 29. prpter *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 30. 31. iatatam . . . fihs *m. p.*, c . . . e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 174 b. 8. 4. undeosporit *m. p.*, e . . . te *superscr. corr. m. p.* 5. dxerunt *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 175. 6. 7. turbs . . . piciculos . . . gratas *m. p.*, a . . . s . . . i *superscr. corr. m. p.* 8. supe rauerauerat *m. p.*, *inter* pe *et* ra *est rasura unius litterae; necnon primum* uera *perlineauit et expunxit corr. m. p.*

Fol. 175 b. 16. quo *m. p.*, d *superscr. corr. m. p.* 20. septem *perlineauit et expunxit corr. m. p.*

Fol. 176. 26. e *in* nemini *ex* i *correxit m. p.* dxeris *m. p.*, i *superscr. corr. m. p.*

Fol. 176 b. 34. post *duplicauit m. p.*, *secundum* post *perlineauit corr. m. p.*

Fol. 177. 35. t *in* propter, *primo loco, in ras.* p *scripta est a m. p.*
9. 1. on *in* non *superscr. corr. m. p.* 2. *Hic in margine scriptum est manu* 2, in scrum in dedecation.

Fol. 178. 12. respondes . . . quomo *m. p.*, n . . . do *superscr. corr. m. p.*

Fol. 178 b. 15. adcurentes *m. p.*, r *superscr. corr. m. p.* 20. spumns *m. p.*, a *superscr. corr. m. p.*

Fol. 179. 22. misere *m. p.*, re *superscr. corr. m. p.*

Fol. 179 b. 32. iinterrogare *m. p.*, i *ad initium erasit corr.* 34. tacuruerunt *scripserat m. p.*, *incuria, quod in* tacuerunt Inter *correxit corr. m. p.*

Fol. 180. 38. it a *in* Respondit autem *in rasura scriptum est a m. p.*
39. respndens *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 42. irc *in* circū daretur *in rasura scriptum est a m. p.*

Fol. 180 b. 45. inextinguibilem *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 181. 49. ignis allietur . . . salis allietur *ita Codex.* 10. 2. temptante *m. p.*, s *superscr. corr. m. p.*

Fol. 181 b. 9. coniuxit *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.* 13. cominabantur *m. p.*, m *superscr. corr. m. p.*

Fol. 182. 17. o *in* uoluens *ex* u *correxit corr. m. p.*

Fol. 182 b. 22. uebo *m.p.*, r *superscr. corr. m.p.* 23. circircumspiciens *m.p.*, *secundum* cir *perlineauit et expunxit corr. m.p.*

Fol. 183. *Spatiolae quae inter litteras cernuntur, e uitiis in membrana fiunt.* 30. uen *in* uenturo *superscr. corr. m.p.*

Fol. 183 b. 32. Erat *m.p.*, n *superscr. corr. m.p.* 34. *Spatiolae inter litteras e uitiis in membrana fiunt.*

Fol. 184. 35. ter *in* magister *in rasura* gister *scriptum est a m.p.* 37. 39. sinitram . . . dierunt *m.p.*, s . . . x *superscr. corr. m.p.*

Fol. 184 b. 45. *In margine scriptum est manu* 2 de ceco. 47. nazoreus *m.p.*, n. *superscr. corr. m.p.*

Fol. 185. 11. 1. *Ante* Et cum *scripsit m.* 2 † inc̄ ; *eademque manus in margine adposuit* dominec in oliuo.

Fol. 186. 10. e *in* nomine (*secundo loco*) *ex* i *correxit m.p.* *Ad finem uersus scripsit m.* 2 finem. 11. uespaera *m.p.*, *priorem* a *perlineauit et expunxit corr. m.p.* 12. exisset *m.p.*, s *superscr. corr. m.p.*

Fol. 187. 21. arbr *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.* 23. tollere *e* tollire *correxit m.p.*

Fol. 187 b. 27. sacrdotum *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.* 33. respndens *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.*

Fol. 189. 12. 14. prsonas *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.*

Fol. 189 b. 19. semn *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.* 24. respondens *e* repondens *correxit m.p.*, s *in margine addens.*

Fol. 190. 27. seds̄ . . . eratis *m.p.*, d . . . r *superscr. corr. m.p.* 30. et *in margine addidit corr. m.p.* 31. c *in* huic *in ras. scripta est a m.p.*

Fol. 190 b. 32. illi scriba, *sic m.p. ut credo:* illi *autem in* ille *correxit m.p. corr.*, *atque erasit* s *eadem forsan manus.*

Fol. 191. 38. uidete *ex* uidite *correxit m.p. corr.* 39. conuiuiis *ex* conuii- *correxit m.p.*

Fol. 191 b. 13. 2. ru *in* destruatur *in ras. scriptum est a m.p.* 3. mntem *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.*

Foll. 191, 192. *Spatiolae longiores quae inter uerba et litteras in his foliis hic illic cernuntur, e uitiis in membrana sunt.*

Fol. 192 b. 13. etritis *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.* 14. qud *m.p.*, o *superscr. corr. m.p.*

Fol. 193. 20. tos *in* electos (*primo loco*) *a m.p. omissum, addidit in margine corr. m.p.* 22. pseodoxp̄i *e* pseudoxp̄i *correxit corr. m.p.*

Fol. 193 b. 28. in (*secundo loco*) *a m.p. omissum, addidit in margine corr. m.p.*

Fol. 194. 14. 2. o *in* festo *ex* um *correxit m.p.*, *eradendo* m *et* u *in* o *mutando; quippe* festumultus *inceperat scribere m.p.*

Fol. 194 b. 5. 9. dri . . . qud *m.p.*, a . . . o *superscr. corr. m.p.*

Fol. 195. 11. eum tune *incuria a m.p. scriptum perlineauit et expunxit corr. m.p.* 12. pacha *m.p.*, s *superscr. corr. m.p.*

Fol. 195 b. 19. coperunt *m.p.*, e *superscr. corr. m.p.*

Fol. 196. 25. rgno *m. p.*, e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 196 b. 32. in predium : in pre *purpureo colore in rasura* unt *scripsit m. p.*, *quae primo* unt *ut uidetur per incuriam duplicauerat.* 34. t *in* est *in rasura scripta est a m. p.* 37. in *in* inuenit *in rasura scripta est a m. p.* 38. g *in* uigilate *ex* l *correxit m. p.*

Fol. 197 b. 44. e *in* eum *in rasura* u *scripta est a m. p.*, *quae ut uidetur* teneteum *scribere inceperat.* 49. impleatur *m. p.*, n *superscr. corr. m. p.;* im *in rasura* em *ut uidetur scriptum est a m. p.*

Fol. 198 b. 59. si ert *m. p.*, c . . . a *superscr. corr. m. p.*
Post fol. 199. *folia ex Codice perierunt duo.*

Fol. 200 b. 15. 44. 45. 46. em . . . iosph . . . qud *m. p.*, u . . . e . . . o *superscr. corr. m. p.*

Fol. 201. 16. 9. *Ante* Surgens *posuit* † *m.* 2, *eademque manus in margine scripsit aliquid difficillimum lectu*, *quod forsan* V firias *sit.*

Fol. 201 b. 10. nun *in* nuntiauit *superscr. corr. m. p.*, nn *m. p.*, o *superscr. corr. m. p.* 14. 15. nntiantibus . . . uniursum *m. p.*, u . . . e *superscr. corr. m. p.*

Fol. 202 b. tia *in* gratia *in rasura scriptum est a m. p.*
utentibus: *sic Codex ut mihi uidetur; huic consentit Tischendorfius; contra, Meyer* uientibus *pro* uiuentibus.

INDEX LOCORUM UEL A PRIMA UEL A POSTERIORIBUS MANIBUS CORRECTORUM QUARUM EMENDATIONES IN TEXTUM NON RECEPIMUS AD COMMODUM LECTORIS E NOTULIS DECERPTUS.

Mt. **9.** 27. nostri *m. p.* nos *corr.*
„ **11.** 21. istae *erasum est.*
„ **12.** 1. segetes : s *fin. erasa est.*
„ **13.** 37. At *erasum est.* 55. ioseph *m. p.*, ioses *corr. m. p.*
„ **14.** 9. autem *erasum est.*
„ **15.** 11. intrat *sec. erasum est.*
„ **16.** 19. terram *pr. loco ;* m *semi-erasa est.*
„ **17.** 24. didragmas *m. p.*, s *erasit corr.*
„ **19.** 3. temtantes *corr.* 25. discipuli *corr.*
„ **20.** 2. diurno *corr. m. p.*
„ **21.** 16. numquam *corr.* (num *duplicatum, sed scda uice erasum*).
„ **24.** 22. om̄is *corr. post*ʳ.
„ **25.** 7. composuerunt *m.* 3. 10. clausa *m.* 3.
„ **26.** 26. accipite *m.* 3. 34. nocte *m.* 3.
Jn. **1.** 45. quē *corr. post*ʳ.
„ **3.** 6. qūm de carne natum est *erasit corr.*
„ **4.** 10. dī et quis est qui *corr. m. p.* 51. qūm *erasum est.*
„ **5.** 9. grabattum *m. p.*, crabattum *corr.*
„ **19.** 31. qūm *semi-erasum est.*
„ „ 39. auferens *m. p.*, adferens *m.* 2. ponda *m. p.*, pondo *m.* 2.
Lc. **2.** 5. uxore su *m. p.; perlineauit m.* 3. ei *m. p.*, sibi *m.* 3.
„ „ 10. euangelizaui *m. p.*, *addidit* o *m.* 3. 29. ex *erasum est.*
„ „ 42. 44. diei *m. p.*, i *fin. erasa est.* 43. diebus *m. p.*, ebus *erasum est.*
„ „ 48. uisio : i *sec. erasa est.*
„ **3.** 1. ituraeae *m. p.*, a *pr. erasa est.* 6. caro *m. p.*, cara *m. rec*ʳ.
„ „ 7. corā *m. p.*, *erasit* ‾ *corrector.* 19. suae *m. p.*, sui *corr. m. p.*
„ **4.** 29. supercilicium *m. p.*, ci *sec. erasum est.*
„ **7.** 22. audititis *m. p.*, tis *fin. erasum est.* 32. fo *m. p.*, ro *addidit m.* 3.
„ **8.** 27. neneque *m. p.*, ne *pr. erasum est.* 36. illilis *m. p.*, li *pr. erasum est.*
„ „ 43. quemadmodmodum *m. p.*, mod *pr. erasum est.*
„ **9.** 29. spectus *erasum est.*
„ **12.** 21. tensaurizat *m. p.*, n *erasa est.*
„ **13.** 23. et *erasum est.*
„ **15.** 12. contigit *m. p.*, contingit *m.* 3.
„ **16.** 6. cinquaginta *m. p.*, quinquaginta *m.* 3.
„ „ 7. uctuinta *m. p.*, octuaginta *m.* 3.
„ **21.** 39. respondens *m. p.*, respondentes *m.* 3.
Mc. **6.** 21. opurtunus *m. p.*, oportunus *corr. m. p.*
„ **12.** 32. illi scriba *m. p.*, ille criba *corr. m. p.?*

FRAGMENTUM UINDOBONENSE (*v*)
EUANGELII SECUNDUM JOHANNEM
Cap. XIX. 27 — XX. 11.

In Bibliotheca publica Uindobonensi (*Hof- und Stadt-Bibliothek*) ad initium codicis Latini 502, saec. IX, cui titulus 'Pactus legis Ripuariae,' folium hoc uersionis ante-Hieronymianae repositum est. Litterae fragmenti saeculi VII ineuntis uidentur, quamuis in catalogo saeculo nono tribuatur.

Folium ex membrana binis columnis, lineis in unaquaque triginta, ad normam ordinatis, scriptum est. Litterae breuiores sunt et crassiores, non tamen crassae nec turpes, quarum in prima pagina umbrae tantum restant, adeo atramentum fere totum interiit. In altera non sine magna cura legi possunt. Dextera parte folium truncatum est; quod superest hic illic mutilum est, altum centimetros 23.5, latum maxima amplitudine 16.5 et minima 15.4. Exscripsimus summa cum diligentia diebus Octobris XXIV, XXV, A.D. 1887.

Lectiones non semper concordant cum codicibus notis uett. latt. ubi a uulgata Hieronymiana discrepant. Exempli gratia legimus xix. 27 *in sua potestatem* (εἰς τὰ ἴδια, *secum* e; *in sua* a, b, f, ff, q, vg; *om.* c). Ib. 29 *pertice* (*-ae*) *circumponentes*, cum ff solo; ib. 34 latus eius *pepugit* (*pupugit*, b) ex graeco ἔνυξε (cf. *percussit* a, ff, *percussit et perfodit* q, *perfodit* c, *inseruit* e; contra *aperuit*, ex itacismo ἤνοιξε, f, vg). Ib. 37 et iterum om. *alia scriptura dicit* vel simile, quod in ceteris habetur. Ceterum negligentius scriptus est codex, litteris et uerbis hic illic per incuriam perditis (e.g. *inclito* pro *inclinato*), et grammaticae regulis non seruatis.

J. S.
H. J. W.

discipulo ecce mater
tua ex illa hora acce
pit illam discipulus in
sua potestatem
28 *Po*stea ihs sciens quia ia–
omnia consummata
sunt at et consummen
tur scripturae
*di*cit sitio 29 uas positum
erat aceto et hysopo
*p*lenum spongiam er
go plenam aceto perti
ce circumponentes ob
tulerunt eius ori
30 *cu*m ergo accepisset ihs
acetum dixit consum
matum est inclito capi
te tradidit spm̄
31 *iu*daei ergo quonia– para
sceuerat ut non re
manerent in cruce cor
*p*ora sabbato erat eni–
magnus dies sabbati
rogauerunt pilatum
ut frangerentur eo*rum*
crura et tollerentur
32 Uenerunt ergo mili
tis et illius quidem pri
mi fregerunt crura
et alterius qui *simul*
crucifixi sunt cu*m ihu*
33 Ad ihm autem cum u*enis*
sent et uid*erunt* eum
iam mortuum non f*re*
gerunt eius crur*a*
34 unus militum lancea la
tus eius pepugit e*t exi*
uit continuo sang*uis*
et aqua 35 et qui uidit *testi*
monium perhibu*it et*
uerum est eius te*stimo*
nium et ille scit *quia ue*
ra dicit ut et uos *creda*
tis 36 facta sunt *enim haec*
ut scriptura im*pleretur*
os non comminu*etis ex*
eo 37 et iterum uid*ebunt*
in quem transf*ixerunt*
38 Post haec autem rog*auit pila*
tum ioseph ab a*rimath*
ia quia erat dis*cipulus*
ihu ·d· et permisit *pilatus*
uenerunt aute*m et sustu*
lerunt eum
39 Uenit autem nicod*emus*
qui uenerat ad ihm *nocte*
primum ferens *mixtu*
ram . . . .
quasi . . . .
40 Acceperunt er*go et*

.h. occulte ergo propter *metum*
iudeorum ut tol*leret corpus*

*lig*auerunt eum lin
*tei*s cum aromatibus
*sicu*t mos iudaeis est
*se*pelire 41 erat aute¯
*in lo*co ubi crucifixus
*est h*ortus et in horto
*mon*umentum nouu¯
*in qu*o nondum positus
est quisquam 42 ibi ergo
*prop*ter parasceuen
*quia i*uxta erat monu
*ment*um posuerunt im̄ (?)
XX. 1 *Una au*tem sabbati ma
*ria ma*gdalene uenit
mane cum adhuc tenebre
*essen*t ad monumen
tum et uidet lapidem
? *remo*tum a monume¯
to
2 *Cucur*rit et uenit ad si
monem petrum et ad ali
*um dis*cipulum quem
*amab*at ih̄s et dicit eis
*tuleru*nt dn̄m de mo
*numen*tum et nescimus
*ubi pos*uerunt eum
3 *exiit* ergo petrus et il
. . . .
. . . .
. . . . 4 *currebant*

autem ipsi duo sim*ul et*
ille alius discipulus pr*ae*
currit citius petro e*t*
uenit primus ad mon*u*
mentum 5 et cum se in
clinasset et prospex*it*
uidit posita liniamin*a*
non tamen introiuit
6 Uenit autem simon pet*r*
us sequens et introi
uit in monumentum
et uidit lintiamina *po*
sita 7 et sudarium qu*od*
erat super capud ei*us*
non cum lintiaminib*us*
separatim erat inuo*lu*
tum in unum locum
8 Tunc introiuit et ille *dis*
cipulus qui uenerat
prius ad monumentum
et uidit et credidit 9 *non*
dum enim scriptura¯
quia oportet eum a m*or*
tuis resurgere ·
10 Abierunt ergo iterum
a semetipsos discipu*li*
11 maria autem stabat
ad monumentum plo
rans dum ergo plorab*at*
inclinauit se et prosp*exit*

Cap. xx 1 uidit *m.* 1; uidet *corr. qui et* t *supra lineam addidit.*
In eadem columna lineae ultimae prorsus euanuerunt, et hic illic a manu recentiori perperam redintegratae videntur.

ADDITIONS AND CORRECTIONS

TO

OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS, Nos. I AND II.

We are able, partly from our own revision, partly from the kind information given by reviewers and friends, to point out the following additions and corrections to the two previous volumes of *Old-Latin Biblical Texts*, which we earnestly request our readers to note in the margin of the pages where they occur. The most important corrections of No. I are re-printed here for convenience together with a few marked with an asterisk, which have been since discovered.

No. I. p. x, line 3 from bottom, *read* intona eterne.
p. xi, line 18, Haec insunt *for* Haec sunt.
p. xii, line 2 from bottom, *read* mandata *ac* similitudines.
p. xiii, line 1, uisionum num . I . (*for* uisiones).
p. xxxii, note 1, read *vor Hieronymus* (for *von*).
p. xxxiv, line 22, for v. 72 *read* v. 47.
p. xxxv, line 14, for corb. 1. 2 *read* corb. 2.
Matt. iii. 7 Sudducaeorum : *read* Sadducaeorum.*
11 baptizauit + *in* spū ‡.
vi. 29 uobis + *quia* ‡.
ix. 9 uidet hominem (*for* uidit).
31 diffimauerunt : *read* diffamauerunt*.
xii. 1 per segetis ‡ (*for* super).
xvi. 23 At ipse (*for* Et).
xvii. 9 Nemine dixeritis (*for* Nemini).
xix. 28 in sedem maiestatis (*for* sede).
xxii. 35 Et interrogauit (*om.* eum) unus.

Matt. xxiii. 2 super cathedra (*for* cathedram).
8 uocare rabbi (*for* uocari).
34 sapientes + et scribas ‡.
35 et altarem (*for* altare).
xxv. 16 Statim abiit (*om.* autem; and in the notes *read* 49 for 48).
41 aeternum + quem ‡.
xxvi. 70 quid dicis ‡ (*for* quod).

The sign ‡ implies that the Appendix *Martianaei Errores* also needs correction.

No. II. p. vi, Ernest von Ranke: *read* Ernest Ranke.
p. xxviii, Mark xv. 22–23 should be 22–33.
p. xli, The reference should be to p. 93, not p. 91, throughout; and to p. 94 not p. 92.
'*eo.* Hagen reads *illo.*' should be '*illo.* Hagen reads *eo.*'
p. xlviii. 22, 'maximus vocabitur' &c. should be placed above 'Audistis judicio' &c.
p. xlix. 26, gehenna *a b* &c.: *read* gehennae.
p. lv, *f* ff_1 g_1 read 'respicite' as well as *a b*, &c.
p. clix, footnote, Luke iii. 26 should be Luke iii. 29.
for 'my BMMTOX' *read* 'my GHΘMMTOX.'
p. ccxxi, *b* does not read 'ex*stimabo* regn*um*,' but agrees with *f* &c. in reading 'aestimabo.'
p. ccxxxvi, Luke xix. 9, 'ipse sit filius Abrahae' is also read by *q* (Abrahe).
p. ccxxxvii. 12, 'dixit' is also read by *q*.
13, 'ad illos' is also read by *q*.
p. ccxxxix. 34, 'dominus operam eius desiderat' is also read by *q*.
p. ccxli. 43, 'circumdabunt . . . . vallo' is also read by *r*.

We should be extremely obliged if those of our readers who discover other inaccuracies will kindly point them out to us.

THE END.

Anecdota Oxoniensia.

Classical Series.

I. *The English Manuscripts of the Nicomachean Ethics*, described in relation to Bekker's Manuscripts and other Sources. By J. A. STEWART, M.A. 3s. 6d.

II. *Nonius Marcellus*, de Compendiosa Doctrina, Harleian MS. 2719. Collated by J. H. ONIONS, M.A. 3s. 6d.

III. *Aristotle's Physics. Book VII.* Collation of various MSS.; with Introduction by R. SHUTE, M.A. 2s.

IV. *Bentley's Plautine Emendations.* From his copy of Gronovius. Edited by E. A. SONNENSCHEIN, M.A. 2s. 6d.

V. *Harleian MS.* 2610; *Ovid's Metamorphoses I, II, III.* 1–622; *XXIV Latin Epigrams* from Bodleian or other MSS.; *Latin Glosses on Apollinaris Sidonius* from MS. Digby 172. Collated and Edited by ROBINSON ELLIS, M.A., LL.D. 4s.

Semitic Series.

I. *Commentary on Ezra and Nehemiah.* By RABBI SAADIAH. Edited by H. J. MATHEWS, M.A. 3s. 6d.

II. *The Book of the Bee.* Edited by ERNEST A. WALLIS BUDGE, M.A. 21s.

III. *Mediaeval Jewish Chronicles and Chronological Notes.* Edited from Printed Books and MSS. by AD. NEUBAUER. 14s.

Aryan Series.

I. *Buddhist Texts from Japan.* I. *Vagrakkhedikâ.* Edited by F. MAX MÜLLER, M.A. 3s. 6d.

II. *Buddhist Texts from Japan.* II. *Sukhâvatî Vyûha.* Description of Sukhâvatî, the Land of Bliss. Edited by F. MAX MÜLLER, M.A., and BUNYIU NANJIO, M.A., Hongwanzi, Japan. 7s. 6d.

III. *Buddhist Texts from Japan.* III. *The Ancient Palm-leaves* containing the Pragñâ-Pâramitâ-Hridaya-Sûtra and the Ushnîsha-Vigaya-Dhâranî, edited by F. MAX MÜLLER, M.A., and BUNYIU NANJIO, M.A. With an Appendix by G. BÜHLER. With many Plates. 10s.

IV. *Kâtyâyana's Sarvânukramanî of the Rigveda.* With Extracts from Shadgurusishya's Commentary entitled *Vedârthadîpikâ.* Edited, with Critical Notes and Appendices, by A. A. MACDONELL, M.A., Ph.D. 16s.

V. *The Dharma Samgraha.* An Ancient Collection of Buddhist Technical Terms, prepared for publication by KENJIU KASAWARA, and after his death edited by F. MAX MÜLLER and H. WENZEL. 7s. 6d.

[P.T.O.

OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS: No. IV

PORTIONS OF
THE ACTS OF THE APOSTLES
OF
THE EPISTLE OF ST. JAMES
AND OF THE
FIRST EPISTLE OF ST. PETER

FROM THE BOBBIO PALIMPSEST (s), NOW NUMBERED COD. 16 IN THE IMPERIAL LIBRARY AT VIENNA

EDITED, WITH THE AID OF TISCHENDORF'S AND BELSHEIM'S PRINTED TEXTS

BY

HENRY J. WHITE, M.A.

CHAPLAIN AND LECTURER IN DIVINITY, MERTON COLLEGE,
EXAMINING CHAPLAIN TO THE BISHOP OF OXFORD
FORMERLY VICE-PRINCIPAL OF THE THEOLOGICAL COLLEGE, SALISBURY

WITH A FACSIMILE

Oxford
AT THE CLARENDON PRESS
1897

HENRY FROWDE, M.A.

PUBLISHER TO THE UNIVERSITY OF OXFORD

LONDON, EDINBURGH, AND NEW YORK

CONTENTS

Facsimile of the Vienna Palimpsest.

INTRODUCTION

DESCRIPTIVE OF THE VIENNA PALIMPSEST (s)

§ 1. *Title, number, history of the MS., previous editions, &c.* In the Imperial Library (K.K. Hof-Bibliothek) at Vienna is a Latin MS. numbered 16. It is not however a Codex in the ordinary sense of the term, but consists of a collection of 160 leaves, 76 quarto, 84 small folio; and these are not bound up, but preserved loose in a box, though numbered continuously. They have been carefully and fully described in three successive Catalogues; that of Michael Denis[1], that of S. Endlicher[2], and that of the official Catalogue of the MSS. of the Library, published in 1864[3]; this last description we subjoin at length:—

16. [Rec. 85.] m. VIII. v. IX. et V. v. VI. 160. 4°. Codex rescriptus. Manu saeculi octavi vel noni scripta sunt: (1) 1^a–11^a. S. Hieronymus, De viris illustribus. (2) 11^a–20^a. Gennadius, De scriptoribus ecclesiasticis. (3) 20^b. 'Hoc adjungendum est in fine sequentis libelli,' i.e. S. Augustini, De haeresibus, duo capitula nempe S. Augustino perperam attributa: De Nestorianis et Eutychianis. (4) 21^a–22^a. Quodvultdeus, diaconus Carthaginiensis, et S. Augustinus, De haeresibus inquirendis, Epistolae 4 alternae. (5) 22^b–32^a. S. Augustinus, De haeresibus. (6) 32^b. Ordo librorum veteris et novi testamenti. (7) 32^b–34^a. Gelasius Papa, Canon biblicus. (8) 34^b–35^b. S. Augustinus, Epistola ad Simplicianum

[1] *Codices MSS. Theolog. Bibl. Palatinae Vindob. Latini, recensuit M. Denis*, Vindobonae 1799, vol. ii. pars i. col. 628; here it is numbered CCCX and has the press mark R. 85 placed against it in the margin.

[2] *Catalogus Codicum Philologicorum Lat. Bibl. Palat. Vindobonensis. Digessit Stephanus Endlicher*, Vindobonae 1836, pp. 215–224; Endlicher numbers the MS. CCCXII and puts in the margin its old and new press marks $\frac{16.}{\text{R. } 85.}$

[3] *Tabulae codd. MSS. praeter Graecos et Orientales in Bibl. Palat. Vindobonensi asservatorum. Edidit Academia Caesarea Vindobonensis*; Vindobonae 1864; vol. i. p. 2.

episcopum. (9) 35^{b}–36^{a}. S. Hieronymus, Epistola ad Evangelum presbyterum. (10) 36^{a}–38^{a}. Capitula sanctorum patrum de gratia et libero arbitrio. (11) 38^{a}–42^{b}. Gennadius, De dogmatibus ecclesiasticis. (12) 42^{b}. S. Hieronymus, Epistola ad Domnionem. Explicit verbis: 'in utramque partem, hoc est.' (13) $42\frac{1}{2}^{a}$. Servius Honoratus, Tractatus Prosodiacus. Fragmentum, capita 'de adverbio, de conjunctione et interjectione' continens. (14) $42\frac{1}{2}^{a}$–44^{a}. Sergius grammaticus, Commentarius in Donatum. (15) 44^{b}–46^{a}. Maximus Victorinus, Commentarius de ratione metrorum. (16) 46^{b}–47^{b}. Metrorius, De finalibus syllabis. (17) 47^{b}. Metrorius, Tractatus de caesuris. (18) 47^{b}. Additamenta quaedam, ab Endlichero ommissa, quae incipiunt: 'In omnibus oracionis partibus syllabe prime uel medie equales sint,' et expliciunt: 'et anteposita r. rempublicam, pinaci in mirroorium' (l. Metrorium'). (19) 48^{a}–49^{a}. Priscianus, De ponderibus et mensuris carmen. (20) 49^{b}. De accentibus. (21) 49^{b}–50^{a}. De versibus. (22) 50^{a}–52^{b}. Priscianus, de laude Anastasii Imperatoris carmen (23) 52^{b}. Q. S. F. Tertullianus, Carmen de Jona propheta. (24) 53^{a}. Nomina montium et aquaeductuum Romae. (25) 54^{a}–55^{a}. S. Hieronymus, Epistola ad Riparium presbyterum. (26) 55^{a}–55^{b}. Sergius, De arte grammatica. Fragmentum. (27) 55^{b}–56^{a}. Erotemata grammatica, excerpta e Maximo Victorino. (28) 56^{a}. Palaemon de arte. Fragmentum 7 linearum. (29) 56^{a}–56^{b}. De septem miraculis mundi. (30) 57^{a}–68^{b}. Eutychius, De discernendis conjugationibus libri 2. (31) 68^{b}–70^{b}. Fragmenta grammatica. (32) 71^{a}–73^{b}. Faustus Regiensis, Sermo ad monachos de obedientia et humilitate. (33) 73^{b}–75^{a}. Idem, seu Eusebius Gallicanus, Sermo castigationis ad monachos. (34) 75^{b}. S. Augustinus, Epistolae ad Hesychium Salonitanum et ad Hipponenses. Fragmenta. (35) 76^{a}–95^{b}. Tractatus de prosodia ad Coelestinum. (36) 95^{b}–111^{b}. Probus, Catholica nominum et verborum. (37) 111^{b}. Fragmentum de structuris. (38) 112^{a}–139^{a}. Claudius Sacerdos, Artium grammaticarum libri duo. (39) 139^{b}–141^{b}. Servius Honoratus, De ratione ultimarum syllabarum. Manus recentior. (40) 142^{a}–155^{b}. Fragmenta grammatica. (41) 156^{a}–156^{b}. Excerpta grammatica. (42) 157^{a}–158^{b}. Macrobius Theodosius. De verborum graeci et latini differentiis, vel De societatibus Liber. Excerpta. (43) 159^{a}–159^{b}. Continuatio Excerptorum grammaticorum sub 41.

Scriptura saeculi quinti vel sexti, cujus septuaginta et sex foliis librarius saeculi octavi vel noni perverso ordine usus est, sequentia exarata sunt: (1) Lucanus, Pharsaliorum libri, et quidem libri quinti versus 31–91; 152–211; 272–310; et libri sexti versus 215–274 et 305–334. (2) Pelagonius, Hippiatricorum caput 26, 28 et 29. (3) Fragmenta latina Actuum apostolorum et Epistolarum catholicarum. (4) Fragmenta graeca libri tertii cap. 92, 93, 96 et 97 Dioscoridis. Endlicher CCCXXII. Denis II, CCCX.

The little that can be known about the history of the MS. is told us by Denis; it belonged to the famous Monastery of St. Columban at Bobbio, from which fact it is still known as a *Codex Bobiensis*; then to the Convent of St. John de Carbonaria at Naples. Here Mabillon inspected it in October 1685, paying attention however only to the upper writing[1]. From Naples it was brought to Vienna in 1717, with other MSS., by Alexander Ricardi, the first Librarian of the Imperial Library.

Carefully as Denis described the leaves, he does not appear to have noticed that more than the first 42 of them were palimpsest: on f. 42, p. 2, he remarks 'Ceterum lectionem hactenus relatorum per se difficilem difficiliorem reddit conditio Codicis *rescripti*; continebant enim hae Membranae splendidissimum olim, et Seculi, ut videtur, V. Exemplum *Pharsaliae Lucani* litera quadrata luculenta exaratum, quod ita abrasit infelix ignorantia, ut e vestigiis crocei paene coloris lineas intercurrentibus *fol.* 17. p. 2. eruere potuerim v. 175. L. V. Hemistichium: FLAMMASQ. IN VISCERA MERGIS.'

It was the merit of J. von Eichenfeld, a later librarian at the Hof-Bibliothek, to call attention to the fact that not simply the leaves mentioned by Denis, but 72 leaves, i. e. nearly half of the MS., were palimpsest[2]. Von Eichenfeld described carefully the fragments of Lucan, giving a list of variant readings; described and published in full the leaves of the Latin Hippiatrika, and of the third book of Dioscorides; and drew attention to the earlier writing on foll. 57, 58, 59, 61, 66, 68, 69, which apparently contain portions of a Greek medical treatise.

What is more important for our purpose, he discovered that under the upper writing of foll. 42*–56, and 71–75 there lurked portions of an Old-Latin version of the Acts, and Epistles of James and 1 Peter, though the extreme difficulty of the palimpsest prevented him from giving more than a few lines from the easier pages; he remarks[3] 'Waren die früheren

[1] *Museum Italicum*, Paris 1687, P. i. (i.e. *Iter Italicum*), p. 110. 'Ex latinis codex antiquissimus litteris Saxonicis, in quo *Hieronymus de Scriptoribus ecclesiasticis* cum Gennadio, eodem modo dispositus atque in nostro Corbeiensi,' and p. 111 '*Priscianus de laude Anastasii Imperatoris*, quod notatu dignum etc.'; Mabillon however was not able to spend so much time in the Library as he wished; after a few days, the Librarian apparently became suspicious or jealous; and, alleging the illness of a near relative, left Naples and took the keys with him!

[2] In the *Wiener Jahrbücher d. Literatur* Bd. 26 (1824), Anzeige-Blatt, p. 20.

[3] *Ibid.* p. 34.

Blätter schon sehr schwer zu lesen, so sind es diese in einem noch viel höheren Grade. In diesen zwanzig Blättern finden sich wenige Buchstaben, an denen noch eine Spur von Tinte zu bemerken ist, bloss aus den zurückgebliebenen Eindrücken sind sie zu erkennen, und nur dann zu lesen, wenn man das Blatt schief gegen das Licht hält. Die eine Seite jedes Blattes ist meistens völlig abgerieben. Die Schrift ist eine schöne Halbuncial, von auffallender Aehnlichkeit mit der von Mabillon, p. 355, tab. vi. n. 6, mitgetheilten Schriftprobe aus dem Hilarius der eccl. Vatic., einer Handschrift, die in das vierte Jahrhundert, oder in den Anfang des fünften gesetzt wird.' We shall see however that this is at least a century too early.

The next published notice of the MS. occurs in 1847[1]; Tischendorf's attention had been aroused by the report of von Eichenfeld; and, recognizing the importance of any additional evidence on the pre-Hieronymian text of the Acts and Catholic Epistles, he devoted some time in the autumn of 1843 to a study of the Palimpsest; he thus describes his work and its results:—

'Meine Bemühungen blieben nicht ohne Erfolg. Mehrere Seiten gelang es mir ganz oder doch zum grössten Theile zu lesen. Leider aber wurde ich bei der Arbeit von einem sehr nachdrücklichen Augenübel überrascht (this certainly is not to be wondered at), das mich verhinderte alles zu entziffern, was nicht gänzlich verschwunden ist.' He succeeded however in deciphering and transcribing not only some of the easier but also one or two of the hardest pages of the MS., and he published the following:—

part of Fol. 53 *b*	containing	Acts xxiii.	18–23
Fol. 73 *b*	„	„ xxvii.	17–24
part of Fol. 73 *a*	„	„ „	27–30
„ „ „ 55 *a*	„	„ „	30–31
„ „ „ 56 *b*	„	„ xxviii.	22–28
„ „ „ 72 *a*	„	James i.	1–5
Fol. 54 *a*	„	„ iii.	13–iv. 2
„ 74 *b*	„	„ v.	19–1 Peter i. 4
„ 75 *b*	„	1 Peter i.	4–12

[1] *Wiener Jahrbücher d. Literatur* Bd. 120 (1847), Anzeige-Blatt, p. 36.

that is, the greater part of nine pages. He hoped to be able to visit Vienna again and complete his transcription; but that hope was never realized.

Since Tischendorf, no one seems to have attempted to transcribe any of the MS. till 1884, when its last editor, the Norwegian scholar J. Belsheim, visited Vienna and examined it [1].

Belsheim relates in his preface that he had been advised by an English scholar to set to work on the Palimpsest, though he does not say who the English scholar was. The first impression made on him by the leaves, was, he tells us, that it was quite hopeless to attempt deciphering more than Tischendorf had already done, and he left Vienna that year without further work on the MS. A second and longer study of it in the following year, however, enabled him to decipher ten more pages completely and three partially: these were:—

Fol. 50 *a*	containing	Acts xxv. 23–27
part of Fol. 45 *a*	containing	Acts xxvi. 22–29
Fol. 45 *b*	„	„ „ 29–xxvii. 4
part of Fol. 47 *b*	„	„ xxvii. 4–7
Fol. 47 *a*	„	„ „ 10–17
„ 44 *a*	„	„ xxviii. 16–22
The latter part of Fol. 72 *a*	„	James i. 5–10
Fol. 72 *b*	„	„ 10–17
„ 71 *b*	„	„ 18–25
part of Fol. 42* *b*	„	James ii. 14–16
Fol. 42* *a*	„	„ 16–23
„ 43 *a*	„	„ ii. 24–iii. 5
part of Fol. 75 *a*	„	1 Peter i. 12
Fol. 46 *a*	„	„ ii. 4–10

(The first half of Fol. 72 *a* had been transcribed by Tischendorf.)

The deciphering of Palimpsests is usually a matter of gradual progress, where each successive student may gratefully acknowledge

[1] *Fragmenta Vindobonensia. Bruchstücke der Apostelgeschichte, des Briefs des Jakobus und des 1ten Briefs Petri, in vorhieronymianischer Uebersetzung nach einem Palimpsest auf der kaiserlichen Hofbibliothek zu Wien.* Theilweise zum ersten Mal herausgegeben von J. Belsheim. Christiania 1886.

the work done by his predecessors, and the help that it has been to him; while at the same time he may hope to advance somewhat beyond them, to finish what they have begun, to use the clues which they have furnished, to decipher pages which they found hopeless, and to revise and occasionally to correct their own readings. I feel therefore that no apology is needed for my venturing to supplement Mr. Belsheim's work with the present edition, as M. Samuel Berger some few years ago supplemented his edition of the Fleury Palimpsest [1].

He indeed it was who first impressed upon me the advisability of visiting Vienna and trying whether additional study and younger eyes might not succeed in deciphering more of the MS., and possibly correcting some of Belsheim's work; and I was able to devote a fortnight out of a July holiday in 1895 to this purpose.

At first sight to me, as to Belsheim, the Palimpsest appeared utterly hopeless; in many of the leaves the first writing has completely disappeared; in others it can only be traced by marking where the scribe's pen has roughened the surface of the parchment; in others the ink has eaten through, and the letters can only be traced by holding the page against the light; and where this is the case with the writing on both sides, the task of deciding to which side any one letter or part of a letter belongs, is not an easy one; the parchment too is in many cases so thin, that the employment of a re-agent, even were it allowed by the authorities in the Library, would probably do more harm than good. The facsimile [2] which accompanies this edition represents the easiest page in the MS., and consequently gives no idea of the difficulty of nearly all the other pages.

I persevered however in my attempts at deciphering the Palimpsest, beginning with the easier pages; and after a few days I was agreeably

[1] *Appendix Epistolarum Paulinarum ex codice Sangermanensi Petropolitano, in qua continetur I Collatio Epistolarum Paulinarum cum codice Claromontano Parisiensi, II Palimpsestus Parisiensis, fragmenta Actuum Apostolorum, Epistolarum Petri, Epistolae Johannis primae, Apocalypseos Johannis, ex codice rescripto Parisiensi*, eruit et edidit J. Belsheim. Christiania 1887.

Le Palimpseste de Fleury. Fragments du nouveau Testament en Latin, publiés par Samuel Berger. Paris 1889.

[2] This facsimile has been reproduced, by the kind permission of M. Berger, from a photograph taken for him by C. Tragau, of Vienna.

surprised to find that my eyes were becoming more accustomed to it, and that page after page which at first seemed impossible, was gradually becoming legible. A magnifying glass of course helped me much, but though I obtained photographs of one or two pages, I cannot say that they assisted me to the extent I hoped for. In this first visit to Vienna I deciphered about half of the total number of leaves which are here printed; and in a second fortnight's study, in September 1896, I transcribed the remainder. I have thus been able to revise all the pages given by Tischendorf and Belsheim, and in certain cases to add more, where they have given only part. I was also fortunate enough to decipher several pages, both in the Acts and in the Epistles, which have not been published before. In the Acts, a small portion of Fol. 53 *a* (Acts xxiii. 15–17), and of Fol. 52 *a* (xxiv. 5–14; here indeed only a few words, but enough to show that v. 7 was absent from the MS.); nearly all of Fol. 52 *b* (xxiv. 14–23) and 51 *a* (xxiv. 23–xxv. 2); a few words in Fol. 50 *b* (xxvi. 1–2), and in 48 *a* (xxvii. 44); the greater part of Fol. 48 *b* (xxviii. 4–9); a few words in Fol. 44 *b* (xxviii. 15–16), and somewhat more in Fol. 56 *a* (xxviii. 30 *ad fin.*). In the Epistles, Fol. 71 *a* (James i. 26–ii. 5), the upper part of Fol. 42* *b* (ii. 6–10; the latter lines have been printed by Belsheim, who by a slip numbers it 47 *b*; but I have not been able to decipher them); Fol. 54 *b* (iv. 2–10), 49 *a* (iv. 10–v. 3), and 49 *b* (v. 3–11). Thus at present, out of forty existing pages, twenty-four have had either the whole or the greater part of their contents deciphered; in eight more pages a few lines or a few words can be made out; and only four still seem absolutely hopeless.

The pages published by Tischendorf were given with very great accuracy; his practised eye and hand seldom played him false, and though I have gone over most of his work two or three times, I have only been able to detect very few and slight errors; occasionally he has printed a letter in the text which in the MS. itself has been added by the corrector above the line; the difference between *e* and *i* is not always observed; and on the very hard Fols. 73 *a* and 55 *a*, I have differed somewhat considerably from him. Yet I must thankfully acknowledge my obligations to him; if I had not had his transcript as a sort of key at starting, I could never have obtained that familiarity with the MS. and its handwriting which has enabled me to transcribe the other leaves.

From Belsheim's edition it will be seen that I differ far more frequently and widely. Haste indeed, and consequent inaccuracy in small details, seem to mark it throughout; thus the folio numbers are frequently given wrong (e. g. Fol. 50 *b* ahould be 50 *a*, 35 *b* should be 45 *b*, 47 *b* should be 42* *b*, 41 *a* should be 42* *a*), and the pages which he professes (p. 7) to have simply reprinted from Tischendorf contain noticeable variations from the copy; e. g. Fol. 56 *b* (Acts xxviii. 23) Tischendorf had printed *de itu*, a pardonable slip for *de iñu*, which is the actual reading of the Codex; in Belsheim's edition this appears, without a note of explanation, as *de ritu*, which is thus neither the reading of Tischendorf, nor that of the Codex; and similar inaccuracies appear in the pages which he has himself transcribed. Yet combined with this haste and carelessness in details is a considerable amount of acuteness in deciphering the harder leaves; and it would be unjust not to acknowledge Mr. Belsheim's boldness and perseverance in attacking a MS. the difficulty of which can only be estimated by those who have tried to work at it. What M. Samuel Berger said of his edition of the Fleury Palimpsest, I can heartily echo; 'Si aujourd'hui on peut lire plus et mieux qu'il n'a fait, c'est a lui qu'on le doit'[1]; it is his own work which has enabled me to read more than he has done, and to correct much that he has published. It will be seen that I have given in the notes all the instances where I have differed from Tischendorf, but not those where I differ from Belsheim; to have enumerated them would have produced a totally false impression, as it would have drawn the reader's attention simply to the points where I believe him to have been mistaken, and not to the far larger number where he is correct, and where I might never have deciphered the MS. had I not had his publication before me. Both to Tischendorf and to Belsheim therefore the present edition is largely indebted. I cannot hope that in my own work I have obtained absolute accuracy and correctness; in so difficult a palimpsest as this, many of the readings given must be partly conjectural; and even where there is no doubt about the reading of the MS., mistakes cannot be avoided in transcribing, and in revising proof-sheets. In publishing the Oxford critical edition of the Vulgate, we have learnt by bitter experience how errors will constantly creep in, after what seemed to be the utmost care in

[1] *Le Palimpseste de Fleury*, p. 18.

excluding them; absolute accuracy is unattainable, and the accurate editor is he who makes the fewest mistakes. I may say however that I have not spared either time or eyesight in my endeavours to obtain an exact transcript of the Codex; and that where I have differed from either Tischendorf or Belsheim, it has not been without a very careful and repeated examination of their readings. I have followed Belsheim's example in placing the *Tisch.*, *Belsh.*, *Wh.* against the pages which we have respectively deciphered and published.

§ 2. *External description of the fragments, size, date, &c.* The Manuscript in its present condition consists of a gathering, not sewed, of twenty leaves, numbered 42* to 56, and 71 to 75; between fols. 56 and 71 has been inserted another loose gathering of fourteen leaves which we can leave out of our calculations, as it belongs to a different MS.; there is besides a spare leaf, Fol. 42, which may be part of our MS., but the first writing is illegible.

The average height and breadth of the pages is c. 23 × 18; the parchment varies, some of the leaves being smooth, thin, and still comparatively white, others rather thicker and darker; the leaves have not been mutilated to any serious extent, with the exception of fols. 42* and 53, but the parchment has worn at the edges, and in a few cases the top or bottom lines of a page have gone, as in fol. 48. The rulings are on the outside of the sheets, with a boundary line at each side; the writing does not depend from the ruled lines, but rests on them. The measurements are as follows:—breadth of page within rulings c. 12. 5; number of lines to a page 24 (sometimes 25) in Acts, 25 in Epistles (24 in Fol. 72 *a*): number of letters to a line on the average about 26, though varying from 20 to 32 or more; distance between lines c. 0.7; height of average letter c. 0.5.

The writing has been dated by von Eichenfeld as possibly of the fourth century, though he rather inclines to the fifth; Tischendorf thought the fifth a more probable date; and later palaeographers seem agreed in placing it in the fifth, or more probably the sixth century[1]. It is a fine, bold half-uncial hand, somewhat resembling that of the famous Hilary

[1] Berger dates it sixth century; *Un ancien texte Latin des Actes des Apôtres*, &c., Paris 1895, p. 15, n. 2.

in the Archives of St. Peter's at Rome, written before 509–510 A.D[1]; the letters in our MS. however are larger; the cross-stroke of the **e** higher and finer, the **a** more decidedly open, and the **t** somewhat broader[2]; with **d r s** double forms occur, both uncial and half-uncial, though the uncial form of the **s** only occurs in the introductory lines of the Epistles. The titles and subscriptions to the books are written in capitals, and the first few lines of a new book in slightly larger uncials. The only contractions are the usual **ds̄**, **dn̄s**, **ih̄s**, **xp̄s**, **sp̄s**, **sc̄s**; **m** or **n** is marked by a line over the letter it follows, and **q,** is occasionally found for **que**; combinations of letters are found in the cases of **am**, **nf**, **nt**, **or**. A single middle point is the only punctuation employed, the writing being continuous, though a new sentence will have its capital letter indented somewhat to the left of the other lines. Colour does not seem to have been used in the ornamentation of the MS.; and there are very few corrections.

Gatherings. A very short inspection of the list of leaves and their contents (pp. viii, ix, xi) will show that their present order does not represent that in which they originally stood; they have been made up into new gatherings, and in many cases folded inside out or turned upside down. Yet as the amount of matter is fairly equal in all the pages, it is not a very hard task to reconstruct the original form and position of the gatherings, and to calculate what the lost leaves must have contained, and what verses must have been written on the pages which are still illegible.

We have the greater part of three quaternions, of which the first and most of the second contained Acts xxii. 29 or thereabouts to the end of the book; the third gathering, and the last leaf of the second, contain the Epistles of James and 1 Peter to ii. 10; the Epistle of James follows immediately after the Acts, but as no traces of signatures to the gatherings have as yet been discovered, we cannot tell whether the MS. was originally a complete New Testament, or whether it only contained the Acts and Catholic Epistles.

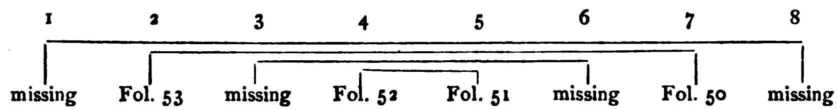
It would be needless to detail all the calculations by which it may

[1] *Palaeographical Soc.* i. pl. 136; Zangemeister and Wattenbach *Exempla codd. Latt.* 52; see also Thompson, *Handbook of Greek and Latin Palaeography*, London 1893, p. 201.

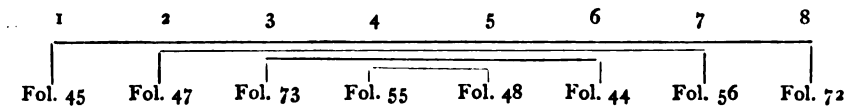
[2] Von Eichenfeld has also noticed that the **g** is somewhat different (l.c. p. 34).

be shown that the pages stood in the order printed in the text below; once arranged, it will be seen that the amount of text missing is just enough to fill up the pages which have been conjecturally added. Of the first quaternion the first and third leaves have disappeared, while three pages more are almost illegible; the second quaternion is complete, though four pages are illegible with the exception of a word or two; the third quaternion is also complete, though two pages cannot be deciphered at all, and in two more only a few lines can be seen. The following plan will make the arrangements of the quaternions clear:—

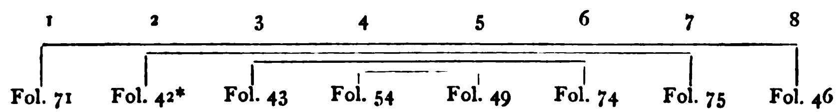
FIRST QUATERNION.

SECOND QUATERNION.

THIRD QUATERNION.

and the contents can be calculated as follows:—

First quaternion, *first leaf; missing, but probably contained recto* Acts xxii. 29–xxiii. 3; *verso* xxiii. 4–11.

Fol. 53, second leaf*; recto almost illegible, but probably contains* xxiii. 12–18; verso xxiii. 18–23.

Third leaf; missing, but probably contained recto xxiii. 23–33; *verso* 34–xxiv. 5.

Fol. 52, fourth leaf; *recto almost illegible, but probably contains* xxiv. 5–14; verso 14–23.

Fol. 51, fifth leaf; recto xxiv. 23–xxv. 2; *verso illegible, but probably contains* xxv. 2–8.

Sixth leaf; missing, but probably contained recto xxv. 9–16; *verso* 16–23.

Fol. 50. seventh leaf; recto xxv. 23–xxvi. 1; *verso almost illegible, but probably contains* xxvi. 1–6.

Eighth leaf; missing, but probably contained recto xxvi. 7–14; *verso* 14–21.

Second quaternion, Fol. 45, first leaf; recto xxvi. 22–29; verso 29–xxvii. 4.

Fol. 47, second leaf; recto xxvii. 4–10; verso 10–17.

Fol. 73, third leaf; recto xxvii. 17–24; verso 24–30.

Fol. 55, fourth leaf; *recto mostly illegible, but probably contains* xxvii. 30–36*; verso illegible, but probably contains* xxvii. 36–42.

Fol. 48, fifth leaf; *recto almost illegible, but probably contains* xxvii. 43–xxviii. 4; verso xxviii. 4–9.

Fol. 44, sixth leaf; *recto illegible, but probably contains* xxviii. 10–16; verso xxviii. 16–22.

Fol. 56, seventh leaf; recto xxviii. 22–28; verso 28 ad fin.

Fol. 72, eighth leaf; recto James i. 1–10; verso 10–17.

Third quaternion, Fol. 71, first leaf; recto i. 18–25; verso 26–ii. 5.

Fol. 42*, second leaf; recto ii. 6–16; verso 16–23.

Fol. 43, third leaf; recto ii. 24–iii. 5; *verso illegible but probably contains* iii. 6–13.

Fol. 54, fourth leaf; recto iii. 13–iv. 2; verso 2–10.

Fol. 49, fifth leaf; recto iv. 10–v. 3; verso 3–11.

Fol. 74, sixth leaf; *recto almost illegible, but probably contains* v. 11–19; verso 19–1 Peter i. 4.

Fol. 75, seventh leaf; recto 4–12; *verso mostly illegible but probably contains* 12–22.

Fol. 46, eighth leaf; *recto illegible, but probably contains* i. 22–ii. 4; verso ii. 4–10.

It will be seen that though the greater part of the three gatherings contained Acts, yet so many leaves are gone, and so many more are

illegible in these quaternions, that the actual amount transcribed in the Catholic Epistles exceeds that in the Acts.

§ 3. *Text.* (*a*) *Acts.* The nature and relations of the various MSS. and versions in the Acts have been so thoroughly discussed of late, especially since the appearance of Prof. Blass' edition of that book[1], that it would be useless to burden this introduction with a full account of all that has been said or argued on the subject; the object of this edition is not to add another dissertation on the text, but simply to present one of the oft-quoted MSS., so far as may be, in a fuller and clearer form. It is sufficient to state here the main grouping of the MSS. so that the reader may know in what family to look for most resemblances to the Bobbio palimpsest.

MSS. of the Acts may be divided, as Blass and others have noticed[2], into three groups. First, that headed by the 'neutral' MSS. ℵABC and the Vulgate as represented in such MSS. as Amiatinus and Fuldensis. Second, the 'Western Text,' represented by Codex Bezae (D* and d*) and the Harkleian Syriac (mainly the margin); a special branch of this text being formed by the African group of Latin MSS., such as the Fleury Palimpsest (*h*), the quotations in Cyprian, and the African text whose readings are incorporated in Augustine's *Acta contra Felicem Manichaeum*[3]. Third, the group represented among Greek MSS. by the Laudian Acts and the cursive 137; and among Latin MSS. by the 'European' texts, viz. the Gigas Holmiensis at Stockholm[4], the Milan Lectionary known as g_2[5], the portions of the Perpignan MS. lately published by M. Berger[6], the quotations in Lucifer of

[1] *Acta Apostolorum, sive Lucae ad Theophilum liber alter.* F. Blass, Göttingen 1895.

[2] Blass, p. 24 ff.; Westcott and Hort, *Introduction* II. p. 83.

[3] Published by Zycha in the Vienna *Corpus Scr. Eccl. Lat.*, vol. xxv, 1892; see also P. Corssen, *Der cyprianische Text der Acta Apostolorum*, Jahresbericht des K. Gymn. zu Schöneberg-Berlin 1892; and F. C. Burkitt, *The Old Latin and the Itala*, p. 57 (in 'Texts and Studies,' Cambr. 1896).

[4] Published by Belsheim, *Die Apostelgeschichte u. die Offenbarung Johannis in einer alten lateinischen Uebersetzung aus dem 'Gigas Librorum'* &c., Christiania 1879. Belsheim's edition has been revised for the Oxford edition of the Vulgate by Dr. Henrik Karlsson, of the Royal Library, Stockholm.

[5] Published by Ceriani, *Monumenta sacra et profana* 1865, Tom. I, Fasc. II, p. 127; see also preface pp. vi, vii.

[6] *Un ancien texte Latin des Actes des Apôtres, retrouvé dans un manuscrit provenant de*

Cagliari, and our own MS. *s*; to these must be added the *Speculum* (*m*), late African and Spanish. Few of these authorities, however, are extant for the parts of the Acts preserved in the Vienna fragments; D stops short at xxii. 29, E is deficient between xxvi. 29 and xxviii. 26; *h* is wanting between xxiii. 24 and xxvi. 20, and after xxvii. 13; g_2 only contains vi. 8–vii. 1; 51–viii. 4; the Perpignan MS. is Old-Latin from i. 1 to xiii. 6 and from xxviii. 16 to the end, the rest of the book being a Vulgate text; the portion of the Acts preserved in the *Augustinus contra Felicem* consists only of the first chapter and eleven verses of the second; and the excerpts in the *Speculum* (*m*) do not proceed beyond chapter xxiii. Thus for the chapters given us by the Vienna palimpsest we have little Latin attestation beyond the *Gigas* and the Vulgate.

There is no doubt whatever as to the relation of our MS. with the *Gigas*; it is an extremely close one; out of some hundred cases of noticeable variation from the Vulgate text, *s* is in complete agreement with the *Gigas* in nearly fifty, and in approximate agreement in about eleven more; yet the *Gigas* has the additional clauses 'Intercedens autem Lysias tribunus cum ui magna eripuit eum de manibus nostris' xxiv. 7, 'sed ut animam meam a morte liberarem' xxviii. 19, and 'Et cum haec dixisset exierunt iudei magnam inter se habentes questionem' xxviii. 29, which are all wanting in *s*; the common interpolation in the last verse of the book 'quia hic est iesus filius dei per quem incipiet totus mundus iudicari' is found in the Perpignan MS. but neither in *s* nor in the *Gigas*.

The MS. it must be allowed does not offer any very striking peculiarities of text or of rendering; the variants from the Vulgate are most frequent in the 27th chapter; but the use of 'continentia' xxiv. 25 for 'castitate' of the Vulgate and the *Gigas*, 'legatus' xxvi. 30 with *h Gig.* for 'praeses' of the Vulgate, 'et . . . uinctos' xxvii. 1 for 'cum . . . custodiis,' 'catenam hanc porto' xxviii. 20, are also worthy of notice as interesting renderings.

(β) *St. James.* The text of St. James has also received adequate attention of late years; it is only necessary to mention the articles on the Corbey MS. of St. James (*ff*) by the present Bishop of Salisbury

Perpignan, Paris 1895 (tiré des notices et extraits des MSS. de la Bibl. Nat. et autres Bibliothèques, tome xxxv, 1re partie); in pp. 11–18 M. Berger gives an excellent description of the principal Old-Latin MSS. of the Acts.

(Dr. John Wordsworth) and Prof. Sanday in *Studia Biblica*[1], and the commentary of Dr. J. B. Mayor[2]. Doubt has indeed been expressed as to whether St. Jerome ever did revise the Epistles for his edition of the New Testament; no books after the Gospels possess prefaces from his pen, which is strange when we consider his known love for writing a preface or an introductory letter to a work whenever he possibly could[3]. In the case of St. James the rough and strange style of the Latin has increased the suspicion that here we have a pre-Hieronymian text which has passed into the Vulgate unchanged. Yet St. Jerome's own frequent assertions that he revised the whole New Testament, and his distinct mention of three passages from St. Paul's Epistles which he had emended from the Greek, must overweigh mere negative evidence on the other side, and make us believe that his revision went beyond the Gospels, though very possibly it was more hasty and superficial in the other books.

Be this as it may, our own MS. bears a very strong resemblance to the Vulgate text, though it can hardly be classed as a Vulgate MS.; the following variations are perhaps worth noticing:—

i. 1 *om.* nostri *cum ff harl.* (1772) *et gr.*; 5 petat (*pro* postulet) *cum ff*; 6 assimieletur (*sic*) undae (*pro* similis est fluctui); 7 *om.* aliquid *cum gr.* ℵC* uid 36. 100; 18 *om.* enim *cum ff fuld. demid. et gr. plur.*; 19. 20 iracundiam *et* iracundia *cum ff m*; 23 aestimabitur (*pro* comparabitur); 25 *om.* in ea *cum ff fuld. demid. harl. tol. Aug.*; 27 *om.* et *post* eorum *cum ff fuld. et gr.* ii. 5 *om. ut uidetur* quod promisit deus diligentibus se; 20 otiosa (*pro* mortua) *cum am*[2]. *fuld. demid. et* αργη BC* 27. 29; 22 cooperatur =*gr.* ℵ*A συνεργει. iii. 1 multi (*pro* plures) *cum ff*; 2 potens est (*sic m.p.*) *cum ff tol.*; 17 *om.* bonis consentiens *cum am. Aug. bis et gr.* N; iv. 13 *om.* ibi *cum gr.* A 13 *Cyr.*; 16 *om. uers.*; v. 5 et iucundati

[1] *Studia Biblica* I, Oxford 1885, pp. 115–150, 233–263; Bishop Wordsworth's article contains an exact reprint of the Corbey MS., revised by Prof. V. Jernstedt, of the University of St. Petersburg; and for parts of the Epistle the text of the Corbey MS., the Vulgate, and the *Speculum* (*m*) are printed in parallel columns.

[2] *The Epistle of St. James; the Greek text, with Introduction, notes, and comments*, by Joseph B. Mayor, M.A., etc., London 1892; see especially chap. xii. 'Apparatus criticus,' and pp. 2–27, where Dr. Mayor prints in parallel columns the Greek text of the Epistle, the Latin Codex Amiatinus, the Corbey MS., and the quotations from the *Speculum* and from Priscillian.

[3] See *Studia Biblica* I, p. 128 and note; also Vallarsi's preface to his edition of St. Jerome, vol. x. p. xix. f. (reprinted in Migne *P.L.* xxix. pp. 21–22).

estis (*pro* et in luxuriis); *cf.* et abusi estis *ff*, et luxoriati estis *m*; *gr.* καὶ ἐσπαταλήσατε; 7 aequo animo *bis* (*pro* patientes *et* patienter); 9 fratres + mei *cum gr.* A. 13.

(γ) 1 *St. Peter*. The amount of other Old-Latin attestation for the portions of this Epistle preserved in our MS. is extremely small; neither the fragments in the Fleury palimpsest, nor those in the Munich MS. published by Ziegler and quoted as *q* [1], overlap for more than a verse or two; and thus it is by comparison not so much with Manuscripts as with quotations from Fathers, that we may hope to attain to any results as to the nature of our text. Nor shall we gain very much, for the text in 1 Peter, as in James, is practically a Vulgate text. Yet there are a few variants which will be seen to be not without interest:—

i. 7 quod + perit *cum graeco et fuld. tol.* (*non autem vg. clem. am. harl. Aug. Fulg.*); 8 *om.* diligitis = *Aug.*; *om.* creditis *cum gr.* (*non autem* 68 *vg. Aug.*); 9 recipientes portantes: portantes *vg.*, recipientes *q Oros.*, perc. *Aug.*; 10 gratia + dei = *q Oros. Fac.*; 11 in quibus = *Vigil.*, *Fulg*, *Fac.*; qui in eis erat spiritus christi = *q Fulg. Fac.*; qui praenuntians: praenuntians *vg.*, qui praenuntiabat *Fac.*; post haec glorias = *q Fac.*; ii. 5 in domum spirituale(m) = *Aug. in Ps.* 111; in sacerdotium = ℵABC *min.*, *tol. Aug*; offerentes = *Aug.*

The agreements with Augustine here are counterbalanced by the differences; but those with *q*, Fulgentius of Ruspe, and Facundus (Bp. of Ermione or Hermione in the province of Byzacena in Africa, and writing in the latter half of the sixth century), are more instructive. Ziegler himself has laid stress on the similarity of text in *q* and Fulgentius; and here we have another case of variants from the Vulgate text meaning agreements with an African Father. The New Testament of Facundus is certainly, like that of Augustine, a 'very variable quantity'; in the Gospels he seems to use pure Vulgate, though he once quotes Joh. xvi. 13 'inducet uos in omnem ueritatem' (*cf.* 'inducet uobis uer. omn.' *e*), and in the Pauline Epistles his variations from the Vulgate are slight (occurring mainly in Corinthians and Colossians); it is in the Catholic Epistles, 1 John, and 1 and 2 Peter that they are most marked:

[1] *Bruchstücke einer vorhieronymianischen Uebersetzung der Petrusbriefe*, Munich, 1877.

and it is here that we find our MS. agreeing with him. We may therefore not be wrong in surmising that the elements in the Vienna palimpsest which are divergent from the Vulgate in these Epistles, represent a stream of late African text.

§ 4. *The present edition.* It remains to say a few words on the form of the present edition. I have thought it advisable to represent by blank pages the leaves which have either disappeared from the three quaternions, or are at present undecipherable; the arrangement and order of the leaves is thus made clearer, and should any of those which are now missing be hereafter discovered, or should sharper eyes decipher pages that were beyond my powers, the additional matter can be easily inserted.

The question as to the employment of different kinds of type in publishing a MS. may easily become a complicated one. Were the editor of a palimpsest to attempt to express by various modes of printing his judgement on the readings, ranging as it does from absolute certainty to pure conjecture, the resources of the largest type-foundry would soon be at an end, and the edition would be almost as hard to understand as the original manuscript. I have therefore uniformly printed in roman type all of the MS. which I could decipher with tolerable confidence, and have postponed to the notes (pp. 51–53) observations as to the doubtfulness of particular pages or lines. But I have employed variations of type in the following cases. (1) For syllables or words which are pure conjecture, but about which there can be no reasonable doubt, I have employed *italic* type. I have however employed italics sparingly, as in many cases the student can easily guess what is lacking, while in others there may be two or three possible ways of filling up the vacant space; but there are cases where the printed page does not adequately represent the amount vacant or illegible in the MS., and where consequently some sort of guide is necessary to indicate the probable number of the missing letters, and their nature. (2) Round brackets enclosing letters in ordinary type ( ) are used to indicate letters or words which are not purely conjectural, but which were too doubtful to be printed in the same manner as the rest of the MS.; and (3) square brackets [ ] are employed to enclose the passages which Tischendorf or

Belsheim claimed to have read, but which, after repeated examination, I was unable to decipher.

The chapter and verse numbers have been taken, as in the previous publications of this series, from the edition of R. Stephens printed in 1555, the first *Latin* Bible that possessed the modern verse enumeration.

I cannot close this introduction without expressing my thanks to the officials at the Imperial Library at Vienna, for their unfailing kindness and courtesy, and especially to my friend Dr. Rudolf Beer, the Secretary, whose readiness to assist me in every way has greatly lightened this pleasant task; also to Dr. Sanday, and to M. Samuel Berger, whose constant attention and wise advice have been given me throughout; my thanks to M. Berger must, as Ruskin somewhere says, 'remain inadequate lest they become wearisome.'

OXFORD,
January 30, 1897.

FRAGMENTA EX CODICE RESCRIPTO BOBIENSI (s)

FRAGMENTA ACTUUM APOSTOLORUM
EPISTULAE IACOBI
EPISTULAE PRIMAE PETRI

EX CODICE RESCRIPTO UINDOBONENSI
OLIM BOBIENSI (s)

ACT. XXIII. 15–23
XXIV. 6, 8, 13–XXV. 2
XXV. 23–XXVI. 2
XXVI. 22–24, 26–XXVII. 32
XXVIII. 4–9, 16–31
IAC. I. 1–II. 10
II. 16–III. 5
III. 13–V. 11
V. 19, 20
1 PETR. I. 1–12
II. 4–10

MONITUM

FRAGMENTA haec, tres quaterniones scilicet ex quibus folia quattuor perierunt, in Bibliotheca Palatina Uindobonensi asseruantur, ubi inter Codices Latinos numero 16 designantur; fuerunt olim Bobiensia, deinde Monasterii S. Iohannis de Carbonaria Neapolitani, unde ineunte saeculo decimo octauo Uindobonam aduecta sunt. Historicis rei criticae Noui Testamenti littera *s* insignita sunt.

Saeculo quinto uel sexto post Christum attribuuntur; litteris semi-uncialibus pulchre exarata, aliena tamen scripta passa sunt, ita ut multa folia perdifficilia lectu sint, et interdum uix aut ne uix quidem legi possint.

Lineas, uerba, litteras, spatiola inter litteras, puncta, compendia, quantum potui fideliter reddidi. Quae ex coniectura addidi *litteris inclinatis* uel *italicis* impressa sunt; litterae quae uncis curuatis ( ) includuntur minus certae sunt; quae uncis quadratis [ ] includuntur, mihi ut confiteor inuisibiles, ex editionibus Tischendorfiana uel Belshemiana addidi; folia quae aut ex quaternionibus exciderunt aut nunc legi non possunt, uacuis paginis expressi.

Prius ediderunt fragmenta Tischendorfius (*Wiener Jahrb. der Litteratur*, Bd. 120, A.D. 1847, Anzeige-Blatt, p. 36 seq.), et postea Belsheim (*Fragmenta Uindobonensia*, Christianiae, 1886); folia quae ille transcripsit litteris *Tisch.*, quae hic litteris *Belsh.*, designaui; iis quae uel primum in lucem dedi, uel in melius retuli, litteras *Wh.* apposui. Plura in prolegomenis uel in notulis uidebis.

Primi quaternionis folium primum (*recto*).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxii. 29–xxiii. 3.

Primi quaternionis folium primum (uerso).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxiii. 4–11.

Primi quaternionis folium secundum (recto).

Fol. 53 a (*Wh.*).

Act. xxiii. 12-17.

(15) notum (facite tri)
buno cum concilio
illum ad nos (tamq)uam aliq(uid)
certius cog nos (uero)
priusquam
mus interficere eum
(16) audisset filius soror
intr in castris

17 Uo(cans autem) ad se paulus u

Primi quaternionis folium secundum (uerso).

Fol. 53 b (*Tisch., Wh.*).

Act. xxiii. 18–23.

[18] Ille igitur adsumens eum duxit ad
tribunum et ait · uinctus paulus
hunc adu
aliquid habentē

(19) tribunus seorsum
secessit

(20) conuenit rogare
paulum
quisituri

(21) dideris eis insidiantur enim ex eis
ei uiri plures quadraginta qui de
uouerunt se ipsos ne manducent
aut bibant donec interficiant eū
Et nunc parati sunt expectantes
m tuum · [22]
uliscentem
queretur
fecisset
(23) centurioni
ilites ducen
esaream · et equites sep
et lanc*car*ios ducentos

Primi quaternionis folium tertium (*recto*).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxiii. 23–33.

Primi quaternionis folium tertium (uerso).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxiii. 34–xxiv. 5.

Primi quaternionis folium quartum (*recto*).

Fol. 52 a (*Wh.*).

Act. xxiv. 5–14.

sed

[6] qui et templum
nare quem *et adprehen*
dimus [8] *a* quo poteris ipse
de omnibus istis cognos(cere)

[13] neque prob
de quibus nunc
[14] Co

Primi quaternionis folium quartum (*uerso*).

Fol. 52 b. (*Wh.*).

Act. xxiv. 14–23.

ita seruio patri dō meo credens
omnibus quae in lege et profetis
scribta sunt [15] spem habens ad dm̄
quam et isti ipsi sperant resurrec
tionem futuram iustorum et
iniquorum · [16] in hoc et ipse studeo
sine offendiculo conscientiam ha
bere ad dm̄ · et homines semper
[17] Post annos autem (multos) elemosy
nas facturus in gentem meam
ueneram et oblationes (factu
rus) · [18] in quibus inuenerunt me pu
rificatum in templo non cum^{tur}
ba neq· cum tumultu [19]
sia iudaei
tuerat esse
accusare si quid habuissent ad
uersum me [21]

inuenerunt
[22] nisi de una uoce hac
stans inter illos · (quoniam) de re
surrectione mortuorum ego
iudicor hodie aput uos ·
[23] Distulit autem illos felix certissime
sciens

Primi quaternionis folium quintum (*recto*).

Fol. 51 a (*Wh.*).

Act. xxiv. 23–xxv. 2.

de hac uia dicens · Cum descende

uos · [24] Et praecepit centurioni custo
dire illum et habere req
bere de suis mi
nistrare illi [25] post aliquot dies autē
cum adesset felix cum drusilla uxo
re sua quae erat iudaea accersiit
paulum et audiit ab eo de fide quae
est in xp̄o ih̄u · [26] disputante autem illo
et continentia et iud
icio futuro conterritus felix res
pondit · nunc uade tempore autē
(oportuno) accersiam te · [27] simul et
sperans se pecuniam accepturū
quod et frequenter illū
accersiebat et conloquebatur
cum eo · [28] Biennio autem ex
pleto accepit successorem felix
porcium festum uolens autem
gratiam praestare iudaeis felix
reliquit paulum u*inctu*m [1] festus
autem cum uenisset in prouinciā
post duos dies ascendit hierosoly
mam a cae[sa]raea [2] et adierunt illum

Primi quaternionis folium quintum (uerso).

Fol. 51 b.

Uix aut ne uix quidem legi potest; *sed continet*
Act. xxv. 2–8.

Primi quaternionis folium sextum (*recto*).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxv. 9–16.

Primi quaternionis folium sextum (uerso).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. XXV. 16–23.

Primi quaternionis folium septimum (*recto*).

Fol. 50 a (*Belsh., Wh.*).

Act. xxv. 23–xxvi. 1.

(23) cum uenisset agrippa et bernice
cum multa ambitione et introi
issent in auditorium cum tribu
nis et uiris principibus ciuitatis ius
sit festus adduci paulum [24] [et ait]
festus · agrippa rex et omnes qui
adestis nobiscum uiri uidetis hunc
de quo uniuersa multitudo iudae
orum adiit me hierosolymis et hic
clamantes non oportet illum
uiuere amplius [25] ego uero cum
depraehendissem illum et nihil
morte dignum gessesse hoc ipso
autem appellante augustum iu
dicaui mittendum · [26] de quo quid
certum scribam domino non
habeo ideoque produxi illum
ad uos et maxime ad te rex a
grippa · ut interrogatione
facta habeam quod scribam [27] in
(iustum enim mihi) uidetur mittere
uinctum et eius causas non signi

. . . .
. . . .

Primi quaternionis folium septimum (*uerso*).

Fol. 50 b (*Wh.*).

Act. xxvi. 1–6.

(1) extenta manu
cens 2 de omnibus qu
daeis rex agrippa aestimo me bea*tū*
cum reddere

Primi quaternionis folium octauum (recto).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxvi. 7–14.

Primi quaternionis folium octauum (uerso).

Folium perditum.

Continebat ut uidetur Act. xxvi. 14–21.

Secundi quaternionis folium primum (*recto*).

Fol. 45 a (*Belsh.*, *Wh.*).

Act. xxvi. 22–29.

(22) testificans [maiori et mino
ri] nihil extra dicens quā
profetae locuti sunt futura esse
et moses [23] si passibilis xp̄s si primus
ex resurrectione mortuorum
lumen adnuntiaturus

(24) rationem reddente

(26) enim in angulo quic
quam horum gestum est [27] credis
rex agrippa profetis scio quia
credis [28] agrippa autem ad pau
lum dixit in modico m^{e} suades xp̄
ianū fieri [29] et paulus opto

. . . .
. . . .
. . . .

Secundi quaternionis folium primum (*uerso*)

Fol. 45 b (*Belsh.*, *Wh.*).

Act. xxvi. 29–xxvii. 4.

qui audierunt me hodie fieri tales
qualis et ego sum exceptis his uincu
lis · [30] tunc surrexit rex et legatus
et bernice et qui sedebant cum illis
[31] et sedentes loquebantur ad inui
cem dicentes · (quia nihil) morte
aut uinculis dignum gessit homo
iste · [32] agrippa autem [festo] dixit
dimitti potuit iste ho*mo ex*
*uinculi*s si non appellasset cae
sarem · [1] Et cum iudicatum
esset ut nauigaremus in italiā
tradidit paulum et alios uinc
tos centurioni nomine iulio
cohortis augustae · [2] iste intr
auit in nauem adrymetinā
quae nauigatura erat in asiae
loca nauigauimus · erat autē
nobisc^{u}m aristarchus macedo
tessalonicenses · [3] sequenti autē
die deuenimus sidonem · et hu
mane agens iulius cum paulo
permisit ei ad amicos ire et
curam sui habere · [4] et inde

Secundi quaternionis folium secundum (*recto*).

Fol. 47 b (*Belsh. usque ad l.* 11, *Wh.*).

Act. xxvii. 4–10.

pro[fecti] nauigauimus cyprum
eo quod uenti essent aduersi [5] *et pro*
gressi in mare quod secundum cili
ciam est et pampyliam enauigas
semus deuenimus ly^{s}tram quae
est (lisiae) [6] et inuenit ibi centurio
nauem alexandrinam nauigantē
in italiam et inposuit nos in ea · [7] et
cum multis diebus tarde nauiga
remus et uix (deuenimus cum uenti)
essent contrarii

[(8)] boni portus *iux*ta qu
tas talassa
[(9)] tempore
tuta nauigatio

[(10)] uiri
uideo quia cum (iniuria et multo)
detrimento non
et nauis sed etiam

Secundi quaternionis folium secundum (uerso).

Fol. 47 a (*Belsh.*, *Wh.*).

Act. xxvii. 10–17.

pit [esse] nostra nauig*atio* [11] cen turio autem gubernatori et ma gistro nauis credebat quam his quae a paulo dicebantur [12] et q^{u}ia non erat aptus portus ad hiemā dum plures abuerunt consiliū ut eleuarent inde si quomodo possent deportati in fenicē hiema re in littore cretae · respicientē contra africum et contra chorū

[13] Flante autem austro existimantes propositum consilium se tenuisse eleuantes de asso sublegebant cre tam · [14] descendit autē uentus uehemens typhonicus qui uo catur euroaquilo [15] (et cum ab) repta esset nauis (nec) potuit re sistere uento laxantes fere bamur [16] in nsulam autem quā dam decurrentes quae uocatur cauda uix ualuimus obtine re scafam [17] qua sublata adiuto riis utebamur succingentes nauem · Et timentes ne in syr

tis

Secundi quaternionis folium tertium (*recto*).

Fol. 73 b (*Tisch.*, *Wh.*).

Act. xxvii. 17–24.

inciderent depositis uelis fereban tur · [18] et cum uehementem facere mus tempestatem sequenti die iac tum faciebant · [19] et tertia die mani bus suis armaturam nauis proie cerunt in mare [20] neq. sole neq. stellis apparentibus per multos dies · et hieme ac tempestate nimia per seuerante iam amputabatur spes omnis liberandi nos · [21] et cū iam diu sine cibo essent tunc stās paulus in medio ipsorum ait · opor tuerat quidem uos ob°ediri cre dentes mihi non nauigare a cre ta et lucrari hanc iniuriam et de trimentum [22] et nunc quidem sua deo uobis bono animo esse amis io enim nullius animae erit ex uobis nisi tantum nauis · [23] a^{d}sti tit enim mihi hac nocte ange lūs dī cuius sum et cui deseruio [24] dicens · noli timere paule an te caesarem te oportet stare et ecce donauit tibi dš omnes qui

Secundi quaternionis folium tertium (uerso).

Fol. 73 a (*Tisch.*, *Wh.*).

Act. xxvii. 24–30.

tecum nauigant

mihi [26] in insu
lam enim quandam oportet
nos deuenire

[(27)] taremur in hadria · circa me
diam noctis suspicabantur nau
tae resonare sibi quandam re
gionem [28]
inuenerunt passus
altitudinem et post
pusillum iterum iactauerunt
bolidem et inuenerunt passus
quindecim [29] timentes autem
(necubi in) aspera loca incidere
mus de puppe mittentes an
choras quattuor et
tur diem fieri · [30] nautis au
tem quaerentibus fugere
de naui · et laxantibus sca
fam in mare occasionem
quaerentes (tamquam) a prora

Secundi quaternionis folium quartum (*recto*).

Fol. 55 a (*Tisch.*, *Wh.*).

Act. xxvii. 30–36.

missuri · [31] dixit
paulus centurioni et militibus
nisi isti in naui manserint uos sal
ui esse non potestis · [32] tunc pro
tinus milites praeciderunt funes
scafae et dimiserunt illam ex
cidere

Secundi quaternionis folium quartum (uerso).

Fol. 55 b

Uix aut ne uix quidem legi potest; sed continet
Act. xxvii. 36–42.

Secundi quaternionis folium quintum (*recto*).

Fol. 48 a.

Act. xxvii. 43–xxviii. 3.

(44) quosdam
et reliquos

Secundi quaternionis folium quintum (*uerso*).

Fol. 48 b (*Wh.*)

Act. xxviii. 4–9.

[4] ut uiderunt (autē penden)
tem bestiam de manu (eius ad in)
(uice)m d(icebant utique hic) hom(o)
*homi*cida esse *oportet* quem libe
(ra)tum de mari (equitas) uiu(ere)
non permisit · [5] paulus *uero*
excusa bestia in ignem nihil patie
batur mali [6] illi autem
(illum) intumescere aut su(bito ca)
(dere) mortuum · cumque diu (ex)
          (et) uiderent
      mali contingere
         dicebant esse (deū)
  [7] (autem qui in) loco mor(arē)
tur · erant praedia
  principis
    suscipiens nos
  benigne hospitio (recepit)
[8] Contigit   patrem pu(blii) *maximis* fe
bribus et dysenteria uexatum
iacere · ad quem paulus (intrauit)
et cum orasset et (inposuisset) ei ma
nus
[(9)] omnes qui in

Secundi quaternionis folium sextum (recto).

Fol. 44 b.

Act. xxviii. 10–16.

[15] Inde cum audissent

[16] Cum uen

Secundi quaternionis folium sextum (*uerso*).

Fol. 44 a (*Belsh.*, *Wh.*).

Act. xxviii. 16–22.

custodiente eo milite [17] factum est autem post dies tres conu*oca*uit iu daeorum priores qui cū conuene runt conferebat cum eis dicens

Ego uiri fratres cum nihil contra plebē fecissem neq· contra mores patrios uinctus ab hierosolymis traditus sum in manus romanorum [18] qui post quam me interrogauerunt uolebant dimittere eo quod nullam causam mortis esset in me · [19] contradicen tibus autem iudaeis conpulsus sum appellare caesarem non tanquā gentem meam habens aliquid ac cusare [20] propter hanc ergo cau sam rogaui uos uidere et alloqui propter spem enim israhel cathe nam hanc porto · [21] ad illi ad eum dixerunt · nos neque litteras ad uersum te accepimus a iudaea neq, ueniens quisquam fratrum nuntiauit aut locutus est aliquit de te male · [22] postulamus autem a te audire quae sentis de haerese nam

Secundi quaternionis folium septimum (*recto*).

Fol. 56 b (*Tisch.*, *Wh.*).

Act. xxviii. 22–28.

hac notum est nobis quoniam ubique
cont*radici*tur · [23] Et cum statuissent
illi diem uenerunt ad eum in hospi
tium plures quibus exponebat tes
tificans regnum dī · suadebatq'
illos de iħu ex lege mosi et profetis
a mane usque ad uesperam · [24] qui
dam ex eis credebant his quae
dicebantur · quidam uero non cre
debant · [25] et dissonantes ad inuicē
dimittebantur dicente paulo uer
bum unum · bene sp̄s sc̄s locutus est
per esaiam profetam ad patres
uestros [26] dicens · uade ad po*pulum*
istum dic aure audi^{e}tis non
intellegetis · et uidentes uide
et non uidebitis · [27] incrassatum
est enim cor po*puli h*uius
et clauserunt o
culos suos de*graua*uerunt ne quā
do uideant oculis et auribus [au]
diant et corde intellegant et con
uertantur et [28] *no*
tum ergo sit uobis quoniam

Secundi quaternionis folium septimum (*uerso*).

Fol. 56 a (*Wh.*).

Act. xxviii. 28 *ad fin.*

. . . .
. . . .
[30] paulus autem per biennium to
tum in conductu suo manens
recipiebat omnes introeuntes
ad se [31] adnuntians regnum dī
et docens de ih̄u xp̄o
cum omni confedentia
nemine prohibente

EXPLICIT LIBER

ACTVVM APOSTOLORVM

INCIPIT EPISTVLA

IACOBI

Secundi quaternionis folium octauum (*recto*).

Fol. 72 a (*Tisch. usque ad l.* 10, *Belsh.*, *Wh.*).

Iac. i. 1–10.

[1] Iacobus [dī et dñ]i iħu xp̄i seruus duode
c^{e}m trib*ubus* quae sunt in dispersione
salutem · [2] omne gaudium existi
mate fratres mei · cum in temp
tationibus uariis incideritis · [3] sci
entes quod probatio fidei uestrae
patientiam operatur · [4] patientia
autem opus perfectum habeat
ut sitis perfecti et integri in nul
lo deficientes · [5] Si quis autem
uestrum indiget sapientiae pe
tat a dō qui dat omnibus abun
danter et non inproperat et
dabitur ei · [6] postulet autem in
fide nihil haesitans qui enim
haesitat assimieletur undae
et mari quae a uento moue
tur et circumfertur [7] non er
(go estimet) homo ille quod accipi
et a dño · [8] Uir duplex animo
inconstans in omnibus uiis suis
[9] glorietur autem frater humi
lis in exaltatione sua [10] diues au
tem in humilitate sua quoniam

Secundi quaternionis folium octauum (uerso).

Fol. 72 b (*Belsh.*, *Wh.*).

Iac. i. 10–17.

Sicuti flos faeni tr*ansibit* [11] *exortus*
est enim sol cum *ardore et are*
fecit faenum et flos eius decidit
et decor uultus eius deperit (ita)
et diues in itineribus suis marces
cit · [12] BEATUS UIR QUI SUFFERT TEM
tationem quia cum probatus fue
rit accipiet coronam uitae quā
repromisit dš diligentibus se ·
[13] Nemo cum temptatur dicat quoniā
a dō temptatur · Dš enim intē
tator malorum est · ipse autē
neminem temptat · [14] unusquis
quę uero a cōcupiscentia sua abs
tractus et illectus [15] (tunc) concu
piscentia parit pecca
tum uero cum consummatum
fuerit generat mortem [16] noli
te itaque (errare fratres mei)
dilectissimi [17] omne (datum op)
timum et omne donum perfec
tum desursum est descendens
a patre luminum
non est transmutatio nec ui
. . . .

Tertii quaternionis folium primum (*recto*).

Fol. 71 b (*Belsh.*, *Wh.*).

Iac. i. 18–25.

[18] Uoluntariae generauit nos uerbo
ueritatis ut simus initium aliquid
craeaturae eius · [19] Scitis fratres
mei dilecti sit autem omnis homo
uelox ad audiendum tardus autē
ad loquendum et tardus ad ira
cundiam [20] iracundia enim uiri ius
titiam dī non operatur [21] propter
quod abicientes omnem inmundi
tiam et abundantiam malitiae
in mansuetudine suscipite insitū
uerbum quod potest saluare ani
mas uestras · [22] Estote autem
factores uerbi et non auditores
tantum fallentes uosmetipsos
[23] si quis auditor est uerbi et non fac
tor hic aestimabitur uiro consi
deranti uultum natiuitatis su
ae in speculo · [24] considerauit enī
se et abiit et statim oblitus est
qualis fuerat · [25] Qui autem
perspexit in legem perfectū
libertatis et permanserit non
auditor obliuiosus factus sed fac
tor operis hic beatus in facto suo
erit

Tertii quaternionis folium primum (uerso).

Fol. 71 a (*Wh.*).

Iac. i. 26–ii. 5.

[26] si quis autem putat se (religiosum es)
se non refrenans li
sed seducens cor suum
est religio [27] religio munda et im
maculạta apud dm̄ et patrem
Haec est uisitare pupillos et uidu
as in tribulatione eorum im
maculatum se custodire ab hoc
saeculo ·˙ [1] Fratres mei nolite
in personarum acceptione habe
re fidem dñi gloriae
(2) in conuentum ues
trum uir aureum annulum habens
in ueste candida · introierit autem *et*
pauper in sordido habitu [3] et inten
dite in eum qui indutus est ueste
praeclara (et ei dixeritis) tu sede
hic bene pauperi autem dicatis tu
sta illic aut sede sub scabillum pedū
eorū [4] nonne iudicatis apud uos
met ipsos et facti estis
ces
[5] Audite fratres mi non
c mun
heredes regni

Tertii quaternionis folium secundum (*recto*).

Fol. 42* b (*Wh.*).

Iac. ii. 6–16.

(6) *ne diuite*s per potentiam oppri
munt uos ipsi et trahunt uos ad iu
dicia [7] nonne ipsi blasfemant bo
num nomen quod inuocatum est
super uos [8] si tamen legem perficitis
regalem secundum
*D*iliges proximum tuum *sicut* te ipsū
bene facitis · [9] si autem personas
accipitis peccatum operamini re
darguti a lege
res [10] quicumque enim

enim

Tertii quaternionis folium secundum (*uerso*).

Fol. 42* a (*Belsh.*, *Wh.*).

Iac. ii. 16–23.

. . . .
efacimini non ded[eritis autem] ei
quae necessaria sunt corporis quid prod
erit · [17] Sic et fides si non habet [o]
pera mortua est in semetipso
[18] sed dicit quis tu fide^{m} [hab]es et ego ope
ras habeo ostende mihi fidem tuam
sine operibus et ego ostendam tibi
ex operibus meis fidem meam
[19] credes quia unus est ds̄ bene (facis)
et daemones credunt et contre
mescunt · [20] Uis autem scire o ho
mo inanis quoniam fides sine ope
ribus otiosa est · [21] abraham pa
ter noster non ex operibus iusti
fi[ca]tus est offerens isaac filium
*supe*r altare [22] uides quoniam fides
*coop*eratur operibus illius et ex
*oper*ibus fides consummata (est)
[23] *sup*pleta est scriptura dicens ·
*cre*didit autem abraham dō
*et re*putatum est illi ad iustitiā
*et a*micus dī appellatus est
. . . .
. . . .

Tertii quaternionis folium tertium (*recto*).

Fol. 43 a (*Belsh.*, *Wh.*).

Iac. ii. 24–iii. 5.

[24] Uide^{tis} quoniam ex operibus [ius]tificatur ho
mo et non ex fide tantum · [25] simili
ter autem̩ et raab (meretrix)
nonne ex operibus iustificata
est suscipiens nuntios et ex (alia uia)
eiciens [26] sicut enim corpus sine spiri
tu mortuum est ita et fides sine o
peribus mortua est · [1] Nolite mul
ti magistri fieri fratres mei scien
tes quoniam maius iudicium sumi
is [2] in multis enim offendimus
omnes · si quis in uerbo non offen
dit hic perfectus est uir potens e//t
iam freno//// circumducere to
tum corpus · [3] Si autem equorū
frena (in ora) mittimus ad consen
tiendum nobis et omne corpus
illorum circumferimus [4] ecce na
ues cum magnae sint et a uentis
ualidis ntur circumferuntur
a modico gubernaculo ubi in
dirigentis uoluit [5] ita et lingua
modicum quidem membrū est
et magna exaltat · ecce quantus
ignis quam magnā siluā incendit

Tertii quaternionis folium tertium (uerso).

Fol. 43 b.

Uix aut ne uix quidem legi potest; sed continet
Iac. iii. 6–13.

Tertii quaternionis folium quartum (*recto*).

Fol. 54 a (*Tisch.*, *Wh.*).

Iac. iii. 13–iv. 2.

(13) inter uos ostendat ex bona con
uersatione operationem suam
in mansuetudine sapientiae
[14] Quod si zelum amarum habetis et
contentiones in cordibus uestris
nolite gloriari et mendaces es
se ad uersum ueritatem [15] non
est i^{s}ta sapientia desursum des
cendens sed terrena anima
lis diabolica [16] ubi enim zelus et
contentio ibi inconstantia et
omne opus prauum [17] quae au
tem desursum est sapientia
primum qu^{i}dem pudica est dein
de pacifica modesta suadibilis
plena misericordia et fructi
bus bonis non iudicans sine
simulatione · [18] Fructus au
tem iustitiae in pace semina
tur facientibus pacem · [1] Et un
de bella et lites in uobis · non
ne hinc ex concupiscentiis ues
tris qu^{a}e militant in membris
uestris [2] concupiscentes et non
habetis occiditis et zelatis

Tertii quaternionis folium quartum (*uerso*).

Fol. 54 b (*Wh.*).

Iac. iv. 2–10.

et non potestis adipisci · litigatis
et belligeratis et non habetis
propter quod non postulastis
[3] petitis et non accipi//tis eo quod ma
le petatis ut in concupiscentiis ues
tris insumatis · [4] adulteri nesci
tis quia amicitia huius mundi
inimica est dī · quicumq, ergo uo
luerit amicus esse saeculi huius
inimicus dī constituitur · [5] aut
putatis quia inaniter scriptura
dicat ad inuidia^{m} concupiscit sp̄s
qui habitat in uobis · [6] maiorem
autem dat gratiam propter quod
dicit ds̄ superbis resistit humi
libus autem dat gratiam ·
[7] Subditi ig estote dō
autem diabolo et f a uobis
[8] adpropiate dño et (adpropinqua)
uit uobis emundate manus pec
catores et purificate corda du

(9) luctum
in hu

Tertii quaternionis folium quintum (*recto*).

Fol. 49 a (*Wh.*).

Iac. iv. 10–v. 3.

. . . .
. . . . [(11)] fratres
qui (detr•hat) fratri aut qui iudicat fra
trem suum detrahit legi et iudicat
legem · si autem iudicas legem non e(s)
factor legis sed iudex [12] unus est legis
lator et iudex qui potest perdere
et liberare · Tu autem quis es qui iu
dicas proximum [13] ecce nunc qui dici
tis hodie aut crastinum ibimus in
eam ciuitatem et faciemus (quidem)
annum et mercabimur et lucrū
faciemus [14] qui ignoratis qu*id futu*
rum sit in crastinum quae enim est
uita uestra · uapor est ad modicū
parens et deinceps exterminatur
[15] pro eo ut dicatis si dn̄s uoluerit et
uixerimus faciemus hoc aut illud
[17] Scienti igitur bonum facere et non fa(ci)
enti peccatum est illi · [1] (Agite nunc)
diuites plorate ululantes in mise
riis quae aduenient uob
[(2)] putrefactae sunt
ta uestra a tineis co
. . . .

Tertii quaternionis folium quintum (uerso).

Fol. 49 b (*Wh.*).

Iac. v. 3–11.

(3) et erugo eorum in tes uobis et manducabit carnes uestras sicut ignis thesauri(z)astis in nouissi mis diebus [4] ecce merces operariorū qui messuerunt regiones uestras qui fraudatus est a uobis clamat et clamor ipsorum in aures dn̄i sabaoth introiuit [5] aepulati estis super terrā et iucundati estis enutristis corda uestra in diem occisionis [6] addixis tis occidistis iustum non restitit uo bis · [7] aequo animo estote fra tres ad aduentum dn̄i · ecce agri cola expectat praetiosum fructu . terrae aequo animo ferens do nec accipiat tem

(8) confirmate corda uestra quoniā aduentus dn̄i adpropinquauit [9] noli te ingemescere fratres mei in al terutrum ut non iudicemini ecce iudex ante ianuam adsistit [10] exem plum accipite fratres mali

Tertii quaternionis folium sextum (*recto*).
Uix aut ne uix quidem legi potest.

Fol. 74 a.

Iac. v. 11–18.

(11) qui
audistis

Tertii quaternionis folium sextum (uerso).

Fol. 74b (*Tisch.*, *Wh.*).

Iac. v. 19–1 Petr. i. 4.

[19] Fratres mei si quis ex uo*bis erra*uit a ue
ritate et conuerterit quisquis eū
[20] scire debet quoniam qui conuerti
fecerit peccatorem ab errore uiae
suae saluet animam eius a morte
et cooperiet multitudinem pecca
torum

Exp. Epistula iacobi
INC EPIST. PETRI · I ·

[1] Petrus apostolus ih̄u xp̄i electis
aduenis dispersionis ponti galati
ae cappadociae et asiae et by
tiniae [2] secundum prescientiam
dī patris in sc̄ificationem sp̄s in
obsequium et in sparsionem san
guinis ih̄u xp̄i · Gratia uobis
et pax multiplicetur · [3] benedic
tus ds̄ pater dn̄i n̄ ih̄u xp̄i qui se
cundum magnam misericordiā
suam regenerauit nos spem
per resurrectionem ih̄u xp̄i ex mor
tuis [4] in hereditatem incorruptibi
lē

Tertii quaternionis folium septimum (*recto*).

Fol. 75 b (*Tisch.*, *Wh.*).

1 Petr. i. 4–12.

incontam[ina]tam in caelis in uobis
[5] qui in uirtute dī custodimini per fidem
in salutem paratam reuelari in
tempore nouissimo [6] in quo exultabi
tis modicum nunc si opor
contristari in uariis temptatio
nibus · [7] ut probatio fidei uestrae mul
to praetiosior auro quod perit per
ignem probatur inueniatur in
dem et gloriam et honorem
[reu]elatione iħu xp̄i · [8] quem cum
non uideritis · in quem nunc quoq,
non uidentes credentes autem
exultate laetitia inenarrabili
et glorificata [9] recipientes portā
tes finem fidei uestrae salutem
animarum [10] de qua salute exquisi
erunt atque scrutati sunt prophe
te qui de futura in nobis gratia dī
profetauerunt [11] scrutantes in
quibus uel quale in tempus signifi
caret qui in eis erat sp̄s xp̄i qui prae
nuntians eas quae in xp̄o sunt pas
siones et post haec glorias [12] quibus
reuelatum est quia non sibimet ip
sis

Tertii quaternionis folium septimum (uerso).
Uix aut ne uix quidem legi potest.

Fol. 75a (*Belsh.*, *Wh.*).

1 Petr. i. 12–22.

Uobis autem ministrabant ea quae
nunc nuntiata sunt [uobis per
eos qui euangelisauerunt]

Tertii quaternionis folium octauum (*recto*).

Fol. 46 b.

Uix aut ne uix quidem legi potest; sed continet
1 *Petr*. i. 22–ii. 4.

Tertii quaternionis folium octauum (uerso).

Fol. 46 a (*Belsh.*, *Wh.*).

1 Petr. ii. 4–10.

(4) ab hominibus quidem reprobatū
a dō autem electum et honorifica
tum [5] et uos tamquam lapides uiui
superaedifecamini in domum spi
ritual^{e} in sacerdotium sc̄m offe
rentes spiritales hostias acceptabiles
dō per ih̄m xp̄m [6] propter quod con
tinet scribtura · Ecce p(ono) in
sion lapidem summum (angularem)
electum praetiosum et omnis qui
crediderit in eo non confundetur ·
[7] Uobis igitur honor credentibus non
credentibus autem lapis is*te*
quem reprobauerunt edificantes
hic factus est in caput anguli [8] et la
pis offensionis et petra scandali
qui offendunt uerbum nec cre
dunt in quo et positi sunt · [9] uos
autem genus electum regalem
sacerdotium gens sc̄a populus ad
quisitionis quo uirtutes adnuntie
tis eius qui de tenebris uos uoca
uit ad admirabile lumen
suum [10] qui aliquando non popu
lus nunc autem populus [dī]

EDITORIS NOTULAE

P. 5. *Fol.* 53 *a.* *Pagina lectu perdifficilis, cuius lectiones, ut minus certas, probabiles tamen in lucem dedi.*

P. 6. *Fol.* 53 *b.* *l.* 19 uliscentem: lescentem *Tisch.*

P. 10. *Fol.* 52 *b.* *l.* 3 *pro* dm̄ *legerat von Eichenfeld* dūm. *l.* 9 multos: *ita credo.* *l.* 11 *credo* ueneram et oblationes factu | rus *sed omnia in hac linea dubia sunt.* *l.* 22 quoniam *credo.*

P. 11. *Fol.* 51 *a.* *l.* 14 oportuno *credo.*

P. 15. *Fol.* 50 *a.* *l.* 5 [et ait] *ita legit Belsh.; uerba mihi quidem inuisibilia, sed satis spatii est.* *l.* 13 gessesse *credo lapsu pro* gessisse. *ll.* 20, 21 in | iustum enim mihi *ita credo.*

P. 19. *Fol.* 45 *a.* *Pagina lectu perdifficilis.* *l.* 1 [maiori et mino | ri] *ita legit Belsh. et satis probabiliter.* *l.* 21 *in* me *addidit* e *sup. lin. corr. m. p.*

P. 20. *Fol.* 45 *b.* *l.* 6 quia nihil *ita credo.* *l.* 8 [festo] *ita Belsh. et credo recte; sed litterae paene euanuerunt.* *ll.* 9, 10 *credo* homo ex | uinculis *sed forsan* uinculis | istis *uel tale quid.* *l.* 19 u *in* nobiscum *superscripsit corr. m. p.*

P. 21. *Fol.* 47 *b.* *l.* 1 pro[fecti] *ita legit Belsh. et ut credo recte; deinde pergit* pernauigauimus; *mihi quidem tantum* nauigauimus *uisibile est, et credo* sub- *potius quam* per- *antea stetisse.* *l.* 5 s *in* lystram *superscr. corr. m. p.* *l.* 6 lisiae *ita credo.* *l.* 10 deuenimus cum uenti *ita credo.* *l.* 22 iniuria et multo *dubia.*

P. 22. *Fol.* 47 *a.* *l.* 1 [esse] *ita legit Belsh. satis probabiliter, sed uix spatium est.* *ll.* 16, 17 et cum ab *et* nec; *credo ita legere posse; sed uerba paene euanuerunt.*

P. 23. *Fol.* 73 *b.* *l.* 4 et: ac *Tisch.* *l.* 8 ninimia *m. p. Tisch. recte.* *l.* 13 o *sec. in* oboediri *superscr. corr. m. p.*; obediri *Tisch.* *l.* 14 a: de *Tisch.* *l.* 19 d *in* adstitit *superscr. corr. m. p.*

P. 24. *Fol.* 73 *a.* *Pagina perdifficilis lectu.* *l.* 14 iactauerunt: miserunt *Tisch.* *l.* 17 necubi in: sicco loco *Tisch., sed est ut credo* necubi in *uel tale quid.* *l.* 18 puppi *Tisch.* *l.* 20 nautis; nantis *lapsu Tisch.* *l.* 24 quaerentes tamquam a prora; *ita Codex ut credo, sed scriptura paene euanuit.*

P. 25. *Fol.* 55 *a.* *Pagina perdifficilis lectu.* *l.* 1 missuri: a prora *Tisch.* *l.* 6 scaphae *Tisch.*

P. 28. *Fol.* 48 *b.* *Pagina perdifficilis lectu; uerba quae uncis includuntur uix legi possunt.*

P. 31. *Fol.* 56 *b.* *l.* 3 *Tisch. putat* in *breuiter scriptum esse* $\frac{\text{i}}{\text{n}}$; *sed Codex uidetur mihi* in *habere.* *l.* 6 ihu: itu *lapsu Tisch.* *l.* 8 *post* quae *putat Tisch.* ab eo *legere posse; equidem nihil uideo.* *l.* 14 uestros: nostros *Tisch.* *l.* 15 e *in* audietis *superscr. corr. m. p.*; audietis *simpliciter Tisch.* *l.* 20 *inter* de *et* uerunt *spatium quasi* 5 *litterarum.* *l.* 21 *post* auribus *uidit Tisch.* au.

P. 32. *Fol.* 56 *a.* *Pagina perdifficilis lectu.* *Notat Tisch.* '*Die . . . Seite enthält nur noch* 6½ *Zeilen, worauf das* "explic." *&c. folgt. Ohne Zweifel fehlt daher in unserem Palimpsesten der* 29. *Vers ebenso wie in* Am. *und* Laud.'

P. 33. *Fol.* 72 *a.* *l.* 1 duode | c^e^m *sic scriptum et diuisum credo; Tisch. habet* $\frac{\text{duode}}{\text{cim}}$ *ad initium secundae lin. et notat* '*so in MS. geschrieben.*' *l.* 12 abun | danter *sic credo, non* affluenter *ut uult Belsh.* *l.* 16 assimieletur *sic scriptum credo.* 19 go estimet *ita Codex ut credo; sed scriptura paene euanuit.*

P. 34. *Fol.* 72 *b.* *l.* 4 deperit ita *sic Codex ut credo, sed scriptura paene euanuit.* *l.* 14 *om.* temptatur *codex.* *l.* 15 tunc *ita Codex credo, non* deinde. *ll.* 19, 20 errare fratres mei . . . datum op: *credo sic in Codice scriptum esse; sed uerba paene euanuerunt.*

P. 36. *Fol.* 71 *a.* *l.* 1 *credo* religiosum es *sed scriptura paene euanuit.* *l.* 11 *ante* gloriae *sunt duae litterae, forsan* et. *l.* 17 et ei dixeritis *ita Codex credo, sed scriptura paene euanuit.* *l.* 20 eorū *credo non* meorū; *uestigia* m *initialis inuenire non potui.* *l.* 25 *Desunt in Codice ut uidetur* quod repromisit deus diligentibus se uos autem exhonorastis pauperem.

P. 37. *Fol.* 42* *b.* *Ita legit Belsh.* *ll.* 18–24 cordia iudicium · quid proderit fratres | si fidem quis se dicat . . . | non habet · numquid fides . . . | eum · si autem frater et soror . . . | et indigeant uictum quo . . . | dicat autem aliquis . . . | calefacimini et satu . . . *Equidem nihil legere potui, et uerba cum pagina sequenti minime congruunt.*

P. 38. *Fol.* 42* *a.* *l.* 6 m *in* fidem *addidit sup. lin. corr. m. p.* *l.* 10 facis *sic credo Codex, ut legit Belsh.* *l.* 16 *post* filium *addit von Eichenfeld* suum: *sed nihil inuenire potui, et spatium arctius est.*

P. 39. *Fol.* 43 *a.* *l.* 3 *spatium ad initium lineae ex uitio membranae relinquitur.* meretrix : *ita credo Codex, ut legit Belsh.* *l.* 5 alia uia : *ita credo Codex, ut legit Belsh.* *l.* 13 est *m. p. ad fin. lineae ; erasit* s *corrector.* *l.* 14 *post* freno *duae litterae erasae sunt.* *l.* 16 in ora *sic credo Codex, ut legit Belsh.* *l.* 20 *quid ante* ntur *lateat, dubium est ; mihi uidetur* utantur *scriptum esse, sed uerbum sensu caret* ; *forsan erat* minentur ; *conicit Berger* agitantur. *l.* 21 *forsan* inpetus *ad fin., sed spatium arctius est.*

P. 41. *Fol.* 54 *a.* *l.* 4 habetis : habent *Tisch.* *l.* 8 s *in* ista *superscr. corr. m. p.*; ista *Tisch. simpliciter ; similiter* i *in* quidem *l.* 14 *et* a *in* quae *l.* 23. *l.* 15 modesta : modeste *Tisch.* *l.* 22 concupiscentiis : concupiscentils *lapsu Tisch.*

P. 42. *Fol.* 54 *b.* *l.* 4 accipietis *forsan m. p. ; erasit* e *corrector.* *l.* 19 *credo* adpropinquauit.

P. 43. *Fol.* 49 *a.* *l.* 3 *credo* detrahat (a *pr. sup. lin. scr.*) *sed scriptura paene euanuit.* *l.* 5 *credo* es *ad fin. ; sed tota linea lectu perdifficilis est.* *l.* 11 *credo* quidem *ad finem lineae stare.* *l.* 20 *credo* Agite nunc, *sed scriptura paene euanuit.* *l.* 22 *post* aduenient *stetit forsan* super.

P. 46. *Fol.* 74 *b.* *l.* 2 eū : *ita Codex credo* ; eum *Tisch.* *l.* 5 saluet : saluat *Tisch.* *l.* 6 cooperiet : cooperit *Tisch.* *l.* 10 Epistula : epistola *Tisch.* *l.* 15 by | tiniae : bitiniae *Tisch. diserte.* *l.* 22 misericordiā : misericordiam *Tisch.*

P. 47. *Fol.* 75 *b.* *l.* 18 prophe | te *sic Codex credo* : prophetae *Tisch.*

P. 50. *Fol.* 46 *a.* *l.* 4 superaedifecamini *ita Codex.* *l.* 5 e *in* spirituale *superscr. corr. m. p.* *l.* 8 pono *credo, sed scriptura paene euanuit.* *l.* 9 angularem *dubium.* *l.* 23 *ante* ad *stetit forsan* et.

OXFORD
PRINTED AT THE CLARENDON PRESS
BY HORACE HART, M.A.
PRINTER TO THE UNIVERSITY

ALREADY PUBLISHED.

OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS: No. I. The Gospel according to St. Matthew, from the St. Germain MS (g_1). Edited by JOHN WORDSWORTH, D.D. Small 4to, stiff covers, 6*s.*

OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS: No. II. Portions of the Gospels according to St. Mark and St. Matthew, from the Bobbio MS. (k), &c. Edited by JOHN WORDSWORTH, D.D., W. SANDAY, D.D., and H. J. WHITE, M.A. Small 4to, stiff covers, 21*s.*

OLD-LATIN BIBLICAL Texts: No. III. The Four Gospels, from the Munich MS. (q), now numbered Lat. 6224 in the Royal Library at Munich. With a Fragment from St. John in the Hof-Bibliothek at Vienna (Cod. Lat. 502). Edited, with the aid of Tischendorf's transcript (under the direction of the Bishop of Salisbury), by H. J. WHITE, M.A. Small 4to, stiff covers, 12*s.* 6*d.*

Oxford
AT THE CLARENDON PRESS
LONDON: HENRY FROWDE, M.A.
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

OLD-LATIN BIBLICAL TEXTS: No. IV

PORTIONS OF

THE ACTS OF THE APOSTLES

OF

THE EPISTLE OF ST. JAMES

AND OF THE

FIRST EPISTLE OF ST. PETER

FROM THE BOBBIO PALIMPSEST (s), NOW NUMBERED COD. 16 IN THE IMPERIAL LIBRARY AT VIENNA

EDITED, WITH THE AID OF TISCHENDORF'S AND BELSHEIM'S PRINTED TEXTS

BY

HENRY J. WHITE, M.A.

CHAPLAIN AND LECTURER IN DIVINITY, MERTON COLLEGE, OXFORD

EXAMINING CHAPLAIN TO THE BISHOP OF OXFORD

FORMERLY VICE-PRINCIPAL OF THE THEOLOGICAL COLLEGE

SALISBURY

WITH A FACSIMILE

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1897

Price Five Shillings

Old-Latin Biblical Texts

DRAWN FROM MSS. WHICH ARE EITHER UNPUBLISHED OR HAVE BEEN INADEQUATELY PUBLISHED.

Parts already Published.

No. I. *The Gospel according to St. Matthew from the St. Germain MS.* (g_1), now numbered Lat. 11553 in the National Library at Paris, with Introduction and Five Appendices, edited by John Wordsworth, D.D. *Price 6s.*

No. II. *Portions of the Gospels according to St. Mark and St. Matthew from the Bobbio MS.* (k), now numbered G. vii. 15 in the National Library at Turin, together with other Fragments of the Gospels from six MSS. in the Libraries of St. Gall Coire, Milan, and Berne (usually cited as n, o, p, a_2, s, and t). Edited with the aid of Tischendorf's Transcripts and the printed Texts of Ranke, Ceriani, and Hagen, with two Facsimiles, by John Wordsworth, D.D., Bishop of Salisbury, late Oriel Professor of the Interpretation of Holy Scripture; W. Sanday, M.A., D.D., Dean Ireland's Professor of Exegesis, Fellow of Exeter College; and H. J. White, M.A., Curate of Oxtead, Surrey. *Price 21s.*

No. III. *The Four Gospels, from the Munich MS.* (q), now numbered Lat. 6224 in the Royal Library at Munich. With a Fragment from St. John in the Hof-Bibliothek at Vienna (Cod. Lat. 502). Edited, with the aid of Tischendorf's Transcript (under the direction of the Bishop of Salisbury), by H. J. White, M.A. *Price 12s. 6d.*

Oxford
AT THE CLARENDON PRESS
London, Edinburgh, and New York
HENRY FROWDE